

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 16:27
Till: Samråd
Ämne: 130 kV ledningar mellan Hedenlunda -Oxelsund

Vi är av de boende som bor efter den planerade kV ledningen
- Ett brev med karta och lite information med posten till vissa berörda personer
grannen 50 m bort får ingen info. Varför?
- Karta med röda tjocka streck - hur ska vi se hur kraftlinjen ska dras?
-Träffar i Vadsbro och Bergshammar. Kaotiska och info. material men ingen kan svara
direkt på frågor.
Ingen kraftledning ska gå närmare än 100 m från bostadshus - hur ska det gå till?
Kraftledningsgatorna ska vara 45-65 m breda - inte vackert i naturen.

Landsbygden ska leva är ett motto men
vem vill bo , bygga eller köpa ett hus eller gård i närheten av 130kV ledningar
Många har sin utkomst på landsbygden, andra har valt att bo på landet

Vi ska se 40 år framåt för SSAB de ska ha ner sitt koldioxidutsläpp ,men hur drabbar detta
människor som bor efter 130kV ledningar.
Det finns bevis på att strålning kan ge leukemi. Många är elöverkänsliga.
Det finns bara ett alternativ GRÄV NER LEDNINGARNA.

Naturen läker grävningen, vår vackra natur behålls
Mindre elkraftsgator behövs
Folk kan bo bygga och köpa hus på landet
Vi blir nöjda o SSAB får sin el.

3jörkvik

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Smedjebol 1:5

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Våra åsikter gällande den planerade elledningen mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som sakägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall och vill härmed framföra våra synpunkter.

Vattenfall säger sig ha för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund. Enligt uppgift är dock SSAB:s önskemål att få en 400 kV ledning. Behovet av de nya ledningarna är alltså ett enskilt bolags behov, och inte allmänhetens behov av en i grunden förstärkt elförsörjning.

Om SSAB vill välja att ändra förutsättningarna för sin stålproduktion kunde de t.ex. välja att förlägga den nya produktionen i Luleå där tillgången till elkraft är bättre än i Södermanland.

Enligt miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019-06-14) påpekar att Vattenfalls samrådsdokument saknar underlag för bedömning av hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av det planerade ledningsstråket. Man saknar underlag för en översiktlig lanskapsanalys. Det saknas uppgifter om vilken höjd nya ledningar ska gå på och dessutom är miljökonsekvensbeskrivningen bristfällig.

Den nya ledningen kan orsaka så omfattande påverkan på miljön att en stor miljökonsekvensanalys är nödvändig. Det saknas tillräcklig uppgift om varför man väljer att leda eventuella nya ledningar från Hedenlunda. Alternativ som inte diskuteras är t.ex. varför man inte väljer ledning från Norrköping, där ledningsgata redan finns. Ett annat alternativ kunde vara en sjökabel på Bråvikens botten från Norrköping till Oxelösund som inte skulle innebära någon miljöpåverkan alls.

Det saknas också synpunkter på naturmiljökonsekvenser av ledningen efter det att den tagits i drift. Sammanfattningsvis uppfattar vi att Vattenfall givit ett mycket bristfälligt underlag för bedömning av konsekvenser av en ny ledning med föreslagen sträckning. Kommer länsstyrelsen att få ett bättre underlag för bedömning innan beslut tas? För oss som sakägare är länsstyrelsens yttrande mycket oroande. Vattenfall verkar vilja driva igenom sin föreslagna ledning utan att öppet redovisa miljökonsekvenser.

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar, vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av fördelarna för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna som en övergående fas. Etableringen med markkabel kan vara "komplicerad" och det kan innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer att erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket, därmed försvårande av det svenska livsmedelsproduktionsmålet.

Vattenfall säger i samrådsunderlaget att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Vi anser att sådana ledningar inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser. Vi oroas av att en ledning av föreslagen sort kommer att orsaka en betydande nedsättning av marknadsvärdet på vår fastighet genom ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs, som tidigare nämnts utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen, och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna måste tydligt synliggöras och till det yttersta minimeras.

Som sakägare instämmer vi i att bästa möjliga teknik, enligt miljöbalken, ska väljas som orsakar absolut minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete för att möjliggöra detta, såsom även länsstyrelsen påpekat.

Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel. Vattenfalls samrådsunderlag tar upp frågan om kabel men förefaller att utesluta alternativet. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."

Vi anser att Vattenfall närmare måste utreda, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs.

Som sakägare ser vi bara fördelar med markförlagd kabel: En sådan påverkar inte framtida utveckling av vår fastighet där en luftledning är hindrande. Den påverkar inte produktionsförutsättningarna. Markkabel ger inte för folk eller djurliv ohälsosamma elektromagnetiska fält. Den föreslagna ledningsgatan går på vår fastighet över en bäck med ängs/hagmark. Om ledningen byggs där kommer det att omöjliggöra djurhållning på denna mark. Markkabel påverkar inte värdet av fastigheten eller landskapsbilden.

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

Som framgår ovan är vi starkt emot de planer Vattenfall presenterat där vår fastighet kommer att drabbas om luftledning skulle byggas. Vi kommer inte att upplåta vår mark för byggande av föreslagen luftledning.

Björkvik 2019-06-25

Fastighetsägare Katrineholm Bossbol 1:1

Kopia till:

Länsstyrelsen i Södermanland

Energimarknadsinspektionen

Katrineholms kommun

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag kräver att kabeln ska markförläggas för att undvika att större delen av min skog försvinner om det ska dras luftburen ledning. För mig som har ett mindre lantbruk skulle detta innebära en mycket stor negativ påverkan. Jag bedriver jakt på min mark och den möjligheten kommer att begränsas mycket om det blir en luftburen ledning. En engångsersättning för min avverkade skog motsvarar inte värdeminskningen på fastigheten på längre sikt. Jag ser inget annat alternativ än att kabeln markförläggs.

Med vänlig hälsning

Fastighet Bäcktorp 1:1

Datum 2019-06-26
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördräa brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Min fastighet berörs på så sätt att eran planerade dragning av kraftledningen ska gå över min bostad och övriga byggnader. Den djurproduktionen vi har i dagsläget kommer ej kunna fortgå om det finns en kraftledning över byggnaderna på fastigheten.

Den dragningen ni har målat ut kommer på min mark att korsa transformatorstationen MT1241 Björkvik med tillhörande luftledningar.

- *Markkabel skall användas*
- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.

Med vänlig hälsning

Stora Boda 1:1

Datum 2019-06-26

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Hofsta 2:1 och Tegnebol 1:8

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag driver ett jordbruks företag på flera av er föreslagna delsträckor och i min produktion ingår ett större antal betesdjur. Betesdriften kommer att påverkas negativt och kommer i värsta fall bli tvunget att upphöra om denna ledning blir verklighet.

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet Smedsbo 1:1

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningsarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

För vår del kommer en luftledning att avsevärt förförla landskapet samt fördyra brukandet av marken om vi blir drabbade av stolpar. Merkostnaden för markkabel ska rimligen bekostas av det beställande företaget. Dessutom ökar risken för elektromagnetisk strålning på en närliggande sommarstuga.

Med vänlig hälsning

Fastighet Ödesäng 1:1

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: Smedstorp 1:2

Synpunkter: Vi anser inte att den bör gå över sträckning 1. På vår fastighet finns det bombmärklar utmed nuvarande 400 kV kraftledning vilket troligen kan försvåra ett projekt. Detta är tidigare belagt med ~~an~~verkningsförbud

Vi anser att sträckning 2 bör genomföras då den är kortare och tar mindre mark i anspråk. Om vår fastighet bebyggs önskar vi markledning.

Vi bör även fundera på att gå via Vrena. Vi bör kunna lägga markledning den korta sträckan det är för smalt i Vrena. Detta blir kortare sträckning och bidrar till att skog kan hållas i produktion. Kostnaden för den enskilde markägaren blir då även mindre vilket är något vi bör ta hänsyn till. Vi förstår att vattenfalls kostnad kan bli högre, men detta bör ställas i relation till den enskilda individens förlust.

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den **26 juni 2019**.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de

aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Projektet har, som alla säkert förstår, en betydande miljöpåverkan och medför stor ekonomisk belastning för samhället med omfattande konsekvenser för såväl boende som näringsidkare utmed föreslagna dragningar. Jag förutsätter därmed att en omfattande miljökonsekvensbeskrivning med tillhörande samhällsekonomisk beräkning och livscykelanalys genomföres och att man därefter analyserar situationen och utvärderar eventuella genomförbara förslag till lösningar

Fastighet: Vedeby 6:1

Kopia för kännedom till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län,

Katrineholms Kommun,

Nyköpings kommun samt

Energimarknads Inspektionen

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädskring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet Gotthardsberg 2:7

Sträckning 1A

Förutom ovan nämnda synpunkter vill vi komplettera med följande.

På denna fastighet finns naturkänsliga områden som Tolsjön ,Tolamossen mm.

Vi motsäger oss helt till luftledning.

Med vänliga hälsningar

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen

kraftledning motiveras och tydliggörs med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Broby 1:6 (Marken är under avstyckning Broby 1:7 och 1:6)

Då denna fastighet endast är 5,6 hektar, tårbitsformad och avgränsad dels av Åkforsån, påverkas redan en stor del av fastigheten av strandskyddet. Om ledningsgatan skulle utökas i motstående del av fastigheten, skulle stora delar av fastigheten försvinna och den skulle i princip bli obrukbar för sitt syfte att bedriva retreat verksamhet. Vattenfall skulle bli tvungen att lösa in fastigheten.

Vi motsätter oss å det bestämdaste en luftledning då den inte enbart stör fastighetens byggrätt utan även omöjliggör driften av retreat verksamhet som behöver lugn, stabil miljö utan påverkan av energifält.

Med vänlig hälsning

[REDACTED]

Från: [REDACTED]
Skickat: den 25 juni 2019 10:20
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya kraftledningen mellan Hedenlunda-Oxelösund Södermanlands län

Hedenlunda 4:42

Vattenfall har sedan 1969 en större anläggning inträngd på Hedenlunda och är redan nu ett avsevärt intrång på fastigheten. 2018 utökades verksamheten med ytterligare ca. 3 ha till stor del

Värdefull åkermark

På Hedenlunda finns i dag 20 ha kraftledningsgator, att ytterligare belasta fastigheten med ytterligare kraftledningar är helt uteslutet då fastigheten redan så hårt belastad av både anläggningar och kraftledningar.

Ägare Hedenlunda 4:42

Skickades från E-post för Windows 10

Rejlers Sverige AB
Fälhagsleden 61
753 23 Uppsala

Delstråk 1A sträcker sig ca 130 m genom ett Natura-2000 område (Brebol). Området är ett kulturlandskap som består av betesmark och skogsmark med höga naturvärden. Området är även av riksintresse för naturvård (Brebol-Ålskebol Varna). Delar av området är dessutom upptaget i jordbruksverkets ångs- och vattensmarksinventering (betesmark med trädklädda steniga moränhöjder med björk eller ek), delstråket berör även utkanten av en nyckelbiotop som är en blandsumpskog

Delstråket berör flera områden som är utpekade i vattensmarksinventeringen (Våtmarkstrand O Bergasjön 10 km SSV Flen, Strandkomplex 2 KMN Lagmansö 10 km SSV Flen

Delstråk 1B berör två objekt med naturvärden (Äldre asp SV Kasta och Lövsumpskog). Delstråket berör även ett område som är utpekade av Skogsstyrelsen, området är utpekade som både nyckelbiotop och som skogligt biotopskyddsområde (Omse sidor om Norsån).

Med bakgrund från dem höga naturvärden och mark med kultur miljö ser vi ingen annan lösning än att detta projekt fortloper på under mark.
Ett alternativ som inte tagits upp är dragning i vatten. Kan inte det vara en lösning men alla sjöar och vattendrag som finns från Hedenlunda till Oxelösund.

Lagmansö

PS Att va det här projektet i land kommer inte bli en lätt uppgift!! Och den ersättning som nämns, är ju ren skrämt. Lycka till! DS.
St.

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningsarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

ML 124 / 00210

ET 1933

Åminne 1:7

Förutom ovan nämnda synpunkter vill jag komplettera med följande. På just denna fastighet finns det naturkänsliga områden, såsom biotoper m m.

Intrångsersättningen är knappt symbolisk, marknadspriset för skogsmark är i nuläget ungefär 100.000:- / ha. Skogsproduktionen är för överskådlig framtid borttagen.

Motsätter mig helt till luftledning 1.

Med vänlig hälsning

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

ML 124 / 00160

ET 1933

Broby 1:7

Förutom ovan nämnda synpunkter vill jag komplettera med följande. På just denna fastighet finns det naturkänsliga områden, såsom biotoper m m.

Intrångsersättningen är knappt symbolisk, marknadspriset för skogsmark är i nuläget ungefär 100.000:- / ha. Skogsproduktionen är för överskådlig framtid borttagen.

Motsätter mig helt till luftledning 1.

Med vänlig hälsning

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här med motsätter jag mig helt byggandet av kraftledning i närheten av mitt bostadshus, Hägersta/Dentersta längs sträckning 1 B. Tanken är ohygglig och Vattenfall får tillsammans med SSAB hitta andra sätt att förse industrin med el på. Att förstöra landskapet totalt är helt oacceptabelt. Att förstöra för oss boende är helt oacceptabelt. Att staten går in via ett bolag och kör över sina medborgare är helt oacceptabelt. Att vår hälsa kan påverkas är helt oacceptabelt. Att man med hela processen visar att man struntar i enskilda liv är helt oacceptabelt. Ni förstör för människor genom att bygga kraftgator. Gräv ner det eller låt bli!

Fastighet Lagmansö 1:6

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 22:30
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter map nya 130 kV kraftledning

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län.

Namn:
Fastighet: Gallgrinda 1:6

Synpunkter på dragning enligt alternativ 1B:

Nuvarande kraftledning berör skyddsvärd hagmark som är upptagen i skogsstyrelsens inventering av skyddsvärda hagmarker i Södermanland.

De kartor som vi studerade på samrådsmötet i Vadsbro-Blacksta hembygdsgård saknade den berörda hagmarken som skyddsvärd med en gammal flora av orkidéer, ängsörter och enbuskar.

Dessutom finns ett antal fornminnen längs sträckningen.

Vi motsätter dragning enligt alternativ 1B med hänvisning till påverkan på den skyddsvärda hagmarken enligt ovan samt fornminnen i området.

Med vänlig hälsning,

Skickades från E-post för Windows 10

2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
samrad@rejlers.se

Angående Vattenfalls planerade kraftledning mellan Oxelösund och Hedenlunda, sträckning 1/ 1b

Vi instämmer till fullo i de synpunkter som LRF framfört i olika sammanhang. Speciellt vill vi betona betydelsen som en kraftledning har för landskapsbilden. Sörmland betraktas inte för inte som ett av Sveriges vackraste landskap med småskalig blandning mellan skog och fält som ger ett leende och idyllisk känsla. Det är detta landskap som passar så illa med fula byggnader av industrikaraktär. Detta avspeglar sig inte bara i kärlek till landskapet utan även i fastighetspriserna.

Vi skulle enligt förslag 1b blir vår fastighet kraftigt försämrade om man jämte den befintliga ledningen med tillhörande ledningsgata får ytterligare två (sammanbyggda) ledningar parallellt. De höga julgransstolparna bli ytterst dominanta i landskapet. Vi har flera inägor som ligger inbäddade i skog där man har en upplevelse av att tiden står stilla. Dessa kommer beröras av en breddad kraftledning vilket totalt kommer förstöra intrycket. Nuvarande kraftledning går över Långhalsen men är ganska diskret och tornen syns inte från husen. Med julgransvarianten kommer dessa torn att kraftigt dominera utsikten. Vi kan inte tänka oss att den nuvarande ledningen skulle kompletteras med dominanta stålkonstruktioner. Vi bedömer att fastighetens värde kommer minska med åtskilliga miljoner kronor. Från att vara exceptionellt vacker kommer den bli förstörd.

Även alla andra fastigheter längs den nya kraftledningen kommer att påverkas i olika grad av den estetiska försämringen med många gånger kraftigt påverkad livskvalitet och fallande fastighetspriser. Dessa bedömer vi bli vida större än de kompensationer som utges för skogs- och åkermark. Till detta kommer att den allmänna landskapsbilden förfulas.

Med bakgrund till ovanstående kräver vi att Vattenfall gräver ner kabeln. Eftersom en utbyggnad av kraftledning är så förödande för oss och vår verksamhet kommer vi annars att överklaga beslutet.

Flen Haffina 1:1

Bilaga LRFs synpunkter

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som vi som driver företag med djurhållning och besöksturism med en luftburen ledning kommer erfara varje år, så länge en luftkabel förfular vår nära omgivning.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk. Det finns inget underlag som visar hur vår besöksnäring påverkas heller.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin. Vi driver ett ekologiskt lantbruk med frilandsodling av grönsaker och har lyckats bygga upp en stor kundbas som gillar att handla bra mat direkt från producenten. Vi lagar dessutom luncher av våra egna råvaror för gästerna och lockar allt fler att komma ut till oss för att njuta av friden i vårt vackra landskap.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst

påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Vi är mycket oroliga för den påverkan som den föreslagna ledningsdragningen har på vår verksamhet. Vi har uppskattningsvis 10 000 gäster årligen som kommer ut till vår gård för att njuta av stillheten och dofterna ”på landet”. Verksamheten omsätter mer än tre miljoner kr årligen.

En högspänningskabel med breda ledningsgator alldeles intill denna vår naturliga andningsplats i naturen för många stadsbor kommer att förstöra grunden för vår verksamhet. Vi protesterar kraftigt mot denna ledningsdragnings!

Vi anser dessutom att den tid som givits för att svara på detta samråd har varit alltför kort. Det behövs bättre underlag, och miljökonsekvensbeskrivningar, för att ta fram mer fakta hur detta projekt påverkar vår natur och vår verksamhet på gården.

Hälsningar,

Ägare till Lerbo-Ändebol 1:1

Till samrad@rejlers.se

Angående

130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Vi boende i Vadsbro och Blacksta känner oss överkörda, ej tagna på allvar och upprörda över ärendets hantering. Konsekvensanalysen av kraftledningen är bristfällig ur alla hänseenden. Informationen kring projektet är närmast ett hå. Underlagen som vi fått är fria från detaljer och svåra att ha synpunkter på.

Vi ifrågasätter starkt Vattenfall och Rejlers agerande när det gäller strävan att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.

Nu riskerar projektet att avfolka en glesbygd som hittills varit den levande landsbygden.

- Vi har inte fått någon dragning av ärendet
- Tid att sätta sig in i ärendet är håfullt kort
- Bara ett fåtal – inte hela bygden har fått inbjudan till "informationsmöte"
- Inga frågor blev besvarade på informationsmötet.

Vi menar att nytänkande och tekniska landvinningar inte finns i och med det förslag som ligger. Det kan t.ex. handla om att:

- SSAB tar ansvar för sina behov och bygger en egen gasturbin och producerar egen el
- Ledningarna går via befintliga kraftgator där naturvärden, boenden etc. redan är taget hänsyn till
- Gräva gräver ned ledningarna eller ta tillfället i akt att tänka framtid och prova andra möjligheter att modernisera klimattänket
- SSAB tänker nytt/modernt och donerar pengar till forskning för att lösa problem med utsläpp.

Kvarntorp 2 :1

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 19:20
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter gällande pågående sam råd avseende nya 130kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlandslän

SSAB

De flesta förstår SSABs behov av renare el. De miljöaspekter på energi som bidrar med mindre utsläpp känns självklara, men alla som bor på inom det utpekade området kan inte annat än motsätta sig detta ändå. Förslaget är alltför konventionellt och inte alls nytänkande i en tid när detta behövs.

Vattenfall ser inga större bekymmer med att gå vidare med ärendet. Såklart. Den principskiss som redovisas av dem på sidan 14 i länken ovan är *inte* en bild av hur det kommer att se ut, *det är endast en principskiss*. Varför man inte publicerar en rättvis bild känns oklart när de ändå nämner i sin text att det kommer att förändra intrycket av landskapet. För den som ska få en kraftgata utanför husknuten eller genom sina marker är detta en katastrofal händelse i flera bemärkelser.

Frågor som också dyker upp är vart utsläppen flyttar istället? Helt uppenbart är i alla fall att SSAB tjänar in miljöpoäng på detta, men någon annanstans kommer man att förlora dem. Miljöproblemet minskar i Oxelösund men flyttar istället kanske bara in på annan ort, beroende på hur elen produceras?

SSAB tänker sig en minimering av utsläpp och måldatum för denna plan är 2045. Ledningarna avses att vara klara 2026, nästan 20 år innan man nått dit man vill avseende utsläppsmålen. Det tidsperspektivet känns svajigt med tanke på vad som kan hända under denna (nästan) 20 år långa period. Med alla de mål som sätts upp idag världen över, för en snabbare minimering av utsläpp, behöver SSAB arbeta mer innovativt med att lösa detta och visa vägen för helt andra och nya sätt att ta ansvar för sina behov av energi och därmed sin omvärld och sina utsläpp.

SSAB importerar skrot. Detta smälter man ned i masugnar. Svensk malm skeppas till Kina för att smältas. Sedan ska det så småningom bli skrot på andra platser i världen för att sedan skeppas tillbaka till Sverige och SSAB. Transporterna av alla dessa ton som fraktas över jordklotet påverkar såklart också miljön och väcker en del frågor.

Synpunkter på delgivning/kungörelse

Många som kan komma att bli berörda har alltså inte fått information om vad som kan hända. Man har förväntats läsa lokal press och på så sätt ta del av det kommande och tänkta projektet. Tidpunkten och formen för tillkännagivandet av sådana här åtgärder har stor betydelse ur informations- och rättssäkerhetssynpunkt. Man har kungjort projektet genom en allmän delgivning i viss press och brevlades bjudit in ett antal utvalda till mötet den 10 juni som bor längs de föreslagna sträckningarna. De flesta som kom till Föreningsgården hade dock nåtts av det aktuella projektet via hörsägen. Om man nu verkligen vill få hjälp att ta fram beslutsunderlag för att kunna ta rätt beslut, med minst påverkan och åverkan, så har man verkligen inte sett till att få en heltäckande förankring hos berörd målgrupp. Det känns inte heller som att det var det verkliga syftet, ärligt talat, utan mer som en regelstyrd manöver som man måste se till att avverka innan man kan ta nästa steg. Med hopp om minimal inkomst av synpunkter som eventuellt sätter käppar i hjulet?

Synpunkter på given information den 10 juni

”Mötet”, eller sammankomsten, innebar att ett antal personer som idag har olika roller inom projektet, stod som målvakter för olika typer av frågor. Det låg kartor och skriftlig information på olika bord som man kunde läsa. Få av frågorna kunde dock besvaras av dessa personer utan man hänvisade till varandra eller konsulter ”som borde ha gjort” si eller så. De kändes väldigt skolade i att bemöta

upprörda människor, och stämningen var såklart upprörd pga en mängd orsaker. Att man inte har erhållit information på ett bra sätt var en sådan orsak. Ljudnivån var hög och det var svårt att komma till tals. Alla hade frågor och en del blev provocerade av att så få svar kunde ges.

Man gjorde ingen "dragning" av ärendet inför alla, lät inte människor tillsammans lyssna in varandras åsikter, synpunkter eller oro, utan det var ett upptrissat frågekaos som gjorde att det kändes mer som ett åskväder som drog genom lokalen än en seriös inventering av olika perspektiv eller möjligheter att ha synpunkter. Alla som var där hade behövt höra vad andra hade att säga, men det är en metod som Rejlers inte använder sig av, fick man höra. Det är nämligen bäst att göra så här. För dem.

Arrangörerna måste förstå att man omöjligt kan sätta sig in i alla aspekter på så kort tid. Det är en orimlig förväntan och resultatet av synpunktsinsamlingen kan egentligen inte bli annat än orimligt och därmed oanvändbart och ogiltigförklarat.

Det hade varit önskvärt med en dragning om projektet, ekonomiska konsekvenser, miljöpåverkan, kulturmiljöpåverkan, privat påverkan, en aktiv insamling av frågor på plats samt en tydligare risk- och konsekvensanalys att sedan lämna ytterligare synpunkter på. **Det är demokrati.** Det som upplevdes i dag var skendemokrati och baserat på vinstintressen, men i miljöns namn. Vattenfall kommer att leverera elen, en förträfflig affär, SSAB kan öka sin produktion genom miljörabatter, om de inte säljer dem till andra. Ett antal aktörer upplevs just nu stå och flåsa i startgroparna för mer vinst. Det är inte jättesvårt att se. Miljön är skölden för att skyla affären.

Kartorna som man fick titta på var i skalor som gjorde att det var svårt att se exakt hur man eventuellt kommer att bli berörd av det tänkta projektet och de konsekvenser som följer med detta. Fastigheter och marker visades på ett storleksmässigt sätt som gjorde att det är svårt att föreställa sig hur det kan bli, och därmed ännu svårare att ens förstå vad det är man ska ha synpunkter på. Det man fick skåda var "tänkta" sträckor med en bredd på 200 meter. Själva kraftgatan förväntas bli ca 45 meter i bredd och ska då ligga inom ramen för dessa 200 meter. Om det blir lite dit eller hit kan ingen svara på idag. **Uppgifter med en större exakthet ska specificeras när man väl har bestämt vilken sträckning dragningen av elledningar ska göras på. Om allt går i lås. Det kan man alltså inte få reda på nu. Och då, när man väl ska bli mer exakt, är det för sent att lämna synpunkter. Detta är ett ytterst effektivt sätt att tona ned rösterna på, att minska inkommande mailskörd av protester och få så pass vaga synpunkter att man inte behöver ta hänsyn till dem. För vad är det man ska kunna ta ställning till? Det är av största vikt för alla att få veta om kraftgatan kommer att gå väldigt nära eller 150 meter bort.** Det är lätt att bli cynisk. Intressenterna kan påstå att de har fullgjort sitt arbete, enligt konstens alla regler, men allt har varit så otydligt, bristfälligt och luddigt att det är direkt oseriöst.

Förslag

1. SSAB tar ansvar för sina behov och bygger kanske en egen gasturbin och producerar egen el.
2. Ledningarna dras via befintliga kraftgator där naturvärden, boenden mm redan är taget hänsyn till.
3. Man gräver ned ledningarna och tar tillfället i akt att tänka framtid och provar andra möjligheter avseende nedgrävningarna.
4. SSAB försöker tänka helt nytt och donerar pengar till forskning som syftar till att lösa deras problem med utsläpp.
5. Listan kan göras längre...

Konsekvenser av kraftgatan

Man har alltså inte fått reda på tillräcklig information, och nej, lokalpressen känns inte som tillräcklig för detta. Man får inte se kartor som gör att man förstår vad detta innebär, förutom att man anar att det kommer att påverka boende, inflyttning eller utflyttning, eventuell hälsa, ekonomiska förluster genom värdeminskning samt negativ påverkan på kulturbygden och negativa estetiska värden. Det mesta är, enligt många på mötet, till det sämre för de enskilda individerna och till det sämre för de levande bygder som ännu inte har avfolkats, förstörts och ersatts med politiska floskelplaner om att "landsbygden måste leva". Detta trots att den sakta dör en långsam kvävningssöd genom osaklig och

godtycklig politik och där de som lever där allt som oftast körs över. Förslaget är kontraproduktivt. Kommunen behöver sina invånare, detta gör att de kanske flyttar ut från flera tusen år gamla bygder med levande traditioner. Allt styrs av kortsiktiga ekonomiska perspektiv. De långsiktiga ekonomiska hållbarhetsperspektiven står landsbygden för. Man lever fullgoda liv här och vill göra det ett tag till. Det är en kulturbygd, en sammanhållning som behöver bibehållas i en allt mer söndrande tillvaro. En av de största miljöinsatserna man kan göra idag är att inte bo i städerna. Det bästa är om människor kan sprida sig över större ytor, från städerna, och verka i sin närmiljö. Så som man gör här i den berörda bygden.

Du kommer troligen inte att erhålla någon nämnvärd ersättning. Skulle dragningen av ledning godkännas och hamna nära dig så får du höra av dig till kommunen när den är på plats. Då kan du anmäla olägenhet. Det meddelade Vattenfalls representant på mötet den 10 juni.

I Sverige fördelas ansvaret för hälsofrågor med anknytning till magnetfält på fem myndigheter – Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten. Myndigheterna ger alltså följande rekommendationer vid samhällsplanering och byggande, om de kan genomföras till rimliga kostnader:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

Med vänlig hälsning

Bjudby 5:5

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förelagsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Med vänlig hälsning

Fastighet Gallgrinda 1:3 .

Har en fastighet belägen mindre än 100 meter från befintlig elledning IB på kartan.

En utbyggnad av denna skulle göra det omöjligt att bo där, för vem vill ha en gigantisk elledning så nära huset. Magnetisk strålning ,med ökade hälsorisker som följd är inget jag ser fram emot .Fastighetens värde skulle sjunka, ingen skulle vilja köpa den.

Hoppas ansvariga tänker om och väljer ett annat alternativ än IB Markkabel är ett bättre alternativ än luftledningar.

Sammanfattningsvis motsätter jag mig denna sträckning av elledning pga hälsorisker med magnetisk strålning, påverkan på djur /växtliv samt ekonomiska värdet av fastigheten sjunker.

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika saker att ta hänsyn till

På vår fastighet Biltsbol 1:1 är det enligt kartan ni skickat tänkt att ledningen ska dras rakt över våra hus inklusive bostadshuset. I anslutning till tomten finns det skogsmark som innehåller 10-15 stora livskraftiga askar som är en art som är starkt hotad i Sverige.

Så vi anser att om man måste dra ledningen förbi här ska det dras så långt som möjligt ifrån tomten och grävas ner i marken för att minska strålning för boenden så den blir minimal och för att minska miljöpåverkan så mycket man kan.

Med vänlig hälsning

Fastighet Biltsbol 1:1

Från:
Skickat: den 13 juni 2019 09:26
Till: Samråd
Ämne: Samråd: Kritik och frågor

Hej

Först vill jag rikta stark kritik mot det så kallade samrådet Vadsbro-Blacksta föreningsgård 2019-06-10. Här möttes vi av en kakafoni av röster och en förvirrad samling oroliga markägare som försökte förstå några utslängda suddiga kartbilder i en lokal med dålig belysning och akustik.

Det stackars representanterna från Vattenfall som inte verkade ha en helhetsbild av projektet skickade helt enkelt frågorna från deltagarna snabbt vidare till en annan av sina kollegor. Mycket förvirrande.

Varför fanns inte representanter från de berörda kommunerna, Länsstyrelsen och SSAB närvarande?

”Samrådet” blev av denna anledning mycket enkelriktat.

Varför var inte fastighetsägare i närliggande området (utanför den markerade 200 meters linjen i de alternativa stråken) informerade och inbjudna till ”samrådet”? Kraftledningsgatan med sina stolpar får stor påverkan på hela den lokala miljön.

Hela ”samrådet” kändes förolämpande och förnedrande. Pinsamt att ett stort statligt företag som Vattenfall väljer att behandla sina kunder och ägare på detta sätt.

Innan jag kan inkomma med synpunkter gällande pågående samråd måste jag få en tydligare uppfattning av hur min egen och grannars fastigheter berörs, och önskar därför få tillskickad en detaljerad kartbild som tydligt visar vägar, bostadshus och ekonomibyggnader längs det alternativa stråket 1B, mellan Ändebol i öster och där stråket ansluter mot det gemensamma stråk 1 i väster.

Vänlig hälsning
Fastighetsägare Flen Broby Nybygget 1:10

Sweden

20190620

Fastighetsägare

Fastighet: Bjudby 7:1

*Följande skriftliga synpunkter är sända till Rejlers Sverige AB att: Fredrik Nystrand
Fagelhagsleden 61 75323 Uppsala, samt till samrad@rejlers.se*

Med Vattenfalls avseende att göra en nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedelunda och Oxelösund i Flen, översänder vi ett flertal skriftliga punkter som gör det orimligt att nyanlägga ledningar på eran angivna karta, med inritad sträcka med benämning

* Värdet på fastigheten kommer att sjunka

* Möjligheten att plantera ny skog på avverkad mark i det inritade området försvinner, vilket delvis bidrar till förlorad framtida inkomst samt värdeminskning på fastigheten.

* Bostäder finns intill och vid direkt anslutning till den inritade sträckan

* Fornlämningar

Betesmarken och området gränsar mot ett flertal fornlämningar, stensättningar och gravfält (RAÄ:nummer, Blacksta 32:1). Information finns hos **Riksantikvarieämbetet**.

Även Länsstyrelsen gör yttrande om att sträcka 1C går rakt över Oppunda härads vikingatida tingsplats med de runstensmonument som hör hör dit. Ett område som beskrivs som olämpligt ur kulturmiljösynpunkt.

* Länsstyrelsen har fastslagit att betesmarken har särskilda värden.

Ängs- och betesmarker är viktiga livsmiljöer för odlingslandskapets biologiska mångfald. Förutsättningarna för biologisk mångfald kan därför följas via arealen hävdade ängs- och betesmarker. Minskar arealen försämras förutsättningarna för många av dess arter.

Här finns växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig hävd.

Ett urval av förekommande arter: Blåsuga, Bockrot, Jungfrulin, Nattviol (+ ! s'). Rödklint och Ängsvädd.

Mer information angående särskilda värden, långvarig hävd och fridlysta arter finns att läsa mer om på bl.a. Länsstyrelsen, Jordbruksverket och Naturvårdsverkets hemsidor.

* Strålning

Hos Strålsäkerhetsmyndigheten finns följande information och rekommendationer att följa.

” Forskare har i flera oberoende studier sett samband mellan exponering från magnetfält under barnaåren sett en ökad risk för leukemi. Världshälsoorganisationen, WHO, har därför bedömt magnetfält som möjligen cancerframkallande. Detta bör man ta hänsyn till vid samhällsplanering. ”

” Växlande magnetfält skapar elektriska strömmar i kroppen. vid mycket starka magnetfält kan de påverka kroppens nervsignaler. ” forts.

20190620

”Strålsäkerhetsmyndigheten anser också att onödigt exponering från magnetfält bör begränsas om det kan göras till rimliga kostnader och konsekvenser.”

”Magnetfält är svårt att skärma av och går obehindrat igenom väggar och tak.”

Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten ger följande rekommendationer vid nybyggnation.

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya ledningar och elanläggningar som ger förhöjda magnetfält vid bostäder, skolor och förskolor.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

* Förskolan i Vadsbro har skogen i det irriterade området som utflyktsmål.

* Djur betar vår/sommar/höst på och vid intilliggande mark

Det finns bl.a. studier som man kan ta del utav, där man kan se effekter av långtids exponering av elektromagnetisk strålning och vistelse i starka magnetiska fält kan påverka orienteringen av molekyler så som enzym och DNA. I djurstudier finns det påvisad påverkan på embryonalutveckling vara ett resultat av långvarig exponering av magnetfält.

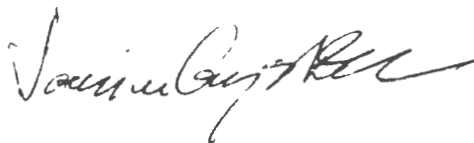
Enligt en annan studie om kraftledningars påverkan på kor, redovisas att kor undviker områden med kraftledningar om de har möjlighet till det.

Från Länsstyrelsens sända uttalande till Vattenfall c/o Rejlers AB. framgår bland annat att ”Alternativet 1C korsar ett område av sjön Långhalsen mellan Ålspångaviken och Gripensnäsaviken med stor betydelse för fågelfaunan, både för häckande och rastande fåglar som rör sig mellan de två sjöarna.”

Slutsatsen ger tre alternativ, då i tänkbar ordning

- *SSAB får finna en annan möjlighet att framställa egen el med t.ex. en gasturbin.
- *Nedgrävning i samma område är ej ett tänkbart alternativ ur hälsa-och miljösynpunkt.
- *Nybyggnationer bör uteslutas, och tillbyggnad bör ske på områden när ledningar redan finns

Fastighetsägare
Joacim Engström
Bjudby
642 95 Flen
070-5710067
bjudby.jocke@gmail.com
Fastighet: Bjudby 7:1

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 20:16
Till: Samråd
Ämne: Samråd Vattenfall

Hej.

Vi har redan en 30 kV ledning genom våra marker (5 ha produktiv skogsmark "åt skogen") och för vår del räcker det nu. 130 kV kommer förstöra ytterligare omfattande produktiv skogsmark. Vi vill inte att en stor del av gården kommer att bli ledningsgator varför vi kommer att motsätta oss ytterligare exploatering.

/ Dalby 1:1

ARITMETICUS

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Vi har redan en 40 kV ledning genom våra marker (knappt 5 ha produktiv skogsmark "åt skogen") och för vår del räcker det nu. 130 kV kommer förstöra ytterligare omfattande produktiv skogsmark. Vi vill inte att en stor del av gården kommer att bli ledningsgator varför vi kommer att motsätta oss ytterligare exploatering.

, Dalby 1:1

Fråga:
Skickat: den 20 juni 2019 10:44
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter gällande 130kV kraftledning Hedenlunda Oxelösund, södermanlands län

Hej,

1. Jag har ett 1700 tals torp utan el och vatten som ligger utefter sträckning 1C i Bettna, Torpet heter Fiskarstugan. Stundom så används torpet av elöverkänsliga personer och det vore av den anledningen svårt att vara där för dessa (man kan ju tycka vad man vill om de personer som är elöverkänsliga), och det är en fristad för dom som försvinner om kraftledningen går (som i kartan) direkt över torpet..
2. Gräv ner ledningarna i största möjlig mån. För att minska påverkan för natur och folk i allmänhet. Och minska risken för sabotage och underhållskostnader.
3. Använd befintliga sträckningar av ledningar och ledningsgator och järnvägar för dragning av kabel.
4. Använd vattenvägen. Lagg kabeln på botten i sjöarna eller låt ströckningen gå över för att minska påverkan på mark.

Här är kartlänk till Torpet

: <https://www.google.com/maps/place/FISKARSTUGAN,+%C3%85LSP%C3%85NGA,+640+33+Bettna/@58.9388287,16.6054131,17z>

Vore glad för löpande information kring hur ni kommer dra ledningen då jag nu står i ett läge där jag inte vet om det är värt att investera i torpet om det skall gå kraftledningar över det.

Om det kommer gå kraftledning över tomten så lär jag inte heller kunna sälja torpet om jag skulle vilja.

Hur fungerar det med inlösen om det skulle bli aktuellt ?

Vänliga hälsningar

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: FISKARSTUGAN

Synpunkter: SOM DEN RÖDA LINJEN ÄR DRAGEN I ALLT 1C
SÅ KOMMER LEDNINGEN ATT DRAS RAKT ÖVER MITT
1700-tals torp. (Fiskarstugan)
Vore tackam för en ägdoms- och rättshörsning.

återkom via e-mail..
min hälsning super-erkligen.

MUTT

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 12:06
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Luftledning Hedenlunda Oxelösund

Hej

Det är inte med glädje jag tar del av planerna på nya ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Jag bor på St Tveta 1:2 som ligger efter sträckning 1c. Jag har redan en motsvarande ledningsgata över vår mark plus några som är mindre. Att få ytterligare en stor ledningsgata som enligt dragningsförslaget skär tvärs igenom den del av maken som är skogsproduktion är absolut inget jag önskar. Ingreppet är ju substantiellt, i storleken 10% av den produktiva skogsmarken kommer att tas i anspråk. Fartighetsvärdet sjunker både på grund av den frångående skogsproduktionen och på grund av att fastigheten får en överrepresentation av kraftledningsgator.

Med tanke på det jag skriver ovan så skulle jag föreslå att en annan av de möjliga sträckningarna väljs. Dessutom vore det lämpligt att välja att gräva ner ledningen. Ingreppen blir mindre. Eventuella tekniska utmaningar är till för att lösas. Skall vi driva mer och mer i samhället med el är det dags att ta fram hållbara lösningar för nergrävning. Motståndet bland markägare m.fl. blir mindre.

Alltså: jag anser att jag har ledningar nog på min lilla fastighet och att ingreppet blir procentuellt för stort!!

Dessutom: Se framåt, tänk nytt och gräv ner ledningen även om det skulle behövas lite teknisk utveckling för att få bl.a. felsökning effektiv.

Mvh

Mvh

Från:
Skickat: den 10 juni 2019 22:58
Till: Samråd
Ämne: Ang samråd enligt 6 § miljöbalken

Raine Mellström

|
on 05-29, 11:03 samt måndag 06-10, 22,14

Med anledning av dagens samråd i Vadsbro- Blacksta föreningsgård vill vi utöver vår beskrivning nedan även framföra följande.

Såvitt framkom under mötet så har en alternativ sträckning via befintligt nät utretts. Sträckningen från station Hedenlunda via Bettna längs tåg och befintlig nätdragning i riktning mot Nyköping.

Den invändning som framkom mot denna dragning längs redan befintligt nät är ett område vid Vrena skulle vara för smalt.

Vi menar att detta skulle kunna lösas genom att flytta några få befintliga stolpar vid "getingmidjan" vid Vrena.

Några egentliga hinder för en något breddad ledningsgata vid Stigtomta presenterades inte.

Det är därför vår uppfattning att Vattenfall lägger till ytterligare en dragning av ledningsnätet till de som är redan är föreslagna :

Hedenlunda - Bettna - Vrena - Stigtomta och vidare mot SSAB Oxelösund.

Fördelarna med denna dragning är uppenbara. Genom breddning av redan befintligt nät kommer mycket liten påverkan ske på

framförallt bostäder. Dragning vid sidan om redan befintliga tågspår och nät är den ekonomiskt mest fördelaktiga lösningen tillsammans med liten påverkan på djur, miljö och befintliga bostäder.

Vi yrkar därför enligt grunderna ovan att :

- 1 Vattenfall lägger till angiven sträcka som en alternativ sträckning
- 2 Att Vattenfall anger denna sträckning som den slutligt föreslagna.

Bilagt bifogas vårt tidigare mail.

Med vänlig hälsning

Med anledning av den information som sänts ut angående samråd enligt miljöbalken 6 kapitlet så önskar vi ett förtydligande.

Av den bifogade kartan och övrigt samrådsmaterial så framgår inte hur nära bostadshus och ekonomihus för djur, på Stora Tveta 1:3, som det alternativa stråket kommer att gå. Kartorna är för otydliga.

Vänligen sänd en förtydligande uppgift.

Redan på detta tidiga stadium så vill vi framföra att det saknas en konsekvensutredning utöver den som gjorts beträffande miljömässiga värden, som avser påverkan för människor, rörelsedrivande verksamhet, skogliga-, jakt-, och värdefulla djur och insekter inom den föreslagna alternativa stråket längs fastigheten Stora Tveta 1:3. Ett ex på skyddade och värdefulla djur är omfattande fladdermuskolonier i det föreslagna stråket. I detta område häckar även skyddsvärd fågel.

Vi vill även peka på att Vattenfall redan tidigare dragit kraftledningar som korsar fastigheten Stora Tveta 1:3 diagonalt. Därutöver finns starkströmledningarna nedgrävda nära bostadsfastigheten och ekonomibyggnader. Dessa starkströmledningar är anslutna till en station som Vattenfall låtit uppföra på fastigheten.

Med det nu föreslagna alternativa stråket blir fastigheten om- och innesluten av en stor mängd starkströmskablar både ovan och under jord. Fastighetens skönhetsvärden, ekonomiska värden och möjligheten för såväl ägare som allmänheten att ta tillvara dessa värden, kommer att begränsas.

Vår uppfattning, även på detta tidiga stadium, är att det alternativa stråket förbi Stora Tveta 1:3 utgår som ett alternativt stråk.

Med vänlig hälsning

Från:
Skickat: den 29 maj 2019 11:03
Till: Samråd
Kopia:

Ämne: Ang alternativt stråk 1 B södra gräns mot fastighet Stora Tveta 1:3

Med anledning av den information som sänts ut angående samråd enligt miljöbalken 6 kapitlet så önskar vi ett förtydligande.

Av den bifogade kartan och övrigt samrådsmaterial så framgår inte hur nära bostadshus och ekonomihus för djur, på Stora Tveta 1:3, som det alternativa stråket kommer att gå. Kartorna är för otydliga.

Vänligen sänd en förtydligande uppgift.

Redan på detta tidiga stadium så vill vi framföra att det saknas en konsekvensutredning utöver den som gjorts beträffande miljömässiga värden, som avser påverkan för människor, rörelsedrivande verksamhet, skogliga-, jakt-, och värdefulla djur och insekter inom den föreslagna alternativa stråket längs fastigheten Stora Tveta 1:3. Ett ex på skyddade och värdefulla djur är omfattande fladdermuskolonier i det föreslagna stråket. I detta område häckar även skyddsvärd fågel.

Vi vill även peka på att Vattenfall redan tidigare dragit kraftledningar som korsar fastigheten Stora Tveta 1:3 diagonalt. Därutöver finns starkströmledningarna nedgrävda nära bostadsfastigheten och ekonomibygnader. Dessa starkströmledningar är anslutna till en station som Vattenfall låtit uppföra på fastigheten.

Med det nu föreslagna alternativa stråket blir fastigheten om- och innesluten av en stor mängd starkströmskablar både ovan och under jord. Fastighetens skönhetsvärden, ekonomiska värden och möjligheten för såväl ägare som allmänheten att ta tillvara dessa värden, kommer att begränsas.

Vår uppfattning, även på detta tidiga stadium, är att det alternativa stråket förbi Stora Tveta 1:3 utgår som ett alternativt stråk.

Med vänlig hälsning

Från:
Skickat: den 18 juni 2019 09:51
Till: Samråd
Ämne: VB: Ang samråd enligt 6 § miljöbalken

Hej
med anledning av förnyad information vid öppet hus föranleder det oss till följande kompletterande kommentarer :

Den föreslagna sträckningen 1 C kommer att påverka fastigheten Stora Tvetå 1:3, på ett mer omfattande sätt än som varit känt tidigare.

Vi gör därför tilläggsyrkanden till de som presenterats tidigare.

Tidigare har vi beskrivit att fastigheten redan har kraftledningar som passerar hela fastigheten diagonalt. Därutöver har fastigheten redan nedgrävd starkströmkabel mycket nära bostadsfastigheterna samt en transformatorstation som är uppförd på fastigheten ca 150 m från bostadsfastigheterna.

Den nu föreslagna dragningen av två 130 kV höga starkströmsledningar sammanbyggda i en portalstolpe, i ett avverkat stråk på 200 meters bredd, medför att fastigheten blir innesluten av starkströmsledningar såväl ovan som under jord. Flens kommun har i sina direktiv angett vikten av att begränsa exponeringen av magnetiska fält genom att nya kraftledningar och elektriska anläggningar.

De nya stolparna, lika med de gamla som redan passerar fastigheten diagonalt, blir väl synliga från bostadsfastigheterna. En luftledning av denna dimension är ett synligt inslag i landskapet där den sträcker sig över öppen mark. Vattenfalls ledningar kommer att ge ett stort intryck i landskapet eftersom stolparna är stora konstruktioner och sträcker sig över en längre sträcka.

Vi har därför yrkat att ledningarna ska samordnas med redan ianspråktaga korridorer (kraftledningar, vägar, järnvägar) i landskapet. Vi har därför yrkat att Vattenfall på nytt utreder det bortvalda stråket Bettna - Vrena - Stigtomta som redan har ianspråktaga korridorer.

På detta sätt värnas stora opåverkade områden och viktiga områden för naturvård och kulturmiljövård, värnas så långt som möjligt.

I översiktsplanen har flera gröna och blå samband pekats ut. Det är områden som skapar ekologiska sammanhang och utgör förutsättningar för att bevara landskapets biologiska mångfald. Större anläggningar och verksamheter som kan medföra begränsningar i den framtida handlingsfriheten, ha betydande inverkan på landskapsbilden, ge upphov till avgörande störningar eller fragmentera områden bör, enligt översiktsplanen, så långt som möjligt undvikas.

Vi menar att det föreslagna stråket har en betydande miljöpåverkan. Dessutom gjorde Vattenfall sina fältundersökningar i februari 2019, en månad under året då den synliga miljöpåverkan är mindre.

Information saknas även om storleken på SSAB:s elbehov vilket är av betydelse för alternativa transformatorstationer och samordning med andra utbyggnadsprojekt för el.

Av materialet framgår att SSAB vill reducera sin koldioxidpåverkan. Däremot framgår inte av utredningsmaterialet hur detta ställer sig i förhållande till andra projekt avseende utbyggnad, prioriteterna av detta projekt jämfört med andra projekt på lokal och nationell nivå.

Av underlaget inför samråd och avgränsning enligt 6 kap. 23-25 §§ Miljöbalken saknas information om alternativa stråk som utgår från andra transformatorstationer än CT 35 Hedenlunda.

Vattenfall har exempelvis inte utrett hur en utbyggnad kan samordnas med utbyggnaden av den nya höghastighetsbanan för tågtrafik.

Vi yrkar därför att Vattenfall tillför utredningsmaterialet alternativa stråk som utgår från annan transformatorstation än CT 35 Hedenlunda.

Med vänlig hälsning

Från:

Skickat: den 13 juni 2019 10:22

Till:

Ämne: SV: Ang samråd enligt 6 § miljöbalken

Hej,

Tack för era synpunkter, vi tar med oss det i den fortsatta processen.

Vänliga hälsningar

Konsult, koncession och tillstånd

rejlers.se

Rejlers
Lindhagensgatan 126
112 51 Stockholm

 REJLERS

Från:

Skickat: den 10 juni 2019 22:38

Till: Samråd <Samrad@rejlers.se>

Ämne: Ang samråd enligt 6 § miljöbalken

|
on 05-29, 11:03 samt måndag 06-10, 22,14

Med anledning av dagens samråd i Vadsbro- Blacksta föreningsgård vill vi utöver vår beskrivning nedan även

framföra följande.

Såvitt framkom under mötet så har en alternativ sträckning via befintligt nät utretts.

Sträckningen från station Hedenlunda via Bettna längs tåg och befintlig nätdragning i riktning mot Nyköping.

Den invändning som framkom mot denna dragning längs redan befintligt nät är ett område vid Vrena skulle vara för smalt.

Vi menar att detta skulle kunna lösas genom att flytta några få befintliga stolpar vid "getingmidjan" vid Vrena.

Några egentliga hinder för en något breddad ledningsgata vid Stigtomta presenterades inte.

Det är därför vår uppfattning att Vattenfall lägger till ytterligare en dragning av ledningsnätet till de som är redan är föreslagna :

Hedenlunda - Bettna - Vrena - Stigtomta och vidare mot SSAB Oxelösund.

Fördelarna med denna dragning är uppenbara. Genom breddning av redan befintligt nät kommer mycket liten påverkan ske på

framförallt bostäder. Dragning vid sidan om redan befintliga tågspår och nät är den ekonomiskt mest fördelaktiga lösningen tillsammans med

liten påverkan på djur, miljö och befintliga bostäder.

Vi yrkar därför enligt grunderna ovan att :

- 1 Vattenfall lägger till angiven sträcka som en alternativ sträckning
- 2 Att Vattenfall anger denna sträckning som den slutligt föreslagna.

Bilagt bifogas vårt tidigare mail.

Med vänlig hälsning

Med anledning av den information som sänts ut angående samråd enligt miljöbalken 6 kapitlet så önskar vi ett förtydligande.

Av den bifogade kartan och övrigt samrådsmaterial så framgår inte hur nära bostadshus och ekonomihus för djur, på Stora Tveta 1:3, som det alternativa stråket kommer att gå.

Kartorna är för otydliga.

Vänligen sänd en förtydligande uppgift.

Redan på detta tidiga stadium så vill vi framföra att det saknas en konsekvensutredning utöver den som gjorts beträffande miljömässiga värden, som avser påverkan för människor, rörelsedrivande verksamhet, skogliga-, jakt-, och värdefulla djur och insekter inom den föreslagna alternativa stråket längs fastigheten Stora Tveta 1:3. Ett ex på skyddade och värdefulla djur är omfattande fladdermuskolonier i det föreslagna stråket. I detta område häckar även skyddsvärd fågel.

Vi vill även peka på att Vattenfall redan tidigare dragit kraftledningar som korsar fastigheten Stora Tveta 1:3 diagonalt. Därutöver finns starkströmledningarna nedgrävda nära bostadsfastigheten och ekonomibyggnader. Dessa starkströmledningar är anslutna till en station som Vattenfall låtit uppföra på fastigheten.

Med det nu föreslagna alternativa stråket blir fastigheten om- och innesluten av en stor mängd starkströmskablar både ovan och under jord. Fastighetens skönhetsvärden, ekonomiska värden och möjligheten för såväl ägare som allmänheten att ta tillvara dessa värden, kommer att begränsas.

Vår uppfattning, även på detta tidiga stadium, är att det alternativa stråket förbi Stora Tveta 1:3 utgår som ett alternativt stråk.

Med vänlig hälsning

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: VÄRSKÄL 1:6,

Synpunkter:

DET VORE KATASTROF OM KRAFTLEDNINGAR
SKA FÅ FÖRSTÖRA ÄNNU MER AV VÅR NATUR.
DET ENDA ACCEPTABLA ÄR ATT GRÄVANER I STÄLLET.

JA DET FÖRSTÖR OCKSÅ MARK, MEN ENDAST 10-15M
BREDD, I.S.F. 45m som behövs för hängande
ledningar. Man kan inte bygga hus på
ledningarna, men det kan du ju inte heller
under kraftledningarna ~~heller~~, dessutom
måste du ha minst 100m på var sida för att
inte gå till en för tidig död av strålningen

Hur kommer det sig att Hedenlunda har
så mycket extra kraft. Hörde på nyheterna att
varken Uppsala eller Stockholm kan bygga fler
bostäder för att det inte finns tillräckligt med el-
kraft i Södra Sverige.

LÅT SSAB TILLVERKA EGEN FOSIL FRI EL. VIND-
KRAFT SNURROR, SOLPANELER SOM LAGRAS I VÄTGAS-PATRONI
DET ÄRSÅ VANSINNIGT FÖRÅLDRA ATT TRANSPORTERA EL PÅ DET
Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den SÄTT NI
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

FÖRSÖKER
GÖRA.

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag ser inte varför SSAB ska hämta el kraft så långt bort ifrån. Sätt upp vindsnurror i havet, det stör ingen om nu någon skulle påstå att de väsnas, vilket de inte gör mer en vinden eller trafiken. Solpaneler är också bra komplement. Sommarens överskott kan lagras som vätgas och sedan åter igen omvandlas till el.

När väl alla dessa ledningar, luftledningarna eller jordledningarna är på plats, så är detta för länge sedan föråldrat och då är endast förnybar energi att föredra och då gör man den själv, som jag just talat om.

De olika föreslagna dragningsarna skulle göra allt för stora sår i vår ömtåliga natur

Med vänlig hälsning

Fastighet Värskäl 1:6, .

Till samrad@rejlers.se

Angående

130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Vi boende i Vadsbro och Blacksta känner oss överkörda, ej tagna på allvar och upprörda över ärendets hantering. Konsekvensanalysen av kraftledningen är bristfällig ur alla hänseenden. Informationen kring projektet är närmast ett håån. Underlagen som vi fått är fria från detaljer och svåra att ha synpunkter på.

Vi ifrågasätter starkt Vattenfall och Rejlers agerande när det gäller stråvan att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.

Nu riskerar projektet att avfolka en glesbygd som hittills varit den levande landsbygden.

- Vi har inte fått någon dragning av ärendet
- Tid att sätta sig in i ärendet är håånfullt kort
- Bara ett fåtal – inte hela bygden har fått inbjudan till "informationsmöte"
- Inga frågor blev besvarade på informationsmötet.

Vi menar att nytänkande och tekniska landvinningar inte finns i och med det förslag som ligger. Det kan t.ex. handla om att:

- SSAB tar ansvar för sina behov och bygger en egen gasturbin och producerar egen el
- Ledningarna går via befintliga kraftgator där naturvärden, boenden etc. redan är taget hänsyn till
- Gräva gräver ned ledningarna eller ta tillfället i akt att tänka framtid och prova andra möjligheter att modernisera klimattänket
- SSAB tänker nytt/modernt och donerar pengar till forskning för att lösa problem med utsläpp.

Namn

Fastighetsbeteckning

Värskäl 1:6, Bettna Flens kommun.

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvarar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Vattenfall har med mycket kort varsel skickat ut ett "underlag för samråd" till bland annat berörda markägare. Underlaget är bristfälligt och saknar en mängd relevant information, upplysningar och genomgripande konsekvensanalys. Länsstyrelsen har i sitt yttrande den 14 juni 2019 (dnr 407-4506-2019) belyst ett stort antal mycket viktiga frågeställningar där vi som markägare till fullo instämmer.

Fastigheterna som tillhör Ålspånga Säteri kommer drabbas mycket negativt ur flera aspekter vilket kommer påverka naturen, djurlivet, livskvalitén samt fastighetens värde.

Ser man till fastighetens värde kommer det påverkas negativt, gissningsvis mellan 15-25%. Detta då utarrenderade jordbruksmarker kommer påverkas men även skogsvärdet. Säteriet har en historia som sträcker sig tillbaka till 1600-talet och då dess helhetsbild kommer skadas kommer även dess ekonomiska värde påverkas.

Vidare finns här ett mycket rikt fågelliv där bl.a. Kungsörn, Havsörn, Glada, Fiskgjuse, Trana och Svan kan räknas in. Ledningarna skulle, som Länsstyrelsen dessutom redan påpekat, dela av Ålspångaviken från Gripensnäsaviken vilket kommer påverka fågellivet starkt. Det bedrivs även ridskola på fastigheten där barn nyttjar hela fastigheten för att lära sig rida. Ridskolan pågår sju dagar i veckan och innefattar ett stort antal barn från kommunen. Hur dessa ledningar, med tillhörande magnetfält, påverkar människor fysiskt vet jag inte men helhetsbilden och tryggheten för barnen påverkas avsevärt.

Detta för att ett vinstdrivande och börsnoterat företag ska effektivisera sin produktion och göra den miljövänligare. Gissningsvis har de ett bakomliggande business case som, med stor sannolikhet, även visar på andra besparingar och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Har svårt att tänka mig att styrelsen skulle godta detta beslut med de marknadskrav som existerar på börsnoterade bolag. Jag föreslår att Länsstyrelsen begär ut underlag från det styrelsemöte då detta beslut fattades, kanske kommer det påverka bilden.

Denna omständighet bör avspelas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Vi motsätter oss att detta arbete genomförs med hjälp av luftledningar och kräver istället att berörda parter, Vattenfall och SSAB, gemensamt bekostar nedgrävda ledningar för att få gå vidare.

Med vänlig hälsning

Ålspånga 4:2 samt 1:1

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 22:38
Till: Samråd; registrar@energimyndigheten.se; sodermanland@lansstyrelsen.se
Kopia:
Ämne: 2019-06-26

2019-06-26

Att:
Rejlers Sverige AB
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Energimarknadsinspektionen

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning, samtidigt förstår vi som många andra att ska SSAB kunna göra denna satsning och minska sina utsläpp så är det nödvändigt att få fram el.

Vi gör även reflektionen att med tanke på vad som kommer krävas framgent så är det inte rimligt att tro att dessa två kablar kommer göra jobbet, utan vi är av den starka övertygelsen att det snart nog kommer tarvas mer ström, och då är vi snart uppe i de 400 kV som är gränsen för regeringsbeslut.

Även om vi tycker det är viktigt för SSABs överlevnad och alla de arbetstillfällen de står för så får denna process inte gå fel till. Nu går det för fort, samråden som genomförts är ett skämt och den korta svarstiden ger inte utrymme för att behandla frågan med det stora allvar den kräver och samhället i övrigt förtjänar.

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med markförlagd kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är ”komplicerat” med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara ”komplicerad” och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Kortsiktigt må kostnaderna för att anlägga det hela vara lägre om man går luftburet, men på lång sikt kan det komma bli billigare med markförlagda ledningar. Det förutsätter dock att man redan från början tar höjd för att behovet kommer öka. Att lägga sig på två ledningar för att komma under nivåerna för stor miljöprövning och regeringinblandning är kortsiktigt och osmart.

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten.

En luftburen kraftledning omöjliggör även konstbevattning. Torkan föregående sommar visade tydligt på nödvändigheten av att kunna konstbevattna åkrarna i framtiden. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

På vår gård bedriver vi fårproduktion, och vi har inte i vattenfalls underlag sett någon skrivning om hur sagda ledning kommer kunna påverka djuren som betar marken, hur strålningen påverkar dem och deras fortplantning. Detta oroar oss stort.

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Kiladalen är idag hyfsat orörd mer än väg 800

som går genom hela dalen. Det är ett mycket vackert område med besökande flyttfåglar, många fågelskådare samlas vid våra och andras marker för att se och fotografera. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

En dragning genom Kiladalen innebär dragning via höga naturvärden, nyckelbiotoper, natura2000områden, påverkan på den tjockskaliga målarmusslan mm

En luftburen 130 kv kraftledning är totalt oacceptabelt att anlägga i det kulturlandskap som Kiladalen utgör.

En markförläggning av kablar

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven träsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen

och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter sammanfattningsvis:

På vår fastighet där dragningen av ledningen går fram mellan Lilla Lida och Orrkullen ligger den mark där vi sökt och fått förhandsbesked på att bygga 4 villor (med plan för ev fortsatt utbyggnad i ytterligare ett senare skede). En viktig del i arbetet att ge fler möjlighet att kunna välja var man vill leva och bo och att tillgängliggöra bra boenden även utanför stan. En kraftledning av denna dignitet kommer lägga en våt hand över hela utvecklingen av boenden, företagande, besöksnäringen i dalen.

Även vår verksamhet med fåren, vår våtmark, våra åkrar, vår del i Kilaån samt våra skogliga värden kommer påverkas negativt, samtliga delar i en omfattning som vi idag inte upplever att vattenfalls bristfälliga utredning överhuvudtaget tagit hänsyn till.

Kulturlandskapet och de höga miljövärden som denna gigantiska konstruktion skulle gå över och storligen påverka genom Kiladalen är av stor betydelse och behöver utredas mycket mer ingående än vad vattenfalls bristfälliga utredning tagit i beaktan.

Förra sommarens torra föranledde oss långtgående planer på bevattning för att kunna klara bete och vall till fåren. Den planerade dragningen utgör ett hot mot ev framtida bevattning.

Vår fastighet uppgick tidigare i fastigheten Stora Lida 3:1, vilken genom åren fått sätta mark till för både nuvarande väg800, kraftledningen Minninge-Kila-Kvarsebo, ”nya” E4an och nu kommande ostlänken. Fastigheten är idag delad i tre delar, men ägs inom familjen och vi tycker att vi mer än nog fått vår beskärda del av skäligt intrång.

Vi motsätter oss å det bestämdaste att dra denna ledning över vår fastighet.

Med vänlig hälsning

Fastighet Stora Lida 3:8

Skickat från min iPhone

Datum 2019-06-26

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utsluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfarva varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av

luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatiktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.

- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

•Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019. Det finns ingen anledning att jag

•Kartorna ni har bifogat i samordningsunderlaget är under all kritik! Jag kan ej urskilja i hur pass stor omfattning jag är drabbad då fastighetsgränser saknas samt att kartupplösningen är usel!

•Det är mycket oroväckande att kontaktpersonen för projektet ej är anträffbar för att besvara mina frågor. Mina frågor är högst relevanta då svaret för dem saknas i samrådsunderlaget.

•Mina planer på stuguthyrning kommer ej bli aktuell vid luftledning. Hyresgästernas upplevelse kommer inte vara särskilt lantlig & idyllisk med kraftledningsstolpar som brusar som tomtebloss. Turismen på landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras

•Jag är mycket orolig över om de växlande magnetfälten som bildas runt kablarna kan vara skadliga för mig och min familj. Enl Svenska kraftnät finns indicier på att barnleukemi (blodcancer), samt neurologiska sjukdomar som demens & parkinson går att härleda till växlande magnetfält. Se myndigheternas rekommendationer ur broschyren "magnetfält och hälsorisker" nedan:

"I Sverige fördelas ansvaret för hälsofrågor med anknytning till magnetfält på fem myndigheter – Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten.

Myndigheterna genomför mätningar, utvärderar forskning inom området, ger råd och rekommendationer och tar fram föreskrifter.

Eftersom hälsoeffekter från magnetfält på lång sikt inte kan uteslutas har myndigheterna valt att rekommendera en viss försiktighet, både för allmänheten och i arbetslivet.

Myndigheterna ger följande rekommendationer vid samhällsplanering och byggande, om de kan genomföras till rimliga kostnader.

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer."

•Vi har flyttfåglar, fladdermöss och rovfåglar på vår fastighet. Att de kommer påverkas negativt av luftledningar är uppenbart då det händer att fåglar avlider pga de krockat med stolpar eller ledningar.

• Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en **STOR** Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.

•Markkabel tar betydligt mindre skogsmark i permanent anspråk. 40-45m trädfri gata för luftledning, kontra 4-6m för markkabel. Att skogen är jordens lunga är känt sedan länge. Att frånta trädens möjlighet att lagra CO2 i veden bör ses över.

•Jag kräver att markkabel skall förläggas och att ingen luftledning placeras på min fastighet.

•Att markkabeln skall förläggas längs med infrastruktur och ej ta ny mark i anspråk.

•OM markkabel, mot förmodan ej är möjlig skall den lägsta stolptypen användas. Dels för att

jag ej vill se ledningen i då landskapsbilden påverkas drastiskt samt så hjälper bef träd till att skärma av magnetfältet om låga stolpar används.

- Att samtliga sakägare får uppskov för att lämna synpunkter till slutet på September 2019.
- Att ev tidigare yttranden från mig makuleras och att detta utlåtande gäller.
- Att jag får inkomma med kompletteringar.
- Att ni bifogar hela mitt yttrande som en bilaga
- Att ni svarar på mina tidigare frågor jag mailade till Rejlers 17 Juni 2019. Det för att processen skall kunna fortsätta på ett demokratiskt vis. (se mailet längst ned)

Mitt tidigare mail daterat 2019-06-17:

Hej Fredrik

Jag har frågor efter att jag läst ert samrådsunderlaget ang Hedenlunda - Oxelösund.

Vilken dimension har de olika alternativen till kraftledningsstolpar?

Vad avgör vilken slags kraftledningsstolpe kommer att användas var?

Vilket avstånd placeras stolparna mellan varandra?

Låter det om stolparna vid strömöverföring?

Hur påverkas bef byggnation av kraftledningen?

Vilket är minsta avstånd mellan bef byggnad och luftledning.

Hur påverkas byggregler för fastigheter som berörs av kraftledningen?

Hur nära en luft resp markledning får man bygga ett nybyggt hus, t.ex ett enfamiljshus?

Varför är förstahandsvalet luftledning och inte Markkabel?

Är det utrett om möjligheten att dra markkabel via TGOJ banan?

Finns det rätt till ersättning för fastighetsägare där kraftledningen ej gör anspråk på dess fastighet?

Har fastighetsägare som ej påverkas av ev intrång fått ta del av underlag för samråd?

Vart kan jag finna karta där fastighetsgräns är utmärkt?

Vart kan jag finna karta med högre upplösning?

Kan jag få ta del av vilka fastighetsägare och/eller fastigheter som berörs av kraftledningsalternativen?

Berörs min fastighet av detta? Det är mycket svårt att urskilja i underlaget.

Finns det en risk/chans att ledningen avviker från stråk som fått beviljat tillstånd? (Dra ledningen utanför den 200m breda röda linjen)

Isåfall, måste de söka tillstånd igen?

Är det möjligt att berörda parter kan få uppskov för synpunkter till 27 September? Eftersom 26 juni 2019 är alldeles för nära inpå?

Många jag har talat med har haft fullt upp med mycket annat som inträffar denna tid på året t.ex konfirmationsfirande, kristi himmelfärdsfirande, nationaldagsfirande, skolavslutningar och inte minst, sommar!.

De flesta jag har talat med var övertygade att vi skulle ha möjlighet att få svar på frågor som dessa på bygdegårdsmötena, så var inte fallet.

Vissa som är berörda av alternativstråken har inte ens fått hemskickat underlaget.

Ett bättre informationsmöte är önskvärt av samtliga jag talat med, där vi har möjlighet att ställa frågor och även få svar.

Detta berör människor i såpass stor omfattning att om vi skall ens kunna samla tankarna och kunna ha synpunkter ang detta så måste ni skicka ut ordentligt underlag snarast.

Med vänlig hälsning

Fastighet: katrineholm dammkärr 1:3

Berörs av alternativ 1D

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: Katrineholm Dammkärr 1:3

Synpunkter:

* Dagens inbörte i Bergshammar
är mkt bristfällig i info

* Sedan bör man dra mark-
förslagd kabel hela vägen mellan
Hedenlunda & Oxelösund

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Låt mig först slå fast att jag starkt sympatiserar med den minskning av koldioxidutsläpp som planeras i Oxelösund. Det som bekymrar är alternativet med att dra en luftledning av den här storleken över Hultstugan. Den planerade dragningen som indikerats innebär att en ovanligt stor andel av fastigheten kommer att behöva lösas in. På kartan har fastigheten formen av en kil. Parallellt med den grova änden på kilen är ledningsgatan inplanerad.

Idag arrenderar jag ut gården till ett par som bedriver hästavel. Det betyder att det varje år föds fölungar på gården. Arrendatorn tänker inte fortsätta med verksamheten om det byggs en luftledning i den korridor som anvisats. Enligt hans åsikt är hästar särskilt känsliga för det spänningsfält som genereras av en luftledning av den här storleken. Gårdens storlek och beskaffenhet i övrigt gör att jag inte har kunnat finna någon passande alternativ verksamhet. Återstår att planera igen åker och hagmark med gran och låta byggnaderna förfalla. Jag har mycket svårt att se några miljömässiga vinster härvidlag.

Jag ser inga problem med att gräva ner markkabel över min fastighet. Inser att det innebär en högre kostnad för SSAB, men förstår inte varför jag ska ha både kostnader och uteblivna intäkter för att SSAB ska kunna minska sina kostnader. Ett förslag som jag inte tror är prövat är att lägga en kabel på botten av sjön Yngaren. Den största båt som går på den sjön lär väl vara ångslupen Munter. Den ska väl inte kunna göra någon påvisbar åverkan på en kabel av detta slag. En annan invändning är att det är samma 400 kV stamledning som går förbi både Hedenlunda och Norrköping. Från Norrköping drogs det för några år sedan en ledning till SSAB i Oxelösund. Varför inte utnyttja samma ledningsgata även till detta? Om transformatorkapaciteten i Norrköping är begränsad, så är det bara en kostnadsfråga som ska ställas i relation till de kostnader och den försämrade miljö som drabbar markägare i enlighet med det redovisade förslaget.

Avslutningsvis hemställer jag att Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutar om att ärendet ska hanteras med en utökad miljökonsekvensbeskrivning.

Med vänlig hälsning,

Björkviks-Hultstugan 1:1

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 23:30
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter kraftledning Hedenlunda-Oxelösund

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130kW-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län.

Namn:
Fastighet: Björntorp 1:1, .
Synpunkter: förslag 1D

Jag delar min grannes ( ) syn på förslag till ändring av sträckningen för kraftledningsdragningen alternativ 1D:

När sträckningen kommer till Krokmossen i Lundaskog viker den enligt förslaget av mot öster. Om man istället viker av åt väster och går parallellt med Svartsjön ner till befintlig ledningsgata går ledningen helt genom skog och berör endast en markägare, istället som på förslag 1D, berör och går över, minst 3 fastigheter.

Vi anser även att lågflygande helikoptrar (vilka kommer att användas vid regelbundna besiktningar för denna ledning) inte är lämpligt över mark där betesdjur hålls, såsom hästar, kor, får mfl då detta kan skapa stress för djuren och inte är kompatibelt med djurskyddslagens normer.

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Ericsson 1:1 m.fl.

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 10:15
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Kila Apalorp 1:1
Bifogade filer: Synpunkter.docx

Hej Fredrik!

Här kommer våra synpunkter. Vill gärna att du mailar bekräftelse på att du mottagit detta mail.

Konsekvenser för fastigheten Kila Apalorp 1:1 Utifrån de kartor vi tagit del av kommer intrånget klyva fastigheten Kila Apalorp 1:1 i två delar. Med tanke på fastighetens storlek (110ha) kommer arealen (40-45m ledningsgata) som tas i anspråk bli betydande för fastighetens totala areal vilket påverkar taxeringsvärdet, landskapsbilden samt produktion av skog och jordbruk.

Vi har planer på att i framtiden utveckla gården och på fastigheten bygga flera byggnader så som bostadshus, ny lagård samt verkstad. Detta sätter käppar i hjulen för våra expansionsplaner.

Vidare visar de kartor vi tagit del av att dragningen ligger rakt över fastigheterna på gården där ibland vårt bostadshus. Detta medför påverkan av elektromagnetisk strålning samt störande ljud genom koronauraddningar. I dag är tystnaden total.

Årligen har vi havsörn, speciellt vintertid, som söker föda tex. harar. Traner har vi flera par på fastigheten som häckar årligen. Det finns högrisk att dessa flyger in i ledningarna och skadas.

Även markkabel som förläggs på 1m djup kräver också den 10-15m "ledningsgata" vilket gör att vi förordar en helt annan sträckning eller utbyggnad av befintliga dragningar på annan plats.

M.v.h

Kila Apaltorp 1:1

Datum 2019-06-22

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare, Kila Apaltorp 1:1, har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Konsekvenser för fastigheten Kila Apaltorp 1:1

Utifrån de kartor vi tagit del av kommer intrånget klyva fastigheten Kila Apaltorp 1:1 i två delar. Med tanke på fastighetens storlek (110ha) kommer arealen (40-45m ledningsgata) som tas i anspråk bli betydande för fastighetens totala areal vilket påverkar taxeringsvärdet, landskapsbilden samt produktion av skog och jordbruk.

Vi har planer på att i framtiden utveckla gården och på fastigheten bygga flera byggnader så som bostadshus, ny lagård samt verkstad. Dessa planer sätter käppar i hjulen för våra expansionsintentioner.

Vidare visar de kartor vi tagit del av att dragningen ligger rakt över befintlig bebyggelse på gården där ibland vårt bostadshus. Detta medför påverkan av elektromagnetisk strålning samt störande ljud genom koronaurldningar. I dag är tystnaden total vilket vi medvetet valt då vi köpte fastigheten.

Årligen återkommer havsörn, speciellt vintertid, som söker föda i åker och skog. Tranpar har vi flera på fastigheten som häckar årligen. Det finns högrisk att dessa flyger in i ledningarna och skadas.

Även markkabel som förläggs på 1m djup kräver också den 10-15m "ledningsgata" vilket gör att vi förordar en helt annan sträckning eller utbyggnad av befintliga dragningar på annan plats.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls sanrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter vilket drabbar vår fastighet Kila Apaltorp 1:1 då dragningen enligt kartor ska placeras nära bostadshus.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbildningen eller sänker fastighetens värde.

- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Konsekvenser för fastigheten Kila Apaltorp 1:1

Utifrån de kartor vi tagit del av kommer intrånget klyva fastigheten Kila Apaltorp 1:1 i två delar. Med tanke på fastighetens storlek (110ha) kommer arealen (40-45m ledningsgata) som tas i anspråk bli betydande för fastighetens totala areal vilket påverkar taxeringsvärdet, landskapsbilden samt produktion av skog och jordbruk.

Vi har planer på att i framtiden utveckla gården och på fastigheten bygga flera byggnader så som bostadshus, ny lagård samt verkstad. Detta sätter käppar i hjulen för våra expansionsplaner.

Vidare visar de kartor vi tagit del av att dragningen ligger rakt över fastigheterna på gården där ibland vårt bostadshus. Detta medför påverkan av elektromagnetisk strålning samt störande ljud genom koronaurldningar. I dag är tystnaden total.

Årligen har vi havsörn, speciellt vintertid, som söker föda tex. harar. Traner har vi flera par på fastigheten som häckar årligen. Det finns högrisk att dessa flyger in i ledningarna och skadas.

Kila Apaltorp 1:1

Även markkabel som förläggs på 1m djup kräver också den 10-15m "ledningsgata" vilket gör att vi förordar en helt annan sträckning eller utbyggnad av befintliga dragningar på annan plats.

Med vänlig hälsning

Kila Apaltorp 1:1

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Den planerade dragningen på min fastighet ligger i hög utsträckning i gammal skog som är sparad både ur miljösynpunkt, trä lagrar CO2 och ur rekreationssynpunkt. Området innehåller också ett flertal kolbottnar, dvs. kulturhistoriska lämningar från kolningsepoken. Dessa värden skulle omintetgöras vid en byggnation.

För övrigt anser jag att det är anmärkningsvärt att ett stort antal markägare tvingas till att upplåta sin mark där det är ett specifikt företag och inte samhället i stort som drar nytta av ledningen.

Fastigheten belastas sedan tidigare med ett intrång genom kraftledningen Minning-Kila-Kvarsebo. Detta i kombination med att familjens ursprungliga fastighet, Stora Lida 3:1 splittrades vid byggnationen av nya E4, varefter vi av praktiska skäl tvangs dela fastigheten i tre olika nya fastigheter, gör att jag anser att vi redan tålt mer än vad som är skäligt beträffande intrång.

Med vänlig hälsning

Lilla Marsång 1

Datum: 2019-06-24

E-post: \

Rejlers Sverige AB
 Att. Fredrik Nystrand
 Fålhagsleden 61
 753 23 Uppsala
 samrad@rejlers.se

Synpunkter vad gäller 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Bakgrund: Oxelösunds järnverk planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund. Detta skall ersätta användning av icke förnybara råvaror och minska koldioxidutsläpp. För detta behövs mer energi.

Lösningförslag från Vattenfall: Luftburna ledningar från Hedenlunda till Oxelösunds järnverk. Det innefattar nya ledningsgator som skall dras över landskapet – en sträcka på mer än 6 mil. Alternativa stråk för var dessa luft-ledningar skall dras presenteras, och markägare uppmanas komma in med synpunkter på dessa alternativ.

Synpunkter från en markägare: Vad jag reagerar på när jag såg detta upplägg är den totala avsaknaden av nytänkande. På Vattenfalls hemsida står det "Sveriges största producent av förnybar el". Trots det finns ingen diskussion om andra lösningar som utökad kapacitet av det befintliga nätet i kombination med lokalproducerad energi vid SSAB från vindkraft, vågkraft, solpaneler. SSAB och Vattenfall har här en unik möjlighet att gå i bräsch och verkligen göra något nytt. Men istället för nytänkande i tidens anda så presenteras en lösning med luftburna ledningar i breda skogsgator. På sida 12 presenteras ett alternativ om nedgrävda ledningar vilket reducerar behovet av skogsgator markant, och ger betydligt mindre påverkan på jordbruksmark och skogsmark samt bevarar kulturvärden. Av någon anledning, som inte motiveras, så diskuteras inte detta alternativ ytterligare. Vattenfall vill ha sina luftburna och stormkänsliga ledningar. Detta val måste helt klart enbart vara ekonomiskt styrt, det finns ingen annan förklaring.

Vad jag också reagerar mot är skuldbeläggningen av markägare under rubriken "Nollalternativ". Här kan man läsa "Ett nollalternativ innebär att de planerade åtgärderna inte genomförs, d.v.s. att de nya ledningarna inte byggs. Om de nya ledningarna inte byggs kommer SSAB inte kunna genomföra de planerade åtgärderna och därmed inte bidra till Sveriges målsättning att minska koldioxidutsläppen eller möta stora reinvesteringsbehov i befintlig anläggningspark. Nollalternativet innebär också att de miljökonsekvenser som de nya kraftledningarna medför uteblir."

Vi är alla intresserade av att få ner koldioxidutsläppet. Vad jag vänder mig mot här, är att Vattenfall skyfflar över ansvaret för SSABs koldioxidutsläpp på markägarna. D.v.s. om inte markägarna accepterar Vattenfalls – i mitt tycke undermåligt uppbyggda förslag – så är det markägarna som

förhindrar SSABs ambition att minska koldioxidutsläppen. Jag anser att Vattenfall och SSAB har ett ansvar att ta fram professionellt beskrivna alternativ för markägare att ta ställning till. Att presentera ett förslag som enbart fokuserar på luftburna ledningar är inte acceptabelt. Det räcker inte med att skriva "Mark-kabel har studerats men har i ett tidigt skede avfärdats och redovisas därför inte i detta samråd." Min fråga här är också – hur produceras elen som kommer från Hedenlunda? Det framgår inte i utredningen att den är fossilfri.

Jag anser att det är dags för Vattenfall att ta sitt ansvar och leva upp till det budskap som ni för ut på er hemsida och i era återkommande TV-annonser. Luftburna elledningar är inte anpassade till rådande klimatförändringar. När temperaturen stiger i Europa kommer dessutom skogsbruket i Norden att få en ökad betydelse och det är inte försvarbart att ta stora skogsarealer ur bruk. Förslaget som presenteras måste göras om och inkludera nytänkande. Alternativa energikällor måste tas upp. En nedgrävd markkabel är ett alternativ som inte kan ignoreras. Likströmstekniken har gått starkt framåt men den tekniken diskuteras inte.

Vid Lilla Marsäng finns redan en elledningsgata. Den installerades på 70-talet. Som jag fått det presenterat så kommer denna gata att utnyttjas i det nya förslaget men det står inte klart om gatan i så fall måste breddas ytterligare. Påverkan på Lilla Marsängs mark blir i sammanhanget troligtvis mindre än för andra markägare men vi pratar om stora odlings- och naturvärden här som berör alla. Vattenfall planerar stora ingrepp i miljön kring Marsviken och då har man som svensk medborgare rätt att kräva ordentliga underlag och ekonomisk redovisning av olika alternativ. Man ska inte behöva acceptera att skog-, jord-, och naturområden förstörs på grund av kortsiktiga ekonomiska intressen av två stora aktörer.

Jag anser att underlaget som presenteras för nybyggnation av 130 kV-ledningarna mellan Hedenlunda och Oxelösund är undermåligt. Underlaget är ensidigt och saknar presentation av alternativa lösningar. SSABs minskade CO₂ utsläpp måste redovisas i sitt rätta sammanhang. Hur produceras elen som skall möjliggöra det minskade utsläppet? Hur mycket CO₂ upptas av den skog som nu ska skövlas för att möjliggöra elledningarna? Skogen är en ovärderlig resurs för Sveriges ekonomi och för klimatet.

Alternativet nedgrävd elledning är ett klart mycket bättre alternativ än luftburna elledning och kan i detta läge inte avfärdas. Nedgrävda elledningar minimerar markintrång och minimerar negativa företags- och samhällsekonomiska effekter. Nedgrävda elledningar är också billigare att underhålla. Dessutom har vi en miljöbalk som säger att "bästa möjliga teknik skall väljas med hänsyn till produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation (2 kap. 3§)".

Hälsningar

Markägare Lilla Marsäng 1, Nyköping

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 21:56
Till: Samråd
Kopia:
Ämne: Synpunkter gällande ny kraftledning.

Namn: Ingemar Wiltèn
Fastighet: Nyköping Lund Bråten 1:1
Synpunkter: över förslag 1 D

När sträckningen kommer till Krokmossen i Lundaskog, viker den enligt förslaget av mot öster. Om man där, istället viker av åt väster och går parallellt med Svartsjön ner till befintlig ledningsgata, går ledningen helt genom skogsmark och berör endast en markägare. Enligt Ert förslag 1 D, korsar dragningen tre mindre fastigheter, som då får kännbar negativ iiverkan.

Med vänlig hälsning

Från:
Skickat: den 29 maj 2019 09:47
Till:
Ämne: Sv[2]: Hedenlunda-Oxelösund 1D

Hej !

Tack för det. Nu kan man ju se att den tänkta sträckningen går precis utmed min gräns vilket jag INTE är positiv till. Tanken är att vi ska bygga ett hjorthägn som kommer att gå utmed gränsen. Då fastigheten inte är så stor finns det liksom inget alternativ att flytta hägnet. Vi har de senaste åren lagt ner mycket tid, kraft o pengar på att renovera både boningshus o ladugård för verksamheten. Detta är vår pärla. Att det då dras en stor kraftledning utmed gränsen kommer förstöra närmiljön och omöjliggöra ett hjorthägn. Kan ni titta på möjligheten att flytta den tänkta sträckningen förbi min fastighet några hundra meter Väster ut ? Då kommer den att gå längre in på Holmens mark, i skogen långt från hus och stör då betydligt mindre.

Med vänlig hälsning

On tis, maj 28, 2019 at 13:40,
wrote:

Hej

Här kommer en mer detaljerad karta.

Vänliga hälsningar

Konsult, koncession och tillstånd

reillers.se

Rejlers
Lindhagensgatan 126

112 51 Stockholm

REJLERS

Från:

Skickat: den 28 maj 2019 12:14

Till: Samråd <Samrad@rejlers.se>

Ämne: Hedenlunda-Oxelösund 1D

Hej!

Jag fick info om denna kraftledning med posten igår. Har lite svårt att se exakt var det är tänkt att ledningen ska fram. Min fastighet Ottekil 1:5, Dammkärr 1:2 kanske berörs av Alternativ 1 D, precis där 1 D kröker första gången sett Norrifrån.

Finns det möjlighet att få en mer precis karta över dragningen just i närheten.

Mvh

Vånga 2

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Min jordbruksfastighet kommer enligt föreslaget ledningstråk 1D att få denna 130kV-ledning på del av marken. Enligt karta med föreslagen sträckning så kommer ledningen med stolpar inrymmas på min åkermark som nu är utarrenderad till Rösängs Lantbruk.

Fastigheten är inköpt nu under våren och jag bedriver ett Trädgårds och Anläggnings företag som har tanken att växa och utökas på berörd fastighet. Syftet med hela mitt fastighetsköp var att på denna plats kunna utveckla och bedriva ett företag inom Trädgård med odling, visning av produkter m.m. Har även hus för uthyrning för turister/sommargäster och har i framtiden tänkt att utöka den verksamheten.

Konsekvensen av om denna förslagna luftburna ledning kommer på plats blir för min del helt förödande då både avstånd till och det visuella blir högst påtagligt och i blickfånget för alla, fastboende som gäster. Jordbruksmarken blir påverkad när stolpar och staglinor blir ett klart hinder för min arrendator.

Fastighetens värde kommer att sänkas kraftigt då det både blir påverkningar på det visuella och för jord och trädgårdsverksamhet. Vilket i sin tur kan medföra att min livsdröm och företag kommer att lida stor skada i överskådlig tid.

Min ståndpunkt och slutsats av detta är att förorda markförlagd kabel om detta alternativ stråk 1D blir verklighet.

Med vänlig hälsning

Fastighet: Nyköping Råsta 1:3

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: Råsta 5:1

Synpunkter:

Kraftledningen kommer
att gå för nära vårt
hus och fastigheten sjunker
i värde så vi vill inte ha
kraftledningen på vår an
mark (tomt)

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fälhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 13:03
Till: Samråd
Ämne: Ledning Hedenlunda SSAS Oxelösund

Hej,
Den bristfälliga information på samrådsmötet i Bergshammar, 2019-06-11 lämnade mycket att önska. Vi som var på mötet fick inte svar på någonting, gällande den olika alternativa ledningsvägarna.

Det vore bra om det fanns ansvariga på plats som har kunskap om intrångsersättningar, bredd på ledningsgator mm.

Med vänlig hälsning

Tunabergs Långbro 1:13

Från:
Skickat: den 23 juni 2019 10:37
Till: Samråd
Kopia: Pyttis/1
Ämne: Ledningsdragning 1E vid vår gård Vaxåker

Hej Fredrik !

Jag vill härmed lämna följande synpunkter på förslag till ledningsdragning 1E1.
Jag fick den mer detaljerade kartan av _____ och där framgår att den föreslagna dragningen går rakt över vår gård Vaxåker , som ligger i närheten av Ålberga i Nyköpings kommun.

Detta är naturligtvis helt oacceptabelt ur vår synpunkt vilket jag också framförde till _____ när jag pratade med henne. Hon bad mig då att lämna förslag på alternativ dragning.

Jag har därför ritat in två alternativa dragningar för den sträcka som direkt berör oss och närliggande fastigheter, Mellantorp och Spatorp, som också är bebodda., med syfte att minska påverkan av en eventuell ledningsdragning enligt alternativ 1E.

Jag skickar en karta per post med mina alternativa dragningar inritade. (Har tyvärr ingen skanner här på vår sommarbostad).

Jag vore tacksam för en snabb återkoppling i denna fråga. Vi finns på Vaxåker nu och i princip hela juli och augusti. Vi kan därför ta emot er här på plats och visa hur den föreslagna dragningen 1E skulle drabba oss och även visa de alternativa dragningar jag föreslår.

Jag har utgått från alternativet med luftledningar men förstod av er skrivelse att det kan vara möjligt med kombinationer av luftledningar och ledningar lagda i marken. Med en sådan kombination blir antalet alternativa detaljdragningar naturligtvis fler.

Tveka inte att kontakta mig på telefon _____ upp.

Lämna meddelande om jag inte svarar så ringer jag _____

Med vänlig hälsning !

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet:

Synpunkter:

Vedeby kvarns gård

Alternativ 1D är det bästa förslaget
Alternativ 1E i sitt förslag är mycket illa för
oss dels går det rakt över där min son bor och dels
så skulle ledningen gå över en yta där vi kommer att
ha utchöns att gå och då är det ca 10000 st höns
det handlar om vill ni gå på det förslaget
vill vi på Vedeby kvarn att ledningen dras mer
norr ut så att ledningen inte alls berör Vedeby-
kvarn. Som jag ser det skulle det också beröra
färre fastigheter än nuvarande förslag.
Förslagen 1D och 1E går i eller väldigt nära gravfält
Gården har idag 35000 st höns och plus de
ca 10000 st utehöns som kommer till (ansökan ligger idag
på länsstyrelsen och kommunen: Katrineholm och en
utökning av djurantal är att stärka gårdens
överlevnad med en sorts ägg som efter frågas
Bergshammars 11/6 - 19 vi packar och säljer alla
ägg själva till butiker och grossister

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 23 juni 2019 23:30
Till: Samråd
Ämne: Kraftledning mellan Hedenlunda- Oxelösund

Hej

Eldragningen vid och förbi Vedebykvarn 1:5 Björkvik, Katrineholms Kommun.

En gård ägares rädsla för att en elledning skall sätta käppar i hjulen för en gård som idag är livskraftig pga. de höns och äggpackeri fungerar så bra med satsning på senaste teknik skall fortsätta att växa och utvecklas med nya tidens djurhållning (utehöns) (ansökan ligger hos Länsstyrelsen och Kommunen för frigående höns med utevistelse). Utan djurhållning på gården går den inte att leva på. Med dagens verksamhet håller vi 4 st heltidsanställda och 5 st deltid på helg och vardag Har tittat på dragningen 1E så ser det ut som den dragningen går genom ett mer öppet landskap som sparar kostnader för Vattenfall och fler markägare får behålla sin skog utan intrång. Men jag tror mest på en nedgrävning av kabel det skulle drabba alla markägare mindre och skulle också sänka co 2 utsläpp och spara kostnader för Vattenfall för underhåll för all framtid, tänker då på röjning och flygövervakning av ledningar, en nedgrävd kabel skulle vara mer skyddad för tex. sabotage. En kabel går väl att lägga ner i de sjösystem som finns på vägen mellan Hedenlunda och Oxelösund och då vara väldigt mycket billigare. En annan sak jag tänker på är väl att strömmen kommer söder ifrån och då finns redan en luftledning från Norrköping till Oxelösund och då finns redan en ledningsgata att gå i. En sak som sker då och då i Sverige är att elen inte räcker till, då importerar vi (kolel) co 2 ? Vad har Oxelösunds järnverk för överlevnadschanser rent globalt med den konkurrens de är utsatta för redan idag, bara en tanke. Kvalitet på stålet, Ja ! Dragning av förslag 1D vill jag att den tas bort vid Vedebykvarn 1: 5 och går på förslaget 1E men drages lite längre norr ut pga. djurhållningen (utehöns). Jag är inte motståndare av den infrastruktur och syftet att få ner co 2 utläppen som är tanken vid OJ. Men som parentes, så den skog som går att spara och inte ta bort för en ledningsgata den binder kol så länge den står kvar och växer. Pratade med min son om hans framtidsplaner han har tagit över driften vid hönseriet som innefattar packeri och egen försäljning till butik och grossist dagens 35000 st djurplatser kommer att utökas med 9000 st utehöns som kommer att gå på en åker som går mot den av er tänkta dragningen 1E , om dragningen där förslaget 1D och 1E delar sig i ert förslag idag görs lite längre norr ut skulle det inte störa de utegående hönsen. Också i en framtid finns planer på att ha utehöns på den åker där 1D är tänkt i ert förslag, skulle vara tråkigt om den möjligheten spolierades av en ledning som kan dras fram på annat håll. Min önskan, 1: gräva ned kabel, 2: 1E med nordligare dragning, 3: ta bort alternativ 1D. Vill att ni skickar svar på att ni fått detta mail.

MVH
Vedebykvarn 1: 5 och f

Datum 2019-06-23

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Stoppa detta projekt ! detta är betydande miljöpåverkan för Björkvikssamhälle med omnejd utan dricksvatten , dragning inom skyddsområde för grundvattentäkt, det skall naturligtvis vara en omfattande Miljökonsekvensbeskrivning stora MKB för detta projekt.

Ta inte ny mark i anspråk gå i befintlig infrastruktur, ledningsdragningar utmed eller gräv ner kabeln i mark alternativt lägga kabeln sjövägen.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation

till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädskring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Med vänlig hälsning

Fastighet Danbyholm 5:1

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Vår fastighet skulle på ett förödande sätt genomkorsas av ledningsalternativ 1E helt nära huvudbyggnaden på gården samt till men för höga naturvärden vid vårt naturreservat Berga-Kulle samt riksintressen för naturmiljövården i Kiladalen med betesmarker och våtmarker. Att förstöra utsikten över dalgången skulle påverka hela upplevelsen av den vackra naturmiljön i dalgången och bör med alla medel strävas efter att undvikas och kan under inga omständigheter för oss som verkar här accepteras utifrån ett enskilt företags vara eller icke vara. Oavsett om detta är ett statligt ägt företag eller ej. Det pågår även långt gångna utredningar för att permanenta våtmarker i det berörda området vilka skulle menligt påverkas av denna föreslagna dragning. Vår fastighet skulle också på ett orimligt stort sätt negativt påverkas av detta förslag och om vi som nation ska mena oss att vilja göra något gott för den här planeten bör vi på alla sätt sträva efter att undvika att störa vår vackra naturmiljö mot den här typen av intrång.

Med vänlig hälsning

Bergatuna 1:2 m fl.

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 18:19
Till: Samråd; andrea.brolund@vattenfalleldistribution.se; registrarator@ei.se
Ämne: 130 kV- ledning Hedenlunda Oxelösund

Vi fick i början av juni handlingar för rubricerade ledning.

De kartor vi fick med handlingarna var så översiktliga att vi inte hade någon möjlighet att avgöra om våra fastigheter skulle beröras eller ej. Efter förfrågan har vi nu efter midsommar, ett fåtal dagar före remisstidens utgång, fått en mer detaljerad karta som visar sträckningen över våra marker. Vi har också konstaterat att alla berörda fastighetsägare, bl a ägare till mindre grannfastigheter som kan beröras överhuvudtaget inte fått någon information i ärendet, vilket är helt oacceptabelt.

Vi tycker att det är helt oskäligt att vi på ett fåtal dagar ska ta ställning till ett så omfattande ingrepp i våra fastigheter. Ledningen kommer att innebära allvarliga inskränkningar i våra försörjningsmöjligheter avseende såväl jordbruk som skogsbruk och beten.

Det innebär en oacceptabel rättsosäkerhet att vi inte får en rimlig tid på oss att analysera konsekvenserna av och yttra oss om de föreslagna ledningarna. Vi yrkar därför på att samrådstiden förlängs till åtminstone den 1 september. Om förlängd svarstid inte beviljas och med tanke på att alla berörda fastighetsägare inte informerats begär vi att samrådsprocessen avbryts.

När det gäller allmänna synpunkter ansluter vi oss till det svar som lämnas in av LRF.

Med vänliga hälsningar

företrädare för fastigheterna Bergatuna 1:2 m fl

Från:
Skickat: den 23 juni 2019 21:30
Till: Samråd
Kopia:
Ämne: Synpunkter på nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar, Hedenlunda-Oxelösund
Bifogade filer: Bilaga 3 Karta sträckning över sommarstuga.pdf; Bilaga 4 Avstyckning sommarstuga.pdf; Bilaga 5 Karta alternativa sträckningar.pdf; Synpunkter Fågelhyttan.pdf; Bilaga 1 Foto Fågelhyttan.jpg; Bilaga 2 Foto sommarstuga.jpg

Till Rejlers Sverige AB, Uppsala
Att: Fredrik Nystrand

Här kommer lite synpunkter på nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar, Hedenlunda-Oxelösund.

Bifogas:
Brev med synpunkter
Foto Fågelhyttan med tänkt dragning. Bilaga 1
Foto Sommarstugan med tänkt dragning. Bilaga 2
Karta sträckning 1 E över sommarstugan. Bilaga 3
Avstyckningshandlingar för sommarstuga. Bilaga 4
Karta med förslag på annan sträckning. Bilaga 5

Bekräftelsebrev önskas på att Ni mottagit vårt brev med synpunkter och 5 bilagor.

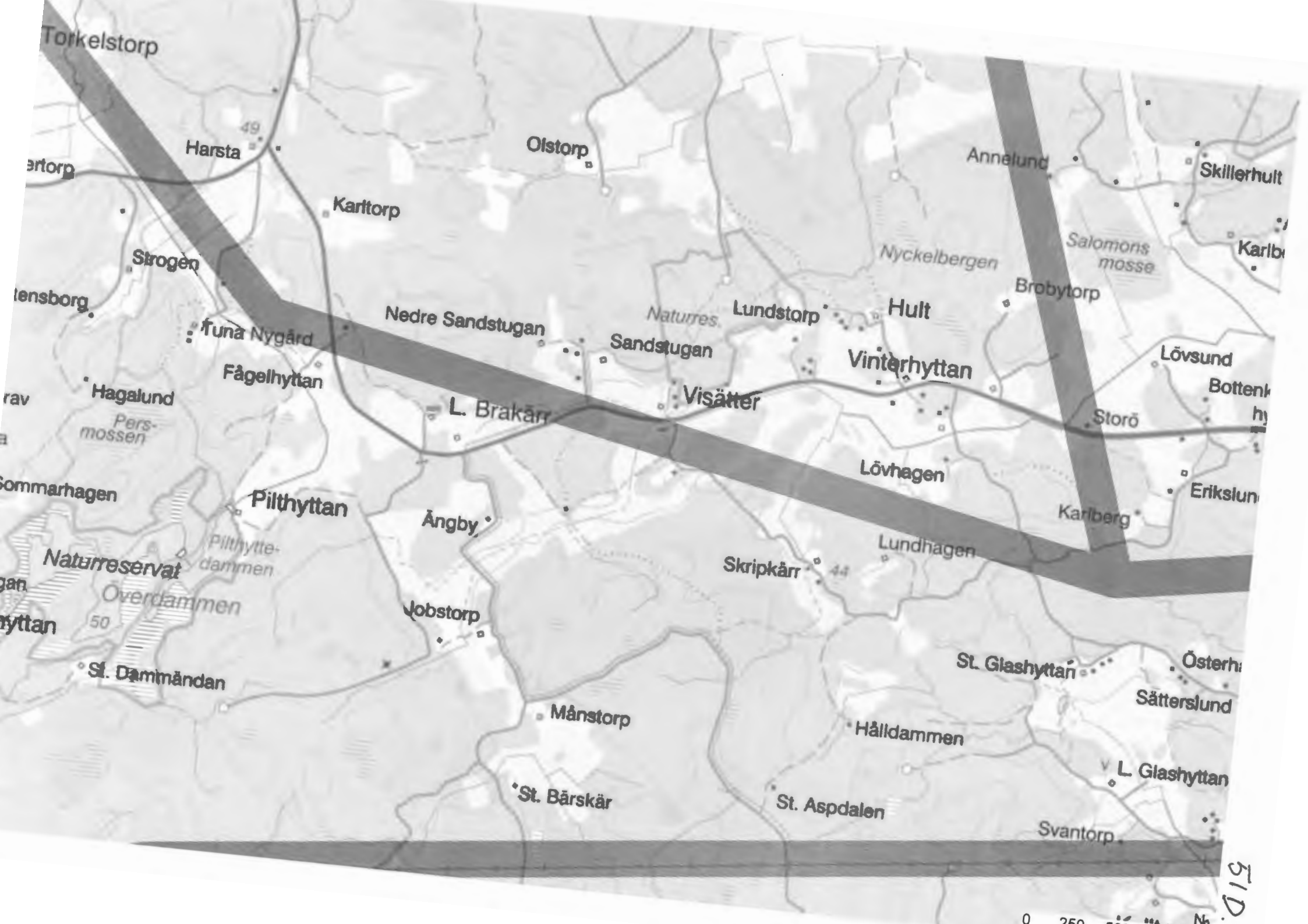
Hälsningar

e.post:

Skickades från E-post för Windows 10

Torkelstorp

Harsta

Olstorp

Karltorp

Annelund

Skillerhult

Strogén

Nyckelbergen

Salomons mosse

Nedre Sandstugan

Lundstorp

Hult

Brobytorp

Tuna Nygård

Natures

Sandstugan

Vinterhyttan

Lövsund

Fågelhyttan

Visätter

L. Brakärr

Storö

Hagalund

Persmossen

Ångby

Lövågen

Karlberg

Pilthyttan

Pilthyttedammen

Skripkärr

Lundågen

Naturreservat

Overdammen

Jobstorp

St. Glashyttan

Sätterslund

St. Dammåndan

Månstorp

Hålldammen

L. Glashyttan

St. Bärskär

St. Aspöalen

Svantorp

0 250 500

510

Ansökan om lantmäteriförrättning

Läs instruktionerna längst ned innan du fyller i ansökan.

Postadressen dit du ska skicka ansökan hittar du på www.lantmateriet.se/hittakontor

Jag/vi ansöker om följande lantmäteriförrättning:

Kommun och län (i)	Nyköpings kommun, Södermanlands län
Berörd fastighet (i)	Nyköping, Fågelhyttan 2:1
Önskad åtgärd (i)	☒ Avstyckning <i>Yrkar på att styckningslotten ska befrias från inteckningar</i> ☒ Ja ☐ Nej ☐ Fastighetsreglering ☐ Fastighetsbestämning ☐ Sammanläggning ☐ Klyvning ☐ Särskild gränsutmärkning ☐ Anläggningsförrättning ☐ Ledningsförrättning ☐ Tredimensionell (3-D) fastighetsbildning ☐ Frigörande av fastighetstillbehör ☐ Sammanträde för att bilda samfällighetsförening ☐ Övrigt:
Beskrivning av önskad åtgärd (i)	En del av Fågelhyttan 2:1 ska styckas av till en egen fastighet. Ett av våra barn (Mari Nylund) ska ha den fastigheten.
Området ska användas till (i)	☐ Helårsbostad ☒ Fritidsbostad ☐ Jord- och skogsbruk ☐ Industri ☐ Annat:
Ange handlingar som bifogas (i)	☒ Bygglov/ ~~förhandsbesked~~ ☐ Registreringsbevis ☐ Förförvärvstillstånd ☐ Köpeavtal/Gåvoavtal etc. (i bestyrkt kopia) ☒ Kartskiss ☒ Övrigt: Underrättelse om beslut från Skatteförvaltningen, tax.år 1996.
Förrättningskostnader (i)	Kostnaderna för förrättningen ska betalas av: Nils Nylund, Fågelhyttan 1, 61195 Nyköping ☒ Ja, jag tar på mig alla kostnader, även sådana kostnader som kan fördelas på andra sakägare
Aktmottagare (i)	Kopia av de slutliga förrättningshandlingarna (akten) ska skickas till: Nils Nylund, Fågelhyttan 1, 61195 Nyköping
Värdeintyg (i)	☒ Jag vill att Lantmäteriet dessutom upprättar värdeintyg för lagfart, som ska betalas av: Nils Nylund, Fågelhyttan 1, 61195 Nyköping
Sökande (i)	Läs instruktionerna om sökande längst ned innan du fyller i ansökan. Ansökan måste signeras.
Datum 2018-08-30	Datum
Namnunderskrift Namnförtydligande	Namnunderskrift Namnförtydligande
Datum	Datum
Namnunderskrift Namnförtydligande	Namnunderskrift Namnförtydligande

LANTMÄTERIET

Här fyller ni i uppgifter om **alla fastigheter och personer, inklusive er själva, som berörs av förrättningen**. Det kan vara fastighetsägare, köpare, ombud, nyttjanderättshavare och servitutshavare.

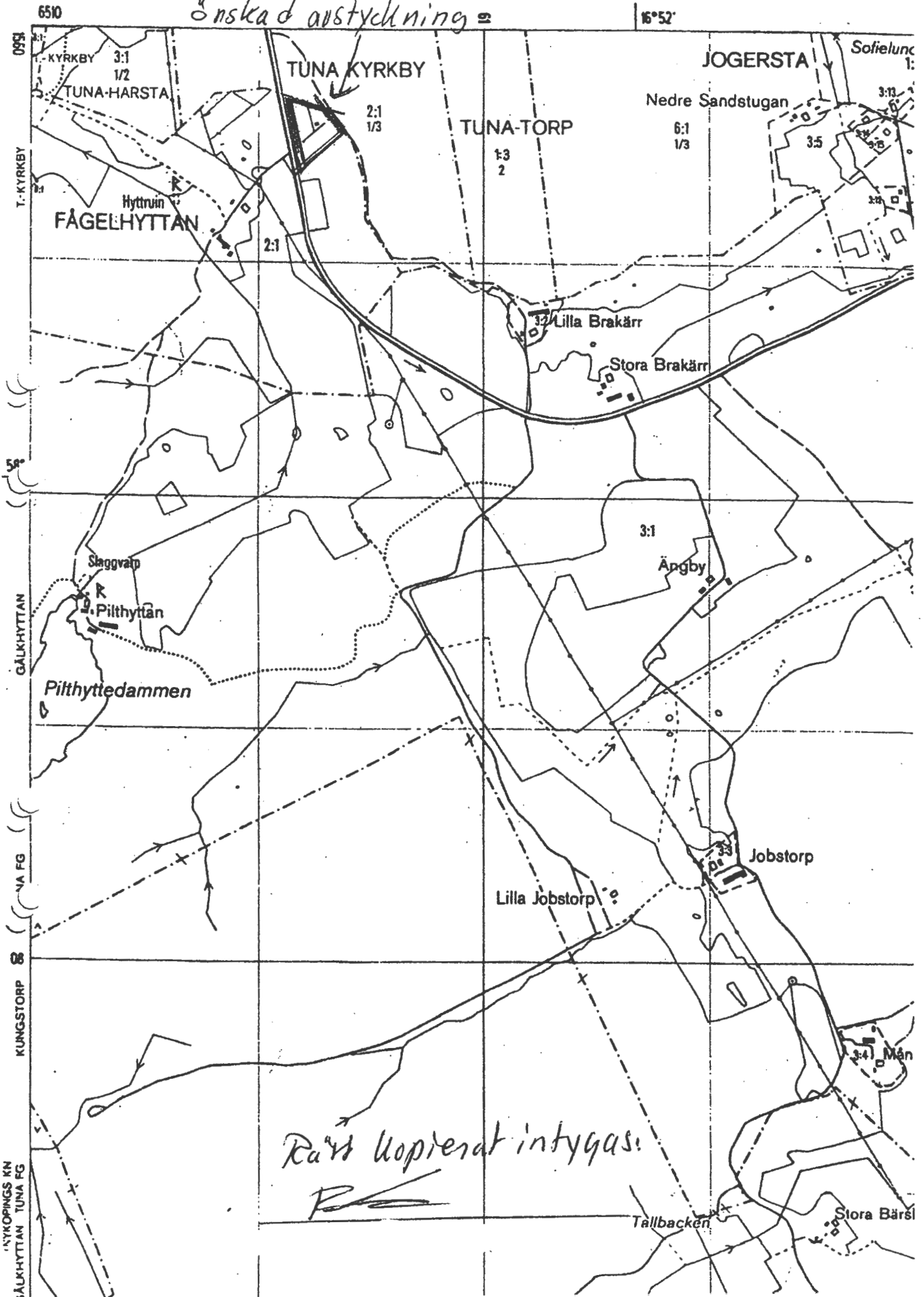
Fastighet			
Fågelhyttan 2:1			
Namn (För ombud anges även vem man är ombud för)			Personnummer
Nils Nylund			19361111-1612
Postadress			
Fågelhyttan 1, 61195 Nyköping			
Adress arbete eller annan adress dagtid			
Tfn bostad	Tfn arbetsplats	Mobilnummer	
0155-53014		070-6942621	
E-post			
Fastighet			
Fågelhyttan 2:1 del av			
Namn (För ombud anges även vem man är ombud för)			Personnummer
Mari Nylund			19691216-1624
Postadress			
Sommarvägen 2A lgh 1101, 61136 Nyköping			
Adress arbete eller annan adress dagtid			
Tfn bostad	Tfn arbetsplats	Mobilnummer	
070-6402464		070-6402464	
E-post			
nylundmari@hotmail.com			
Fastighet			
Namn (För ombud anges även vem man är ombud för)			Personnummer
Postadress			
Adress arbete eller annan adress dagtid			
Tfn bostad	Tfn arbetsplats	Mobilnummer	
E-post			
Fastighet			
Namn(För ombud anges även vem man är ombud för)			Personnummer
Postadress			
Adress arbete eller annan adress dagtid			
Tfn bostad	Tfn arbetsplats	Mobilnummer	
E-post			

20180830

önskad avstyckning

16°52'

Bekräftelse av ansökan

2018-09-14

Ärendenummer

D18671

Nils Ivar Nylund
Fågelhyttan 1
611 95 NYKÖPING

Nyköping Fågelhyttan 2:1

Avstyckning av Nyköping, Fågelhyttan 2:1

Kommun: Nyköping

Län: Södermanland

- Bekräftelse** Lantmäteriet tog emot din ansökan om förrättning den 30 augusti 2018. Vid fortsatta kontakter underlättar det för oss om du alltid anger ovanstående ärendenummer.
- Handläggning** Någon handläggare är ännu inte utsedd. Vi har just nu en hög ärendebelastning och det kan dröja innan handläggare utses. När handläggare utses kommer du att bli kontaktad och ansökan kommer då att prövas om den går att genomföra. På Lantmäteriets hemsida, www.lantmateriet.se finns beskrivningar av hur de vanligaste lantmåteriförrättningar går till och den totala leveranstiden.
- Förrättningskostnad** Lantmäteriet tar betalt för sitt arbete. Detta gäller även om Lantmäteriet bedömer att förrättningen inte kan genomföras och ansökan avvisas eller ärendet ställs in eller om den som ansökt om förrättningen tar tillbaka ansökan.
- Prisuppgift i det enskilda ärendet lämnas av ansvarig handläggare, ärendet kan komma att delfaktureras. Fakturering sker enligt Lantmäteriets beslutade timtaxa som finns angiven på vår hemsida www.lantmateriet.se. Där finns också prisexempel på förrättningar.
- Information** Frågor kring ärendet besvaras av Lantmäteriets Kundcenter, telefon 0771-63 63 63.
- Information om ditt ärende publiceras löpande på lantmäteriets e-tjänst "Mina fastighetsärenden" som är tillgänglig på vår hemsida (www.lantmateriet.se/Fastigheter/Mina-fastighetsarenden)
- För inloggning i "Mina fastighetsärenden" behövs e-legitimation. Även juridiska personer kan beställa inloggningsuppgifter på samma webbsida.

Upplysningar

När Lantmäteriet samlar in personuppgifter ska myndigheten lämna information om den behandling av personuppgifter som görs. Informationen går att hitta på hemsidan www.lantmateriet.se/personuppgifter eller genom att kontakta Kundcenter på telefonnummer 0771-63 63 63.

4 kap. 11 § fastighetsbildningslagen Lag (1995:1394).

I den utsträckning som är påkallad med hänsyn till fastighetsbildningens art och förhållandena i övrigt skall lantmäterimyndigheten utreda vilka som i egenskap av ägare till fastighet eller på annan grund är sakägare. Den som har lagfart på fastigheten anses som ägare, om det ej visas att fastigheten tillhör annan.

Ägaren till en fastighet som berörs av förrättningen skall på begäran av lantmäterimyndigheten uppge för honom kända innehavare av servitut, nyttjanderätt och rätt till elektrisk kraft. Underlåter han det utan giltigt skäl, skall han ersätta den skada som därigenom uppkommer för rättighetshavaren.

Om det är ovisst vilken av flera som äger en fastighet eller som innehar en rättighet, behandlas samtliga som sakägare. Har en fastighet bytt ägare genom ett förvärv som inte är fullbordat, är både överlåtaren och förvärvaren sakägare.

Om en förrättning angår samfälld mark som förvaltas av en samfällighetsförening, är föreningen sakägare i stället för delägarna.

Förslag på alternativ sträckning för 1E Bilaga 2D

51

Alternativ 1
Alternativ 2

1/Fågelhyttan, sommarsfuga

2/Sandstugar, Ny bygge höst 2019

Från:
Skickat: den 18 juni 2019 09:26
Till: Samråd
Ämne: Frågor om kraftledning Fågelhyttan

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Slutfört

Hej!
Tiden är knapp och frågorna många!
Vi har fått kartorna, tack. Har ringt Fredrik för att ställa mina frågor, men upptaget... Skriver istället och hoppas på snabbt svar.

1. Sträckan vid Fågelhyttan passerar rakt över vår sommarstuga. Vi håller på att stycka av tomten för att bygga ett permanentus. Jag är inte sugen på att tillbringa min tid under en kraftledning.

Är det verkligen möjligt att ni drar ledningen rakt över befintliga hus?

2. Nu funderar vi på att avbryta avstyckningen och invänta ert beslut (☹️). Ni uppgav att beslut fattas vid årsskiftet.
2a. När fattar ni beslut om sträckningen?

2b. Avser beslutet exakt sträckning eller bara val av stråk 1 eller 2?

3. I ert underlag står följande på sid 34: "Den slutliga ledningssträckan planeras så att inget magnetfält exponeras för magnetfält högre än 0,4 uT."

3a. Måste vara en felskrivning i meningen?

I skriften "Magnetfält och hälsorisker" skriver man om referensvärden på 100uT vid frekvensen 50 Hz.

3b. Hur vet jag att gränsvärdet på 0,4 uT inte överskrids vid vår stuga?

3c. Varför skiljer sig era värden mot referensvärdet?

3d. Hur nära är det lämpligt att bo en kraftledning på 130 kV?

Har läst på nätet och i broschyrer men det är mest fluffiga ord, typ "undvik att bygga nära kraftledningar".
Hur ska jag förstå och kunna ta ställning?

4. Kan vi påverka sträckningen av alternativen? Enligt oss är det mer lämpligt att dra ledningen i skogen bakom vår stuga....

Skickat från min iPhone

Planerad kraftledning mellan Hedenlunda och SSAB

Inledningsvis vill vi poängtera det positiva med att SSAB satsar på mer miljövänlig energi och att det är av största vikt att industrin finns kvar i Oxelösund för att bibehålla arbetstillfällena. Om valet faller på stråk 1 anser vi att det är mest lämpligt att dra kraftledningen enligt det västra alternativet med delsträcka 1 D där det redan idag finns befintliga ledningsgator.

De två alternativa stråken passerar Fågelhyttan 2:1 via delsträcka 1 E och här kommer våra synpunkter på dragningen genom Kiladalen.

Synpunkter delsträcka 1 E

Delsträckan passerar över Fågelhyttans åker väldigt nära gårdens boningshus och rakt över en sommarstuga. Sträckan skär vidare genom landskapet över ängsmark och väldigt nära befintliga och planerade hus.

Vi har lämnat in ansökan till Lantmäteriet för att stycka av tomten och bygga ett permanentbostadshus bredvid nuvarande sommarstuga. Processen är påbörjad och beräknas vara klar hösten 2019. Enligt uppgift från Fredrik Nystrand på Rejlers ska ledningen inte dras närmare än 100 meter från bebyggelsen och inte heller rakt över bostadshus.

- Avståndet mellan ledning och Fågelhyttans boningshus blir mindre än 100 meter. Ledningen kommer att bli ett dominerande inslag på gården som medför värdeminskning och förfular helhetsintrycket. Se foto över Fågelhyttan där ledningen är inritad med rött (bilaga 1)
- Sommarstugan ligger i den uppritade gata där ledningen är tänkt att dras vilket syns tydligt på kartan där stugan är inritad. Se bifogat foto över sommarstugan där ledningen är inritad med rött (bilaga 2) och karta från Vattenfall där stugan syns inom den röda gatan (bilaga 3).
- Hela den avstyckade tomten kommer att ligga inom gatan för kraftledningen. Utsikten över åkrarna är det som förgyller sommarstugans läge och det är en av anledningarna till att vi har valt att stycka av tomten och bygga ett bostadshus bredvid stugan. En kraftledning framför husen skulle förstöra hela känslan och utsikten. Se bifogad ansökan om avstyckning (bilaga 4).
- Det finns fornlämningar och värdefull hagmark i den tänkta sträckningen över Fågelhyttans mark.

Förslag på annan sträckning av 1 E

Utefter sträcka 1 E ska det byggas ytterligare ett hus vid Nedre Sandstugan som ligger mitt i den aktuella sträckningen. Ledningen kommer att passera nära flera gårdar och boningshus. Vi tycker därför det är orimligt att dra kraftledningen över och förbi husen.

Vi föreslår att kraftledningen istället ska vika av tidigare och dras i skogen öster om Fågelhyttans sommarstuga, L:a Brakärr och Sandstugan för att ansluta till delstråk 2 D strax

norr om Brobytorp. Alternativt dra den ännu mer österut genom skogen. Se bifogad karta (bilaga 5). Sträckningarna medför att ledningen inte passerar i närheten av någon bebyggelse.

Om det inte är möjligt att helt dra om delsträcka 1 E anser vi att kraftledningen måste ha en annan sträckning förbi Fågelhyttan. Det är inget alternativ att dra ledningen mellan sommarstugan och boningshuset eftersom det medför att båda husen ligger närmare än 100 meter från ledningen. Det är ca 250 meter mellan husen.

Bifogas:

Foto Fågelhyttan med tänkt dragning. Bilaga 1

Foto Sommarstugan med tänkt dragning. Bilaga 2

Karta sträckning 1 E över sommarstugan. Bilaga 3

Avstyckningshandlingar för sommarstuga. Bilaga 4

Karta med förslag på annan sträckning. Bilaga 5

Med vänlig hälsning

2019-06-24

, fastighetsägare

, sommarstugegäster

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 14:08
Till: Samråd
Ämne: hedox

Synpunkter: Vi tycker den här dragningen är olämplig, alldeles för nära bostadshus och djur, växtligheten på åkermark blir drabbad. ca 100 m från bostadshus, störande ljud strålning osv. Vi får en ful och störande utsikt från altanen. Är rädd att djuren inte mår bra av detta. Har två holmar på gårdet framför huset som är biotopskyddade. Ur miljösynpunkt är detta mycket olämpligt.

Namn:

Fastighet: Jogersta 3:12

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 20:30
Till: Samråd; kommun@nykoping.se; sodermanland@lansstyrelsen.se; registrator@ei.se
Ämne: Synpunkter Kraftledning Hedenlunda - Oxelösund

Hedenlunda- Oxelösund

Jogersta 3:4

1. Stoppa allt måste vara bättre i Luleå där dom har kapacitet
2. Om ni nu måste ta ström från hedenlunda så kräver jag markkabel pga miljöhänsyn att det kostar mer är bara kortsiktigt tänkande
3. Jag har precis tagit över fördragården som har varit min dröm sen barnsben och nu ska ni förstöra det genom att dra en ny gata genom min mark som dessutom är biotopskyddad.
4. Vi i detta område tänker inte godkänna denna dragning kom med något bättre förslag

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61 753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare

Jäder 2:13

Synpunkter på projektet:

Specifika synpunkter på delsträcka 1E där bland annat min fastighet ligger, man har valt att runda andra boendehus och gårdar men väljer att gå rakt över min istället för en markledning ute på åkern. Detta är beklämmande att en statlig myndighet ens tänker tanken på en luftledning. Man värnar om en levande landsbygd så detta strider ju mot vad allt som både regering och riksdag pratar om. Jag tillhör den yngre generationen som har valt att flytta ut på landet för att kunna odla mina egna grönsaker samt att kommande generationer vill/ kan fortsätta att bo på landet för att leva ett sundare liv samt att undvika stadens hets och stress. Ni har ju inte heller tänkt på att vi fortfarande vill försöka värna om ett vackert och öppet landskap.

1. Markkabel är ju till fördel för både för markägare samt för våran yttre miljö, hur påverkas våran Svenska fauna av detta beslut?. Tycker att man ska tänka långsiktigt i stället för att gå på profithungriga myndigheter. GRÄV NER. Att markkabel används och att befintliga stråk i största möjliga utsträckning används.

Detta är ett yrkande för bristande information ifrån Rejlers AB.

Därför yrkar jag på uppskov av de pågående förhandlingarna till slutet av september 2019.

Datum 20190626

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Kraftledning Hedenlunda-Oxelösund

Denna inlaga skall följa med i sin helhet och inte sammanfattas till Länsstyrelsen

Synpunkter på projektet

Finner hela upplägget med presentationen på mötet i Bergshammar väldigt rörigt och undermåligt gjort, när man sedan har fräckheten att begära att få in synpunkter på projektet på en förfärande kort tid, så kort att det inte kan anses vara seriöst. Jag förstår att det är strategi bakom, fult.

1. Stoppa projektet

Orsak, om det inte finns någon ugn byggd, bygg då ugn där det finns kraft, då stamnätet redan är överbelastat, förslag i Luleå där SSAB redan är på plats. SSAB sänder alla sina göt i dag till Borlänge 7700 ton varje dag. Bygg ungarna där och sänd göten till Oxelösund för vidare bearbetning lika som görs i dag för Borlänge.

Det Sörmländska landskapet behöver inte förfulas med detta projekt i all den bebyggelse som vi har. Att tänka på är att turistnäringen i Sverige är större än stålindustrin och detta är inte något för turister, elledning har de säkert hemma.

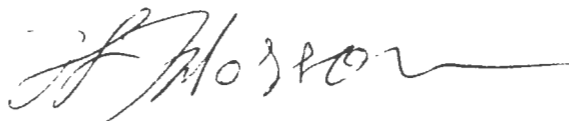
Jag tycker att det som LRF och Länsstyrelsen framför om detta projekt är något som jag instämmer i till fullo, det finns ingen orsak att jag upprepar allt det de skriver utan jag hänvisar till deras svar, mitt tillägg kommer nedan. Om inte detta projekt klassas som ett BMP så vet jag inte när det är tillämpligt.

2. Det finns redan 2st 130KW ledningar till SSAB, en stilla undran, dessa hämtar väl strömmen från stamnätet i Norrköping, varför kommer inte de nya ledningarna i samma ledningsgata? Speciellt när man tydligen tänker sig att bygga nya transformatorer i Hedenlunda för detta ändamål, dessa borde gå lika bra att bygga på stamnätet där strömmen i dag hämtas från stamnätet i närheten av Norrköping.
Detta måste vara mycket bättre än att dra nya ledningar tvärs över Sörmland.
3. Använd kabel så långt det går.
4. Om inte, byt stolpar och sänk till 18m trästolpar, gatan blir ju inte större och att svänga med dessa stolpar är enkelt.

5. Ledningen ska gå där det inte finns hus, enkelt att sväng undan för dessa om låga trästolpar används.
6. Använd befintliga ledningsgator. Vilket även Länsstyrelsen har påpekat för Er.
7. Dragning över Brakärr, 1E, är inte nödvändigt, ni har ritat där husen är i bygden och det finns en stor skog att gå i både söder om och norr om Brakärr, dessutom är dragningen över flygfältet Stockholm-Brakärr vilket gör det oanvändbart. Det är mitt privata flygfält som är etablerat 1998. Ska åka till England och köpa ett nytt flygplan i augusti.
8. Om ledningen nödvändigtvis ska gå 1E måste den flyttas till skogen, vi markägare är redan eniga om att vi inte ger tillstånd frivilligt. Orsak, ledning ritad där vi bor och den gata, 1D som finns söder om oss är mycket bättre. Den går väldigt mycket genom Svea Skogs marker så det går bra.
9. Betalningen är förfärligt dålig för intrånget. Om ni inte har råd att betala för er ska projektet inte genomföras. Att betala 25+20% över markvärde när man bara tar ut liten bit ur fastigheten är så uselt att man borde skämmas.
10. På Brakärr har jag också ett företag, Tuna Maskin, som har beslutat att bygga en solpanelsanläggning. Från början var planen att bygga ett vindkraftverk där ni vill bygga elledningen, detta projekt har jag flyttat fram i tiden då det inte varit moget så vi startar upp med en 60KW solpanelsanläggning. Om ni nu bygger elledningen på Brakärr så blir det ju inte möjligt att i framtiden bygga ett vindkraftverk, detta kommer jag att yrka ersättning för.

Tele . . . . . alt . . . . .

Lilla Brakärr 1:10

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. Holmström', with a long horizontal flourish extending to the right.

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningarna, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningarna vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag motsätter mig bägge alternativen 1e och 2c

På grund utav att inga stoplar får sättas upp under långa sträckor på 1e, för att Sveriges mest värdefulla fornminnen (guden frö) har hittats där. Även många andra fornminnen på bägge alternativen.

Varje gång jag gräver måste jag ha tillstånd för att gräva runt dessa områden och en del av dem är de total förbjudet att gräva i överhuvudtaget enligt länsantikvarien där alternativen visar att kraftledningen ska gå.

År 2001

Började de byggas en stugby på min fastighet i timmer för cirka 5 miljoner med ändamålet för turister.

Under dessa 18 år har de varit uthyrt 11 månader om året

Och jag håller nu på att utökar för flera timmerhus vilket idag är 11 st.

Skulle kraftledningen komma på någon utav dem här alternativena skulle de inte gå att hyra ut någonting längre.

Intäkterna på ett sådant här timmerhus är 12000 kr i månaden.

De finns även 7 permanenta bostäder på gården som också blir drabbade av dom här alternativena.

När jag såg att lönsamheten var bra sålde jag ifrån 200/ha åkermark och skog.

Skulle kraftledningen komma på någon utav dem här alternativen skulle de inte gå att hyra ut någonting längre.

Jag kräver också att ni kontaktar berörd myndighet gällande alternativ 1e maskiner får ej användas i detta område.

Med detta sagt kräver jag en utökad MKB och även rätten att yttra mig i efterhand ifall nya uppgifter kommer fram

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet Rällinge 4:3

Vattenfall 130kV ledning Hedenlunda-Oxelösund

Till: Vattenfall Eldistribution AB genom:
samrad@rejlers.se
Rejlers Sverige AB
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

Datum: 20-6-2019

Namn:

Fastighet: Rävshyttan 1:1 och 1:2
61195 Nyköping

Synpunkter

Fastigheten Rävshyttan 1:1 är i den delen som omfattar skog redan delad av kraftledning med sträckning Nävevarn-Minninge och avverkad ledningsgata.

Jag motsätter mig därför ytterligare ledningsdragning och avverkning på fastigheten.

Som förslag på dragning föreslår jag att denna görs i befintliga ledningsgator, -korridorer men med utökad kapacitet täckande det nya behovet. Befintligt ledningssystem har enligt min uppfattning förbrukat en stor del av sin tekniska livslängd. Ledningen Nävevarn-Minninge byttes ut det senaste året med övergång från dubbla stolpar till enkla samt ny kabel. Efter stormen Gudrun så grävdes luftledningar ned på ett bra sätt beaktat intrång i fastigheten samt tillgänglighet på kapacitet.

Beaktat dessa omständigheter så får det anses som rimligt att befintliga ledningsgator används och uppgraderas kapacitets-, intrångs och miljömässigt

Att hugga nya ledningsgator medför ökad risk för stormskador och barkborreangrepp pga nya kantzoner för att inte nämna mindre areal som absorberar växthusgaser vilket över tid är en viktig miljökomponent.

Slutsats

Ingen ny ledningsgata accepteras avseende Rävshyttan 1:1 och Rävshyttan 1:2 då andra mer relevanta alternativ föreligger som ovan med de möjligheter som där anges.

Vattenfall 130kV ledning Hedenlunda-Oxelösund

Till: Vattenfall Eldistribution AB genom:
samrad@rejlers.se
Rejlers Sverige AB
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

Datum: 20-6-2019

Namn:

Fastighet: Rävshyttan 1:1 och 1:2
61195 Nyköping

Synpunkter

Fastigheten Rävshyttan 1:1 är i den delen som omfattar skog redan delad av kraftledning med sträckning Näveksvarn-Minninge och avverkad ledningsgata.

Jag motsätter mig därför ytterligare ledningsdragning och avverkning på fastigheten.

Som förslag på dragning föreslår jag att denna görs i befintliga ledningsgator, -korridorer men med utökad kapacitet täckande det nya behovet.

Befintligt ledningssystem har enligt min uppfattning förbrukat en stor del av sin tekniska livslängd. Ledningen Näveksvarn-Minninge byttes ut det senaste året med övergång från dubbla stolpar till enkla samt ny kabel. Efter stormen Gudrun så grävdes luftledningar ned på ett bra sätt beaktat intrång i fastigheten samt tillgänglighet på kapacitet.

Beaktat dessa omständigheter så får det anses som rimligt att befintliga ledningsgator används och uppgraderas kapacitets-, intrångs och miljömässigt

Att hugga nya ledningsgator medför ökad risk för stormskador och barkborreangrepp pga nya kantzoner för att inte nämna mindre areal som absorberar växthusgaser vilket över tid är en viktig miljökomponent.

Slutsats

Ingen ny ledningsgata accepteras avseende Rävshyttan 1:1 och Rävshyttan 1:2 då andra mer relevanta alternativ föreligger som ovan med de möjligheter som där anges.

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Övriga synpunkter:

Tittar jag på kartan så förefaller det som att kortaste sträckan är att följa järnvägen till Oxelösund. Den är ju redan träsäkrad och intrånget blir betydligt mindre och om man skall ha luftledning så lär det bli ett mycket billigare alternativ

Med vänlig hälsning:

Sarpetorp 2:1

BJörkvik

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 17:07
Till: Samråd
Ämne: Kraftledning

Synpunkter från

Skripkärr 1:6
Nyköping

Skickades från E-post för Windows 10

- Markkabel skall användas
- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.
- P.g.a. Bristande information från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Vid planerad dragning 1E dras ledningarna rakt över min fastighet vilket innebär att det inte går att bo kvar för strålning som krafledningen utstrålar samt att fastigheten förlora sitt värde ca 3 miljoner kronor, detta måste kompenseras

Med vänlig hälsningar

Fastighet Skällsta 3:10

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Synpunkter framförda vid tel.samtal 25-06 med Fredrik Nystrand beträffande dragning av stråkalternativ 1 E norr och öster Jönåker.

Med vänlig hälsning

Smedsta 3:2

Från:
Skickat: den 11 juni 2019 19:31
Till: Samråd;
Kopia:
Ämne: Erinran fastighetsägare Stigtomta-Hagersta 1:15 med anledning av samråd 130 kV ledningar Hedenlunda/Oxelösund sträckning 1E avseende delsträcka Lunda-Olstorp och Hanstorp
Bifogade filer: Karta_delstråk1E.pdf

Hej
Hoppas det känns ok efter kvällens samrådsmöte.
Kändes tyvärr som att ni fick agera slagpåsar i samrådsmötet samtidigt som det var lätt att räkna ut att det skulle bli så med upplägget som valdes.
Ljudnivån i salen var också så otroligt högt att det bara gick att kommunicera med varandra genom att skrika.
Ur ett arbetsmiljöperspektiv borde vattenfall ha valt ett annat upplägg.

Nu till min erinran ang. sträckning 1E.

1: när jag läser utredningsunderlaget ser jag inga tydliga och bra argument för att avfärda en kabeldragning istället för luftledning. En kabeldragning iaf på delarna av sträckningen som inte ska anslutas till befintlig ledningsgata skulle göra processen, enklare och snabbare då motståndet och den långsiktiga påverkan på omgivningen minimerades.

2: Av alla sträckningar är alternativet som inkluderar 1E de som använder sig i väldigt liten utsträckning av befintlig ledningsgata vilket borde vara förknippat med mer motstånd, mer påverkan av omgivningen och mer kostnader.

3: Jag äger tillsammans med min man fastigheten Stigtomta-Hagersta 1:15 där vi har precis byggt en gäststuga som vi använder som permanentbostad. Bygglov för huvudbyggnaden finns på plats och byggnaden kommer vara klar under 2020.

Sträckning 1E går enligt ritning rakt över grannfastigheten Magdebol och vår fastighet Gulltorp.

Skulle trots allt sträckning 1E vara aktuellt samtidigt som Vattenfall inte kan lösa in befintliga hus skulle jag rekommendera en alternativ dragning genom Vitmossen.

Dragningen har jag ritat in med ett tunt streck i bifogad karta. Den skulle undvika dragning över ett flertal fastigheter som tidigare har varit mitt i ert röda streck.

Jag ber om bekräftelse att ni har tagit emot mina synpunkter.

Från:
Skickat: den 29 maj 2019 16:18
Till: Samrad@rejlers.se
Kopia:
Ämne: Erinran fastighetsägare Stigtomta-Hagersta 1:15 med anledning av samråd 130 kV ledningar Hedenlunda/Oxelösund sträckning 1E avseende delsträcka Lunda-Olstorp och Hanstorp

Hej och

Efter att ha tagit del av detaljkartan, Karta delstråk 1E.pdf, som bifogas måste jag lämna in en erinran om tänkt sträckning av 130kV ledningarna för delsträckan Lunda Olstorp-Hanstorp.

Vår bebyggda lantbruksfastighet ligger inom tänkt sträckning över Stigtomta-Hagersta 1:15.

Till och med vår nuvarande permanentbostad är inom tänkt sträckning.

Vi har bygglov på ytterligare ett småhus på fastigheten och detta kommer att uppföras 33,5 meter ifrån vår södra tomtgräns, se bifogad situationsplan.

Denna byggnad har vi nu lämnat in bygghandlingar för och påbörjar uppförandet av nu 2019.

När er projektering för delsträcka 1E utfördes kan jag utifrån samrådsunderlaget förstå att situationen såg annorlunda ut då vår fastighet var registrerad som obebyggd lantbruksfastighet.

Så är inte fallet sedan oktober 2018 och ny fastighetstaxering är ännu inte på plats. Fastighetsdeklaration är inlämnad och enligt förhandsuppgift kommer den att taxeras som bebyggd lantbruksfastighet.

Vi uppförde under 2018 ett småhus, en maskinhall och ett djurstall på fastigheten som vi förvärvade 2017 genom avstyckning.

Vi är sedan den 13 maj 2019 folkbokförda på adressen/fastigheten jag, min fru och vår dotter.

Jag driver sedan en tid aktivt jordbruk på fastigheten i form av restaurering av betesmark och uppfödning av skyddsvärd lantras (Göingegetter). Inom kort kommer vi att starta upp vår produktion av slaktlamm på fastigheten.

Såväl vår boendemiljö som förutsättningarna för att bedriva min näringsverksamhet i form av småskaligt jordbruk kommer att starkt påverkas negativt av den tänkta delsträckan Lunda-Olstorp och Hanstorp vid val av delstråk 1E.

Är vid fortsatt prospektering ifrån er/Vattenfalls sida fortfarande delstråk 1E ert huvudalternativ bör istället kraftledningen i min mening placeras längre upp på berget, i skogen söder om Stigtomta-Hagersta 1:15(Gulltorp), Stigtomta-Hagersta 1:9(Magdebol) och norr om Hultäng.

Förutom Vitmossen, som kan undvikas med denna sträckning finns i min vetskap inget skyddsvärt med denna sträckning och inga bostadshus eller fritidsboenden behöver då påverkas av sträckningen.

Bifogar kartutskrift.

Jag påtalar med ovan nämnda punkter mitt starkaste missnöje till samrådsförslaget om delstråk 1E sträckning Lunda-Olstorp till Hanstorp och kan redan nu meddela att jag kommer att göra mitt yttersta i samtliga juridiska instanser för att det inte ska komma till stånd någon ledningsrätt eller inlösen av Stigtomta-Hagersta 1:15 till förmån för tilltänkta 130kV ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Med vänliga hälsningar

{Stigtomta-Hagersta 1:15}

Från:

Skickat: den 29 maj 2019 09:36

Till:

Ämne: SV: Ytterligare information 130 kV ledning Hedenlunda/Oxelösund sträckning 1E

EXTERNAL!

Hej !

Här kommer en detaljerad karta som visar stråket över dina fastigheter.

Eftersom vi är i ett tidigt skede utreds flera alternativ. Därmed utreds bredare stråk där den mest lämpliga sträckningen bestäms senare i processen. Då kommer bland annat hänsyn tas till befintliga bostäder och önskemål från fastighetsägare.

Vänliga hälsningar

Från:
Skickat: den 29 maj 2019 16:18
Till: Samråd; Charlotta Sahlström
Kopia:
Ämne: Erinran fastignetsägare Stigtomta-Hagersta 1:15 med anledning av samråd 130 kV ledningar Hedenlunda/Oxelösund sträckning 1E avseende delsträcka Lunda-Olstorp och Hanstorp
Bifogade filer: Karta_delstråk1E.pdf; 2018-03-11 Situationsplan - Stigtomta Hagersta.pdf; förslag alternativ sträckning Lunda-Olstorp till Hanstorp delsträcka 1E.pdf

Hej Fredrik och Charlotta,
Efter att ha tagit del av detaljkartan, Karta delstråk 1E.pdf, som bifogas måste jag lämna in en erinran om tänkt sträckning av 130kV ledningarna för delsträckan Lunda Olstorp-Hanstorp.

Vår bebyggda lantbruksfastighet ligger inom tänkt sträckning över Stigtomta-Hagersta 1:15.
Till och med vår nuvarande permanentbostad är inom tänkt sträckning.
Vi har bygglov på ytterligare ett småhus på fastigheten och detta kommer att uppföras 33,5 meter ifrån vår södra tomtgräns, se bifogad situationsplan.
Denna byggnad har vi nu lämnat in bygghandlingar för och påbörjar uppförandet av nu 2019.

När er projektering för delsträcka 1E utfördes kan jag utifrån samrådsunderlaget förstå att situationen såg annorlunda ut då vår fastighet var registrerad som obebyggd lantbruksfastighet.
Så är inte fallet sedan oktober 2018 och ny fastighetstaxering är ännu inte på plats. Fastighetsdeklaration är inlämnad och enligt förhandsuppgift kommer den att taxeras som bebyggd lantbruksfastighet.
Vi uppförde under 2018 ett småhus, en maskinhall och ett djurstall på fastigheten som vi förvärvade 2017 genom avstyckning.
Vi är sedan den 13 maj 2019 folkbokförda på adressen/fastigheten jag, min fru och vår dotter.
Jag driver sedan en tid aktivt jordbruk på fastigheten i form av restaurering av betesmark och uppfödning av skyddsvärd lantras (Göingegetter). Inom kort kommer vi att starta upp vår produktion av slaktlamm på fastigheten.

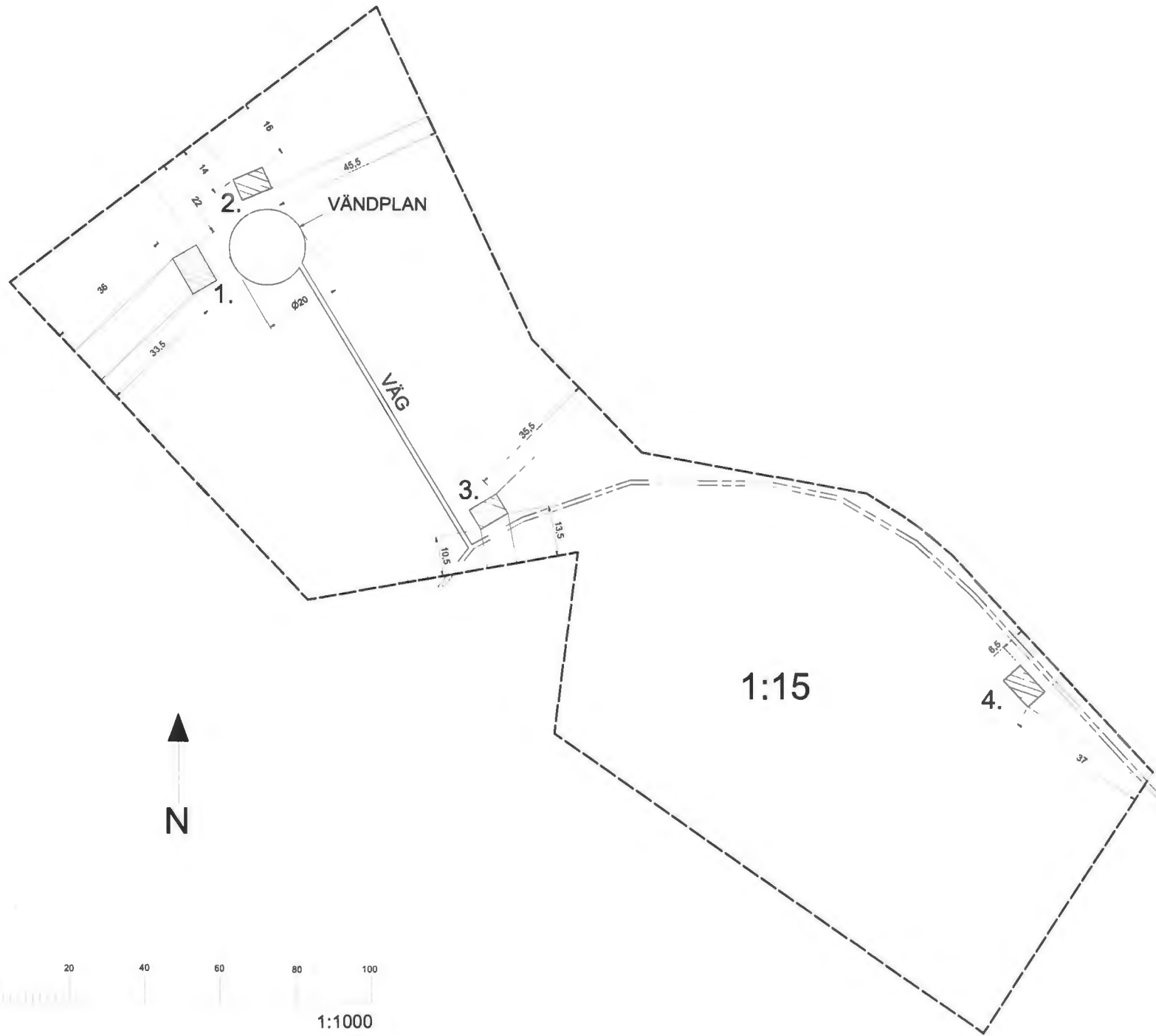
Såväl vår boendemiljö som förutsättningarna för att bedriva min näringsverksamhet i form av småskaligt jordbruk kommer att starkt påverkas negativt av den tänkta delsträckan Lunda-Olstorp och Hanstorp vid val av delstråk 1E.

Är vid fortsatt prospektering ifrån er/Vattenfalls sida fortfarande delstråk 1E ert huvudalternativ bör istället kraftledningen i min mening placeras längre upp på berget, i skogen söder om Stigtomta-Hagersta 1:15(Gulltorp), Stigtomta-Hagersta 1:9(Magdebol) och norr om Hultäng.
Förutom Vitmossen, som kan undvikas med denna sträckning finns i min vetskap inget skyddsvärt med denna sträckning och inga bostadshus eller fritidsboenden behöver då påverkas av sträckningen.
Bifogar kartutskrift.

Jag påtalar med ovan nämnda punkter mitt starkaste missnöje till samrådsförslaget om delstråk 1E sträckning Lunda-Olstorp till Hanstorp och kan redan nu meddela att jag kommer att göra mitt yttersta i samtliga juridiska instanser för att det inte ska komma till stånd någon ledningsrätt eller inlösen av Stigtomta-Hagersta 1:15 till förmån för tilltänkta 130kV ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Med vänliga hälsningar

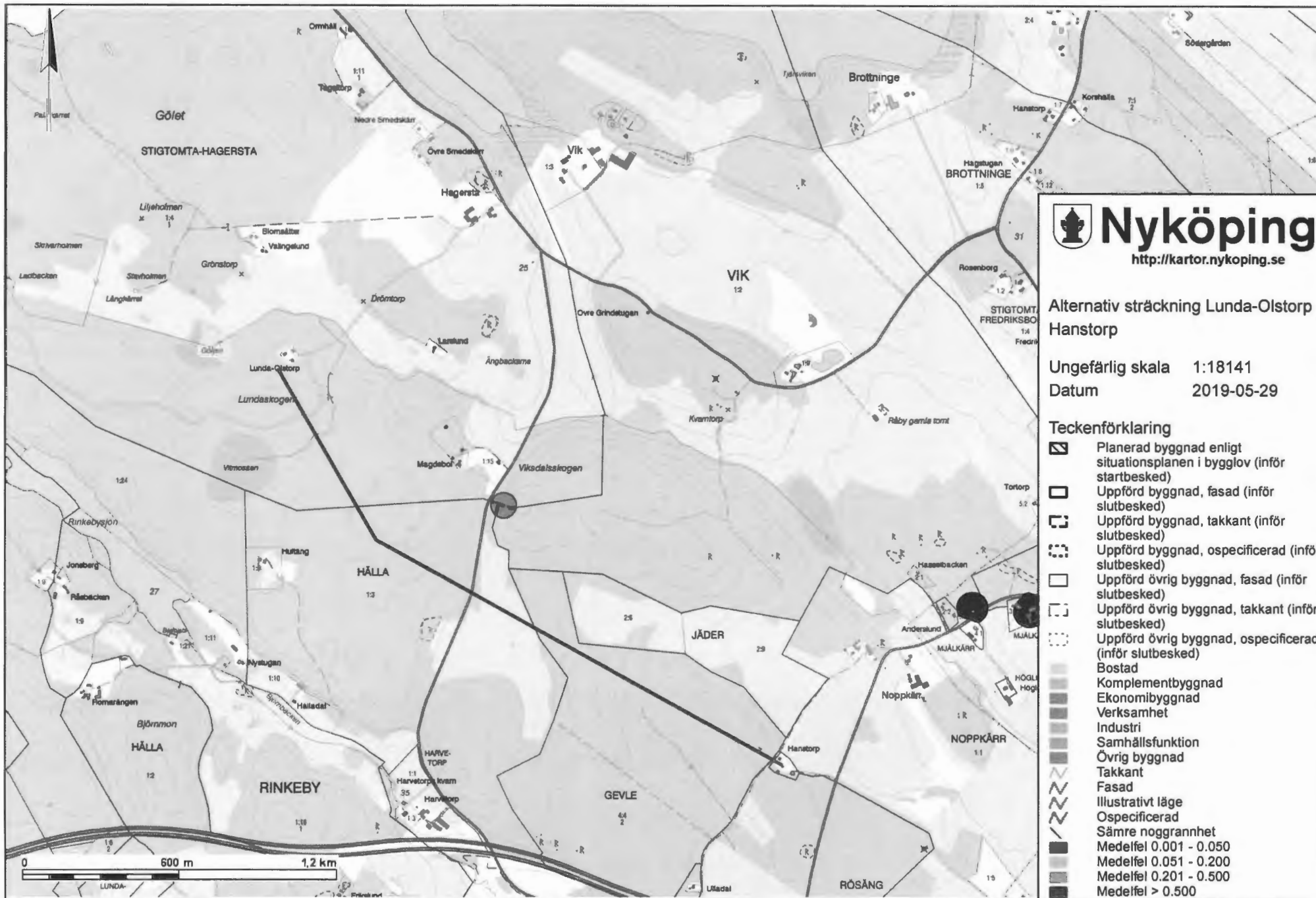
- 1. Bostadshus BYA 78,8
- 2. Gästhus BYA 50
- 3. Maskinhall BYA 51
- 4. Stall BYA 57,6

Situationsplan
Stigtomta Hagersta

1:4 blivande 1:15
angränsande 1:9

62C.

Nyköping
<http://kartor.nykoping.se>

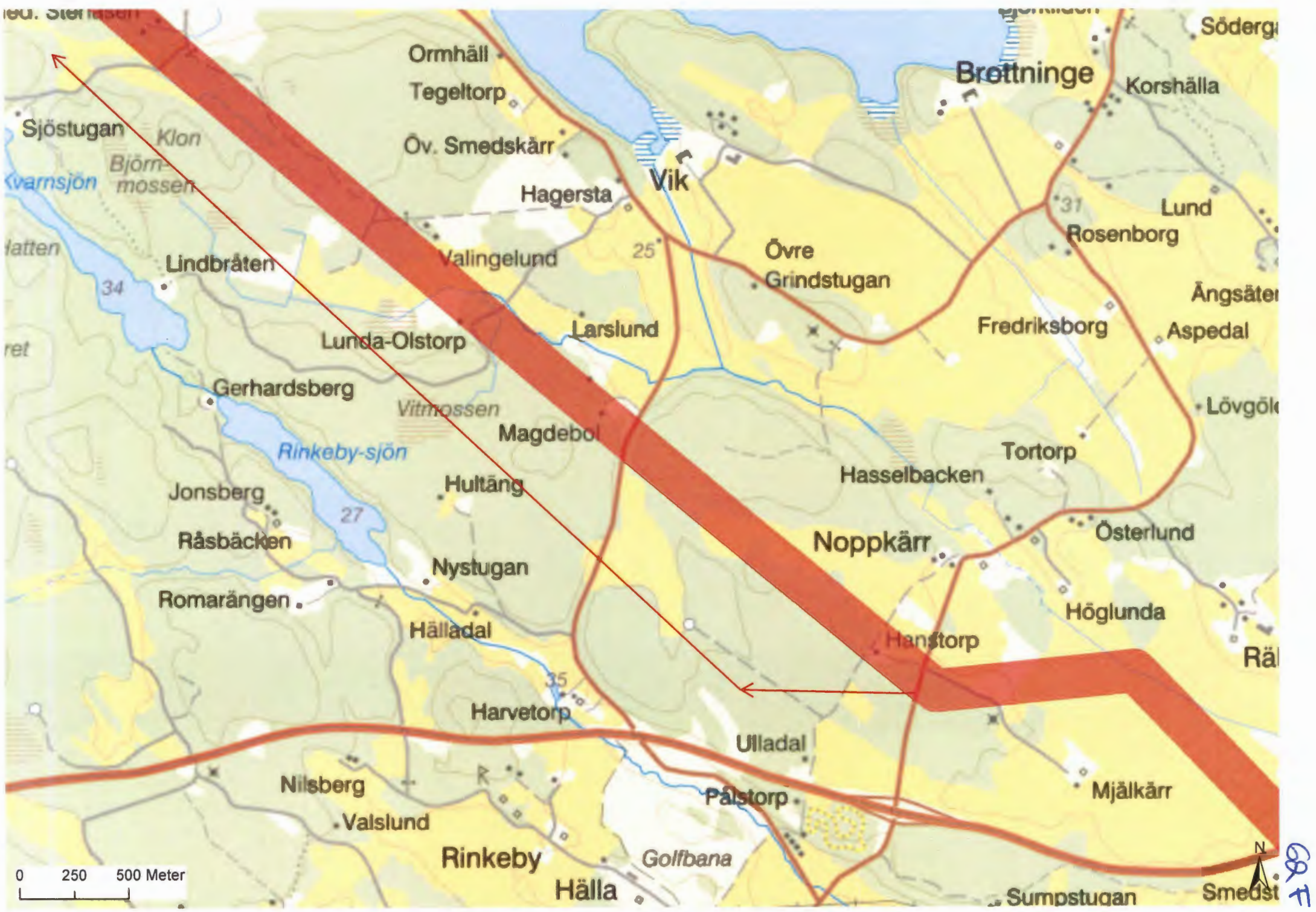
Alternativ sträckning Lunda-Olstorp -
 Hanstorp

Ungefärlig skala 1:18141
 Datum 2019-05-29

- Teckenförklaring**
- Planerad byggnad enligt situationsplanen i bygglov (inför startbesked)
  - Uppförd byggnad, fasad (inför slutbesked)
  - Uppförd byggnad, takkant (inför slutbesked)
  - Uppförd byggnad, ospecificerad (inför slutbesked)
  - Uppförd övrig byggnad, fasad (inför slutbesked)
  - Uppförd övrig byggnad, takkant (inför slutbesked)
  - Uppförd övrig byggnad, ospecificerad (inför slutbesked)
  - Bostad
  - Komplementbyggnad
  - Ekonomibyggnad
  - Verksamhet
  - Industri
  - Samhällsfunktion
  - Övrig byggnad
  - Takkant
  - Fasad
  - Illustrativt läge
  - Ospecificerad
  - Sämre noggrannhet
  - Medelfel 0.001 - 0.050
  - Medelfel 0.051 - 0.200
  - Medelfel 0.201 - 0.500
  - Medelfel > 0.500

62 D.

GA F

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Stålhagsleden 61
753 23 Uppsala

Protest mot vattenfallsplanerade kraftledning

Jag är starkt elöverkänslig och bor sedan 19 år elfritt i skogen. Det var och är fortfarande näst intill hopplöst att hitta ett annat boende för mig, som jag inte behöver bli fysiskt kraftigt försämrad av och jag vädjar därför till er att inte dra kraftledningen närmare mitt hus än 3 km, eller allra helst gräva ner den, vilket är betydligt bättre för min kropp.

Bifogade intyg från 2002 och 1999 är visserligen gamla, (och färskare hinner jag inte skaffa) men de visar ändå på mitt handikapp och konsekvenserna därav, som fortfarande är aktuella.

Vänligen Jönåker 2019-06-18

Stigtomta-Hagersta 127

Järna den 2002-05-06

Till Nyköpings Kommun,
angående:

Fru: har på grund av symtom på överkänslighet för elektromagnetisk påverkan fått flytta ut från staden till en stuga som hon hyr, utan ström. Hon känner sig starkt påverkat av elektriska svängande fält, även av normal hushållsström, kan klara sig i en begränsat tid omkring 20 minuter, varefter hon får allt svårare symtom om hon stannar kvar. Genom kommunens agerande hotas nu även detta hennes boende i skogen, varefter hon av hälsoskäl i praktiken inte har någonstans att ta vägen!

El-allergi, bildskärmsjuka och överkänslighet för mobiltelefoner och mobilbasstationer är nu inte längre någon okänd sjukdom, utan har drabbat många både i vårt land och andra länder. En av de mest kända personerna är WHO-chefen Gro Harlem Brundtland, som bevisligen känner av en påslagen mobiltelefon i sin närhet. Ett reportage om en svensk kvinna fanns för några dagar sedan i Expressen. Antalet el-överkänsliga svenskar beräknas för närvarande till omkring 3,1% av befolkningen och är i stigande.

I detta läget är det inte längre acceptabelt och därtill faktiskt i strid med svensk lag (Miljöbalken) att påverka människors boende så att de måste lämna sina hem, än värre är det att de står inför att inte ha någon stans att ta vägen. Jag hämställer därför till kommunen att inte vidta åtgärder som kommunen inte tar sitt fulla ansvar för. Som exempel vill jag nämna att man i mitt område, Södertälje Kommun inom Stockholms Läns Landsting, har garanterat ett lågbelastat område mellan Mölnbo och Gnesta. Min kommundel, Järna, har också krävt att man skulle kräva juridiskt bindande ansvar för att få sätta upp och bedriva mobilbasstationer. Detta har aktualiserats bl.a. i Genf, Schweiz, där uppsatta basstationer har rivits och skadesersättningsbelopp på miljontals schweizerfrank har utmätts. I Spanien pågår utredning av 4 barns död (3 i leucämi och en fjärde i lymf cancer) samt 4 cancerfall hos vuxna, i en skola där Telefonica hade satt upp ett antal mobilbasstationer på ett hustak i närheten.-

Själv har jag därför föreslagit ett bindande ansvarstagande i form av en

ansvarsförsäkring, såsom det är praxis i all riskfylld verksamhet, som förutsättning för att få upprätta mobilbasstationer, liksom vi ju också accepterar en del trafikolyckor, men kräver trafikförsäkring för att få köra en bil. -

Jag vill därför hemställa åt kommunen, att man inte vidtar åtgärder utan att ta ansvar för följderna därav för de som drabbas, hur man nu vill lösa dessa problem, om genom att kräva ansvarstagande av de som vill bedriva verksamheten, eller själv stå som ansvarstagande.

Järna den 2002-05-06

Till
Socialnämnden

I N T Y G

till Socialnämnden för erhållande av särskilt boende
gällande

---

har sedan början på 90-talet tilltagande problem, initialt med hypothyreos, som oftast har ett autoimmunt inslag. Har tidigare inte heller tålt gluten och mjölkprodukter. Hon har känt tryck i huvudet och yrselkänsla och koncentrations-svårigheter, minnesproblem, svårigheter att kunna tänka bra logiska slutsatser. Känner sig orkeslös och kraftigt rörelse-hämmad, hjärtklappning, ökad törst och svettningar, illamående, svidande ögon och gruskänsla och stort behov av vila samt en obehagskänsla som vid influensa. Besvären har tilltagit sedan arbetsplatsen har blivit mer datoriserad och elintensiv. Hon klarar inte heller sin bostadsmiljö och får ökad symtombild, som uppräknas ovan vid vistelse i bostaden där det finns el-motorer och eldragning med kablage som inte längre rekommenderas.

Hon har måst bo i ouppeldad husvagn för att minska sina besvär. Man har anlitat elkonsulter, som har rekommenderat åtgärder på arbetsplatsen, men detta har inte räckt. Hon har även varit på arbetsplatser som varit särskilt elsanerade som arbetsprovning. Hon har också haft en utredning på Arbetarskyddsstyrelsen.

Man har försökt göra elsanering i möjligaste mån i hennes nuvarande bostad utan att få tillräcklig effekt.

Hon har varit långvarigt sjukskriven. Hon har i sitt arbete med huvudsysseletsättning medverkat i yrkesmässig rehabilitering. Har nu själv inte lyckats ordna vare sig arbetsplats eller bostad så att hon kan fungera.

Hon rekommenderas där^{för} på medicinsk grund att få ett särskilt bostadsanpassningsstöd till lämpligt boende.

OXELÖHÄLSAN
Med vänlig hälsning

TUNA GRÄS
61195 Nyköping

Datum 2019-06-24
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Falhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stälverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundamentstag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvarar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och föder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "mätliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhall av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

El ledningen skulle omintetgöra planerna på en eko by, med tillhörande vattnings och fågel reservat.

Luftledningarna och bevakningen av gräset fungerar inte så bra, strålens höjd+ vatten dimma kan bli ledande

Med vänlig hälsning

Fastighet Tuna kyrkby 8:1 8:2:

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Synpunkter gällande dragning 1E

Jag anser att den föreslagna dragningen 1E, som berör min fastighet Valingegård, är på många sätt ett väldigt dåligt alternativ. Nedan redovisar jag några av mina synpunkter.

Boende

Kraftledningen som den är ritad på underlagskartan går rakt över flertalet byggnader, både permanentbostäder och feriebostäder. Bland annat Valingegård Stenåsen som är en nyligen renoverad permanentbostad, Hagstugan som är en sommarbostad och Kärrsjö, vilken vi planerat att renovera och hyra ut med stallplatser i framtiden. Dessa kommer att bli helt oboeliga om en luftledning förläggs i stråk 1E. På gården finns ytterligare runt 50-talet boende, vilka kommer bo inom några hundra meter från kraftledningsgatan. De boende på gården har i de allra flesta fall valt att bo här på grund av närheten till orörd natur. I många fall befarar jag att de kommer välja att flytta och jag får svårt att hyra ut boende i framtiden med betydande men för gårdens drift.

På gården har vi även en omfattande uthyrning av korttidsboende. De gäster som kommer vill i första hand uppleva orörd natur och lugn. Jag anser det vara mycket troligt att jag inte kommer lyckas hyra ut stugor på samma sätt i framtiden om utsikten störs av en kraftledningsgata från dessa hus.

Jordbruk/livsmedelsproduktion

Under eller i direkt anslutning till den tänkta kraftledningsgatan finns betesmarker med höga naturvärden. Här betar sommartid dräktiga kvigor vilket kan vara direkt olämpligt om kraftledningen går i närheten. Risken är stor att djurhållaren väljer att inte låta beta marken varvid våra typiskt sörmländska ekbackar riskerar att växa igen. Detta kommer även påverka gårdens ekonomi i form av minskade arrendeintäkter.

Tillsammans med jordbruksarrendatorn har jag diskuterat bevattning av jordbruksmarken. Efter två somrar med torka har vi kommit fram till att investera i maskiner för bevattning. I ett framtida förändrat klimat kan det vara stort behov av att bevattna fälten för att överhuvudtaget kunna producera livsmedel men den tänkta kraftledningen skulle göra detta omöjligt.

Naturresevat/orörd natur

I nära anslutning till kraftledningen ligger naturresevatet Sigils bänkar och i direkt anslutning till detta ligger nyckelbiotoper med höga naturvärden. Naturresevatet och nyckelbiotoperna är en del i ett stort sammanhängande område mellan sjön Yngaren och E4:an som är i stort opåverkat av omfattande byggnation. Det är utpekad i Nyköpings kommuns översiktsplan som strategiskt viktigt och att ingen ny bebyggelse eller anläggning bör lokaliseras där.

Fågelliv

I nära anslutning till kraftledningsgatan finns häckningsplatser för ett flertal rödlistade fågelarter, bland annat havsörn, fiskgjuse, spillkråka och gröngöling. Området är dessutom en betydande rastlokal för tranor och gäss vid vår- och höstflytt, ofta kan man se 100-tals tranor på fälten där kraftledningen planeras. Förutom att boplatser riskerar att förstöras vid anläggande av kraftledningsgata är en luftledning även en stor fara för fåglarna när de flyger.

I mina ögon är det helt orimligt att förstöra ytterligare natur, förstöra för boende och förstöra företagande när det finns kraftledningsgator som kunde utnyttjas bättre. Jag yrkar på att ledningen skall grävas ner i anslutning till befintlig infrastruktur.

Jag kommer aldrig acceptera eller medverka till att en luftledning förläggs på min fastighet.

Med vänlig hälsning

Valingegård 1:11

Från:
Skickat: den 20 juni 2019 21:48
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter 130 kv. Visätter 1:21

Är emot luftkabel för att .

Sänkt marknadsvärde på Huset/Marken.

Utsikten blir förstörd.

Har redan en 10 KV luftledning i närheten som redan förstör utsikten.

Vill inte ha mera magnet fält här.

Gräv ner skiten i marken istället så slipper man se eländet och så slipper man magnet fält och naturen blir inte lika ful.

Ligger en privat landningsbana i Brakärr/Visätter så det får ni kolla upp med Luftfartsverket.

Vill ha kontinuerlig uppdatering på info som eventuellt berör min fastighet.

Visätter 1:21

Skickat från min Samsung Galaxy-smartphone.

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 13:05
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Kraftledning Hedenlunda - Oxelösund

Markkabel skall användas

- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:[407-4506-2019](#)
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.
- P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.

Visätter 1:21

Skickat från min Samsung Galaxy-smartphone.

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 13:14
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Kraftledning Hedenlunda - Oxelösund

Synpunkter!! Från

Visätter Lillebo 1:21

Luftledningar kommer dra ner värdet på våran mark o hus vid framtida försäljning.

Det kommer störa utsikten.

Vad vet man om strålningen o våran hälsa?

Har en luftledning 20 meter från huset redan. Vill inte ha en till på andra sidan huset.

Gräv ner kabeln.

VILL INTE HA LUFTLEDNING HÄR HELT ENKELT!!

//

- Markkabel skall användas
- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.
- P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.

Skaffa [Outlook för Android](#)

Ämne: Elledning från Hedenlunda till SSAB i Oxelösund.

Datum: 24 juni 2019

Till:

Rejlers Sverige AB
Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala
Att: samrad@rejlers.se

Kopia till:

Vattenfall Eldistribution AB
Att:

Kopia för diarietföring:

Länsstyrelsen Södermanland
Mail skickas till: sodermanland@lansstyrelsen.se

Från:

Jag säger nej till att dra en elledning på mina fastigheter Visätter 2:4, Visätter 1:7 och Visätter 1:22 i Nyköpings kommun med följande motivering:

- Installation av energislukande ugnar torde lämpa sig bättre närmare aktuell kraftgenerering och framtida järnmalmstillgång.
- **Detta kommersiella industriprojekt ska belasta SSAB till fullo.** Därför är alla kostnadsargument ointressanta för oss som eventuellt drabbas. **Alla kostnader ska debiteras SSAB.** Det betyder att oavsett kostnader ska skador minimeras för alla markägare, invånare och andra intressenter som blir drabbade av en ny 130 kV elledning. **Därför är marklagd ledning i redan ianspråktaga ledningsgator och vägar enda godtagbara alternativet där eventuell ledning dras.**
- I övrigt hänvisar jag till gällande lagar, regler, föreskrifter, förordningar och relevanta forskningsrön angående elledningars, speciellt luftledningars, negativa påverkan på människor, djur och natur.

Sid 1(2)

Allmänna synpunkter på samrådshandlingarna.

- Kartorna i samrådsunderlaget är svårtolkade och otydliga
- Bortvalda alternativ redovisas i svepande ordalag. Jag anser att redovisningen bör utvecklas i fråga om lokaliseringsalternativ.
  1. Den för mig självklara dragningen i den redan ianspråktaga ledningsgatan från Hedenlunda-Bettna-Vrena-Nyköping-SSAB
  2. Även ett logiskt alternativ att dra i redan ianspråktaga ledningsgata från Norrköping – Krokek till SSAB i Oxelösund borde redovisningen utvecklas.
  3. Ytterligare ett alternativ att utveckla redovisningen av är att dra i redan ianspråktaga ledningsgata som kommer österifrån över Tystberga till Nyköping och vidare till SSAB i Oxelösund.
- Tid för att kommentera samrådshandlingarna anser jag vara knapp i förhållande till hur många som är involverade och projektets omfattning.

Visätter den 24 juni 2019

Marie-Louise Eriksson

Sid 2(2)

Ämne: Elledning från Hedenlunda till SSAB i Oxelösund.

Datum: 24 juni 2019

Till:

Rejlers Sverige AB
Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala
Att: samrad@rejlers.se

Kopia till:

Vattenfall Eldistribution AB
Att.

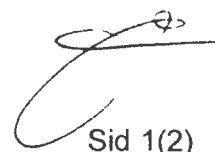
Kopia för diarieföring:

Länsstyrelsen Södermanland
Mail skickas till: sodermanland@lansstyrelsen.se

Från:

Jag säger nej till att dra en elledning på mina fastigheter Visätter 2:4, Visätter 1:7 och Visätter 1:22 i Nyköpings kommun med följande motivering:

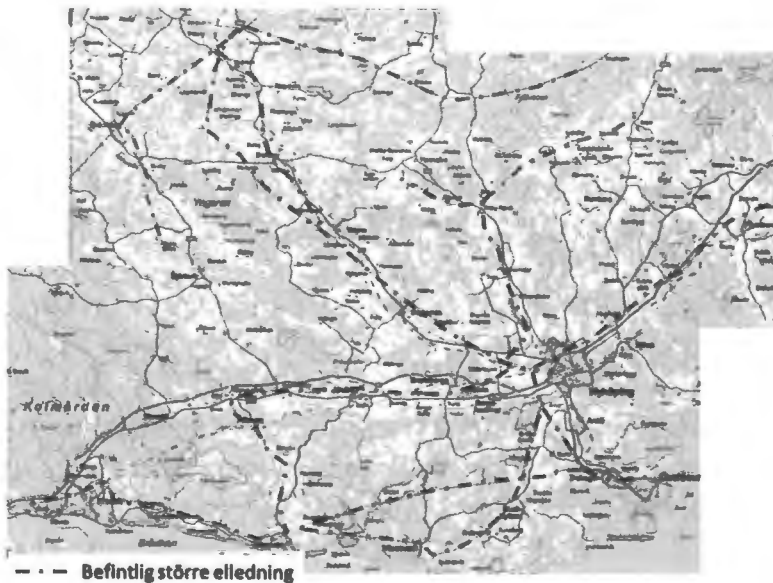
- Installation av energislukande ugnar torde lämpa sig bättre närmare aktuell kraftgenerering och framtida järnmalmstillgång.
- **Detta kommersiella industriprojekt ska belasta SSAB till fullo.** Därför är alla kostnadsargument ointressanta för oss som eventuellt drabbas. **Alla kostnader ska debiteras SSAB.** Det betyder att oavsett kostnader ska skador minimeras för alla markägare, invånare och andra intressenter som blir drabbade av en ny 130 kV elledning. **Därför är marklagd ledning i redan ianspråktaga ledningsgator och vägar enda godtagbara alternativet där eventuell ledning dras.**
- I övrigt hänvisar jag till gällande lagar, regler, föreskrifter, förordningar och relevanta forskningsrön angående elledningars, speciellt luftledningars, negativa påverkan på människor, djur och natur.

Sid 1(2)

Allmänna synpunkter på samrådshandlingarna.

- Kartorna i samrådsunderlaget är svårtolkade och otydliga
- Bortvalda alternativ redovisas i svepande ordalag. Jag anser att redovisningen bör utvecklas i fråga om lokaliseringalternativ.
  1. Den för mig självklara dragningen i den redan ianspråktaga ledningsgatan från Hedenlunda-Bettna-Vrena-Nyköping-SSAB
  2. Även ett logiskt alternativ att dra i redan ianspråktaga ledningsgata från Norrköping – Krokek till SSAB i Oxelösund borde redovisningen utvecklas.
  3. Ytterligare ett alternativ att utveckla redovisningen av är att dra i redan ianspråktaga ledningsgata som kommer österifrån över Tystberga till Nyköping och vidare till SSAB i Oxelösund.
- Tid för att kommentera samrådshandlingarna anser jag vara knapp i förhållande till hur många som är involverade och projektets omfattning.

Visätter den 24 juni 2019

Magnus Eriksson
Civilingenjör

Sid 2(2)

Från:

Skickat: den 28 maj 2019 11:08

Till: Samråd

Ämne: Hedenlunda-Oxelösund

Hej,

Den planerade dragningen 1E ser ut att skära rakt genom vår mark (Yngersdal).

Protesterar mot det.

Mvh

Från:

Skickat: den 11 juni 2019 08:22

Till: Samråd

Kopia:

Ämne: Yngersdal - sträckning 1E

Hej,

Jag har fått informationen om de tänkta sträckningsalternativen för kraftledningar till SSAB i Oxelösund och jag var även närvarande i går eftermiddag, den 10/6, på informationsmöte i Vadsbro-Blacksta föreningsgård och talade då med

Den sträckning som skulle beröra min mark, 1E, är kommer jag aldrig att acceptera.

Den förstör fullständigt upplevelsen av djup Sörmlandsskog, den påverkar jakten och skogsbruket och den sänker kraftigt värdet av marken.

Sträckningen ser även ut att gå rakt över två mindre fastigheter, Ekensberg och Dammkärr, som jag förutsätter är kontaktade av er.

Jag kommer aldrig att gå med på ett markupplåtelseavtal avseende kraftledningar över min mark och har redan kontaktat jurister för att vara säker på att mina intressen bevakas.

Med vänlig hälsning,

ägare till fastigheten Yngersdal 1:2

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 11:30
Till: Samråd
Kopia: david@ljungberg.se
Ämne: Fwd: Yngersdal - sträckning 1E

Hej igen,

Förutom mitt tidigare brev så vill jag lägga till följande :

1. Jag vill förbehålla mig rätten att komma med kompletterande synpunkter efter den 26/6.
2. Jag kräver att det uppkomna elbehovet täcks av en markkabel längs befintlig infrastruktur.
3. Det faktum att SSAB vill ha mer el är ett särintresse och inte ett allmänintresse. Det massiva intrång en ledningsgata med stolpar utgör i all överskådlig framtid uppväger inte den samhällsekonomiska nytta den tillför om alla aspekter vägs in.

Med vänlig hälsning,

Vidarebefordrat brev:

Frår
Datum: 11 juni 2019 08:22:24 CEST
Till: samrad@rejlers.se
Kopia:
Ämne: Yngersdal - sträckning 1E

Hej,

Jag har fått informationen om de tänkta sträckningsalternativen för kraftledningar till SSAB i Oxelösund och jag var även närvarande i går eftermiddag, den 10/6, på informationsmöte i Vadsbro- Blacksta föreningsgård och talade då med Fredrik Nystrand.

Den sträckning som skulle beröra min mark, 1E, är kommer jag aldrig att acceptera.

Den förstör fullständigt upplevelsen av djup Sörmlandsskog , den påverkar jakten och skogsbruket och den sänker kraftigt värdet av marken.

Sträckningen ser även ut att gå rakt över två mindre fastigheter, Ekensberg och Dammkärr, som jag förutsätter är kontaktade av er.

Jag kommer aldrig att gå med på ett markupplåtelseavtal avseende kraftledningar över min mark och har redan kontaktat jurister för att vara säker på att mina intressen bevakas.

Med vänlig hälsning,

ägare till fastigheten Yngersdal 1:2

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sättet presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Fastighet Äspudden 1:2

Från:
Skickat: den 19 juni 2019 16:21
Till: Samråd
Kopia:
Ämne: Utlåtande i samråd gällande kraftledning Hedenlunda-Oxelösund
Bifogade filer: Förslag på dragning 1Ea och 1Eb.jpg; Synpunkter Kraftledning Hedenlunda Oxelösund.doc

Hej

Bifogar utlåtande i samråd gällande kraftledning Hedenlunda-Oxelösund.

Bifogat;

- Synpunkter kraftledning Hedenlunda-Oxelösund
- Karta med föreslagna alternativa dragningar av 1E

Önskar bekräftelse på att detta har mottagits och kommer att behandlas i er fortsatta utredning.
Skickar även detta per post

Hälsar

Rejlers Sverige AB

att

Fålhagsleden 61

753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Saken:

Föreslagen ledning 1E, nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands Län

Inställning:

Vi godtar inte er föreslagna dragning eller er föreslagna utformning för kraftledning, 1E.

Vi kan godta ett förslag omfattande nergrävd ledning, med våra föreslagna alternativa sträckningar, 1Ea och 1Eb, se bifogad karta.

Synpunkter:

Vi anser att föreslagen dragning, 1E, av den luftburna kraftledningen över våra fastigheter påverkar oss, omgivningen och naturen negativt. Vi motsätter oss den planerade dragningen och utformningen av kraftledningen, dragning 1E, som går över ett antal fastigheter och hus. I dess omedelbara närhet finns mycket obebyggd mark där installation av en nergrävd kraftledning inte hade i egentlig mening påverkat några fastboende eller verksamheter på fastigheterna alls. Vi förordar nergrävd ledning och godtar inte luftledning som föreslagits.

Kraftledningens planerade dragning, 1E, kommer att innebära betydande påverkan av naturvärden i form av höga konstruktioner samt luftburna kraftledningar och kommer därmed innebära ett omfattande visuellt intrång i miljön. Framför allt påverkar föreslagen luftledning och föreslagen placering av luftledningen verksamheterna och användbarheten av fastigheter längst den föreslagna sträckningen.

Befarade och konstaterade skadeverkningar

Kraftledningens närhet till bostadshus, trädgårdar, hagmarker och gårdsplaner gör att människor, djur och verksamheter blir negativt påverkade av kraftledningens elektromagnetiska strålning och närvaro. Man har forskningsmässigt inte kunnat visa att elektromagnetisk strålning över lång tid ger negativ påverkan på hälsa, men man har heller inte kunnat visa att en exponering över lång tid är ofarlig för människa, djur och natur. Forskningen skall ske över tid och det torde vara faktorn bakom de uteblivna tillförlitliga och tydliga forskningsresultaten. *Toxicology and Industrial Health* publicerade i maj 2019 en rapport för en undersökning av exponering för lågfrekventa elektromagnetiska fält bland el arbetare. Resultatet visade på förändringar i DNA strängar efter exponering. Det finns all anledning att tro att detta inte är den enda rapporten om faktiska skador, utan en i raden av många framöver. Redan 1986 har man dessutom sett en ökning av tumörsjukdomar hos barn som bott inom 150 meter från synliga kraftledningar (Bioelectromagnetics 1986). Att man forskningsmässigt inte lyckats visa exakt hur elektromagnetiska fält riskerar att ge tumörsjukdomar gör inte att resultaten och människors oro kan negligeras. Flertalet kommuner har

handlagt ärenden kring nyanläggande av kraftledningar liknande den nu planerade, till exempel Nybro Kommun, Tingsryd Kommun, Emmaboda Kommun, Hultfreds Kommun med flera. Samtliga av dessa kommuner förordar nergrävda kablar, om nyinstallationer skall göras.

Befarad begränsning av användning av fastigheter

På en av gårdarna bedrivs aktiv verksamhet med djur. Verksamheten omfattar bland annat fåglar som tränas i friflygning och sker i samverkan med statliga utbildningsprogram för gymnasiestudenter. Verksamheten omöjliggörs av en luftburen kraftledning inpå gården. Verksamheten omfattas också av lagar kring djurskydd, stängsling ingår i kraven. Enligt Svenska Kraftnäts säkerhetsföreskrifter skall stängsel som är längre än 50 meter inte uppföras närmare än 50 meter från kraftnäten. Det säkerhetsavståndet gör att marken som är verksamhetens blir omöjlig att använda för verksamheten i fråga. Krav om stängsel från annan myndighet finns.

Kraftledningen dragning över våra fastigheter gör också att marknadsvärdet på våra fastigheter sjunker. Detta då en stor del av mänskligheten inte är intresserade av att bo nära en kraftledning och följaktligen gör en nydragning av kraftledning att marknadsvärdet på fastigheterna sjunker. När en fastighets köps kan en eventuell köpare göra ett val. Finns det redan en befintlig kraftledning väljer köparen själv om den tycker att det går att bo vid fastigheten. Vi har vid vår planering av vårt boende gjort aktiva val att bo i ostörd natur och omgivning. Vid denna föreslagna dragning, 1E, har vi som fastighetsägare inte något val varför vi motsätter oss denna dragning.

En luftledning i den omfattning som föreslagits innebär ett stort visuellt intrång på fastigheterna. När kraftnätsinnehavare talar om nybyggnationer kring kraftledningar avråds på goda grunder nybyggnation för stadigvarande vistelse för människor. I omvänd ordning är det orimligt att anlägga kraftledningar i omedelbar närhet till byggnation där människor bor stadigvarande, när fastigheterna omges av rikligt med helt obebyggd mark.

Vi har även tagit del av Länsstyrelsen Sörmlands Läns yttrande 2019-06-14 och håller med Länsstyrelsen i alla delar vad gäller framdragning av den planerade kraftledningen.

Sammanfattning:

Vi godtar inte er föreslagna dragning, 1E, av kraftledningen och godtar inte föreslagen utformning av kraftledningen. Vi förslår två alternativa dragningar enligt bifogad karta, dragning 1Ea och dragning 1Eb med nergrävd kabel. Våra föreslagna alternativ påverkar inte fastigheter i lika stor utsträckning som dragning 1E vilket vi anser är av stor betydelse. Dessutom ger en nergrävd kabel ett mindre markintrång för berörda markägare än vad en luftledningsgata ger.

Björkvik 2019-06-19

och Danbyholm Nymo, Äspudden 1:4

och Danbyholm Djupdalen, Äspudden 1:3

Danbyholm Djupdalen, Äspudden 1:3

Danbyholm Berlin, Äspudden 1:2

Genom

Referenser, elektroniska referenser:

<https://www.lrf.se/politikochpaverkan/infrastruktur-och-landsbygdsservice/el/>

DNA effects of low level occupational exposure to extremely low frequency electromagnetic fields (50/60 Hz) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/31138035>

Bioelectromagnetics. 1986;7(2):191-207. 50-Hz electromagnetic environment and the incidence of childhood tumors in Stockholm County

Nybro Kommun, sammanträdesprotokoll Samhällsbyggnadsnämnden 2019-02-27, 2014-09-19

Emmaboda Kommun, sammanträdesprotokoll Kommunstyrelsen 2018-04-10

Länsstyrelsen Sörmlands Läns yttrande 2019-06-14 i fråga om samråd för kraftledning Hedenlunda-Oxelösund

Bilaga. Karta för förslag sträckning 1Ea och 1Eb

IEA

IEB

IE

Rejlers Sverige AB

Fålhagsleden 61

75323 Upsala

Björkvik 23-06-2019.

Saken:

Föreslagen ledningar i Södermanland län mellan Hedenlunda och Oxelesund.

Inställning:

I say no to your plans to build the kraftledning in Södermanlands län which is discribed in the underlag I got from you.

Synpunkter:

- The timeline for presetaion of this plans, just before hollydays and the short period having possibility to give a well motivated reaction based on your information, there were no answers in the samråd, is not possible.
- It is not done to clame peoples property for building stuff they cannot use in there community, takes away a part of their salary and that only for one company.
- There is healthrisk for strålning, you have to read, and not only the strålning but also the stress what this situation gives to me is not good for my personal health. And I will not be the only one.
- The view over Södermanlands län will be destroyed by your plans . With in mind that we have to take care of our invironment for the next generation is this ledning not good to put up.
- Your respect for the nature in Södermanlands Län is far away. The discribing off all kinds of things which are on the ground is for you knowlegde you need for the bildning and not for saving the environment. I miss the birds , the animals living on and in the ground, the insects and the butterfly. How are you going to deal with Natura 2000 projects? This way of doing is not correct.
- With the climatechanging in mind you should think to the future and the way you could help company's to fixe their own energie. It will be dryer and dryer so there will may be no water enough. Windmills are also not a good solution, they are working much on the neighbours and brake down.
- In the samråd they told me that you are not going over the houses. Why do you give us a drawing were it is over the houses. I need good information and you did not give me that.

Conclusion:

No Kraftledning!!

Björkvik 2019-06-19

Rejlers Sverige AB

att

Fålhagsleden 61

753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Saken:

Föreslagen ledning 1E, nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands Län

Inställning:

Vi godtar inte er föreslagna dragning eller er föreslagna utformning för kraftledning, 1E.

Vi kan godta ett förslag omfattande nergrävd ledning, med våra föreslagna alternativa sträckningar.

Synpunkter:

Vi anser att föreslagen dragning, 1E, av den luftburna kraftledningen över våra fastigheter påverkar oss, omgivningen och naturen negativt. Vi motsätter oss den planerade dragningen och utformningen av kraftledningen, dragning 1E, som går över ett antal fastigheter och hus när det i dess omedelbara närhet finns mycket obebyggd mark där installation av en nergrävd kraftledning inte hade i egentlig mening påverkat några fastboende eller verksamheter på fastigheterna alls. Vi förordar nergrävd ledning och godtar inte luftledning som föreslagits.

Kraftledningens planerade dragning, 1E, kommer att innebära betydande påverkan av naturvärden i form av höga konstruktioner samt luftburna kraftledningar och kommer därmed innebära ett omfattande visuellt intrång i miljön. Framför allt påverkar föreslagen luftledning och föreslagen placering av luftledningen verksamheterna och användbarheten av fastigheter längst den föreslagna sträckningen.

Bakgrund till synpunkt:

Befarade och konstaterade skadeverkningar

Kraftledningens närhet till bostadshus, trädgårdar, hagmarker och gårdsplaner gör att människor, djur och verksamheter blir negativt påverkade av kraftledningens elektromagnetiska strålning och närvaro. Man har forskningsmässigt inte kunnat visa att elektromagnetisk strålning över lång tid ger negativ påverkan på hälsa, men man har heller inte kunnat visa att en exponering över lång tid är ofarlig för människa, djur och natur. Forskningen skall ske över tid och det torde vara faktorn bakom de uteblivna tillförlitliga och tydliga forskningsresultaten. *Toxicology and Industrial Health* publicerade i maj 2019 en rapport för en undersökning av exponering för lågfrekventa elektromagnetiska fält bland el arbetare. Resultatet visade på förändringar i DNA strängar efter exponering. Det finns all anledning att tro att detta inte är den enda rapporten om faktiska skador, utan en i raden av många framöver. Redan 1986 har man dessutom sett en ökning av tumörsjukdomar hos barn som bott inom 150 meter från synliga kraftledningar (Bioelectromagnetics 1986). Att man forskningsmässigt inte lyckats visa exakt hur elektromagnetiska fält riskerar att ge tumörsjukdomar gör inte att resultaten och människors oro kan negligeras. Flertalet kommuner har handlagt ärenden kring nyanläggande av kraftledningar liknande den nu planerade, till exempel Nybro Kommun, Tingsryd Kommun, Emmaboda Kommun, Hultfreds Kommun med flera. Samtliga av dessa kommuner förordar nergrävda kablar, om nyinstallationer skall göras.

Befarad begränsning av användning av fastigheter

På en av gårdarna bedrivs aktiv verksamhet med djur. Verksamheten omfattar bland annat fåglar som tränas i friflygning och sker i samverkan med statliga utbildningsprogram för gymnasie studenter. Verksamheten omöjliggörs av en luftburen kraftledning in på gården. Verksamheten omfattas också av lagar kring djurskydd, stängsling ingår i kraven. Enligt Svenska Kraftnäts säkerhetsföreskrifter skall stängsel som är längre än 50 meter inte uppföras närmare än 50 meter från kraftnäten. Det säkerhetsavståndet gör att marken som är verksamhetens blir omöjlig att använda för verksamheten i fråga. Krav om stängsel från annan myndighet finns. Kraftledningen dragning över våra fastigheter gör också att marknadsvärdet på våra fastigheter sjunker. Detta då en stor del av mänskligheten inte är intresserade av att bo nära en kraftledning och följaktligen gör en nydragning av kraftledning att marknadsvärdet på fastigheterna sjunker. När en fastighets köps kan en eventuell köpare göra ett val. Finns det redan en befintlig kraftledning väljer köparen själv om den tycker att det går att bo vid fastigheten. Vi har vid vår planering av vårt boende gjort aktiva val att bo i ostörd natur och omgivning. Vid denna föreslagna dragning, 1E, har vi som fastighetsägare inte något val varför vi motsätter oss denna dragning. En luftledning i den omfattning som föreslagits innebär ett stort visuellt intrång på fastigheterna. När kraftnätsinnehavare talar om nybyggnationer kring kraftledningar avråds på goda grunder nybyggnation för stadigvarande vistelse för människor. I omvänd ordning är det orimligt att anlägga kraftledningar i omedelbar närhet till byggnation där människor bor stadigvarande, när fastigheterna omges av rikligt med helt obebyggd mark.

Sammanfattning:

Vi godtar inte er föreslagna dragnings, 1E, av kraftledningen och godtar inte föreslagen utformning av kraftledningen. Vi förslår två alternativa dragnings enligt bifogad karta, dragnings 1Ea och dragnings 1Eb med nergrävd kabel. Våra föreslagna alternativ påverkar inte fastigheter i lika stor utsträckning som dragnings 1E vilket vi anser är av stor betydelse. Dessutom ger en nergrävd kabel ett mindre markintrång för berörda markägare än vad en luftledningsgata ger.

Björkvik 2019-06-19

Referenser, elektroniska referenser:

<https://www.lrf.se/politikochpaverkan/infrastruktur-och-landsbygdsservice/el/>

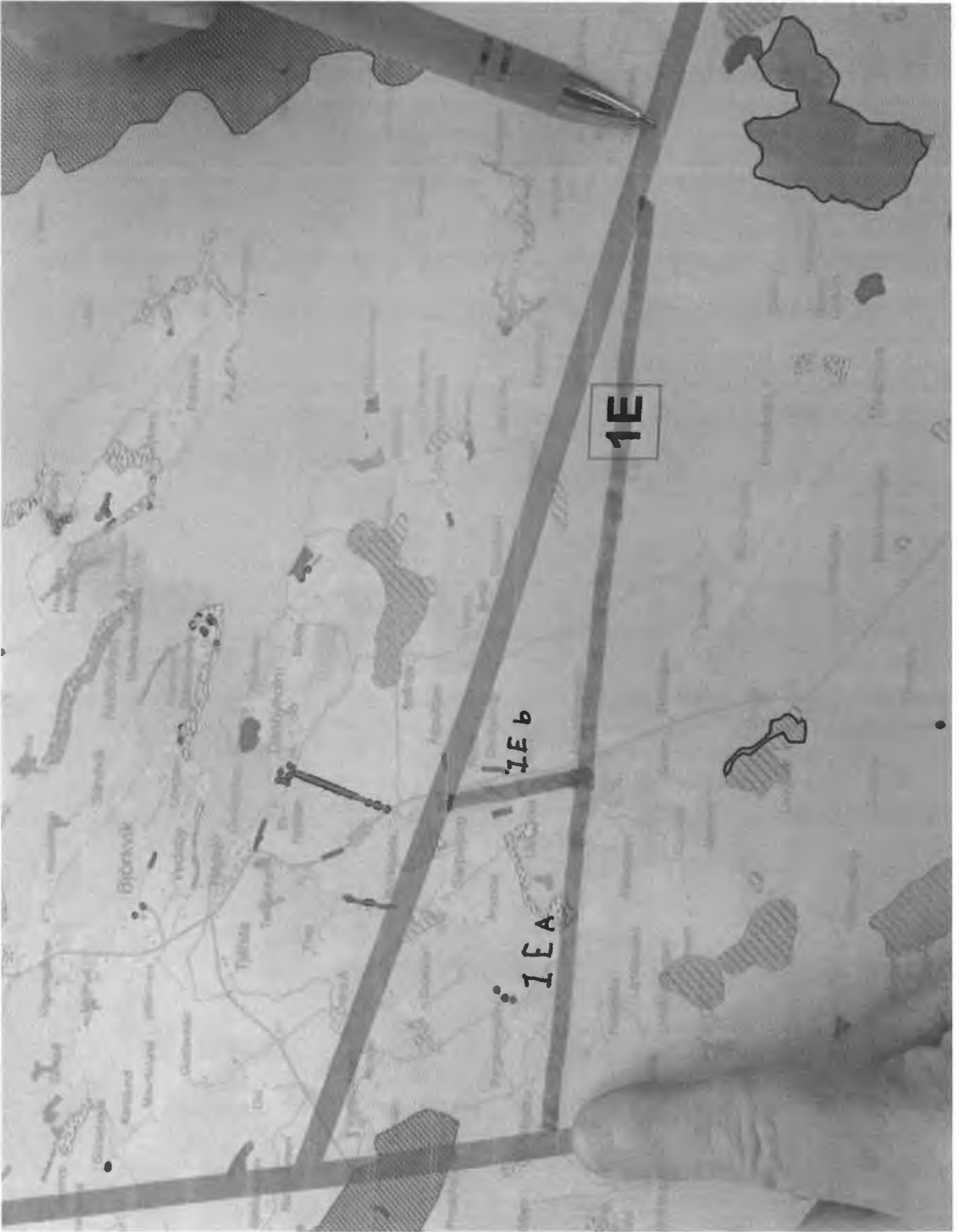
DNA effects of low level occupational exposure to extremely low frequency electromagnetic fields (50/60 Hz) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/31138035>

Bioelectromagnetics. 1986;7(2):191-207. 50-Hz electromagnetic environment and the incidence of childhood tumors in Stockholm County

Nybro Kommun, sammanträdesprotokoll Samhällsbyggnadsnämnden 2019-02-27, 2014-09-19

Emmaboda Kommun, sammanträdesprotokoll Kommunstyrelsen 2018-04-10

Bilaga. Karta för förslag sträckning 1Ea och 1Eb

Datum 2019-06-23

Rejlers Sverige AB

Att.

Fålhagsleden 61

753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller utesluta alternativet med kabel. I punkt 3.4 (Studerade och bortvalda alternativ) uppges *"Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Miljöbalken föreskriver i ovannämnda paragraf att vid yrkesmässig verksamhet ska *"användas bästa möjliga teknik"* för att *"motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön"*. Vattenfall kan inte anses följa miljöbalken i detta hänseende. Vattenfall har inte visat att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller visat att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall anger enbart att det är *"komplicerat"* med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna, då detta får anses vara en begränsad och övergående fas. Etableringen med markkabel må vara *"komplicerad"* och det må innebära ett stort markintrång men detta ska sättas i relation till det intrång en luftburen ledning utgör för markägaren år efter år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall ska, i enlighet med gällande rätt, närmare utreda alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med motiveringen att förfarandet är *"komplicerat"* kan inte anses överstämja med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom ska valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som anges i 2 kap. 3 § Miljöbalken.

Sverige och EU har beslutat att minska utsläppen av CO₂ med 80–95% till 2050. Anläggningen av breda ledningsgator för luftledningar frigör metan. Denna växthusgas medför CO₂-utsläpp i årtionden efter färdigställandet. I jämförelse har utredningar visat att markkablar har det klart lägsta koldioxidavtrycket och genererar minsta mängd växthusgaser vid anläggning. Vidare har de det minsta kolavloppet över en tioårsperiod i jämförelse med luftledningar. Om Vattenfall önskar följa miljöbalkens föreskrifter om minsta möjliga påverkan kan dessa omständigheter inte bortses från.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Inskränkningar i brukningsvärd jordbruksmark

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning m.m.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras går genom skog som är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämma skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar med markkabel

- ✓ Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- ✓ Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- ✓ Minskat markintrång.
- ✓ Mindre klimatpåverkan.
- ✓ Mindre påverkan från elektromagnetiska fält.
- ✓ Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- ✓ Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- ✓ Trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir, vilket är en kostnadsbesparing som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Fastighetsspecifika synpunkter

Utöver ovan anförda vill jag i egenskap av ägare till fastigheterna Noppkärr 1:1, Jäder 2:6 samt Jäder 2:9 påpeka att Ostlänken kommer att genomkorsa min fastighet där Vattenfall vill bygga denna kraftledning. Järnvägstrafik kräver en högspänningsanläggning med stolpar och kontaktledningar längs spåret. Samtliga dessa ledningar är oisolerade och strömförande.

Vidare kommer det föreslagna stråket att sträcka sig över den biogasfabrik vars uppförande Miljööverdomstolen gav tillstånd till i sin dom av den 19 november

2014 (mål nr M 10424-13), planerad att uppföras cirka 200 meter utanför min fastighet.

Telias basstation med 72 meter hög mast ligger cirka 100 meter från detta planerade stråk för kraftledning. Luftledningens elektromagnetiska fält riskerar föranleda störningar i mobiltrafiken till min fastighet men också till E4:an.

En betesmark med hästar ligger under den tänkta ledningen. Denna betesmark finns inte upptagen i samrådsunderlaget.

Ledningen skulle komma att passera över stora öppna fält där GPS-styrda maskiner används vars styrförmåga kan äventyras av den elektromagnetiska störningen.

Dessa omständigheter bör beaktas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Närmare om elektromagnetiska fält

”Säker strålmiljö” är ett av de mål för miljöarbetet i Sverige som riksdagen beslutat om. För elektromagnetiska fält har följande delmål formulerats:

”Riskerna med elektromagnetiska fält ska kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.”

Då magnetfältens eventuella hälsorisker ännu inte fullständigt utretts manar statliga myndigheter till försiktighet. Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Statens Strålskyddsinstitut har formulerat följande försiktighetsprincip som vägledning:

”Om åtgärder, som generellt minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas.”

Då det elektriska fältet i markkablar skärmas av genom den jordade koncentriska ledare som ligger utanför isolationsmaterialet finns det i princip inte något elektriskt fält runt en kabel. Magnetfältet kring en likströmskabel är av samma typ och storleksordning som det jordmagnetiska fältet. Det är alltså tydligt i linje med statliga myndigheters försiktighetsprincip att förlägga kraftledningar till markkablar.

Sammanfattning

Uppförandet av en luftledning kommer att fördyra brukning av åkermark, leda till minskad produktion i skog och åkermark, förstöra landskapsbilden och skapa omfattande magnetfält som kan vara skadliga för människor, djur och teknisk utrustning som används i jordbruket, samt bidra till ökade koldioxidutsläpp och negativ miljöpåverkan. Dessa negativa långvariga effekter kan helt undvikas med en markförlagd kabel, vilket mer än väl uppväger merkostnaden och "komplexiteten" med en sådan kabel.

Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk och miljömässig beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/ byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning som försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna ska till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare information för sitt fortsatta arbete.

Jönåker den 23 juni 2019

Fastighet: Noppkärr 1:1, Jäder 2:6 samt Jäder 2:9 i Nyköpings kommun

2019-06-26
Rejlers Sverige AB
Att
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter angående kraftledning Hedenlunda – Oxelösund

Fastighetsspecifika synpunkter

Att det finns en bristande hänsyn till miljöpåverkan i detta projekt är särskilt tydligt. Det är inte bara besvärande i fråga om ett störande moment i kulturlandskapet, utan att man i vårt fall får en kraftledning av den här storleken rakt genom vår by, kommer inte bara att drabba de hus som ligger i den ”röda zonen”. Smedsta, Skällsta, Gällsta, Gräfsta, räknar vi till drygt 20 hushåll. Vi kommer alla att beröras eller direkt ligga i den ”röda zonen”.

De projekt som nu har dragits igång på vår fastighet, i frågan om renovering av gamla bostadshus för att starta en rehabilitering i den ”gröna kategorin”. Det är ett projekt som ligger i framtiden och det handlar om att använda trädgården som finns tillgänglig på fastigheten, för att ta emot människor som har behov av vila och det lugn som finns där. Det slås naturligtvis helt i spillror, om alternativ 1E och 2C går igenom, de möts nämligen mitt i vår by! Det handlar om en framtid som vi försöker skapa men som går om intet helt. En levande landsbygd behövs och det behöver vara några som törs satsa. En nybyggnation av bostadshus är också på gång på vår fastighet.

Det är gravt besvärande att ingen som helst hänsyn tas till det faktum att en hel by blir berörd, förstörd och helt obebodig! Detta kan man tycka är högst anmärkningsvärt då SSAB vill få ner CO2 påverkan på miljön, men samtidigt skapar djupa sår i miljön och skapar zoner som inte går att leva i.

Stora satsningar har gjorts på fastigheten, en ny spannmålstork byggdes för några år sedan, den kommer att ligga inom den ”röda zonen”, och som redan nämnts, renovering av boningshus är redan påbörjade. De investeringar som där har gjorts, lär ju gå helt förlorade om denna sträckning med luftledningar går igenom. Ett av grannhusen har nyligen sålts, det ligger i den ”röda zonen” det tror jag knappast den nya ägaren vet om.

Andra aspekter

En markkabel är det alternativ verkligen är tänkbart. En luftledning är att förstöra landskapet, med tanke på natur, kultur, turism och friluftsliv. Minsta möjliga miljöpåverkan verkar inte ligga i Vattenfalls intresse!

Inte heller det faktum att de hus som är högst belägna på åsen här i byn är väldigt rika på fornlämningar tycks vägas in i det hela.

Jag håller till fullo med Länsstyrelsens utlåtande; Dnr: 407-4506-2019

Informationen om detta projekt har varit minst sagt undermålig. Ytterst bristfällig information har gått ut till de berörda hushållen. De informationsmöten som har hållits, har skapat mer frågetecken än gett faktisk och konkret information i ärendet. Det har inte ens gått att få fram en detaljerad karta för att se om och hur fastigheten berörs förrän några få dagar innan yttranden ska vara inlämnade. Detta faktum är högst anmärkningsvärt och jag yrkar därför på uppskov med att få komma in med synpunkter. Hänvisar då till bristande och frånvaro av information från Rejlers AB i ärendet. Uppskov begärs till slutet av september 2019.

Detta projekt känns extremt forcerat och det är nödvändigt att närmare titta på de konsekvenser som de facto skapas här. Därför begär jag att en stor miljökonsekvensbeskrivning (MKB) genomförs, då det som skapas här är av varaktig karaktär och ingen tillfällig fas man kan ta lätt på. Vill man göra gott för miljön får man ta sitt ansvar och då är markkabel det alternativ som gäller och att den då också dras utmed befintlig infrastruktur.

Dessa är de synpunkter jag yrkar på ska bifogas i sin helhet som bilaga till Vattenfalls ansökan!

Med vänlig hälsning

...

Fastighet Skällsta 3:5, 1:7 Jönåker; Lunda socken

2019-06-26
Rejlers Sverige AB
Att.
Fälhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter angående kraftledning Hedenlunda – Oxelösund

Fastighetsspecifika synpunkter

Att det finns en bristande hänsyn till miljöpaverkan i detta projekt är särskilt tydligt. Det är inte bara besvärande i fråga om ett störande moment i kulturlandskapet. utan att man i vårt fall får en kraftledning av den här storleken rakt genom vår by, kommer inte bara att drabba de hus som ligger i den "röda zonen". Smedsta, Skällsta, Gällsta, Gräfsta, räknar vi till drygt 20 hushåll. Vi kommer alla att beröras eller direkt ligga i den "röda zonen".

De projekt som nu har dragits igång på vår fastighet, i frågan om renovering av gamla bostadshus för att starta en rehabilitering i den "gröna kategorin" slås helt i spillror, om alternativ 1E och 2C går igenom, de möts nämligen mitt i vår by! Det handlar om en framtid som vi försöker skapa men som går om intet helt. En levande landsbygd behövs och det behöver vara några som tors satsa. En nybyggnation av bostadshus är också på gång på vår fastighet.

Det är gravt besvärande att ingen som helst hänsyn tas till det faktum att en hel by blir berörd, förstörd och helt obebolig! Detta kan man tycka är högst anmärkningsvärt då SSAB vill lå ner CO2 påverkan på miljön, men skapar samtidigt djupa sår i miljön och skapar zoner som inte går att leva i.

Stora satsningar har gjorts på fastigheten, en ny spannmålstork byggdes för några år sedan, den kommer att ligga inom den "röda zonen", och som redan nämnts, renovering av boningshus är redan påbörjade. De investeringar som där har gjorts, lär ju gå helt förlorade om denna sträckning med luftledningar går igenom. Ett av grannhusen har nyligen sålts, det ligger i den "röda zonen" det tror jag knappast den nya ägaren vet om.

Andra aspekter

En markkabel är det alternativ verkligen är tänkbart. En luftledning är att förstöra landskapet, med tanke på natur, kultur, turism och friluftsliv. Minsta möjliga miljöpåverkan verkar inte ligga i Vattenfalls intresse!

Inte heller det faktum att de hus som är högst belägna på åsen här i byn är väldigt rika på fornlämningar tycks vägas in i det hela.

Vi håller till fullo med Länsstyrelsens utlåtande; Dnr: 407-4506-2019

Informationen om detta projekt har varit minst sagt undermålig. Ytterst bristfällig information har gått ut till de berörda hushållen. De informationsmöten som har hållits, har skapat mer frågetecken än gett faktisk och konkret information i ärendet. Det har inte ens gått att få fram en detaljerad karta för att se om och hur fastigheten berörs förrän några få dagar innan yttranden ska vara inlämnade. Detta faktum är högst anmärkningsvärt och jag yrkar därför på uppskov med att få komma in med synpunkter. Hänvisar då till bristande och frånvaro av information från Rejlers AB i ärendet. Uppskov begärs till slutet av september 2019.

Detta projekt känns extremt forcerat och det är nödvändigt att närmare titta på de konsekvenser som de facto skapas här. Därför begär jag att en stor miljökonsekvensbeskrivning (MKB) genomförs, då det som skapas här är av varaktig karaktär och ingen tillfällig fas man kan ta lätt på. Vill man göra gott för miljön får man ta sitt ansvar och då är markkabel det alternativ som gäller och att den då också dras utmed befintlig infrastruktur.

Dessa är de synpunkter jag yrkar på ska bifogas i sin helhet som bilaga till Vattenfalls ansökan!

Med vänlig hälsning

Fastighet Skällsta 3:5, 1:7 Jönåker, Lunda socken

2019-06-26
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter angående kraftledning Hedenlunda – Oxelösund

Fastighetsspecifika synpunkter

Att det finns en bristande hänsyn till miljöpåverkan i detta projekt är särskilt tydligt. Det är inte bara besvärande i fråga om ett störande moment i kulturlandskapet, utan att man i vårt fall får en kraftledning av den här storleken rakt genom vår by, kommer inte bara att drabba de hus som ligger i den "röda zonen". Smedsta, Skällsta, Gällsta, Gräfsta, räknar vi till drygt 20 hushåll. Vi kommer alla att beröras eller direkt ligga i den "röda zonen".

De projekt som nu har dragits igång på vår fastighet, i frågan om renovering av gamla bostadshus för att starta en rehabilitering i den "gröna kategorin". Det är ett projekt som ligger i framtiden och det handlar om att använda trädgården som finns tillgänglig på fastigheten, för att ta emot människor som har behov av vila och det lugn som finns där. Det slås naturligtvis helt i spillror, om alternativ 1E och 2C går igenom, de möts nämligen mitt i vår by! Det handlar om en framtid som vi försöker skapa men som går om intet helt. En levande landsbygd behövs och det behöver vara några som tors satsa. En nybyggnation av bostadshus är också på gång på vår fastighet.

Det är gravt besvärande att ingen som helst hänsyn tas till det faktum att en hel by blir berörd, förstörd och helt obeboglig! Detta kan man tycka är högst anmärkningsvärt då SSAB vill få ner CO2 påverkan på miljön, men samtidigt skapar djupa sår i miljön och skapar zoner som inte går att leva i.

Stora satsningar har gjorts på fastigheten, en ny spannmålstork byggdes för några år sedan, den kommer att ligga inom den "röda zonen", och som redan nämnts, renovering av boningshus är redan påbörjade. De investeringar som där har gjorts, lär ju gå helt förlorade om denna sträckning med luftledningar går igenom. Ett av grannhusen har nyligen sålts, det ligger i den "röda zonen" det tror jag knappast den nya ägaren vet om.

Andra aspekter

En markkabel är det alternativ verkligen är tänkbart. En luftledning är att förstöra landskapet, med tanke på natur, kultur, turism och friluftsliv. Minsta möjliga miljöpåverkan verkar inte ligga i Vattenfalls intresse!

Inte heller det faktum att de hus som är högst belägna på åsen här i byn är väldigt rika på fornlämningar tycks vägas in i det hela.

Jag håller till fullo med Länsstyrelsens utlåtande; Dnr: 407-4506-2019

Informationen om detta projekt har varit minst sagt undermålig. Ytterst bristfällig information har gått ut till de berörda hushållen. De informationsmöten som har hållits, har skapat mer frågetecken än gett faktisk och konkret information i ärendet. Det har inte ens gått att få fram en detaljerad karta för att se om och hur fastigheten berörs förrän några få dagar innan yttranden ska vara inlämnade. Detta faktum är högst anmärkningsvärt och jag yrkar därför på uppskov med att få komma in med synpunkter. Hänvisar då till bristande och frånvaro av information från Rejlers AB i ärendet. Uppskov begärs till slutet av september 2019.

Detta projekt känns extremt forcerat och det är nödvändigt att närmare titta på de konsekvenser som de facto skapas här. Därför begär jag att en stor miljökonsekvensbeskrivning (MKB) genomförs, då det som skapas här är av varaktig karaktär och ingen tillfällig fas man kan ta lätt på. Vill man göra gott för miljön får man ta sitt ansvar och då är markkabel det alternativ som gäller och att den då också dras utmed befintlig infrastruktur.

Dessa är de synpunkter jag yrkar på ska bifogas i sin helhet som bilaga till Vattenfalls ansökan!

Med vänlig hälsning

Fastighet Skällsta 3:5, 1:7 Jönåker; Lunda socken

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: Dammkärn / Jörater.

Synpunkter:

Som det ser ut går ledningen
rakt över mitt Torp.

Bra om det flyttas söderut
mot gamla flygplatsen.

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand. Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att.
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighets specifika synpunkter

Redan idag så har vi 400 kV-ledningen Hedenlunda-Kolbotten snett över hela vår mark. Då ytterligare ledning kommer att ta mer mark i anspråk (betesmark med särskilda värden, åkermark och skog) motsätter vi oss ytterligare utbyggnad med luftledning.

Bostadshuset är beläget ca 100 meter från nuvarande ledning och då det vid viss väderlek "fräser och sprakar" från ledningen känns det inte relevant med ytterligare luftledning. Värde på fastigheten kommer ytterligare att sänkas och med all säkerhet kommer inga barnfamiljer att vilja bosätta sig här.

Med vänlig hälsning

Fastigheter: Flen Sannerby 2:6, Hallebro 1:6 och Björnkulla 1:10

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: Baggetorp 1:2

Synpunkter:

300 m precis norr om befintlig kraftledning och
förstår att den nya ledningen öster om denna.
Det är ganska smalt när mellan bäven och lidsjön
och en till kraftledning i detta område skulle
påverka detta område ganska mycket.
Därför anser jag att en annan sträckning är att
föredra. Jag förstår att det finns många hänsyn
att ta men jag ~~anser~~ tycker att en till ledning
nära bäven är för mycket.

Önskar er lycka till med ett svårt beslut och
hoppas att ni kan hitta en så bra kompromiss som
möjligt

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 22:18
Till: Samråd
Kopia: energimarknadsinspektionen; länsstyrelsen i södermanland; nyköpings kommun; flens kommun
Ämne: nya kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

2019-06-25
Rejlers Sverige AB
Att.
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande två nya 130 kV luftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund. Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB och vill härmed framföra våra synpunkter:

Först vill vi kommentera samrådsmötet "öppet hus" i Vadsbro bygdegård den 10 juni 2019 som var katastrofalt dåligt. Vi var inbjudna för att "få veta mer om den planerade kraftledningen och ställa frågor till ansvariga i projektet" ingen visste något och vi fick inte svar på någon av frågorna vi ställde. Så får det inte gå till. Sen har vi i efterhand fått veta att många berörda fastighetsägare inte har fått någon kallelse och information alls. Tiden vi hade på oss att lämna synpunkter är alldeles för kort.

SSAB planerar att bygga en ny ljusbågsugn i Oxelösund för att minska sina koldioxidutsläpp och därmed bli mer miljövänliga. När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3§ miljöbalken. Vattenfall bryr sig inte om miljöbalkens särskilda krav utan väljer luftledning istället för markkabel. Med markkabel kan SSAB:s behov av mer el tillgodoses men inte på bekostnad av många människors hälsa, boendemiljö, företagande, natur och kulturvärden.

Det bör göras en STOR MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING efter att en noggrann analys genomförts, allt annat är helt oacceptabelt innan någon sträcka bestäms för luftledning eller markkabel.

En luftkraftledning blir ett drastiskt inslag i ett öppet landskap och innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter. Stolpfundament och stag på åkermark blir direkta odlingshinder och orsakar produktionsförluster och ökad miljöpåverkan.

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges livsmedelsproduktion. Jordbrukets möjligheter till detta påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark och miljödomstolen som fastställde energiinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att väja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Vi bor redan idag ca 150meter från en 400kV kabel och upplever störande ljud vid dimma, regn och snö. Vi vet också exakt hur mycket extra körning det är runt dessa stolpar och fundament med jordbruksmaskiner, alltså mer miljöpåverkan. Hälsoriskerna är också något vi ständigt oroar oss för, hur skadligt är det och hur påverkar det oss

som bor här med dagens befintliga 400 kV ledning och eventuellt två stycken 130kV ledningar till som dessutom kommer närmare vår bostad. Detta innebär att värdet på vår fastighet minskar avsevärt, vilket är en katastrof för oss.

Vår fastighet, Hallebro 1:15, ligger i den del av Flens kommun som de enligt den översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 27 september 2018 och vann laga kraft 18 oktober 2018 benämner "större opåverkade områden". Fastigheten ligger dessutom i direkt angränsning till område som Naturvårdsverket klassat som riksintresse för naturvård, Naturvårdsverket beslut 2000-02-07. Den ligger också endast 150 meter från den befintliga kraftledningen vilket föranlett oss att ställa frågor angående förslaget till ledningsdragning.

SSAB, LKAB och vattenfall har fått miljömålspriset av Naturvårdsverket för ambitiöst och framgångsrikt miljöarbete, de vill göra svensk stålindustri helt fossilfri för att ta steget fullt ut miljömässigt måste de välja markkabel som släpper ut mindre CO2 än vad en luftledning gör.

Fördelar markkabel:

Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.

Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.

Minskat markintrång.

Mindre klimatpåverkan

Mindre påverkan av elektromagnetiska fält

Påverkar inte kulturmiljö eller friluftsliv.

Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.

Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Med vänlig hälsning

Fastighet: Hallebro 1:15

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägare för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för oss som enskilda markägare skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Vår fastighet, Hallebro 1:14, ligger i den del av Flens kommun som de enligt den översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 27 september 2018 och vann laga kraft 18 oktober 2018 benämner "större opåverkade områden". Fastigheten ligger dessutom i direkt angränsning till område som Naturvårdsverket klassat som riksintresse för naturvård, Naturvårdsverket beslut 2000-02-07. Den ligger också endast 100 meter från den befintliga kraftledningen vilket föranlett oss att ställa frågor angående förslaget till ledningsdragning.

Då Era informationsmöten inte givit svar på uppenbara och förväntat ställda frågor om hälsorisker, konkret ledningsdragning eller värdeminskning i kombination med den bristfälliga dokumentation som lämnats gör att vi tvingas sätta oss in i detta själva. Slutsatsen av vårt arbete är att vi måste lämna dessa synpunkter som sammanfattningsvis gör förslaget oacceptabelt.

Flens kommun stipulerar följande om berört område; Enligt Miljöbalkens 3 kapitlets 2§ skall sådana områden (större opåverkade områden) så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada områdenas karaktär.

- Vi menar att vårt områdes karaktär skadas markant genom att bygga luftburna ledningar uppehållna av höga torn dragna rakt genom landskapet och därigenom fragmentera detta.

Flens kommun gör dessutom nedan ställningstagande:

Inom områden som utpekats som större opåverkade områden bör större anläggningar och verksamheter så långt möjligt undvikas i utpekade områden, som kan:

- medföra begränsningar i den framtida handlingsfriheten,
- ha betydande inverkan på landskapsbilden,
- ge upphov till avgörande störningar eller
- fragmentera (= dela upp)

-Vi menar att luftburna ledningar uppehållna av höga torn dragna rakt genom landskapet på intet sätt kan uppfylla eller neutralisera ovanstående ställningstagande.

Med detta taget till handlingarna behöver vi alltså ytterligare information om följande punkter som vi inte lyckats läsa ut ur dokumentationen eller fått svar på vid muntlig fråga ställda på av Er hållna informationsmöten:

1. Hälsoskäl

- Världshälsoorganisationen (WHO) har klassat magnetfält som möjligen cancerframkallande eller orsakande av andra strålningsrelaterade sjukdomar
- Ledningarna alstrar magnetfält och elektriska fält. Det finns en misstanke om att magnetfälten ökar risken för barnleukemi (Strålsäkerhetsmyndigheten om kraftledning)
- -Vi är genuint oroliga för dessa två, vad vi förstår som oberoende slutsatser att det finns misstankar om cancer och andra strålningsrelaterade sjukdomar kopplat till magnetfält – det är naturligtvis oacceptabelt att medvetet skapa dessa magnetfält nära bebyggelse

2. Förfulande av landskapet och mer specifikt utsikten från fastigheten

- Här håller vi med om Flens kommuns ställningstagande för området, nämligen att; så långt möjligt undvika betydande inverkan på landskapsbilden
- Samt att; så långt möjligt undvika anläggningar som ger upphov till avgörande störningar
- -Vi menar att luftburna ledningar hängandes i nyanlagda torn inte på något sätt kan fogas in i kommunens eller vårt ställningstagande och alltså på ett starkt bidragande sätt förfular landskapet och dessutom mycket starkt påverkar befintlig utsikt negativt

3. Värdeminskning

- Att värdeminskningen på fastigheten vid ledningsdragnings i luften på så nära håll blir avsevärd är helt klart och den har sannolikt redan inträffat så fort planerna blev offentliga. Eftersom grundprincipen är att den som berörs ska ha samma ekonomiska förutsättningar efter att elförbindelsen byggts som innan har vi redan nu hamnat i ett vacuum värderingsmässigt, se punkt 4

4. Osäkerhet om planerade om- och tillbyggnader
  - Sannolikt kommer vi tillsammans med vår bank inte kunna finansiera planerade om- och tillbyggnader på fastigheten då nuvarande värdering satts ur spel i och med denna process. En mycket olycklig och olustig situation för oss
5. Störande ljud
  - Redan idag genererar den befintliga kraftledningen ett surrande ljud som skapar obehag vid regn och fuktig väderlek. Ett rimligt antagande är att ljudstyrkan fördubblas med ytterligare ledning

Under vårt arbete har vi förstått att "ytterst få stora luftledningar har anlagts i Europa under senare år. Det stora markintranget, strålningen och de fysiska hinder som luftledningen skapar gör att den betraktas som död teknik. Alltfler sneglar istället på den naturresursbesparande markabeltekniken som nyckeln till energiomställningen i Europa." källa: LRF

Allt detta sammantaget gör det helt oacceptabelt med en utbyggnad ovan jord. Vi föreslår, i linje med bland annat Flens kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten och LRF att dragningen markförläggs eller inte görs alls (nollalternativ). Markförläggs den föreslår vi att den befintliga kraftledningen också grävs ned för att på så sätt återställa miljön eftersom syftet med utbyggnaden är att spara miljön.

Vi vill, ur ett lekmanaperspektiv, i förstahand som privatpersoner föreslå att ni väljer att gå vidare med nollalternativet, att inte påverka vår närmiljö alls alltså. Och i andra hand som samhällsmedborgare tillika ägare av Vattenfall utnyttja de vinster som genereras med hjälp av kolkraften och återinvestera dem i att bygga moderna ledningsdragningar i Sverige, alltså markförlägga dem. Att återinvestera våra pengar miljövänligt som någon typ av green washing skulle påverka vårt gemensamt ägda kraftbolags profil positivt vilket kan behövas.

Vi vill också kommentera den korta tiden vi givits att återkoppla. Två veckor mellan informationsmöte och tid för inlämning är inte renhårigt med tanke på att de allra flesta som berörs inte har sin expertis och profession inom dessa områden.

Den dokumentation som skickades brevlades kring månadsskiftet maj/juni 2019 har en felaktig webb-länk till samrådsunderlaget vilket i praktiken kraftigt försvårat att ta del av Vattenfalls information. Man kan inte annat än undra om detta är medvetet.

Vänligen fastighetsägarna Hallebro 1:14

Detta dokument har också sänts till:
Länsstyrelsen Södermanland
Energimarknadsinspektionen (Ei)
Energimyndigheten
Flens Kommun
Nyköpings Kommun

16-6-2019

Jag
överklagar ledningsdagningen
130 kv mellan Hedehönd och
Oxelösund SSAB
Det är en dålig nödlösning

Det finns andra alternativ
som att lägga jordkabel
eller el från Polen, Tyskland
Finland eller gas från Ryssland

Det bäst ni kan göra är
att bygga ett kärnkraftverk
mellan Oxelösund och Nyköping
det är det bästa långsiktiga
alternativet. Vi har redan
elbrist och det kommer att
värre. Det bästa är att
sätta på ett kärnkraftverk
punkt slut

Hallebrotorp

2019-06-25

Till samrad@rejlers.se

Angående

130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Vi boende i Vadsbro och Blacksta känner oss överkörda, ej tagna på allvar och upprörda över ärendets hantering. Konsekvensanalysen av kraftledningen är bristfällig ur alla hänseenden. Informationen kring projektet är närmast ett hå. Underlagen som vi fått är fria från detaljer och svåra att ha synpunkter på.

Vi ifrågasätter starkt Vattenfall och Rejlers agerande när det gäller strävan att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.

Nu riskerar projektet att avfolka en glesbygd som hittills varit den levande landsbygden.

- Vi har inte fått någon dragnig av ärendet
- Tid att sätta sig in i ärendet är håfullt kort
- Bara ett fåtal – inte hela bygden har fått inbjudan till "informationsmöte"
- Inga frågor blev besvarade på informationsmötet.

Vi menar att nytänkande och tekniska landvinningar inte finns i och med det förslag som ligger. Det kan t.ex. handla om att:

- SSAB tar ansvar för sina behov och bygger en egen gasturbin och producerar egen el
- Gräva gräver ned markförlagda ledningarna eller ta tillfället i akt att tänka framtid och prova andra möjligheter att modernisera klimattänket
- SSAB tänker nytt/modernt och donerar pengar till forskning för att lösa problem med utsläpp.

Vi godtar inte en utbyggnad av ytterligare en kraftledning bredvid befintlig kraftgata då undertecknade bor utmed sträcka 2 i framtaget förslag.

Namn

del i fastighet 50%
del i fastighet 50%

Fastighetsbeteckning

Hedenlunda 1:19
Hedenlunda 1:19

2019-06-25

Till samrad@rejlers.se

Angående

130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Vi boende i Vadsbro och Blacksta känner oss överkörda, ej tagna på allvar och upprörda över ärendets hantering. Konsekvensanalysen av kraftledningen är bristfällig ur alla hänseenden. Informationen kring projektet är närmast ett hå. Underlagen som vi fått är fria från detaljer och svåra att ha synpunkter på.

Vi ifrågasätter starkt Vattenfall och Rejlers agerande när det gäller strävan att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.

Nu riskerar projektet att avfolka en glesbygd som hittills varit den levande landsbygden.

- Vi har inte fått någon draging av ärendet
- Tid att sätta sig in i ärendet är håfullt kort
- Bara ett fåtal – inte hela bygden har fått inbjudan till "informationsmöte"
- Inga frågor blev besvarade på informationsmötet.

Vi menar att nytänkande och tekniska landvinningar inte finns i och med det förslag som ligger. Det kan t.ex. handla om att:

- SSAB tar ansvar för sina behov och bygger en egen gasturbin och producerar egen el
- Gräva gräver ned markförlagda ledningarna eller ta tillfället i akt att tänka framtid och prova andra möjligheter att modernisera klimattänket
- SSAB tänker nytt/modernt och donerar pengar till forskning för att lösa problem med utsläpp.

Vi godtar inte en utbyggnad av ytterligare en kraftledning bredvid befintlig kraftgata då undertecknade bor utmed sträcka 2 i framtaget förslag.

Namn

, del i fastighet 50%
del i fastighet 50%

Fastighetsbeteckning

Hedenlunda 1:34
Hedenlunda 1:34

2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att.
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Kopia: kommun@nykoping.se
sodermanland@lanstyrelsen.se registrator@ei.se registrator@energimyndigheten.se
flenskommun@flen.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation

till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Min fastighet har sedan slutet på 1960 talet "berikats" med en 400 kv luftledning.

För en löjlig engångsersättning belägrar denna luftledning min och andras marker på obestämd tid. Min mark bestod av en vacker ek-skog som i det närmaste utplånades, endast två träd klarade sig, dessa är nu hotade av den nya dragningen.

Att som Vattenfall beskriva en luftledning som "en måttlig konsekvens" för landskapsbilden är ett grovt hån mot berörda fastighetsägare och närboende!

Förutom det förfulande intrycket har det för min fastighet inneburit:

- Förstörd möjlighet till tomtavstyckning
- Minskat fastighetsvärde
- Merarbete med att ersättningsfritt städa efter kraftbolagets återkommande röjningar
- Ovissa hälsorisker pga magnetfält
- Mark som ej kan utnyttjas

Att anlägga en ny luftledning idag kan knappast betraktas som tidsenligt, utan måste betraktas som ett grovt övergrepp på vårt vackra kulturlandskap och dess innevånare.

Gräv ned ledningen.

- Merkostnad bör kompenseras av minskade underhållskostnader
- Låt SSAB betala i form av höjda nätavgifter då detta endast berör deras verksamhet.
- Varför inte följa TGOJ banan, den till synes den kortaste sträckan.
- Vattenfall följer troligen inte miljöbalken, genom att förorda luftledning, då bästa möjliga teknik skall väljas, i detta fall markkabel.

Med vänlig hälsning

Hedenlunda - Oxelösund

Till

Rejlers Sverige AB
/
Fålhagsleden 61
753 23 UPPSALA

Samrådssynpunkter av kraftledning Hedenlunda - Oxelösund

BAKGRUND

Vattenfall har genomfört samråd i avsikt att anlägga ny kraftledning Hedenlunda – Oxelösund. Kraftledningen är endast avsedd för utökad verksamhet vid Oxelösunds järnverk.

SAMRÅD

Samrådsmötena synes ha genomförts enkom för att uppfylla kravet att samråd har skett. Viljan att diskutera alternativ och konsekvenser liksom att berätta om sin egen roll eller att svara på frågor har varit minimal. För att det ska framstå som att vi fastighetsägare har något att säga till om har man lagt ut olika sträckningar på kartan så att fokus ska bli på att se till att ledningen inte kommer på vår egen mark. Inbördes kamp mellan oss fastighetsägare i stället för att fokusera på att få fram en långsiktigt hållbar lösning.

Den tid vi har fått för att studera underlaget och inkomma med synpunkter är alldeles för kort och ligger under en väldigt intensiv period på året.

OXELÖSUNDS JÄRNVERK

Placeringen av OJ bygger på att man har en djuphamn med 16.5 m.

Däremot finns inte varken järnmalm eller elkraft i närheten.

På lång sikt kanske produktionen kommer att förläggas till Borlänge eller Luleå för att minska transporter och kunna konkurrera på världsmarknaden.

Det har även funnits uppgifter om att uppgivet behov om 2 st 130 kV endast utgör den första etappen av en större strategisk placering, där det kommer att behövas 400 kv.

Med detta behov behöver man fundera på om en förläggning närmare kärnkraftverk eller järnmalmsfyndigheter.

Hedenlunda - Oxelösund

STRÄCKNING

Samrådsunderlaget anger att KL ska dras från Hedenlunda. Punkt.

En vettigare sträckning är att utgå från Norrköping, då kraften kommer från Oskarshamn. Skälet till att detta inte finns med sägs vara att befintlig utrustning (avskiljare och transformatorer) räcker till i Hedenlunda medan man måste utöka utrustningen i Norrköping. Från Norrköping finns redan en ledningsgata så den delen utgör inget stort problem.

UTFÖRANDE

En kraftledning av denna storlek utgör ett betydande ingrepp i naturen och framlagt underlag utgör knappast det underlag som efterfrågas i miljöbalken. Vi har inte kunnat se vilka marktyper som berörs eller om det finns nyckelbiotoper längs dragningarna.

I miljöbalken anges även att man ska välja bästa möjliga teknik.

I underlaget har alternativet med markkabel lättvindigt avfärdats med att det ”bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs”.

I vår värld är en markkabel ett betydligt mindre intrång än en luftledning. Möjligen kan anläggningskostnaden bli större medan en markkabel torde ge en mycket lägre underhållskostnad.

I underlaget finns inte heller alternativa sträckningar längs vägar eller längs befintlig järnväg där man redan har ledningsrätt. Det kanske till och med är så att man inte behöver snöploga om kabeln förläggs under väg.

VÅRA FASTIGHETER

Vi har några mindre fastigheter som ligger på rad på grund av äldre fastighetsregleringar.

Vi har även drabbats av den befintliga KL vars bredd är större än den smalare delen av vår fastighet som är 50 m. För oss innebär det ett markant intrång.

Två nya KL är planerad att förläggas parallellt med denna kraftledning även om man försöker ge sken av att förläggningen kan komma på vilket alternativ som helst. Det kommer att reducera vår skogbevuxna del av fastigheten betydligt.

Vi har även noterat att det inte går att lyssna på radio när man befinner sig under eller i närheten av KL. Vid fuktig väderlek uppstår även ett kraftigt brus. Det är ganska uppenbart det inte är hälsosamt att befinna sig vid KL längre tid.

VÅRA SYNPUNKTER

Vi hemställer i prioritetsordning om att

Hedenlunda - Oxelösund

- a) SSAB bör överväga att förlägga den nya produktionen till Borlänge
- b) SSAB
- c) KL ska dras från Norrköping till Oxelösund
- d) KL ska utgöras av markkabel
- e) KL ska förläggas längs befintlig järnväg eller väg

FASTIGHETER

Simora 1:5
Simora 1:6
Simora 1:12
Hallebro 1:4

FÖRKORTNINGAR

VF Vattenfall Eldistribution AB
SSAB Börsnoterat bolag
OJ Oxelösunds Järnverk, ägs av SSAB
KL Kraftledning

Gnesta 25 Juni 2019

2019 06 23

Rejlers Sverige AB

FH.

Fälhagsleden 61

753 23 Uppsala

Synpunkter gällande 130 kv x 2 Oxelösund x Hedenlunda

Jag som berörd fastighetsägare vill framföra lite synpunkter.

I omedelbar närhet av den föreslagna dragningen (2) finns betesmark med många miljövärden. Vid en utbyggnad av ledningen är det stor risk att ett mångårigt arbete med att bevåra växtplatsen för flera olika orkidéer omintetgörs. Vi har redan nu nära till befintlig högsp. ledning (100m) vid fuktig väderlek sprakar det rätt bra om under ledn, och man går inte gärna i närheten. Vi bedriver en småskalig KRAV-godkänd köttjursuppfödning med utdrift året om. För två åren fick vi avliva en ungko som hade tult med tumörer i hjärtat. Kan det bero på att djuren vistas nära ledningen året runt? Det är redan nu obehagligt med ledn. så nära, vi vill inte ha en till! Och varför inte gräva ner markkabet, också om det är dyrare så är det en engångskostnad som skulle underlätta för alla som bor nära den lång tid framöver.

Jag förbehåller mig rätten att inkomma med fler synpunkter efter 26/6.

Fastighetsägare Årdala Skyttorp 1:3

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 09:36
Till: Samråd
Ämne: synpunkter

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB
Att.
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbild med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.

- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven träsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

För vår fastighet Stavhälla 1:1 i Katrineholms kommun kommer den föreslagna dragningen av ledning mellan Hedelunda och Oxelösund medföra betydande påverkan.

På grund av omfattningen av ledningsdragningen över Stavhällas ägor kommer i stort sätt all livsmedelsproduktion och skogsprodukter att upphöra eller avsevärt minska. Dessutom kommer den visuella utsikten från gården att påverkas starkt och fastighetsvärdet sjunka. En förflyttning av ledningen ca 500 meter söderut skulle helt ta bort intrånget på befintlig jordbruksmark och förbättra den visuella utsikten. **Vi begär därför att Vattenfall utreder detta alternativ innan man eventuellt lägger fast sträckningen.**

Vänligen

och

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB

Att.

Fålhagsleden 61

753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

För vår fastighet Stävålla 1:1 i Katrineholms kommun kommer den föreslagna dragningen av ledning mellan Hedelunda och Oxelösund medföra betydande påverkan.

På grund av omfattningen av ledningsdragningen över Stävållas ägor kommer i stort sätt all livsmedelsproduktion och skogsprodukter att upphöra eller avsevärt minska. Dessutom kommer den visuella utsikten från gården att påverkas starkt och fastighetsvärdet sjunka. En förflyttning av ledningen ca 500 meter söderut skulle helt ta bort intrånget på befintlig jordbruksmark och förbättra den visuella utsikten.

Vi begär därför att Vattenfall utreder detta alternativ innan man eventuellt lägger fast sträckningen.

Vänligen

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: Stavhälla 1.1 Jönköping

Synpunkter:

Att flytta in den en bit
i stegen då vägen åter kommer
att försvinna.

PS. Detta är ett litet ställe.

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fálhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 11:59
Till: Samråd; kommun@nykoping.se; sodermanland@lansstyrelsen.se; registrator@ei.se; registrator@energimyndigheten.se
Ämne: kraftledning Hedenlunda - Oxelösund
Bifogade filer: 20190617_093544.jpg; Bild (85).jpg; Bild (86).jpg; Bild (87).jpg; Bild (88).jpg

Hej. jag har Fastigheten Stavhälla 1:5 649 91 Sparreholm . Har 35 st Mjölkande kor plus 70 tal ungdjur har redan en kraftledning går 400 KVA 15 meter ifrån ungdjursladugården . Husets plåttak var vi tvungna att jordas med jordspett i marken för att det inte skulle bli strömförande utav magnetfältet som blir runt kraftledningen jag vill inte ha en till ledning gå bredvid den som går idag. Kommer den nya ledningen gå på fel sida så ryker ungdjursladugården som rymmer ett 70 tal nötkreatur som går ute i hagmarker med särskilda värden (speciella blommor och örter inspekterat utav länsstyrelsen) Häls

---

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 10:34
Till: Samråd; sormland@lansstyrelsen.se; kommun@nykoping.se; registor@ei.se;
registor@energimyndigheten.se
Ämne: Kraftledning. Stavhälla 1: 5 649 91 Sparreholm
Bifogade filer: 20190617_093544.jpg; Bild (85).jpg; Bild (86).jpg; Bild (87).jpg; Bild (88).jpg

Hej. Har 35 mjölkkor plus ungdjur har redan en 400kva ledning går 15 meter ifrån ungdjursladugården husets tak är jordat idag med jordspett i marken. vill inte ha ytterligare en ledning till breviden den som går idag. och kommer den på fel sida då ryker detta hus plats för 70 nötkreatur som går ute i hagmarker med särskilda värden (Speciella Blommer inspekterat utav länsstyrelsen). vänliga hälsningar :

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB

Att.
Fälhagsleonen 01
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studierande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd

kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpsteg utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/steg och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likvärd utövandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksänkt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördröja brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningarna. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädskörning samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördröjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försämrar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna

omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Med vänlig hälsning

Namn Namn

Fastighet X:X

Stavhälla 1:5

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 23:52
Till: Samråd
Kopia: sodermanland@lansstyrelsen.se; kommun@nykoping.se; flenskommun@flen.se; registrar@ei.se; registrar@energimyndigheten.se
Ämne: Synpunkter angående nybyggnation av två 130 kV-ledningar
Bifogade filer: Synpunkter på kraftledning, Flen Sörby 1 1 m.fl..pdf

Som sakägare av drygt 4 km ledningsgata och ombedd via brev av 2019-05-24 från Rejlers/Vattenfall att yttra mig om nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar vill jag i huvudsak anföra följande:

Rejlers/Vattenfall har presenterat ett samordnat undersökningssamråd inför MKB och ansökan om koncession, enligt 6 kap. Miljöbalken. Dock kan detta "samråd" ej sägas vara tillräckligt i lagens mening av flera skäl.

Förutom den mycket korta tiden att lämna in synpunkter på mellan "öppet hus" och sista svarsdag har Rejlers/Vattenfall på ett uppseendeväckande sätt vägrat lämna ut väsentlig information, exempelvis kartor i tillräcklig upplösning. På mötet efterfrågades någon som var teknisk ansvarig och kunde svara på frågor av teknisk art, ingen sådan person var närvarande. Vem som var ansvarig för inbjudan till mötet efterfrågades också - ingen sådan person fanns närvarande. Kartor som presenterades var i något bättre upplösning än de som kan laddas ner via Vattenfalls hemsida. Dessa kartor skulle inte delas ut till berörda fastighetsägare och på en direkt fråga skulle de även vara förbjudna att fotografera, vilket naturligtvis vållade stor upprördhet. I ett senare skede, efter påtryckningar har Rejlers/Vattenfall slutligen lämnat ifrån sig kartor.

Man kan undra om Rejlers/Vattenfall verkligen vill ha in synpunkter från de som berörs? Allt ovan sammantaget samt det undermåliga och skissartade samrådsunderlaget gör det mycket svårt att lämna in fullkomliga och uttömmande synpunkter på projektet. Samrådsunderlaget för detta stora projekt är på inget vis tillräckligt för att kunna göra en rimlig analys av projektets konsekvenser, liksom alternativa dragningar och tekniker. Jag har ändå gjort ett försök, vilket bifogas. Eftersom Rejlers/Vattenfall viast stor ovilja att svara på frågor så skickas detta även till berörda myndigheter så att det inte "slarvas bort".

Flen Simora 1:2
Flen Simora 1:4
Flen Årdala-Mälby 1:1
Flen Vänstran 1:1
Flen Sågstugan 1:1
Flen Årdala-Sörby 1:1
Flen Årdala-Sörby 2:1
Flen Årdala-Sörby 3:1

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att.
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av (undermåligt) samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter. I stora delar instämmer jag i Länsstyrelsens yttrande (Dnr 407-4506-2019) men vill även ta tillfället i akt att framföra mina egna synpunkter. På grund av den orimligt korta svarstiden nödgas jag använda en mall från LRF i vilken jag skjutit dessa. Jag avslutar med några fastighetsspecifika kommentarer, samt en sammanfattning av mina synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning. Kraftledningarna kommer sannolikt i framtiden att behöva utökas då SSAB egentligen vill ha 400 kV.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden." Det alternativ med det absolut minsta markintrånget, att gräva ner en kabel längs TGOJ-järnvägen – där staten är markägare, är uppseendeväckande nog inte utrett överhuvudtaget.

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - bruks hinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnärsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvarar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbildningen eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den förädlade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbildningen och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta

investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighets specifika synpunkter

Det kan konstateras att Svenska Kraftnät agerar cyniskt genom att presentera ett antal alternativa dragningar, vilka utgör ett slags skendemokrati, vars verkliga syfte är att splittra sammanhållningen i bygder och byar, då ingen vill ha ledningen i sin egen närhet. Man vill ge sken av att projektet inte går att stoppa eller gräva ner, och man vill att folk ska svara "var som helst men inte här!". Ett seriöst samråd hade istället på ett verkligt sätt visat på alternativa stråk och tillvägagångssätt.

Det kan även konstateras att ett minsta krav för dessa tillvägagångssätt hade varit att presentera specificerade kalkyler av kostnaden för luftförläggning respektive markförläggning av ledningen.

Det kan också konstateras att ett samråd lika undermåligt aldrig hade accepterats om det hade varit stat eller kommun som hade legat bakom projektet. Ett aktuellt exempel är Sibro Dämme där Nyköpings kommun presenterar ett underlag som är 10 gånger mer omfattande, detta gällande ett projekt som är på en mycket lokal nivå. Här pratar vi om ett projekt endast jämförbart med motorvägar, järnvägar eller flygplatser, och vad som skickas ut till berörda markägare är 36 sidor med egentligen inget mer än allmängiltiga slutsatser, ingenting som är specifikt, varken för projektet eller dess påverkan på omgivningen.

Det kan slutligen konstateras att den bristfälliga informationen som lämnats, otydliga kartor och linjesträckning, obesvarade frågor mm. gör att jag tyvärr inte kan lämna djupare synpunkter innan föreslaget datum, 26/6. Ett specifikt exempel: Jag har en fastighet med sjötomt, kartan visar att ledningen kommer att gå rakt över huset. Hur värderas marknadsvärdet på en sådan fastighet? Därför förbehåller jag mig rätten att inkomma med ytterligare synpunkter även efter detta datum.

Om Vattenfalls planer blir verklighet är det på exakt samma sätt som där Sverige, miljöorganisationer och Sveriges regering kritiserar utvecklingsländer som genom stora infrastrukturprojekt utan lokal förankring förstör närmiljön för människor djur.

Sammanfattningsvis:

- Markkabel skall användas
- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr: 407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.

- P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina ytterligare fastighetsspecifika synpunkter till slutet av september.

Med vänlig hälsning

Flen Simora 1:2
Flen Simora 1:4
Flen Årdala-Mälby 1:1
Flen Vänstran 1:1
Flen Sågstugan 1:1
Flen Årdala-Sörby 1:1
Flen Årdala-Sörby 2:1
Flen Årdala-Sörby 3:1

Energimarknadsinspektionen Box 155 63103 ESKILSTUNA

Rejlers Sverige AB att: Fredrik Nystrand Fålhagsleden 61 75323 UPPSALA

Näringsdepartementet Mäster Samuelsgatan 70 11121STOCKHOLM

Ärende: Angående yttrande över nybyggnation/intrång med anledning av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Fastigheten Vevelsta 1:6 (Nyköpings kommun) kan bli direkt berörd beroende på vilket alternativ för sträckning som fast-ställes och vi vill i ärendet framföra:

-att alltför kort tid för synpunkter/samråd givits, och att detta leder till att kompletteringar kommer att göras vid senare tillfälle.

-att både bristfällig och okunnig information givits vid två tid tillfällen, samrådsmöten 10 och 11 juni. Vid dessa möten har även faktaunderlag begärts men nekats.

Vår i särklass tyngsta och viktigaste synpunkt består i att ledningen definitivt förutsätts bli nedgrävd och att nyaste/modernaste teknik används.

Beträffande val av alternativ för dragning av ledning måste det påpekas att rådigheten över marken/fastigheten vid TGOJ sträckan Flen/Nyköping är statlig.

Vårt gemensamma yttrande kommer att kompletteras vid senare tillfälle med bland annat miljö-, natur- och djursynpunkter, men även med hänsyn till den stora mängden fornlämningar som finns i Husby-Oppunda.

Ärendets art avseende eventuellt intrång förutsättes därför bli diariefört både hos Energimarknadsinspektionen och Näringsdepartementet .

För ägarna till fastigheten Vevelsta 1:6.

2019 06-19

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 20:22
Till: Samråd
Ämne: Fwd: Synpunkter Kraftledning Hedenlunda - Oxelösund

Jag vill komplettera min tidigare insända skrivelse i ärendet med nedanstående synpunkter, sammanställda av min bror. Jag vill poängtera att den efterfrågade MKB'n givetvis skall i sin helhet vara offentlig.

Komplettering av synpunkter som tidigare översänts per post med datering 19 juni.

Fastighet: Vevelsta 1.6 (Nyköpings kommun)

Utöver det jag tidigare framfört vill jag komplettera med följande synpunkter:

1 Ledningen får stor miljöpåverkan. Det är därför mycket angeläget att en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) genomförs.

2 Jag instämmer helt med de synpunkter som framförts av Länsstyrelsen i deras yttrande Dnr 407-4506-2019.

3 Med särskild koppling till vår gård Vevelsta vill jag framhålla att den föreslagna dragingen för alternativ 2A innebär att Husbymalmen som är ett klass 1-objekt i Länsstyrelsens naturvårdsprogram kommer att delas mitt av. Området är idag flitigt utnyttjat för friluftsliv då tallskogen i kombination med ett slätt och lättgånet underlag gör det ovanligt lättillgängligt. I det breda stråk (45 + 20 = 65 m) som kraftledningen ger upphov till kommer den nuvarande pelarsalskaraktären att ersättas av buskvegetation som blir svårgenomtränglig och därmed i princip ointressant för friluftslivet.

Med vänliga hälsningar,

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 18:55
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Kraftledning Hedenlunda - Oxelösund

Komplettering av synpunkter som tidigare översänts per post med datering 19 juni.

Fastighet: Vevelsta 1.6 (Nyköpings kommun)

Utöver det jag tidigare framfört vill jag komplettera med följande synpunkter:

1 Ledningen får stor miljöpåverkan. Det är därför mycket angeläget att en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) genomförs.

2 Jag instämmer helt med de synpunkter som framförts av Länsstyrelsen i deras yttrande Dnr 407-4506-2019.

3 Med särskild koppling till vår gård Vevelsta vill jag framhålla att den föreslagna dragningen för alternativ 2A innebär att Husbymalmen som är ett klass 1-objekt i Länsstyrelsens naturvårdsprogram kommer att delas mitt av. Området är idag flitigt utnyttjat för friluftsliv då tallskogen i kombination med ett slätt och lättgånet underlag gör det ovanligt lättillgängligt. I det breda stråk (45 + 20 = 65 m) som kraftledningen ger upphov till kommer den nuvarande pelarsalskaraktären att ersättas av buskvegetation som blir svårgenomtränglig och därmed i princip ointressant för friluftslivet.

Vevelsta 2019-06-26

070-330 00 55
urban.neumuller@gmail.com

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se
cc Nyköpings Kommun

Länsstyrelsen Södermanland
energimyndigheten

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med

miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de

aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag och min man, Torbjörn Ytteräng, har sen 4 år tillbaka investerat i fastigheten Ytterstäng 1:1. Vår plan är att starta upp ett ekologiskt jordbruk med djurproduktion (får, nötkreatur, lamor, alpackor samt diverse fjäderfä). Vi har dessutom planer att renovera en äldre smedja och hyra ut till "bo på landet", vilket vi tror kommer bli en hit med tanke på vår djurproduktion samt vår vackert belägna gård.

I och med Vattenfalls planer med luftledningen till fördel för SSAB går många av våra planer i krasch. Enligt dragning 2A kommer ledningen att gå tvärs över vår stora betesmark (där majoriteten av vår boskap kommer att beta) och i höjd med vårt hus.

Var finns forskningen på hur djurs fertilitet och välmående påverkas av att konstant utsätts för den elektromagnetiska strålning som ledningarna ger ifrån sig?

Projektet med renoveringen och uthyrningen av smedjan är dödsdömt då den vackra utsikten över dalen med de betande djuren störs av en kolossal luftburen elledning med en 45m ledningsgata. Värdeminskningen på vår fastighet blir stor och ingen kommer att ersätta den till fullo.

Vid informationskvällen som Vattenfall och SSAB höll i Bergshammar ställde jag frågan varför man valde att använda sig av en luftburen ledning framför en markkabel. Svaret var att en markkabel är för dyr. Min fråga är då: är det rättvist att vi markägare ska få stå för de kostnader, den värdeminskningen på fastigheter och den påverkan på livskvalité som luftledning innebär bara för att Vattenfall (SSAB) vill hålla nere kostnaderna? Ska Sverige snart bli täckt av ett nät av elledningar som påverkar miljö och djurliv bara för att företag ska kunna gå med så stor vinst som möjligt?

Med vänlig hälsning

Fastighet Ytterstäng 1:1

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se
cc Länsstyrelsen i Södermanland
Nyköpings kommun
Energimarknadsinspektionen

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med

miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de

aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser. Vare sig ledningarna läggs i marken eller blir luftburna så innebär det en betydande miljöpåverkan och måste utredas enligt det, BMP.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför

tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Enligt den mycket bristfälliga, undermåliga information som vi som fastighetsägare har erhållit från Vattenfall genom Rejlers Sverige AB som ett samråd om kraftledningsdragningen mellan Hedenlunda och Oxelösund, är jag berörd av denna.

På den otydliga kartan vi erhållit visar alternativ 2A hur kraftledningen går genom ett kulturlandskap späckat med fornminnen och tvärs över våra fastigheter Ytterstäng 1:1 och Näs 1:16

Jag, min man Roger Boëthius och min dotter och svärson Hanna och Torbjörn Ytteräng bebor och bedriver företag på fastigheterna Näs 1:24 1:29, Näs 1:16 och Ytterstäng 1:1

På fastigheterna bedriver vi avelsarbete med känsliga djurarter som alpackor, lamor och exotiska fåglar t.ex. påfåglar. Även dikor, fåravel och biodling ingår i företagen.

Uthyrningsverksamheten "Bo på lantgård" med beläggningen 96 veckor under 2018 bedrivs på två av fastigheterna.

Både Länsstyrelsen i Södermanland och på nationell nivå har det betonats turismens stora betydelse för Sverige och Södermanland. Turismen i Sverige är större än både järn, stål och läkemedelsindustrin tillsammans, det måste man ta hänsyn till.

Inget av ovanstående kommer att kunna bedrivas om alt. 2A verkställs.

Jag kräver därför att

- Kabeln grävs ner i marken, beslut finns om att modern teknik ska användas
- Samläggning sker med annan infrastruktur. Se Länsstyrelsen i Södermanlands yttrande dnr 407-4506 2019
- Om luftledningar dras är det en betydande miljöpåverkan, BMP, och ska inte klassas som något annat

Eftersom yttrandetiden i detta samråd är otroligt kort och full med helgdagar, så förbehåller jag mig rätten att återkomma med synpunkter och ytterligare yrkanden i detta ärende

Fastigheter Ytterstäng 1:1, Näs 1:24, 1:29, och 1:16

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Kopia till;
Länsstyrelsen Södermanland
Energimarknadsinspektionen

sodermanland@lansstyrelsen.se
registrator@ei.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation

till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken. Samt en alternativ dragning med sjökabel från Norrköping till Oxelösund via Bråviken

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningarna, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningarna vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatiktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördröja brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Övrigt

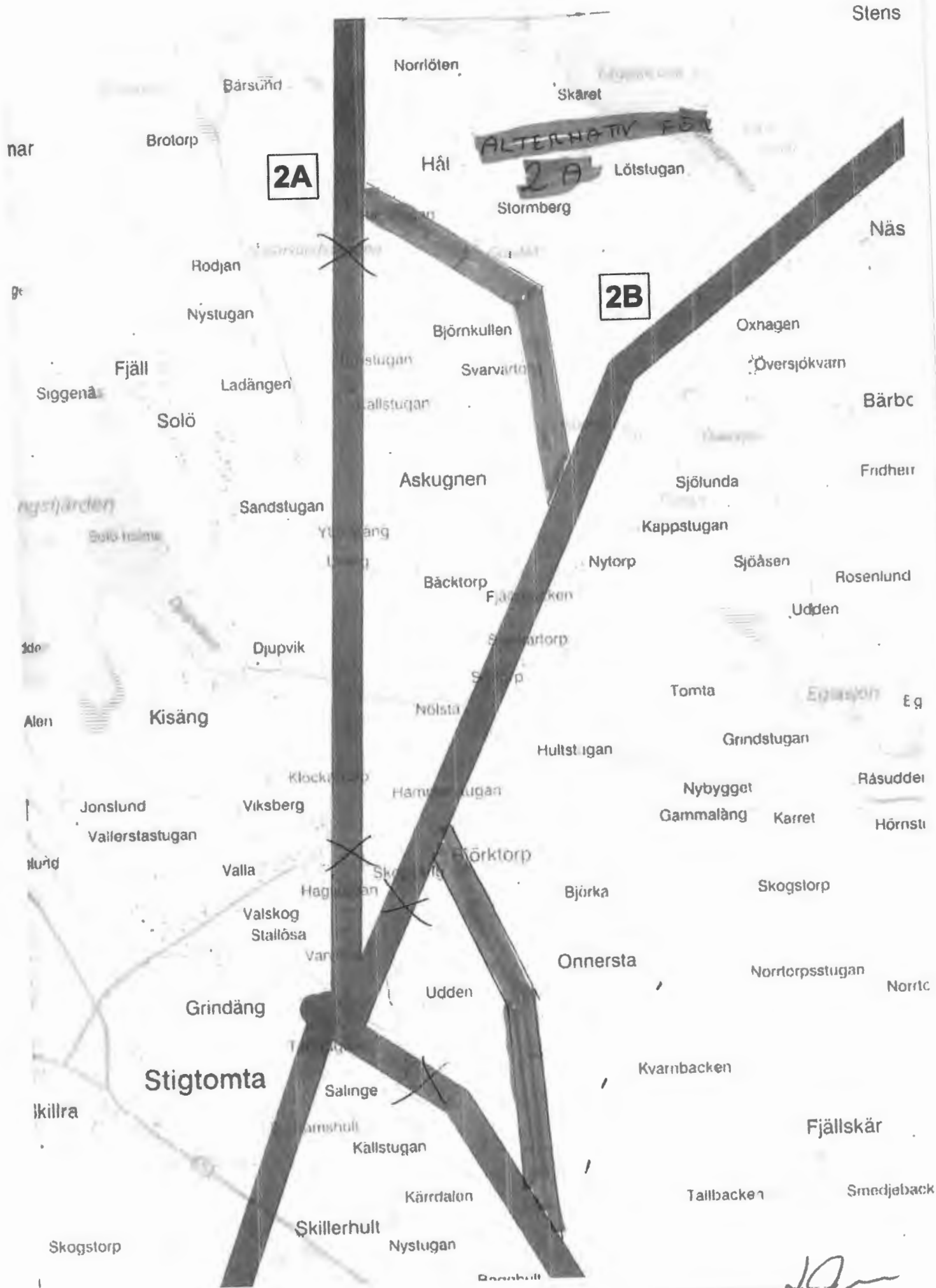
- Hänvisar till Länsstyrelsens yttrande med Dnr 407-4506-2019 och de synpunkter som framkommer där instämmer vi till fullo med.
- Dessa synpunkter avser endast Undersökningssamråd och vi yrkar på rätten att återkomma med yttranden i avgränsningssamrådet som kommer i nästa steg.
- Vattenfall ska också ta hänsyn till löftet i Naturvårdsverkets Generationsmål <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Klimatneutralt-Sverige/Industri/>
- Då Vattenfall AB samt Rejlers är privata bolag och således ej omfattas av offentlighetsprincipen så kommuniceras detta och eventuellt framtida dokument till ansvariga myndigheter som enligt lag är skyldiga att registrera och förvara inkomna handlingar. För säkerhets skull.
- Bifogar även en karta på alternativ dragning av delsträcka 2A vilken minimerar antalet berörda fastigheter.

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet

[Handwritten signature]

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Kopia till;
Länsstyrelsen Södermanland
Energimarknadsinspektionen

sodermanland@lansstyrelsen.se
registrator@ei.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation

till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken. Samt en alternativ dragning med sjökabel från Norrköping till Oxelösund via Bråviken

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördröjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Övrigt

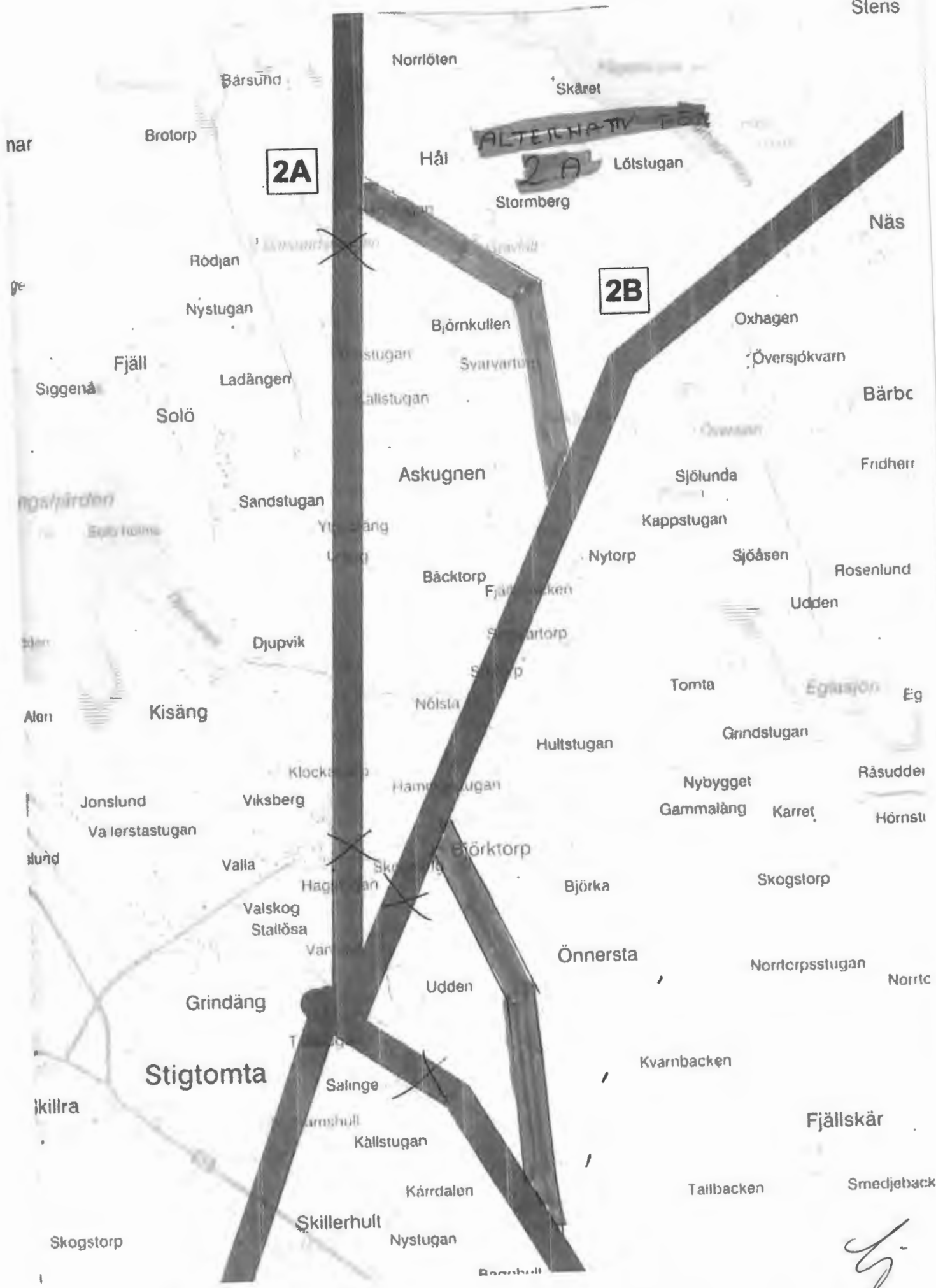
- Hänvisar till Länsstyrelsens yttrande med Dnr 407-4506-2019 och de synpunkter som framkommer där instämmer vi till fullo med.
- Dessa synpunkter avser endast Undersökningssamråd och vi yrkar på rätten att återkomma med yttranden i avgränsningssamrådet som kommer i nästa steg.
- Vattenfall ska också ta hänsyn till löftet i Naturvårdsverkets Generationsmål <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Klimatneutralt-Sverige/Industri/>
- Då Vattenfall AB samt Rejlers är privata bolag och således ej omfattas av offentlighetsprincipen så kommuniceras detta och eventuellt framtida dokument till ansvariga myndigheter som enligt lag är skyldiga att registrera och förvara inkomna handlingar. För säkerhets skull.
- Bifogar även en karta på alternativ dragning av delsträcka 2A vilken minimerar antalet berörda fastigheter.

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet

Björktorp 1:7

(Handwritten signature)

Till

Vattenfall Eldistribution AB

samrad@rejlers.se

Att: Fredrik Nystrand

Uppsala den 25 juni 2019

Synpunkter på samråd angående nybyggnation av två sambyggda 130-kV-ledningar mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund

Med stöd av bifogade fullmakter får vi som ombud för _____ och _____ lämna följande synpunkter på den planerade nybyggnationen av kraftledningar.

Våra huvudmän ifrågasätter inte att det finns ett behov av kraftledning till SSAB. Genom förbättrad elförsörjning kan SSAB vidta nödvändiga åtgärder för en mer hållbar industriprocess och minska utsläppen av växthusgaser. Den kraftledning som ska byggas bör dock också byggas så hållbart som möjligt och med bästa teknik. Då uppnås en god effekt för alla.

Samrådsunderlaget vi fått ta del av är magert. Haft samrådsmöte var mycket dåligt och Vattenfall kunde inte vid detta möte svara på frågor och ge de besked som markägarna efterfrågade.

Det behövs mera utredning och redovisade studier om faktiska förhållanden. Det ska utredas och granskas vad som är lämpligt och motstående intressen ska beaktas. Så långt möjligt är ska beaktas fastighetsägarnas intressen då det gäller kraftledningarnas förläggning och byggande.

Alternativsträckningarna 2A och 2B är inte lämpliga eftersom båda dessa lokaliseringar allt för kraftigt påverkar våra huvudmäns fastigheter. Befintlig infrastruktur ska i första hand användas. I samrådshandlingen omtalas

trånga passager vid befintlig kraftledning dock utan att på något sätt verifiera och förklara detta problem. Kraftledningen till SSAB är en miljöåtgärd och en sådan inriktning ska rätteligen också gälla för den teknik och lokalisering som ska väljas för ledningens byggande. Det är inte rimligt att den förbättrade miljön vid SSAB ska ske på bekostnad av en försämring för fastighetsägarna, i vart fall inte i annan omfattning än vad som är absolut nödvändigt.

Samrådshandlingen förordar luftledning. Luftledningar är dock inte den bästa tekniska lösningen då det gäller påverkan på berörda fastigheter. Alternativet jordkabel ska utredas vidare. Beaktas ska att den planerade ledningen, delstråk 2A och 2B, tar i anspråk mycket stora arealer skogsmark och åkermark samt även går alltför nära hus och andra byggnader. Området som berörs har stora natur- och kulturvärden.

Våra huvudmän _____, _____ och _____, beskriver i bifogade handlingar hur deras respektive gårdar kommer att beröras om luftledningar byggs enligt alternativ 2A och 2B över deras respektive fastigheter, Bilaga 1-2. Av vad de anför framgår att de två luftledningarna skulle komma att medföra en så betydande skada och olägenhet för fastighetsägarna att det inte är tillåtet att lokalisera ledningarna till en sådan sträckning och med ett sådant tekniskt utförande.

I rättspraxis har Högsta domstolen klarlagt att frågan om tekniskt utförande och lokalisering av kraftledning kräver noggrannhet och stort beaktande av berörda fastighetsägares intresse. I rättsfallet NJA 2013 s. 441, som avsåg ledningsrätt men som även är till ledning för beslut om linjekoncession, klargör HD att hänsyn ska tas till fastighetsägarens intresse och att alla slag av alternativ för ledningens utformning och byggande ska utredas i syfte att erhålla det optimala resultatet så att intrånget blir så litet som möjligt.

Rättsfallet ger stöd för att Vattenfall ska bygga sina kraftledningar så långt möjligt är intill redan befintliga kraftledningar eller annan infrastruktur samt så långt möjligt är genom jordkabel. Så långt möjligt är ska ledningarna med tillhörande anordningar byggas förenligt med motstående intressen. Den skada och olägenhet som uppstår för fastighetsägarna om luftledningar byggs står inte alls i proportion till den nytta som skulle uppstå för Vattenfall eller SSAB. Vattenfalls fördel med att inte behöva lägga kabel i marken är inte heller ett allmänt intresse. Det är fråga om kostnader som Vattenfall och SSAB kan ta ut av sina respektive kunder.

Uppsala dag som ovan

Datum 2019-06-24
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 2 x 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågesugn vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Utöver de dessa ovan framförda synpunkter så vill vi även beskriva en del av de faktorer som är specifika för vår verksamhet och boende som är belägen på vår gård, Malm 4:2.

Vi bedriver idag utöver jord och skogsbruk även kommersiell jakt och uthyrning av hus för permanent boende, samt att vi har en turism verksamhet. All verksamhet är beroende av och helt kopplad till vår gård och beroende av den orörda natur och kultur landskapet på gården.

Vi har sedan fyra generationer byggt en verksamhet med stark fokus på hållbarhet och lågt CO2, med flera ben att stå på för att bygga en över tiden hållbar verksamhet där vi erbjuder friluftsliv för allmänheten, idylliskt boende för 11 hyresfastigheter och rekreation för ett 1700 jägare samt natur & djur studie möjligheter för föreningar.

Vi hyr ut 11 hus för permanent boende, vi har totalt 24 personer boendes på gården permanent som i huvudsak arbetar i Nyköpings trakten inom olika verksamhetsområden. Vi har gjort stora satsningar varje år för att rusta upp alla hus till en attraktiv boende miljö, och resultatet utöver att våra hyresgäster trivs är också att vi har en god intäkt till vår verksamhet. Vår hyresnivå är starkt kopplad till att vi har en unik och orörd natur som vi vårdat med omsorg i fyra generationer för att bevara. Baserat på andra fall i Sverige där intrång har skett och Luftledning (av den storlek som Vattenfall tagit upp i samråds handlingarna) uppförts på liknande sätt, finns många dokumenterade fall där intäkterna för hyror, arrenden och jakt är kraftigt negativt påverkade. Vi är övertygade om att våra hyresgäster antingen kommer vilja flytta med tanke på hälsorisker och den starkt försämrade boende miljö som en sådan massiv trädfri gata och ellednings dragnings medför.

Hyressänkning kan med all sannolikhet bli aktuell för de som vill bo kvar i det fall dessa föreslagna luftledningar blir verklighet, vilket avsevärt kommer drabba vårt företag ekonomiskt i all framtid som dessa luftledningar finns kvar.

Vi har en jaktverksamhet med en jakt klubb som vår enda kund, det är 1700 medlemmar i klubben. Jakten är helt beroende av varierande biotoper och kunderna har bekräftat att total upplevelsen hos oss med orörd natur är ett av huvudskälen till att de väljer att jaga på vår gård. Det är inte bara att skjuta som lockar, utan i huvudsak en naturupplevelse i en orörd natur som de idag betalar för att få uppleva och koppla av i. Att förlora intäkterna från jakten eller stora delar av den vore en avsevärd ekonomisk skada för oss för all framtid som luftledningarna skulle dras över vår mark.

Under fyra generationer har vi vårdat viltstammen och gjort viltfrämjande åtgärder, tex har vår gård det äldsta ringmärkta paret med Kungsörn i Sverige häckande här och vi har även Röddrom, Fiksgjuse och Tranor. Vi har även Utter och andra hotade arter som behöver värnas från störningar som en luftledning innebär.

Vår gård har även med Sörmlands mått mätt ett stort antal fornminnen och vi har även en unik Runsten, inventerad av Riksantikvarie ämbetet, och vi har en Alle som är Biotopskyddad samt många rödlistade arter och skyddsvärda områden i skogen. Vår allé är unik i det att det är Sörmlands längsta björkallé.

Vi kräver en omfattande/utökad MKB med tanke på vår gårds unika kultur och naturvärden och med hänvisning till Länsstyrelsens yttrande till Vattenfall.

Vi har ett större hus från 1780 talet som vi har rustat upp och där har vi uthyrning under det varmare halvåret för föreningar, sporthelger, fester, bröllop, event och vi tar emot utländska turister varje sommar. Vi har följt strategin på nationell nivå under många år för att anpassa en del av vår verksamhet enligt den strategin, och då Sörmland med sitt Slott och Herrgårds landskap utsågs som en av fyra regioner att satsa på från nationell nivå av Visit Sweden stärkte det vår tro på att det skulle vara rätt att satsa i den riktningen. Vi lånade pengar och skuldsatte oss för att satsa på turism och jakt på vår gård långsiktigt. Vi vill framföra vikten av att bevara det orörda landskapet och kulturlandskapet för att kunna fortsätta utveckla natur, mat & kultur turismen på vår gård. Vi hänvisar även till Regionala livsmedels strategin "Stolt mat" framtagen av Länsstyrelsen i Sörmland som löper ut 2020, och "Regional livsmedels strategi för Sörmland 2019-20130", även den framtagen av Länsstyrelsen. Vidare hänvisar vi till Regionförbundet Sörmland som tagit fram "Sörmlands strategi för en hållbar besöksnäring 2013-2023".

Citat från Regionförbundet som publicerades 2018-02-27 i Eskilstuna kuriren
"Herrgårdslandskapets natur och många olika vattenvägar, liksom närheten till Stockholm, efterfrågas också av många besökare. Det är en styrka som inte många destinationer kan konkurrera med."

Slottssatsningen, som är väl förankrad hos såväl länets samtliga kommuner som berörda företag, anammades också tidigt av Visit Sweden som marknadsför detta hårt gentemot den utländska marknaden. Det har bland annat fört med sig att antalet utländska övernattningar i Sörmland ökat med 14 procent de senaste fem åren.

För oss politiker, som följt denna positiva utveckling under senare år, kan vi också konstatera att det inte bara handlar om att införskaffa fler kassaapparater hos berörda företagare. Det handlar inte bara om att sälja en bulle utan det handlar om att ta betalt för den också.

En annan satsning som Sörmlands turismutveckling AB, som sköter det regionala turismuppdraget, gjort är att ta fram en gemensam hemsida, visitsormland.se, där man bland annat kan gå in och boka färdiga paket på olika teman som exempelvis "Familjesemester i Sörmland" eller "Mat i Sörmland".

Redan år 2011 konstaterade också regeringen att turismen är på väg att bli en av Sveriges nya basnäringar. Det märker vi även här i Sörmland.

Vad är det då vi behöver ta fasta på då göras för att nå upp till de högt ställda målen om en fördubblad turism fram till 2023? Och var har länet för utmaningar för att infria målen? Delar av det svarar den tematiska utvärderingen på.

Jo, det handlar bland annat om att fortsätta driva den digitala destinationsutvecklingen med företagen i centrum. Detta är särskilt viktigt eftersom marknaden är ytterst beroende av de snabba förändringarna i teknikutvecklingen. Här har Stua dessutom fått ett EU-bidrag på sammanlagt fyra miljoner kronor för att fortsätta utveckla detta.

Ytterligare ett par nationella pilotprojekt genomförs också i Sörmland. Det gäller Flen som just nu arbetar med att ta fram en turistisk översiktsplan och Strängnäs som nu arbetar vidare med att ta fram och införa en ny modell för lokal destinationsutveckling.

Men det räcker inte. Vi måste öka takten, omsättningen måste öka och fler företag och produkter måste bli exportmogna och driva på den gemensamma tillväxten året runt. Vi måste helt enkelt sälja Sörmland mer om vi ska målet om en fördubblad turism till år 2023.”

Viking Jonsson (S)

Ordförande i Regionförbundet Sörmland

Jacob Högfeldt (M)

Vice ordförande i Regionförbundet Sörmland

Vi hänvisar även till STUA från 2019: ” Vad innebär detta för Sörmland som destination? Reflektion och slutsatser som STUA kan dra från denna undersökning är att vi måste fortsätta ge resmål och företag i Sörmland rätt förutsättningar för att utveckla sin verksamhet, sina produkter och utveckla den digitala närvaron samt synligheten. Det pågående arbetet med besöksnäringens aktörer utgör produktutveckling och digital utveckling baserat på målgruppsanalyser för utländska resenärer. Vi har goda förutsättningar gällande reseanledningar inom vandring med den 1000 km långa Sörmlandsleden, som löper från södra Stockholm, genom hela Sörmland, där ett flertal aktivitetsföretag och boendeanläggningar har skapat produkter kopplat till natur- och vandringsturism. Den profilerade besöksnäringstrategin fokuserar just på mat- och naturupplevelser, kultur och historia, samt jakt och vilt och slotten som binder dem samman. Om vi tillsammans ska öka medvetenheten för destinationen, gäller det att allt fler skapar synlighet och kommunikation med fokus på strategin och följer aktuella digitala konsumentbeteenden hos resenärer med intressestyrda reseanledningar.”

Dessa regionala och nationella strategier är det som vi förlitat oss på och utgått ifrån också ang de framtidsplaner vi gjort för att skapa en bärkraftig verksamhet långsiktigt, och som resulterade i att vi tog stora lån för att kunna investera.

Vår arrendator kommer att på Malm 4:2 uppföra elstaket avsett för kravmärkta köttdjur, då han behöver säkra upp ytterligare areal utöver det han har idag på sin gård Valla och även hyrt bete på Vevelsta och Torp säteri. Syftet är att säkra betestillgången med tanke på det varmare klimatet, som lett till svår betesbrist tex förra året. Dessa staket kommer att uppföras både på den mark han arrenderar och mark som vi själva brukar idag.

Vi har även bi odling (två bi odlare finns idag på gården) med ett stort antal bikupor. Citat från Europaparlamentets Jordbruksutskott ”Den avsevärda minskningen av tillgången på pollen och nektar utgör ett allvarligt hot mot bistammarna. Och större områden där bara en gröda odlas gör det svårare för bin att hitta tillräckligt med nektarkällor i polleninsamlingsområdena. Därför föreslås i jordbruksutskottets resolutionsförslag att det inom ramen för hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitiken införs åtgärder för att främja ekologiska kompensationsområden (såsom trädgårdar till förmån för biodlingen) inrättas, särskilt i större jordbruksproduktionsområden.” Vi har tagit fasta på detta hot och vi har sedan många år ett stort antal vallar med varierad artrikedom, inemellan de åkrar som

brukas för växtodling, för att säkra och gynna binas existens. Vi hänvisar även till forskning inom området:

European Food Safety Authority. Towards an integrated environmental risk assessment of multiple stressors on bees: a review of research projects in Europe, knowledge gaps and recommendations. *EFSA J.* **12**, 3594 (2014).

Vi har kontinuerligt upplåtit vår mark för att gynna allmänhetens friluftsliv och föreningsliv och vi har ofta haft tex Brukshundsklubben, Fastighetsägarna, SLU, Veterantraktor föreningen, Skridsoåkarna, Kanotistförbundet, Orienterarna, Scouterna, Ornitologerna, Fältbiologerna och Greenpeace hos oss för att nyttja den orörda naturen och erbjuda gratis utbildning/medvetandegörande till dessa grupper för att främja medvetandet om värdet av naturen och kultur som är unikt för vårt område. Vi har även kontinuerligt bjudit in förskolor, barngrupper och nyanlända för att ge dem en förståelse för det natur- och kulturarv vi har att förvalta och värna om för framtida generationer.

Utöver det har vi även tagit emot ett hundratal kinesiska delegationer från olika ministerier och myndigheter med intresse av jord- och skogsbruk, natur, samhällsutveckling samt agro turism.

Vårt yttrande kommer att kompletteras vid senare tillfälle med bland annat miljö-, natur-, djur-synpunkter, men även med hänsyn till den stora mängden fornlämningar som finns på Malm 4:2 & 4:10 & 4:11 och i Husby-Oppunda.

Ärendets art avseende eventuellt intrång, förutsättes därför bli diariefört både hos Länsstyrelsen, Energimarknadsinspektionen och Näringsdepartementet, samt Nyköpings kommun .

Allt sammantaget vill vi framföra att vi anser att om denna kabel dragning skulle bli verklighet är Markkabel i existerande infrastruktur den teknik som vi vill förordas med hänvisning till det som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, Naturvårdsverket, Militären, Trafikverket, Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, LRF och andra berörda parter eller myndigheter framfört till Vattenfall. Vi förstår att SSAB önskar ställa om sin produktion och behöver ännu mera effekt för att klara den omställningen, men ett särintresse kan orimligen berättiga att det installeras en så massiv luftledning på bekostnad av de unika kultur och naturvärden som vårt område har, och dessutom på bekostnad av privata personers boende miljö, friluftslivet och verksamhetsmöjligheterna och med hänvisning till lagen om att modern teknik skall användas även om det är fördyrande. Markkabel i befintlig infrastruktur är det som vi förordar och yrkar på, i det fall denna kabeldragning skall bli verklighet.

Med vänlig hälsning

Malm 4:2, Malm 4:10, Malm 4:11

Fullmakt

För var och en av

advokaterna och

eller den ombudet förordnar i sitt ställe
att företräda mig mot

Vattenfall Eldistribution AB

angående

två nya 130 kV-luftledningar mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund

.....

Ort och datum

.....

Fullmakt

För var och en av

advokaterna   ch

eller den ombudet förordnar i sitt ställe
att företräda mig mot

Vattenfall Eldistribution AB

angående

två nya 130 kV-luftledningarna mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund

Befarna 20 juni 2019

Ort och datum

.....

Bevittnas

Näas säteri Bärbo

Yttrande över Vattenfalls begäran om ledningsrätt

Vattenfall har i sin planläggning över nya kraftledningar till Oxelösund redovisat flera olika alternativ varav två i högsta grad berör Näs säteri.

Dessa linjer betecknas 2A och 2B och berörda fastigheter är i båda fallen Näs 1:33, som innefattar gårdscentrum och Näs 1:4, båda i Nyköpings Kommun.

Intrånget kommer att medföra en ledningsgata på drygt fem kilometer.

Näs och Håhl har en historia som tar sin början i tidigt 1600-tal. Gårdarna gavs då av Gustav II Adolf till betrodda militärer och en av dem var Lars Eriksson Stormhatt som var kommandant vid Nöteborgs fästning vid sjön Ladoga. Nöteborg var vid denna tidpunkt Sveriges östligast belägna utpost. Han lät bygga Stormberg, en mindre men välbevarad gård med två kvadratiska flyglar. Alternativ 2A kommer att passera mycket nära dessa hus.

Säteriet köptes år 1709 av bruksägaren Gerhard von Berchner, som år 1723 lät bygga den nya huvudbyggnaden. Flyglarna, i tegel, anses vara byggda på 1600-talet och von Berchner ville nu bygga ett hus som kunde säga "du" till flyglarna. Det blev en herrgård i Karoliner-stil med liggande timmer. Huset är unikt i form, proportioner och läge. Eftersom huset inte har genomgått några större ombyggnader är det mycket ursprungligt fortfarande.

Vattenfalls förslag 2B är tänkt att gå 150 meter norr om huset.

Naturen vid Näs är kanske i sina delar inte olik andra områden i Sörmland, men det stora, sammanhängande och orörda området är märkvärdigt. Fastigheterna ligger på en halvö och omgärdas på två sidor av sjön Långhalsen. Total strandlängd är tio kilometer. Längs stranden finns häckande fiskgjuse, som återkommer varje år. Flera områden är skyddade av länsstyrelsen och förbjuder tilläggning med och landstigning från båt. Det finns också övervintrande tranor, svanar och rördrom.

Vi har på Näs under de sista femton åren satsat mycket stora belopp på underhåll av bostäder, ombyggnad av sommartorp till permanentbostäder och inköp av bostäder som tidigare styckats av från gården. Efterfrågan på bostäder är mycket stor och husen hyrs regelmässigt ut

Nääs säteri

Bärbo

bara några dagar efter annonsering. Båda alternativen för kraftledningen passerar rakt över ett flertal hus och framför allt 2B gör att åtminstone fem hus blir obeboliga.

Skogen kommer i båda fallen att starkt påverkas. Åldersfördelningen var tidigare, efter generationsskifte på 70-talet, mycket ogynnsam. Efter målmedveten planering och stora nedlagda kostnader på beskogning av tidigare improduktiv mark, nybyggnad av skogsvägar och plantering, röjning och gallring av befintliga bestånd är tillståndet i skogen nu mycket gott. För certifiering av skogen har vi avsatt fem procent av arealen som därigenom skyddas från slutavverkning. Det finns också nyckelbiotoper där inte ens dött eller stormfällt virke tas bort. Båda alternativen går till viss del genom dessa skyddade områden.

Strax norr om huvudbyggnaden finns längs med Långhalsen en stor bokskog, som antagligen är det största sammanhängande beståndet av bok i Sörmland. Skogen är skyddad av Länsstyrelsen och slutavverkning är ej tillåten. Vi har inte heller rätt att gallra själva, utan måste vid varje tillfälle följa de anvisningar som en kunnig person från Skogsstyrelsen ger. Alternativ 2B går rätt igenom detta bestånd.

Nääs, den 23 juni 2019

Fullmakt

För var och en av

advokaterna och

eller den ombudet förordnar i sitt ställe
att företräda mig mot

Vattenfall Eldistribution AB

angående

två nya 130 kV-luftledningarna mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund

1700 2017 01 11

Ort och datum

.....

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 17:41
Till: Samråd
Kopia: modermanland@lansstyrelsen.se; kommun@nykoping.se; registrator@ei.se
Ämne: Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Datum 2019-06-26

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av

luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av

växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den förädlade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.

- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag arrenderar jordbruksmark av _____, Näs 1:4 och Näs 1:33.

Det bör göras en **UTÖKAD MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING** efter att en noggrann analys genomförts, allt annat är helt oacceptabelt innan någon sträcka bestäms för luftledning eller markvattenkabel.

Vid brukande av jord kommer en luftburen ledning vara till besvär med intrång av luftledning. Jord och skogsbruket är av nationellt intresse. Det bör tas fram ett underlag för hur luft respektive markkabel påverkar rationellt brukande i framtiden. Luftledningarna stolpfundament och stag kommer orsaka direkta odlingshinder i framtiden för jordbruket, med produktionsbortfall och restriktioner för markanvändning under luftledningen. I Sverige har vi en livsmedelsstrategi att öka produktionen av livsmedel som försvåras av luftburna ledningar över jordbrukslandskapet. Luftburna ledningar inom området kommer fördyra brukandet och öka miljöbelastningen samt försämra skördarna. En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger intill kraftledningen. Eventuella framtida bevattningsanläggningar kommer ej kunna uppföras med en luftburen kraftledning genom fastigheten.

- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.

Datum 2019-06-22

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

På min fastighet tas en stor skogsareal ur produktion och betydande odlingshinder skapas vilket medför en begränsning i rationellt brukande av marken. En stor begränsning av framtida markanvändning skapas också. Med en markförlagd kabel minskas framtida bekymmer betydligt.

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet Stigtom... Björka 3:1

Lund den 25 juni 2019

Rejlers AB
Att: Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

Översänds endast per e-post till samrad@rejlers.se

Bestridande av dragning av planerad nybyggnation av ledningar

Med hänvisning till er inbjudan till samråd avseende nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund i Flen, Katrineholm, Nyköping och Oxelösunds kommuner i Södermanlands län, inkommer undertecknad, på uppdrag av Magnus Ericsson, Stäringe Säteri AB, med följande yttrande.

Stäringe Säteri AB är lagfaren ägare till fastigheterna Flen Stäringe 2:6 med flera fastigheter ('Fastigheterna'), vilka berörs av den planerade nybyggnationen av kraftledningar. Stäringe Säteri AB vill härmed i egenskap av fastighetsägare särskilt framhålla att dragningen av kraftledningarna, benämnda 2A och 2B i er karta, inte kan accepteras. Stäringe Säteri AB motsätter sig att kraftledningarna i fråga uppförs på eller i anslutning till Fastigheterna.

Skälen härför kommer att utvecklas vid en eventuell kommande samrådsprocess.

Lund den 25 juni 2019

Advokatfirman VICI AB

Malmö | Lund | Hässleholm | Eslöv
E-post info@vici.se
www.vici.se

Postadress
Box 1209
221 05 Lund

Momsreg.nr
SE556954384501

Bankgiro
264-0456

Plusgiro
36576-7

Bankgiro för klientmedel
5436-8063
Godkänd för F-skatt

Från:
Skickat: den 18 juni 2019 14:36
Till: Samråd
Kopia:
Ämne: Begäran samrådshandlingar och anstånd med att inkomma med handlingar

Projektnr: 130-kV-ledningar i Flen
Vattenfall Eldistribution AB

Hej!

Stäringe Säteri AB, har kontaktat undertecknad i fråga om ert samråd rörande ombyggnation av elnät i FLEN. Undertecknad anmäler sig som ombud.
Exempel på berörd fastighet: Flen Stäringe 2:6.

Handlingar

Vänligen skicka samrådsunderlag.

Anstånd

Vi begär anstånd med att inkomma med svar beroende på innehållet i handlingarna och leveranstid. Anstånd begärs nu till den **12 juli 2019**

Kontaktperson i ärendet är min kollega

Med vänlig hälsning

Fastighetsjurist

vici

Advokatfirman VICI AB
Malmö | Lund | Hässleholm | Eslöv

Postadress: Box 1209, 221 05 LUND

www.vici.se

För Advokatfirman VICI:s tjänster gäller dess allmänna villkor i vid varje tidpunkt gällande lydelse. Villkoren återfinns [här](#).

MEDDELANDE OM KONFIDENTIALITET: Detta e-postmeddelande och, i förekommande fall, bilagor är avsett endast för den person eller enhet till vilken det är adresserat, och kan innehålla konfidentiell information. För det fall du inte är den avsedda mottagaren erinras du härmed om att all kopiering, spridning eller användning av informationen i e-postmeddelandet och, i förekommande fall, bilagorna inte är tillåten. För det fall du har mottagit e-postmeddelandet av misstag ber vi dig vänligen att informera avsändaren och radera e-postmeddelandet tillsammans med eventuella kopior ur ditt system.

E-post kan av obehöriga användas i syfte att bl.a. korrumpera information och sprida virus. Advokatfirman VICI åtar sig inget ansvar för sådana åtgärder av obehöriga eller konsekvenserna av sådana åtgärder.

Advokatfirman VICI behandlar personuppgifter i enlighet med vad som anges i vår vid varje tidpunkt gällande integritetspolicy. Integritetspolicyen återfinns [här](#).

Rejlers Sverige AB
att: Fredrik Nystrand
Fållhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

CC

kommun@nykoping.se, sodermanland@lansstyrelsen.se, registrator@ei.se
registrator@energimyndigheten.se, flenskommun@flen.se

Synpunkter kring samråd avseende nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Som angränsande fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlaget från Vattenfall Eldistribution AB och vill härmed framföra våra synpunkter på projektet.

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Vattenfall har med mycket kort varsel skickat ut ett "underlag för samråd" till bland annat berörda markägare. Underlaget är bristfälligt och saknar en mängd relevant information, upplysningar och genomgripande konsekvensanalys. Länsstyrelsen har i sitt yttrande den 14 juni 2019 (dnr 407-4506-2019) belyst ett stort antal mycket viktiga frågeställningar där vi som markägare till fullo instämmer.

Som angränsande markägare ser vi med stor oro på de förslag på nybyggnation som Vattenfall har lagt fram. I dagsläget går visserligen inga föreslagna sträckningar över våra egna marker, men vårt närområde kommer kraftigt att påverkas och skulle en ledningssträckning framöver planeras om åt ena eller andra hållet blir vi direkt berörda.

Att SSAB planerar för en mer miljövänlig produktion är i sig positivt, men Vattenfalls nuvarande förslag på hur SSAB:s ökade elförbrukning skall tillgodoses med luftledningar är på flera sätt förödande för de områden där ledningarna passerar.

Som boende i närområdet förespråkar vi därför en markförlagd kabel.

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle

orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Vi hänvisar även till Flens kommuns översiktsplan från den 18 oktober 2018:

Flens kommun arbetar för att ledningar så långt som möjligt ska samordnas med redan ianspråktaga korridorer (kraftledningar, vägar, järnvägar) i landskapet. Stora opåverkade områden ska värnas och viktiga områden för naturvård och kulturmiljövård ska så långt som möjligt undvikas. Flens kommun ska begränsa exponeringen av magnetiska fält genom att nya kraftledningar och elektriska anläggningar utformas enligt Svenska myndigheters (bl.a. Strålsäkerhetsmyndigheten) råd och rekommendationer. I översiktsplanen har flera gröna och blå samband pekats ut. Det är områden som skapar ekologiska sammanhang och utgör förutsättningar för att bevara landskapets biologiska mångfald. Båven, Lidsjön, Långhalsen och Långsjön utgör en del av ett blått samband. Grönstruktur och gröna samband finns utpekade vid Vadsbro. Öster om Vadsbro finns ett område som är utpekade som "Stora opåverkade områden". Större anläggningar och verksamheter som kan medföra begränsningar i den framtida handlingsfriheten, ha betydande inverkan på landskapsbilden, ge upphov till avgörande störningar eller fragmentera områden bör, enligt översiktsplanen, så långt som möjligt undvikas i utpekade "Stora opåverkade områden".

Stäringe den 26 juni 2019

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

skickas även till: Nyköpings kommun, Länsstyrelsen Södermanland, Vattenfall Eldistribution AB Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten.

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med

miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de

aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighets specifika synpunkter

Synpunkter på de alternativ som berör Varväng 1:1

Kraftledningen som enligt två av alternativen kommer mycket nära bebyggelsen och begränsar möjligheten att utveckla företaget.

Varför bygger man inte ut befintlig ledning norrköping-oxelösund där det redan finns en kraftledningsgata.

Vi tycker att man det är så stor miljöpåverkan så att man borde dra jord kabel istället om man ska göra den här sträckningen.

Ledning gör en stor miljöpåverkan därför skall en stor miljökonsekvensbeskrivning göras.

Vicktor Ydefalk

Varväng 1:1

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 11:04
Till: sodermanland@lansstyrelsen; registrator@ei.se;
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se;
registrator@energimyndigheten.se; annika.ramsköld@vattenfall.com; Samråd
Ämne: Synpunkter kraftledning
Bifogade filer: Alternativ sträckning för del av 2A.pdf

Synpunkter gällande kraftledning Hedenlunda Flen-SSAB Oxelösund

För många bostäder i närheten, varav våran endast ligger några m från alternativ 2B
Ej acceptabelt

Inte så många drabbas om kraftledning läggs enligt bil.1

Det medför stor oro innan beslut tas var ledningen ska dras

Markkabel bättre alternativ än luftledning

Djurliv, landskapsbild blir påverkat. Effekter på kropp och hälsa. Tveksamt om man vågar ha barnbarnen på
några längre besök

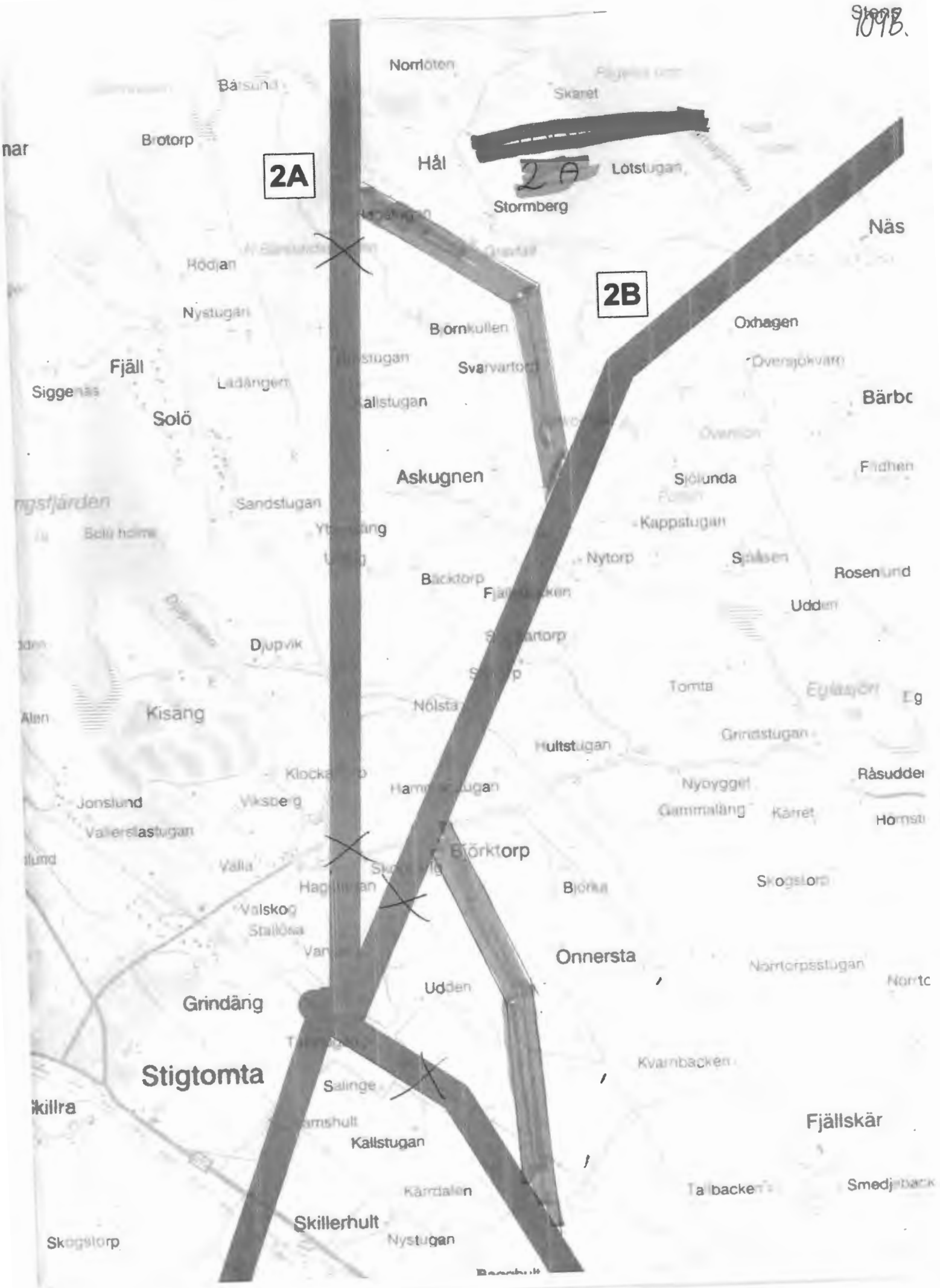
Värdeminskning fastighet

Praktiska problem med ljudnivån om det i framtiden blir 400kv

Befintlig infrastruktur förordas

Björka 5:1 Karlberg Stigtomta

Björka 1:4 Skogsäng Stigtomta

2A

2B

nar

Norrlöten

Skaret

Brötorp

Hål

Lötstugan

Stormberg

Näs

Hödjan

Nystugan

Bornkullen

Oxhagen

Fjäll

Ladängen

Svarvarford

Oversjökvart

Sigge

Solö

Kallstugan

Bärbc

Askugnen

Stölunda

Fidhen

Sandstugan

Kappstugan

ngsfjärden

Bollholme

Ytteräng

Nytorp

Sälåsen

Rosenlund

Bäcktorp

Fjällskogen

Udden

Dupvik

Svarvarford

Tomta

Eglåsjö

Eg

Kisang

Nölsta

Hultstugan

Grindstugan

Råsudder

Jonslund

Viksberg

Hamnstugan

Nyoyggel

Gammaläng

Kärret

Vallerstugan

Valla

Björktorp

Björka

Skogsord

Grindäng

Udden

Onnersta

Närtröpsstugan

Nortc

Stigtomta

Salinge

Kvambacken

killra

Kallstugan

Fjällskär

Skogstorp

Skillerhult

Talbacken

Smedjback

Nystugan

Bærbyk

Datum: 2019.06.25

Rejlers Sverige AB
att: Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter kring samråd avseende nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlaget från Vattenfall Eldistribution AB och vill härmed framföra våra synpunkter på projektet.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund vilket kräver en utökad el-anslutning. Initiativet kommer från ett enskilt bolags behov och saknar allmänintresse. Den 24 maj skickade Vattenfall ut en kortare skrivelse om planerna samt en inbjudan till Öppet hus. Skrivelsen i sig erbjöd en knapphändig beskrivning av projektet och dess omfattning och bjöd in till två påföljande dagars Öppet hus för att möta Vattenfall och ställa frågor. Dessvärre kände de allra flesta närvarande vid mötet att det skapade bara mer frågor än det levererade svar. Berörda fastighetsägare har nu en månad på sig att lämna synpunkter till projektet, mitt under semestertider och med tillgång till bristfällig information.

Våra initiala synpunkter

Vår första synpunkt i frågan är att delgiven information varit knapphändig och kort svarstid utgör en oseriös start av ett så pass omfattande projekt. Projektets omfattning, tidsplan och genomförande beskrivs undermåligt. Vi instämmer vidare med Länsstyrelsens yttrande från den 16 juni 2019 att det krävs en mer detaljerad landskapsanalys och hur projektet skall ta hänsyn till befintlig infrastruktur, riksintressen, natur- och kulturmiljöer.

Att SSAB i Oxelösund strävar efter ett lägre klimatavtryck stödjer vi till fullo och vi är inte emot projektets ursprungliga syfte. Men det finns alternativ att tillgå vid utbyggnad av elnät, som markförlagd kabel istället för att utgöra så stort intrång för skog, lantbruk, boende och djur och friluftslivet som en luftledning av denna storlek och kapacitet utgör. Att välja en markförlagd kabel tar inte lika mycket mark i anspråk och bör på så vis även kunna leda till lägre markersättningar och minska framtida träsäkring och röjningsbehov. Berörda fastighetsägare är högst sannolikt mer tillmötesgående för en lägre ersättning i samband med markförlagd kabel kontra en 60 meter bred kraftledningsgata genom fastigheten.

Fördelar med markkabel

- Påverkar inte framtida utvecklingen av berörda fastigheter och bygden
- Erbjuder bättre produktionsförutsättningar för jord- och skogsbruket
- Minskat markintrång och mindre klimatpåverkan
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält och framtida hälsoproblem
- Påverkar inte kulturmiljöer och det rörliga friluftslivet
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde
- Utebliven träsäkring samt underhåll av skogsgator vilket är en kostnad som bör beaktas på lång sikt.

Pågående markanvändning

Miljöbalken beskriver väl i 3 kap §4 att jord- och skogsbruket är av nationell betydelse. Varje år försvinner stora arealer jord- och skogsbruksmark som ett led i olika infrastrukturprojekt. Samtidigt vet vi att ett aktivt jord- och skogsbruk inte bara gynnar miljön utan ligger bakom den landskapsbild och boendemiljö som vi så gärna vill värna om och som Södermanland är känt för. Den nationella livsmedelsstrategin och mark- och miljödomstolen har tidigare på isat dessa värden och stoppat E.ON:s planer på luftledning i Skåne. Vi vädjar därför att Länsstyrelsen, Nyköpings Kommun och andra berörda myndigheter tar detta på allvar och ställer sig bakom att markförlagd kabel är det lämpligaste alternativet att gå vidare med. En grundlig och fördjupad MKB tordes kunna påvisa att en markförlagd kabel är det långsiktigt bästa alternativet.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden för att förlägga markkabel i projektet vägs upp av många andra värden. Att jord- och skogsbruket i mindre omfattning försvinner, att boendemiljöer återstår och det totala markintranget reduceras.

Bästa möjliga teknik skall enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Vattenfall har i ett alldeles för tidigt skede av processen förkastat möjligheten till markförlagd kabel och bör därför ompröva och inskaffa ytterligare kunskap innan processen bör gå vidare.

Fastighetsspecifika synpunkter

Av de två alternativen som Vattenfall tagit fram berör stäckningen 2B vår fastighet, Edeby Ripsa 2:6. En luftledning skulle ha en stor åverkan på de härliga naturområdena som inte bara berikas av en hög djur- och artrikedom utan även ett rörligt friluftsliv. Utifrån de kartor vi erhållit ser sträckningen ut att bland annat passera rakt igenom ett naturreservat beläget sydost om Sibro. Sibro, Båven och Lidsjön är klassade som riksintresse och natura 2000 områden för dess unika värden. Fjällveden som det stora skogsområdet heter har en stor historisk betydelse där Domänverket under många år förvaltat och ägt det vidsträckt skogsområde som idag är ett av de enda kvarvarande stora, obebyggda skogsområdena i Södermanlands län.

Vi hoppas att ni tar till er lämnade synpunkter, reviderar ert informationsflöde, bjuder in till fler informationskvällar som beskriver projektet mer detaljerat och beskriver vilken tidsplan ni arbetar efter samt uppger ansvariga instanser. Med anledning av den korta svarstiden förbehåller vi oss även rätten att inkomma med ytterligare synpunkter på projektet.

Med vänlig hälsning,

Edeby Ripsa Skogsförvaltning AB
Edeby Ripsa 2:6

genom

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 07:43
Till: Samråd
Kopia: sodermanland@lansstyrelsen.se; kommun@nykoping.se,
Ämne: Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörda fastighetsägare har undertecknade tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB och vill härmed lämna våra synpunkter.

Vattenfall Eldistribution har tydligen för avsikt att anlägga två nya 130 kV luftledningar med anledning av att SSAB planerar att installera en ny ljusbågsugn i Oxelösund. Detta skulle komma att kräva kraftigt ökat behov av el-energi. Det rör sig alltså om SSAB:s behov av energi och inte av samhällets behov i stort.

Nu till vår egen och andra i närområdet boendes behov av El, som f. ö. idag är fullt tillfredsställande. Ett av de förslag, som överrumplande och utan anständig betänketid framlagts av Vattenfall (via konsultbolaget Rejlers), innebär en högst oroande annektering av delar av vår mark. Mark som sedan 1848 ägts och brukats av familjen.

Vi ser ingen vilja från Vattenfalls sida att undersöka alternativa sätt att "få fram Elen". Luftledningar framstår som enda alternativ. Man tycks förbise alternativ som nedgrävda ledningar (lämpligast på öppen jordbruksmark) i kombination med ledningsdragning i de rikliga sjösystem som det är gott om i det vackra sörmländska landskapet.

Den förfulning av landskapet, som skulle bli resultatet av Vattenfalls okänsliga framfart, är tragiskt och motbjudande. **Gör om och gör rätt!**

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Dessutom vill jag även framföra nedan:

- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.
- P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.

Wildlife Estate Label

Den planerade luftburna ledningen är dragen över högkvalitativ jord och skogsmark tillhörande Kristineholm 2:1. Förutom ovan angivna argument för en markburen kabel vill jag belysa det faktum hur en luftledning gör ingrepp på fastighetens struktur att eftersträva hög biologisk mångfald. Kristineholm har under 2018 lyckats bli belönad med den Europeiska certifieringen "Wildlife Estate Label" <http://www.wildlife-estates.eu/about.php>

Wildlife Estate label syftar till att:

- Att **engagera** den privata och offentliga sektorn i ömsesidigt samarbete för att stoppa förlusten av biologisk mångfald.
- Att **främja**, genomföra och dela de bästa moderna metoderna inom djurlivsförvaltningen för att maximera de fördelar de levererar
- Att **förbättra** den politiska och offentliga uppfattningen gentemot privatförvaltningen och förståelse för vilka ekonomiska, miljömässiga och andra offentliga fördelar de levererar
- Att **skapa** en ram som möjliggör utveckling och främjande av förvaltningsinitiativ som kan säkerställa balans mellan ekonomiska, sociala och ekologiska intressen.
- att **sprida** viktig information om djurlivsförvaltning för utbildnings-, beslutsfattande och politiska ändamål.

Genom att drastiskt förändra landskapsbilden över Kristineholm 2:1 med en luftburen kabel riskerar viktiga instrument att förstöras för att uppnå målet med ovan angivna punkter. Jag vill därför understryka att jag kräver att ledningen görs markförlagd.

Med vänlig hälsning

Kristineholm 2:1, Nyköping

Från:
Skickat: den 27 juni 2019 00:03
Till: Samråd
Ämne: 130 Kv ledningar

Hej Fredrik,

Ledsamhet, rädsla och sorg var några av känslorna som omedelbart dök upp när vetskapen om den planerade ledningen mellan Hedenlunda och Oxelösund presenterades för oss.

För ett år sedan vart vår dröm verklighet. Vi blev ägare till mitt barndomshem, Morpan i Råby utanför Nyköping. Vi har 4 barn och är i nuläget bosatta i Spånga utanför Stockholm.

Hela Familjen älskar att vara på gården och under de 3 senaste somrarna har vi haft sommar hästar kaniner och i år även getter på gården.

Vi har påbörjat omfattande renoveringar av hela gården, både bostadshus och ladugård.

Tanken är att så småningom bosätta oss där.

Vi har planer för att ansöka om att få anlägga en fågelsjö på våra mulljordar. Vi har även varit i kontakt med LRF konsult ang detta.

130 Kv ledningen skulle omöjliggöra flera av våra planer.

Tanken på att se den utanför vårt fönster och den åverkan på gården och naturen den kommer att göra känns oerhört ledsam.

Vi vill med detta Mail protestera mot att ledningarna dras över våra marker.

Bästa Hälsningar

Skickat från min iPhone

Datum 2019-06-23

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Rent allmänt är det positivt att SSAB försöker förbättra sin produktionsprocess mot en mer fossilfri verksamhet. Däremot är det knappast ett allmänintresse att ett enskilt företag ska få sina önskemål tillgodosedda på bekostnad av ett stort antal enskilda markägares intressen. Landskapet förfulas dessutom till allas nackdel.

En fråga man kan ställa är; Hur länge vet man att SSAB finns kvar i Oxelösund? Flytt till Luleå och därmed nedläggning av verksamheten i Oxelösund har diskuterats ett flertal gånger.

Om en elledning ändå ska dras fram finns det INGET annat alternativ än att ledningen ska grävas ner i backen. SSAB får som alla andra betala merkostnaderna för att tillgodose sina egna affärsmässiga intressen.

Vår fastighet Råby Oppeby 1:10 berörs i stor omfattning av ledningsalternativ 2B som klyver fastigheten i två delar. Vi anser att denna ledningsdragning är mycket olämplig av flera skäl bl.a.:

- Dragningen går över det miljö känsliga området mellan Båven och Lidsjön (klassat som riksintresse och natura 2000 område).
- Länsstyrelsen har anmodat Nyköpings kommun att här bygga ett nytt dämme samt en fauna passage för vandrande fiskar som målarmusslans värd fiskar, elritsa, stensimpa, lake, löja och färna. Dessutom är det viktigt att malen kan röra sig mellan Båven och Lidsjön.
- Ledningen kommer därefter klyva Fjällvedens kronopark med dess rika djurliv. Där finns t.ex. spelplatser för tjäder och boplatser för den sällsynta kungsörnen och detta påverks i stor omfattning av ledningsdragningen.
- Ledningen berör även ett naturareservat nära Sibro.
- Över vårt område går ledningsdragningen exakt över ett havsörnsbo där vi nu har häckande örnar. Platsen och boet med ungar har dokumenterats av ornitologklubben Tärnan i Nyköping.
- På vardera sida av högspänningsledningen finns ett antal våtmarker där det finns ett stort antal havsörnar, inte ovanligt att vi kan se ett 20-tal örnar samtidigt. På sommaren kan vi se flera fiskgjusar som svävar över och mellan våtmarkerna.

- I närheten av ledningen har vi en biodlare med ett hundratal bikupor som finns utplacerade i landskapet. Dessa pollinerande insekter påverkas enligt uppgift inte positivt av en högspänningsledning. Biodlaren är för närvarande ordförande i Sveriges biodlarförening. Organisationen driver kraftfullt frågan gällande biotoperna för bin och att dessa ska förbättras.
- Verksamheten på vår gård bygger på:
  - Korttidsuthyrning för människor som vill bo på landet - naturturism
  - Jaktarrangemang på dovvilt, vildsvin och änder
  - Bröllopsarrangemang, företagsevent och konferensverksamhet
  - Skogsbruk som omfattar ca 300 hektar

Dessa verksamheter skulle med en högspänningsledning över våra marker påverkas mycket negativt, särskilt jakten och skogsbruket som omfattar mer än hälften av gårdens samlade intäkter

Enligt Trafikverkets framtidsplaner finns även ett vägförslag rörande alternativ sträckningar av länsväg 53 som direkt kolliderar med Vattenfalls ledningsdragning.

Vi utgår från att våra synpunkter beaktas och att Ni uppfattar att vi är ABSOLUT emot varje ledningsdragning över Oppeby gårds marker.

Med vänlig hälsning

Fastighet Råby Oppeby 1:10

Yttrande:**Planerad byggnad av två nya 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda.Oxelösund**

Söndagen den 16 juni 2019 kom det till min kännedom, via grannar, att det planeras att bygga två nya 130kv-ledningar mellan rubricerade punkter.

Jag är ägare till lantegendomen med fastighetsbeteckning Råby- Sundby 1:3 som berörs av detta enligt 2A på Vattenfalls karta. Som sakägare i frågan har jag inte blivit informerad av Vattenfall och alltså inte kallad till samrådsmöte som hölls den 10 juni 2019.

Jag har förståelse att elanslutningen behöver göras.

Min erinran gäller följande:

- 1) Det är oacceptabelt att Vattenfall inte kallat mig som sakägare. Jag kräver omtag av hela proceduren och kräver att kallelse går ut till alla berörda parter.
- 2) Såsom nu är fallet skall yttranden skickas in till något konsultföretag, Rejiers Sverige AB att: Fredrik Nystrand före den 26 juni. Av skäl som nämns under punkt 1 kräver jag att ny kallelse skickas ut till alla berörda parter och att yttrandetiden följaktligen flyttas fram till tidigast den 30 september 2019. Allt annat är upprörande odemokratiskt.
- 3) För säkerhets skull nämner jag redan här att en ny kraftledning måste ligga under mark.
- 4) Varför kommer Vattenfall med förslag på nya sträckor som alla berör både bebyggelse och produktiv mark när Vattenfall redan har mark som skulle kunna användas?
- 5) Dessutom anser jag att flera av de föreslagna sträckningar är dåligt genomarbetade då de helt i onödan går över eller mycket nära befintliga bostadshus.

Vänligen bekräfta att denna min erinran har mottagits

ägare till Jordbruksfastigheten med fastighetsbeteckning

Råby- Sundby 1:3.

Datum 2019-06-23

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbild med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbild eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark,

förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

En stor kraftledning kommer medföra stora negativa effekter då fastigheten är en privatbostad. En närliggande kraftledning skulle förfula landskapsbilden, medföra störande ljud och riskera att medföra negativa effekter på hälsan för människor och djur. De negativa följderna av en kraftledning kommer med stor sannolikhet att väsentligt minska värdet på fastigheten.

Med vänlig hälsning

Stigtomta-Björka 3:2, Nyköpings kommun

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Namn: ^u
Fastighet: ^u ÖMANSKA 3:2:1 ^u ÖMANSKA 3:2:2.

Synpunkter:

VEN VAR DET SOM INTE TÄNKTE. GÖR M^u SA HÄR MED VETET FÖR ATT LÄMNA DÖN^u VÄRMLÄNS^u VÄRMLÄNSKAN.

GE ETT INFO-MÖTE SOM VAR G E OSS INFO. SVICHA INTE FÖLJSÄMNINGEN OUMMÖJLIGA LAKEJEN SOM INTE VET VÄR.

JAG VÄNTER ETT KLINGT INFO-MÖTE^u

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den 26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utsluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ: "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

underlaget, inte kan anses medföra "matliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion. (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval gör, med hänvisning till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av akarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnalt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

Fastighetsspecifika synpunkter

Den planerade kraftledningen kommer att kraftigt påverka en särskilt bevarande värd nyckelbiotop som Skogsstyrelsen samt Länsstyrelsen har särskilt lagt en bevakning på att den ska bevaras som den är samt har ett avverkningsförbud för att särskilt bevara vissa växter samt framför allt insekter och bin som trivs i den gamla skogen. I nyckelbiotopen finns även mkt gamla träd, hål träd samt gammal hassel.

Med vänlig hälsning

Fastighet Önnersta 3:2:1 samt Önnersta 3:2:2

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

- Markkabel skall användas
- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.
- P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.

Med vänlig hälsning

Fastighet Önnersta 3:2:1 samt 3:2:2

Från:

Skickat: den 4 juni 2019 19:51

Till: Samråd

Ämne: Att:Fredrik Nystrand

Hej

Vi motsätter oss en sträckning av den nya 130kV-ledningens sträckning förbi min fastighet Önersta 3:2:1samt Önersta 3:2:2.

Av följande anledningar.

- Vi har precis köpt marken 3:2:2 med syfte att utveckla vår gård samt färdigställa marken till våra hästar.
- Vi avser att utveckla vår avel av sport ponnys och dragningen av den nya ledningen går precis vid vår nya hage där de dräktiga stona samt fölungarna ska gå.
- Skogen som tillhör vår gård är en sällsynt Nyckelbiotop med många gamla träd som inte får fällas enligt länsstyrelsen samt skogsstyrelsen.
- Vi nyttjar vår lilla skog dagligen som rekreations område samt promenadväg för oss och våra hundar.
- Vi har betalat ganska mycket för den lilla marken som har ett stort värde för oss och värdet av vår gård.
- Marken som är nyinköpt är begränsad och vi har inga andra möjligheter till annan planering av ytorna.

Vänligen

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

- Markkabel skall användas
- Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.
- Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019
- Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.
- P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.

Med vänlig hälsning

Fastighet Önersta 3:2:1 samt 3:2:2

Rejlers Sverige AB
 Att. Fredrik Nystrand
 Få nagsleden 61
 753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Österby 6:1, synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berord fastighetsägare har vi tagit del av den mycket bristfälliga och undermåliga informationen från Vattenfall genom Rejlers Sverige AB. På en otydlig karta vi erhållit visar alternativ 2B hur den tänkta dragningen går genom ett landskap som består av bland annat Arvkärret och ett antal ekar på vår fastighet. Enligt expertis är Arvkärret botaniskt intressant genom sin mjuknats- och lösbottenflora med förekomst av bland annat myggblomster, brunalg, kallgräs och snip. I avgränsning till den tänkta dragningen finns även nyckelbiotoper fördelat på 2436 objekt samt en för djurlivet viktigt viltvatten sjö.

På Österby 6:1 finns även ett rikt djurliv bestående av bland annat dov- och kronhjort, rådjur samt den i Södermanland inte så vanliga algen. Dragningen inkräktar även på häckning och flyttningsrörelse av stora och små rovfåglar samt betydande rastplats för bland annat andfåglar och tranor. Allt detta skulle påverkas negativt av en eventuell luftdragen kabel.

Vi är positivt inställda till att SSAB planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund då det leder till flera arbetstillfällen, minskat koldioxidutsläpp i regionen och vi är införstådda att en utökad elanslutning krävs. Men vi förstår inte varför Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar från Hedenlunda till Oxelösund, då detta påverkar miljön, turismen, småföretagande samt boende negativt.

Vi har just köpt denna fastighet för att kunna utöka våra småföretag inom jakt, friskvård och konferens. Detta genom att anställa personer lokalt samt att öka årsomsättningen markant till 5-8 miljoner. Kommer luftledningen att förläggas enligt plan 2B omojliggör detta våra planer och vi behöver flytta hela verksamheten till annan ort.

Vi som fastighetsägare kräver att

1. Länsstyrelsen beslutar att göra en utökad miljökonsekvensanalys.
2. Kabeln förläggas i befintlig kraftledningsgata från ställverk/kraftstationen i Norrköping till Oxelösund
  - Alternativt:
    - a. Om nu kabeln ska förläggas mellan Hedenlunda till Oxelösund ska den grävs ner i marken, lagar finns att modern teknik ska användas för att minimera den betydande miljöpåverkan.
    - eller
    - b. Samläggning sker med annan infrastruktur. Se Länsstyrelsen i Södermanlands yttrande dnr: 407-45062019
3. Vattenfall tillhandahåller en tydlig beskrivning över de tänkta kraftledningsgatorna och stolparna såsom mått, exakt position samt var kabeln planeras att dras.
4. Vårt yttrande skicka med som bilaga i samrådsredogörelsen till länsstyrelsen samt eftersom yttrandetiden i detta samråd var kort och full med helgdagar, så förbehåller vi oss rätten att återkomma med synpunkter i detta ärende.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. Se under 3.4 Studierade och bortvalda alternativ. *”Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelforbanden.”*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är ”komplicerat” med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara ”komplicerad” och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

CO₂ ekvivalent utsläppen ökar kraftigt med luftledningar i jämförelse med markledningar. Idag har vi stort fokus på att få ned CO₂ utsläppen och EU har beslutat att utsläpp av CO₂ och växthusgaser skall minskas med 80–95% till 2050. Det är själva anläggningen av de breda ledningsgatorna som frigör växthusgasen Metan som ökar kraftigt vid anläggning av luftledningar. Metan är en CO₂ ekvivalent växthusgas som kommer att ge CO₂ utsläpp i årtionden efter färdigställandet.

Att pollinering av våra växter har blivit ett allt större problem är fastställt och att våra insekter och i synnerhet bin och humlor har minskat har nog de flesta sett med egna ögon, men varför? Forskare tror sig nu ha svaret. Nu har man inte forskat på just 130kV ledningar men vid högre spänningar finns det en klar koppling. När det gäller 130kV ledningar så vet man inte sambanden, därför måste försiktighetsprincipen råda.

Amerikansk forskning på bisamhällen visar tydligt att bin påverkas negativt av strålning från högspänningsledningar.

Effekter på honungsbin som utsatts för högspänningsledning är flera.

- ökad temperatur i bikupan
- onormal propolisering
- fördrojd kåftviktförstärkning
- överskott av drottningceller
- minskning av uppfodningsområde
- dålig vinteröverlevnad.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Ort, datum:

Råby Koppartorp, 2019-06-25

Signaturen

Signaturen

Personförtydligande:

Personförtydligande:

Gunnersta 1:5

Yttrande

2019-06-23

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Inställning

- Vi starkt ifrågasätter hela projektet med hänsyn till osäkerheten om SSAB:s närvaro i Oxelösund och möjligheten att flytta den nya produktionen till Luleå och närheten elproduktionen.
- Vi kan endast godta er föreslagna utformning för kraftledning 2A om det sker som nedgrävd ledning längsmed redan befintligt infrastruktur .
- Vi vill ha möjlighet att komplettera nuvarande samråd även efter den 26 juni mht den mycket bristfälliga informationen och korta remisstid.
- Vi förutsätter att ett nytt samråd med berörda fastighetsägare tas när beslutet om den exakta dragningen har tagits.
- Vi kräver en omfattande MKB med tanke på vår gårds unika kultur och naturvärden och med hänvisning till Länsstyrelsens yttrande till Vattenfall

Synpunkter

Vi finner det mycket märkligt om ett stort antal fastighetsägare skall förlora stora värden på sitt ägande och verksamhet under en mycket lång tid pga enskilt företags behov av utökad elanslutning och inte utifrån allmänhetens behov.

Vi tycker att hela remisshanteringen har varit väldigt dåligt skött. Att begära att nära tusen sakägare på mindre än en månad skall sättas sig in i hur utbyggnaden kommer att påverka deras framtid komma med synpunkter, när information har varit så bristfällig. Det är helt orimligt.

Den viktigaste verksamheten på fastigheten är skogsproduktion och den föreslagna dragningen och utformningen kommer att ha en betydande negativ inverkan med minskad produktiv skogsareal.

Jakten är en annan viktig del av vår verksamhet. Hur kommer vi i framtiden kunna utnyttja radiokommunikation och hundpejlen i närheten av kraftledningen?

För turistnäringen är det viktigt att kunna erbjuda en miljösäker tillvaro. Ett av våra fritidshus ligger alldeles intill kraftledningen och kommer inte i framtiden att kunna korttids uthyras.

Många havs- och kungsörnar uppehåller sig i vårt område vintertid och kommer påverkas negativt av en luftledning. Under vår-höst har vi även gott om tranor och svanor som uppehåller sig område, vilka också kommer att negativt påverkas av luftledning.

Fastighetsägare

Kopia till:

Energimarknadsinspektionen
registrator@ei.se

Länsstyrelsen i Södermanlands län
sodermanland@lansstyrelsen.se

Nyköpings kommun
kommun@nykoping.se

Från:
Skickat: den 24 juni 2019 07:31
Till: Samråd
Kopia: sodermanland@lansstyrelsen.se
Ämne: VB: Samråd Hedenlunda-Oxelösund

För kännedom

Skickade dessa synpunkter på ert så kallade samråd enligt nedan igår

Sen kan ni inte kalla det för både undersökningssamråd och avgränsningssamråd då det är 2 delar i processen och ni kan inte föregripa Länsstyrelsen i den frågan

---

För mer information, besök vår [blogg](#) eller följ oss på:

Frår
Skickat: den 23 juni 2019 10:33
Till:
Kopia: sodermanland@lansstyrelsen.se
Ämne: Samråd Hedenlunda-Oxelösund

Hej.

I ovan nämnda ärende har ni via Rejlers skickat ut handlingar och kallat till Samråd och jag är fullt medveten om att ni ligger på för er rätt sida om minimikravet om hur ett samråd ska gå till.

Tex utskick en fredag gör att vi får breven må eller ti, ni lägger in det i kalendern för att få in kristihimmelsfärd, nationaldagen och midsommar i yttrandetiden, vilket såklart är en planerad taktik, lagligt men väldigt nonchalant mot sakägarna.

Däremot delar, i princip alla vi över 800 fastighetsägare, Länsstyrelsen i Södermanlands uppfattning om det är under all kritik att ni behandlar oss på detta sätt. Se deras yttrande Dnr 407-4506-2019

Till de 2 möten som har varit skickade ni personal som ej var påläst och mötena vara fullständigt oorganiserade där det inte gick att skaffa sig en samlad bild över vad det kommer att innebära för alla oss drabbade.

Projektet är såklart nödvändigt och bra ur miljösynpunkt i det stora hela, men ni behöver sköta samråden på ett mycket bättre sätt för att få acceptans för de intrång det innebär för enskilda personer.

Jag har varit i direktkontakt med över 300 och i indirekt kontakt med nästan alla drabbade och de delar den här åsikten.

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 18:16
Till: Samråd
Kopia: sodermanland@lansstyrelsen.se; registrator@ei.se;
registrator@energimyndigheten.se; Gröna
Rosendal
Ämne: Yttrandesamråd Hedenlunda-SSAB i Oxelösund
Bifogade filer: Alternativ sträckning för del av 2A.pdf; Synpunkter gällande pågående samråd
gällande 2 st 130kV.pdf

Bifogar reviderat material gällande pågående samråd

För mer information, besök vår [blogg](#) eller följ oss på:

Till Rejlers med kopia till Länsstyrelsen Södermanland,
Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Vattenfall

**Synpunkter gällande pågående samråd gällande 2 st 130kV-kraftledningar
mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund. Dat 2019-06-25 rev 2019-06-26**

Ersätter tidigare inskickade synpunkter med datum 2019-06-25

Namn:

Fastighet/er: Björktorp 1:3 och 1:4

Med adress:

Synpunkter:

1. Vårt bostadshus berörs (på 1.4) då det inte är mer än ca 50 meter från den röda linjen.
Detta innebär för oss en sämre boendemiljö med förfulat landskap och påverkan av magnetfält och obehag från det surrande ljud som de eventuella kraftledningarna ger ifrån sig. Det kommer även innebära en avsevärd värdeminskning av våra fastigheter.
För att ytterligare understryka det olämpliga i att dra en kraftledning just här så bör det poängteras att det är en liten by den föreslagna sträckningen skär rätt igenom. Det är ett kluster av hus precis där den föreslagna sträckningen går från Århammarvägen genom våra hagmarker, över mot Varväng.
Långt ifrån alla gårdsnamn finns med på den undermåliga karta vi fått, men bara vid denna knutpunkt mellan Århammarvägen och Täckhammarsvägen finns mer än femton boenden som direkt berörs. Är det då rimligt att förlägga en ledningsgata tvärs igenom denna by?
Med tanke på att det faktiskt är ett specifikt företag (alltså inte till allmännytta) som beställt mer ström för att gagna sitt företag så är det mycket begärt att så många privatpersoner och småföretagare ska få sina boenden och företag förstörda eller till och med tillintetgjorda.
Enligt de av er föreslagna sträckningarna 2A och 2B kommer mer än 15 bostäder med postadress Björka strax öster om Stigtomta hamna i omedelbar närhet av kraftledningen. Om sträckningen istället sker i

enlighet med den bilagda kartan blir antalet avsevärt lägre eller så nära noll man kan komma.

2. Ledningen får en mycket stor miljöpåverkan och vi förutsätter att Länsstyrelsen beslutar om BMP vilket innebär ett avgränsningssamråd, då kommer vi kräva ett nytt underlag från er samt att en MKB upprättas.
3. Vi förutsätter/kräver markkabel samt att ni istället för de redovisade ledningsdragningarna utnyttjar befintlig infrastruktur på den sen tidigare ianspråktaga marken i hela sträckningen från Hedenlunda till SSAB.
4. Utred ytterligare alternativ som tex sjökabel från stationen i Norrköping till Oxd förlagd i Bråviken eller att gå i den befintliga kraftledningsgatan med dess start och slutpunkt.
5. Stora delar av det ni föreslagit strider mot Naturvårdsverkets Generationsmål
<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Klimatneutralt-Sverige/Industri/>
samt interpellation 2014/15:379 med datum 2015-03-12 från Anders Åkesson (C) till dåvarande statsråd Ibrahim Baylan, avser visserligen Stamnätet men är väl anpassningsbar till denna kraftledning.
6. För övrigt hänvisar vi och instämmer till fullo med LSt skrivelse med Dnr 407-4506-2019 som väl belyser de brister er utredning har.

7. Synpunkter kopplade till enskild firma Gröna Rosendal

Enligt alternativ 2A på er karta så kommer en kraftledning att dras rakt över Björktorp 1:4 och skulle även påverka 1:3 eftersom ledningen går väldigt nära den fastigheten.

Ledningen går enligt kartan över våra hagmarker som vi tidigare haft bevarandestöd för. Hagmarken som berörs är enligt Länsstyrelsens utsaga en järnåldersboplats med en rik flora och fauna samt en stenmur längs hela hagens ena sida.

Idag betar våra får där ledningarna i så fall ska fram. Det finns forskning som visar att dräktiga däggdjur far illa under och i närheten av kraftledningsgator.

Även jordbruksmarken berörs. Intill hagen under nämnda sträcka finns bördig jordbruksmark, där är idag vallodling men den marken ingår i min växtföljd för

grönsaksproduktion. Ett ingrepp på eller ovan denna mark skulle innebära en kraftig reducering av odlingsyta för min kommersiella grönsaksodling vilket skulle innebära att jag sannolikt inte kan fortsätta med företaget, som utgör stor del av min årsinkomst genom företaget Gröna Rosendal.

Stor del av försäljningen av grönsaker sker via min mycket välbesökta gårdsbutik som är en stor tillgång för sommargäster och turister, samt för boende i trakten.

Vi har även planer på att öppna café i anslutning till butiken då efterfrågan är stor och café saknas i trakten.

En kraftledningsgata över gården vore förödande för verksamheten, oavsett vad Vattenfall säger angående strålning och oljud så är människor skeptiska till kraftledningar i dess närhet, vi är övertygade om att en kraftledningsgata över gården skulle påverka besöksnäringen negativt.

Gröna Rosendal (Björkorp1:3 och 1:4) är en levande plats med människor och djur som dagligen rör sig ute i odlingar och marker, allt det vi byggt upp under våra år här kommer många andra människor till nytta både genom att vi erbjuder en oas för människor att komma till och att vi producerar livsmedel. En kraftledningsgata skulle tillintetgöra i stort sett hela verksamheten.

I anslutning till nämnda hage och odling ligger en nyrenoverad sommarstuga som vi för närvarande hyr ut som semesterboende med åretruntstandard, enligt Er karta är det 30 meter från det röda strecket. Vem skulle vilja hyra den om luftledning blir aktuell enligt er karta?

Vi har även planer på kursverksamhet i och omkring stugan. Läkeväxter, miljö och hälsa, yoga, meditation och utomhusmatlagning m.m. är några av kurserna vi planerar. Planer vilka helt omöjliggörs om den eventuella luftledningen blir verklighet. Landsbygdsutveckling, turism och småföretagande är en viktig del i samhällsutvecklingen och ska beaktas.

Vi motsätter oss all form av dragning av kraftledningsgata över våra hus och marker. Det är helt orimligt att andras verksamheter ska omkullkastas för att gynna SSAB och Vattenfall. Hela landet ska leva och då är det högst olämpligt att på detta sätt slå undan fötterna för företagare och boende på landsbygden.

Dessutom ingår landsbygdsturism, ekoturism och grönsaksproduktion i Länsstyrelsens prioriterade områden. Enligt den nya livsmedelsstrategin är en

av prioriteringarna att öka självförsörjningsgraden på livsmedel (läs grönsaker, rotfrukter och kött) i länet.

8. Övriga synpunkter;

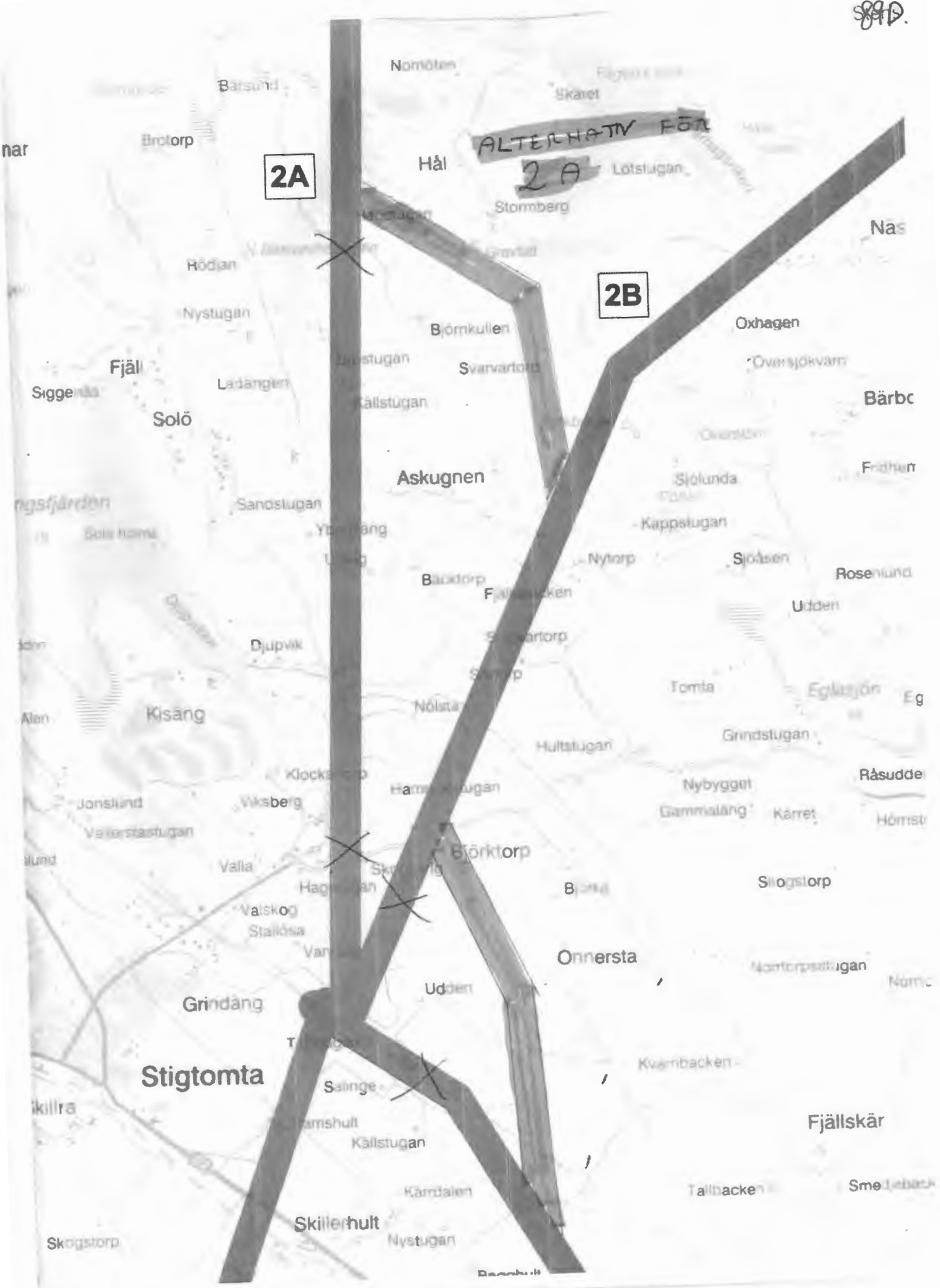
- Elnät ska grävas ner. Kablarna bör läggas utmed vägar eller tillsammans med annan infrastruktur. För skogsbilvägar kan det vara lämpligt att lägga kabeln mitt i vägen. Det är ofta lönsammare att lägga jordkabel än att bygga ny luftledning, eftersom underhållet på en nergrävd kabel blir mycket lägre.
  - Samförläggning av el, tele och bredband ska alltid eftersträvas.
  - De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten eller samhället i stort. En samhällsekonomisk beräkning ska alltid ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.
  - Beräkningen ska bl.a. bygga på samhällsvärdet av:
    - Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag)
    - Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder
    - Ledningens påverkan för turism, upplevelseföretag samt livsmedelsstrategin
    - Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande
- 9. Pga bristande underlag, ytterst dåligt genomförda möten, information samt frånvaro på svar från Reijlers AB yrkar vi på rätten att inkomma med kompletteringar till och med September 2019 samt att vårt yttrande i sin helhet skall bifogas i Vattenfalls ansökan till Länsstyrelsen.**

Källor vi liksom LRF hänvisar till:

<https://www.lrf.se/globalassets/dokument/politik--paverkan/infrastruktur-och-landsbygdsservice/el/samhallsekonomisk-analys-skog-ei-sks.pdf>

https://www.lrf.se/globalassets/dokument/politik--paverkan/infrastruktur-och-landsbygdsservice/el/sammanstallning-av-kost.-kabel-luftledn-i-regionnatr07-377_rev1.pdf

<https://www.lrf.se/globalassets/dokument/politik--paverkan/infrastruktur-och-landsbygdsservice/el/till-vad-ska-marken-anvandaslrfjkb.pdf>

2A

2B

ALTERNATIV FÖR
2A

Stigtomta

Skillerhult

Askugnen

Björktorp

Onnersta

Fjällskär

Noröten

Hål

Nas

Oxhagen

Bärbo

Hammstugan

Råsudde

Grindäng

Udden

Norrtorpsstugan

Norric

Skogstorp

Kärdalen

Tällbacken

Smedebäck

Brostorp

Bärsund

Noröten

Skaret

Fågelstuga

Stomberg

Lötstugan

Hödan

Nystugan

Björnkullen

Svarvartors

Översjökvam

Fjäl

Ladängen

Öststugan

Källstugan

Överån

Sigge

Solö

Sandstugan

Ytteräng

Sjölunda

Kappstugan

Fridham

ngsfjärden

Soleholm

Bäcktorp

Fältsäcken

Nytorp

Sjöåsen

Rosenlund

Jörn

Djupvik

Svarvartorp

Udden

Ålen

Kisäng

Nölstå

Tomta

Eglåstjön

Eg

Ålund

Jonslund

Viksberg

Hammstugan

Nybygget

Gammaläng

Hömstr

Valltorpstugan

Valla

Hagstugan

Björktorp

Björka

Slogstorp

Ålund

Valskog

Stalåsa

Varv

Onnersta

Norrtorpsstugan

Norric

Grindäng

Udden

Kvambacken

Skiltra

Sånge

Åmshult

Källstugan

Fjällskär

Kärdalen

Tällbacken

Smedebäck

Skogstorp

Skillerhult

Nystugan

Bäckhult

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Som sakägare till Dymmelsta 2:1 yrkar jag på att det läggs markkabel om dragningen går över min mark eller närliggande mark. Jag bedriver antikhandel och kulturarbete i ett av Sveriges f.d. äldsta gästgivargårdar samt på Husbygård. Som naturvetare önskar jag inte den strålning som uppkommer med luftledning och som kulturvetare den förfölning som sker av landsbygden. Min gård har bebotts sedan vendeltid, 500-talet d.v.s. i 1500 år som de flesta gårdar i min "socken".

- *Markkabel skall användas*
- *Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.*
- *Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras*
- *Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.*
- *Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019*
- *Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.*
- *P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.*
- *Markkabel skall användas*
- *Förläggning skall ske utmed befintlig infrastruktur.*
- *Turistnäringen på Landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras*
- *Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.*
- *Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019*
- *Mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.*
- *P.g.a. Bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september.*

Med vänlig hälsning

Dymmelsta 2:1

Husbygård 1:4

Rejlers Sverige AB
att Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Svar avseende nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund som planeras utföras av Vattenfall Eldistribution AB.

Detta svar avser i första hand sträckan 2 A.

Efter att ha läst igenom samrådsmaterialet samt deltagit i de sk samrådsmötena så blir man oroad och beklämd över den torftiga och obefintliga informationen som lämnats ut. Är det en medveten strategi från Vattenfall att lägga ut dimridåer? Det så kallade samrådsmaterial som presenterats är ofullständigt och så översiktligt i sin nuvarande utformning att det inte går att få en tydlig bild av vad som planeras och vilken effekt det kommer att få på miljön, de boende och på den näringsverksamhet (i huvudsak jordbruk, skogsbruk och jakt) som bedrivs inom det aktuella området. Om det här är en medveten strategi från Vattenfall eller inte låter jag vara osagt men bristerna i underlaget har även uppmärksammats av Länsstyrelsen i Södermanlands län i sitt yttrande daterat den 14 juni 2019. För att det överhuvudtaget ska vara möjligt att ta ställning till förslaget måste ett mycket mer detaljerat underlag presenteras. Det är svårt att dra andra slutsatser än att Vattenfall inte gjort tillräckliga undersökningar avseende påverkan på naturmiljö, kulturmiljö och påverkan på den pågående markanvändningen.

I förstahand måste jag ifrågasätta om ledningen, oavsett dragning, verkligen är motiverad. Det är givetvis lovvärt att SSAB (efter att under många år orsakat stora föroreningar) beslutat sig för att vidta åtgärder för att minska sina utsläpp. Dock, om det skall ske genom att fullständigt fördärva en unik miljö i hjärtat av Södermanland måste man fråga sig om det är rimligt. Det är bara att studera den karta över kulturmiljöer (bilaga 3 till samrådsmaterialet) som Vattenfall tagit fram för att man ska förstå att det är en mycket dåligt idé att dra två enorma kraftledningar i det här området.

Påståendet i avsnitt 3.3 (nollalternativ) i samrådsunderlaget att SSAB inte kan minska sina utsläpp om inte ledningarna byggs är befängt och medvetet vilseledande. SSAB kan exempelvis bygga ett eget kraftverk som eldas med biobränsle, kanske tillsammans med Oxelö Energi AB eller varför inte med Vattenfalls egen verksamhet i Nyköping? Ett modernt kraftvärmeverk skulle kunna förse SSAB samt även Oxelösund och Nyköping med både energi och värme och dessutom kraftigt minska SSAB:s utsläpp. Vidare måste en enskild aktörs (SSAB) intresse att ledningarna byggs ställas mot de konsekvenser som ett genomförande skulle få för både miljön och de boende längs med ledningarna. Anläggandet av en kraftledningsgata med de dimensioner som föreslås i samrådsunderlaget innebär

också ett orimligt stort ingrepp i den äganderätt som är skyddad av vår grundlag. SSAB:s intresse kan inte anses vara större än de boendes intresse och därmed ska inte projektet tillåtas.

I andrahand måste jag, på samma sätt som Länsstyrelsen påpekar, understryka vikten av att dragning sker med så liten påverkan som möjligt. Det innebär att ledningarna dels måste följa befintliga infrastrukturer som existerande elledningar och vägar, dels måste grävas ned eller, möjligtvis, läggas på botten i sjöarna. Effekterna på det fantastiska landskapet blir annars förödande. Varför kan exempelvis inte ledningarna grävas ned i anslutning till TGOJ-banan?

När det gäller dragningen genom Husby-Oppunda (2A) är det flera unika miljöer som kommer att påverkas orimligt negativt av ledningsdragningen. Det finns mängder av gravhögar, gamla bosättningar och andra fornminnen i området. Husby-Malmen med de unika strandvallarna och hålvägar på bägge sidor om Husbyån vid Täckberga vad, hålvägar på Husbymalmen och på Holmenskogs mark. Med största sannolikhet så finns det också målar mussla i Husbyån samt även andra rödlistade arter som Vattenfall antingen inte vill redovisa eller helt enkelt missat vid sin undersökning av området.

På våren så har vi flera tusen svanar, tranor och grågäss. Gässen kläcker sina ägg i våtmarken på Torps Säteri. På sensommaren när ungarna är flygfärdiga så flyger de upp på åkrarna och på kvällarna sträcker de mellan sjöarna det kan vara flockar på flera hundra fåglar. Under vintern så har vi havsörnar som patrullerar förbi varje dag. Länsstyrelsen har löst in två områden på Husbygård, s k biotopskydd, där det finns flera rödlistade arter och många gamla träd som är flera hundra år. Allt detta fantastiska och unika växt- och djurliv kommer att påverkas oerhört negativt av ledningsdragningen. Åtminstone måste Vattenfall presentera en ordentlig utredning som visar vilken påverkan ledningsdragningen har.

Nyköpings kommun håller på med undersökningar för att se om det är lämpligt att förlägga en reservvattentäkt på Husbymalmen vilket överhuvudtaget inte berörs av Vattenfalls material. Även detta måste redas ut ordentligt så att det inte föreligger kolliderande intressen.

På Husbygård så hyr vi ut huvudbyggnaden till enskilda och eller grupper för att ha retreat och yogaretreat i en fantastiskt fin miljö för människor som behöver återhämtning på landsbygden. Utöver jord- och skogsbruk är denna typ av verksamhet viktig för att bygden ska leva och för att det ska finnas sysselsättning för boende i området. Jag tror inte att människor kommer hit för att få den avkopplingen de hoppas när det står höga elstolpar utanför huset som förfular landskapsbilden samt rädslan att bli påverkad av elektromagnetisk strålning. Hur Vattenfall kan komma till slutsatsen att ledningsdragningen kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden (avsnitt 5.5.1 i samrådsmaterialet) är en gåta för mig. Om projektet genomförs på sätt som föreslås i samrådsmaterialet finns det stor risk att vi måste sluta med denna verksamhet.

Hälften av gårdens inkomst kommer från gäster som tillfälligt hyr delar eller hela huvudbyggnaden. Våra gäster kommer från många olika länder det skulle vara förödande om vi inte skulle kunna hålla på vår verksamhet p g a vår närmiljö är förstörd.

Den norra flygeln hyrs av en antikhandlare hans verksamhet kommer att påverkas till det sämre. Sockenföreningen har en årlig loppis i juli som drar ca 1.000 personer styrelsen funderar starkt på om de kan fortsätta med den verksamheten?

Stora delar av Husby-Oppunda socken klassas som riksintresse och miljön i socknen är så unik att många kommer hit av olika anledningar "bara för att vara" för att bada vid vår badstrand, paddla kanot i Husbyån eller vandra längs våra vandringsleder. All vår fina miljö som uppskattas av så många kommer att försvinna om Vattenfall bygger en kraftledning genom vår socken.

Bevattning av ägorna omöjliggörs om kraftledningen byggs.

Tvärtemot vad Vattenfall hävdar i avsnitt 6 (samlad bedömning) innebär inte förslaget i sin nuvarande form att det endast uppstår "små till måttliga konsekvenser". Vattenfall måste, för att vi ska kunna bedöma konsekvenserna, bestämma sig för en sträckning och sedan presentera detaljerat underlag och kompletta utredningar om en sådan sträcknings påverkan på miljön, landskapsbilden och den pågående markanvändningen. Det kommer att bli betydande miljöpåverkan av luftledningarna och jag kräver att Vattenfall gör en stor MKB på hela projektet.

När det gäller hela projektet så finns det bara en sak att säga GÖR OM! Att i dagens Sverige med all modern teknik som finns idag, presentera ett sådant idiotiskt förslag är häpnadsväckande och rent ut sagt provocerande. Jag, och många med mig, kommer aldrig att acceptera att det byggs en luftledning på det sätt som Vattenfall nu föreslår. Om Vattenfall väljer att gå vidare med ledningsdragning enligt sträckning 2A kommer jag att med hjälp av advokat vidta alla rättsliga medel för att stoppa ett sådant bygge.

Jag förbehåller mig rätten med att inkomma med ytterligare synpunkter.

Husbvården den 25 juli 2019

Kopia till:

Energimarknadsinspektionen. Ei
registrator@ei.se

Länsstyrelsen i Södermanlands län
sodermanland@lansstyrelsen.se

Samråd enligt 6 kap. miljöbalken – synpunkter

Med anledning av sakägare lämnas härmed synpunkter på den planerade ledningsdragningen

Från Hedenlunda till SSAB i Oxelösund.

Då stora miljömässiga-, naturvårdande- och kulturella värden kommer att påverkas av luftledningar förordas bestämt att markledning skall användas på alla ställen där det geografiskt möjligt. Det får inte bli en fråga om kostnader som avgör valet av ledning.

Därutöver avger en markledning enligt uppgift betydligt mindre mängd CO₂ till atmosfären än en luftledning vilket talar för användande av markledning för projektets trovärdighet att beakta klimataspekterna.

Användandet av befintlig infrastruktur förutsätts vara en självklarhet för att minimera anspråktagandet av nya markområden och ingripande i natur- och jordbruksområden.

Ledningstornen lär utgöra en betydande säkerhetsrisk avseende blixtnedslag vilket ökar faran för boende i dess närhet. Motsvarande risk för vid markledning torde inte föreligga.

Från nedanstående hemsida finns en länk till SSABs samrådsunderlag daterad 2019-03-01.

På sidan 73 under avsnitt 11.9.2.2 *Framtida energianvändning* sägs citat " Det går inte idag att med säkerhet ange vilka energimängder som kommer att åtgå respektive vilken fördelning som kommer att råda mellan olika energislag" slut citat

<https://www.ssab.se/ssab-koncern/om-ssab/produktionsorter-i-sverige/oxelosund/fossilfri-produktion>

Av följande nyhetsinslag nedan daterad 2017-11-15 framgår klart att från SSABs sida att de bedömer att det kommande behovet kommer att uppgå till 400 kV när hela planerade utbyggnationen är i drift.

<https://www.ssab.se/ssab-koncern/nyhetsrum/nyhetsarkiv/2017/11/15/15/35/steg-narmare-en-omstallning-oxelosund>

Den nuvarande ansökan avser officiellt 2 x 130 kV. Det ligger som framgår ovan i farans riktning att det egentliga slutmålet är 400 kV men att detta skulle innebära en mer omfattande miljökonsekvensbedömning vilket kan riskera att försvåra genomförandet.

I Vattenfalls samrådsunderlag daterat 2019-05-27 beskrivs på sidan 6 processens olika steg.

Detta samråd avser steg 3 i denna beskrivning dock står det i dokumentets sidhuvud att detta är "Underlag för samordnat undersöknings- och avgränsningssamråd"

Sammanfattning:

- minimera användandet av luftledningar
- utnyttja befintligt infrastrukturstråk
- ta maximal hänsyn till natur-, miljö- och naturvärden före ett snävt kostnadstänk
- svara på om det kan bli fråga om ytterligare utbyggnad till 400kV
- tydliggör vad det är för dokument som utgör underlag (se ovan)
- det handlar om en betydande miljöpåverkan

Kommentar.

Då Vattenfall AB samt Rejlers är privata bolag och således ej omfattas av offentlighetsprincipen så kommuniceras detta och eventuellt framtida dokument till ansvariga myndigheter som enligt lag är skyldiga att registrera och förvara inkomna handlingar.

För säkerhets skull.

Brostugan, Näs 1:11

Stigtomta

2019-06-20

Kopia till:

Energimarknadsinspektionen

Länsstyrelsen i Södermanland

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Om ledningarna kommer förläggas på vår fastighet Ramsta 1:3

1. På fastigheten finns ett stort antal fornlämningar. Kommer medföra kostsamma utgrävningar för att få bygga fundament på fastigheten.
2. Det finns en villa på fastigheten som är byggd 2015. Den är uthyrd. Den ligger precis öster om 2A. Villan kommer att tappa i värde och bli svår att hyra ut.
3. Vi bedriver rationellt skogsbruk. En kraftledning genom skogsmarken innebär en ful och oproduktiv gata genom hela skogsskiftet.
4. Området är populärt att ströva i och plocka svamp och bär.
5. Vid sjön Stunken finns svanar som häckar.
6. Vi har besök av tranor.
7. Havsörn finns i området.

Med vänlig hälsning

-

Fastighet Ramsta 1:3 Husby-Oppunda socken

20190625

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samråd @rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV gånger 2 mellan Hedenlunda och Oxelösund 2A

Vi vill framföra våra synpunkter efter att ha tagit del av ert samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB, vi är berörda fastighetsägare.

Först vill vi påpeka att detta har skötts oerhört dåligt av representanter från Vattenfall, att skicka ut information till berörda fastighetsägare 24/5 och kräva att svarstiden på synpunkter ska vara inne före den 26/6, när det dessutom har varit 4 storhelger inom den tidsramen, Kristi himmelfärdsdag, 6 juni, pingst och midsommar. Ni har dessutom dragit upp 4 olika sträckningar som alternativ på luftledning. Det känns faktiskt som detta är gjort enbart för att ni ska slippa få in synpunkter från fastighetsägarna och köra över oss totalt. Ni verkar räkna kallt med att drar vi 4 alternativa vägar orkar inte fastighetsägare bråka de har ju bara 25 % chans till att få ledningen på sin mark och har vi riktig tur missar de sista datumet för vi ger dem kort varsel med massa storhelger. Mycket dåligt skött av er. Det så kallade öppna huset 2019-06-10 var under all kritik, det enda som framkom var att man kunde hitta information på nätet och skicka in synpunkter senast 26 juni. Vi fick idag reda på att det faktiskt är 815 sakägare som ni behandlat på detta vis, jag har fått lära mig att som man behandlar andra vill man bli behandlad själv.....

SSAB behov av mer el och nya ledningar är ett enskilts bolags behov, d.v.s. särintresse, och inte allmänintresse som det vore om t.ex. hela Oxelösund behövde förstärkt elförsörjning. Kommer SSAB finnas så länge att det är värt att förstöra 5 mil av Sörmlands vackra natur, kommer de använda elledningarna i framtiden så länge att det bekostar nya elledningarna? Eller är det bara vi fastighetsägare som ska stå för värdeminskningar på våra fastigheter och eventuellt få våra företag spolieade? Enligt miljöbalken och dess särskilda krav ska bästa möjliga teknik väljas när en kraftledning ska byggas, detta med hänsyn till produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation. Vårt förslag är gräv ner markkabel längs redan befintlig infrastruktur, t.ex. järnvägen mellan Oxelösund-Flen. Med markkabel kan SSABs behov av mer el tillgodoses, men inte på bekostnad av många människors hälsa, boendemiljö, företagande, natur och kulturvärden. Det går ju även att dra elledningar i vattnet från Norrköping eller Trosa.

Det bör göras en STOR MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING efter att en noggrann analys genomförts, allt annat är helt oacceptabelt innan någon sträcka bestäms för luftledning eller mark-vattenkabel. Vi samtycker med Länsstyrelsens yttrande Dnr 407-4506-2019 att samrådsunderlaget är undermåligt.

Vid brukande av jord och skogsbruk årligen kommer en luftburen ledning vara till besvär för en markägare med intrång av luftledning. Jord och skogsbruket är av nationellt intresse. Det bör tas fram ett underlag för hur luft respektive markkabel påverkar rationellt brukande i framtiden. Luftledningarna stolpfundament och stag kommer orsaka direkta odlingshinder i framtiden för jordbruket, med produktionsbortfall och restriktioner för markanvändning under luftledningen. I Sverige och Sörmland har vi en livsmedelsstrategi att öka produktionen av livsmedel som försvåras av luftburna ledningar över jordbrukslandskapet. Luftburna ledningar inom området kommer fördyra brukandet och öka miljöbelastningen samt försämma skördarna. En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger intill kraftledningen, samt orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på fastigheten.

Vår jordbruksfastighet är uppbyggd på lammproduktion och spannmålsproduktion samt uthyrning av fastigheter, vid lammproduktion sätts hög fruktsamhet i fokus, fåren bör ej beta och vistas under kraftledningar pga. elektromagnetfälten som påverkar fruktsamheten negativt. Alla våra fårstaket består av elstängsel. Där luftburna kraftledningen är tänkt att dras enligt kartan betar fåren med höga särskilda värden pga. intressanta växter o blommor i betesmarken, med mycket insekter och bin, även bina påverkas negativt under kraftledningarna. Vi har även bikupor på fastigheten för att pollinera grödorna. Betesmarkerna består även av mkt fornlämningar på hela fastigheten Ramsta 1:5.

Drönare är ett av våra arbetsredskap som används dagligen vid staketkontroll, tillsyn av betesdjur och jordbruksgrödor, detta arbetsredskap totalförbjuds vid ev. luftledning över vår fastighet. Spannmålsproduktionen drivs med modern teknik och GPS styrning av traktorer och tröskor som kan störas ut av luftburna kraftledningar. Eventuella framtida bevattningsanläggningar kommer tyvärr inte kunna uppföras med en luftburen kraftledning genom fastigheten. Vi har även mycket havsörn vår-vintern som kommer påverkas negativt av ev. luftburen kraftledning. Vår och höstförflyttningen av flyttfåglar går över vår fastighet, finns 100 tal svanar, tranor och grågäss som på vår och höst mellanlandar och vilar och äter upp sig innan vidare flytt. Många gånger har vi svanpar med dess ungar långt in på hösten-vintern (december) som inte är flygfärdiga ännu och orkar flyga så långt. Våra hyresgäster kommer flytta om en luftburen kraftledning kommer uppföras på fastigheten Ramsta 1:5

Vi motsäger oss också en luftburen kraftledning över vår fastighet pga. hälsorisker, leukemi och diverse cancerrisker samt störningar i djurproduktionen samt spannmålsproduktion. Vi förbehåller oss rätten att eventuellt komplettera med ytterligare information efter den 26/6 2019. Vi kräver att denna skickas med som bilaga till sammanfattningen.

Fastighetsägare Ramsta 1:5 Nyköping

Råsjön 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fälhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter angående ledningsdragning Hedenlunda – Oxelösund alternativ 2A.

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund och syfte

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågsugn i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Det har också framkommit att SSAB bedömer att ha behov av 400 kV när hela anläggningen ska tas i drift. Detta framgår inte av samrådsunderlaget och har inte tydliggjorts under samrådsmötet.

Det underliggande behovet till kraftledningen är SSAB s behov att göra något åt sina utsläpp. Det är positivt.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken.

Mot bakgrund av detta anser vi att Vattenfall ska utreda alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" strider mot miljöbalkens intentioner.

Markförlagda kablar utgör också ett mer marksnålt alternativ.

Påverkan av landskapsbild och miljö

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för vår bygd och tillför höga biologiska värden. Skogen som ledningen planeras gå genom är värd att bevara för den klimatrikta virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Det framgår att Vattenfall anser att ledningen ska dras ovan mark och att man anser att ledningsbyggnaden påverkar landskapsbild, boendemiljö och naturmiljö i måttlig eller ringa omfattning. Ledningsbyggnaden som enligt underlaget kräver en skogsgata på ca 45 m, med fackverkskonstruktioner till stolpar som reser sig som höga torn i jämna intervaller för att bära flera stycken ledningar av ansenliga dimensioner är blottad oavsett den går över fält eller i skog. Den påverkan som ledningsdragningen medför med avseende på landskapsbild, boendemiljö och naturmiljö är stor enligt vår uppfattning.

Det är inte acceptabelt att sträckningen skär genom en naturskön landsbygd och kulturbygd. Att göra ingrepp i våra våtmarker och på Husbymalmen är oacceptabelt.

Vi anser att en utökad miljökonsekvensbeskrivning krävs

Hälsoeffekter på människor och djur

I Vattenfalls samrådsunderlag framgår att magnetfälten ofta är högre i hus nära luftledningarna. Detta vill vi inte utsättas för.

Det finns forskningsstudier som indikerar att det finns hälsorisker för individer speciellt unga som vistas i närheten av högspänningsledningar under lång tid. Så länge det finns indikationer om iaktagna hälsorisker i olika forskningsstudier och så länge frågetecknen kring hälsoriskerna inte är utredda anser vi att det är tillräckliga signaler och skäl nog att inte dra nya högspänningsledningar ovan mark nära bebyggelse.

Studier har genomförts på betesdjur som vistas i högspänningskablers närhet där man konstaterar ett annat rörelsemönster än brukligt. Det finns också studier som visar att vissa betesdjur stressas av de magnetiskafälten.

Innan man vet hälsoeffekternas orsak och verkan och innan man är säker på hur djuren mår bör ledningen förläggas i marken.

Produktiv skogsbruksbygd

I de delar där luftledningen dras i skoglig terräng blir marken obrukbar för produktion av skogsråvara. På varje 220 m som ledningen dras genom skogsmark förstörs en hektar produktiv skogsmark. I Södermanland är tillväxten per hektar 7 kubikmeter per år. Ledningsdragningen är i storleksordningen 75 km lång. Om antagandet görs att endast en tredjedel av sträckan utgör skogsmark innebär det med dagens råvarupris en

värdestegring per år på 150 000 kr som går förlorad. Det är ett värde för både markägarna och samhället som utredarna försummar helt. Tar man dessutom hänsyn till förädlingsvärdet är sannolikt värdet det dubbla. Skogsbruket är en produktiv näring inom den aktuella sträckningen.

Därför ska ledningen förläggas i marken så att ingreppet minimeras.

Alternativa ledningsdragningar med mindre ingrepp

Enligt Svenska Kraftnätets stamnätskarta finns transformatorer i liknande utförande som Hedenlunda – exempelvis - utanför Trosa/Västerljung, utanför Järna, utanför Norrköping. På kartan verkar skillnaderna i avståndet till SSAB i Oxelösund inte stora jämfört med Hedenlunda alternativen. Gemensamt för dessa tre stationer är att ledningen till Oxelösund kan följa den infrastruktur som redan finns med både motorväg, järnväg eller kraftledningar nära. På samrådsmötet/öppna huset blev informationen att Hedenlunda har tilldelats inte att de stationer som nämnts ovan valts bort av några skäl trots att direkta frågor ställdes. Vår upplevelse är att dragningen från någon av dessa tre stationer skulle innebära mindre ingrepp än något av alternativen från Hedenlunda, eftersom ledningsdragningen kan följa redan befintlig infrastruktur. För Trosa/Västerljung och Norrköping finns också alternativ att dra ledningen sjövägen till SSAB. Direkta frågor ställdes om dessa alternativ, men svaren uteblev, men med rekommendationen att skicka in våra alternativa sträckningar enligt ovan.

Vi ifrågasätter att inte dessa alternativ finns med i samrådsprocessen.

Fastighetsspecifika synpunkter

Råsjön är en släktgård i tredje generation. Gården kommer att förbli i familjen ytterligare generationer med stor sannolikhet.

Sedan Helena Åfeldt tog över gården har hon och hennes make Sten Åfeldt gjort stora investeringar för att rusta upp den. Till detta ska läggas 100-tals timmar i arbetstid.

Jordbruksdelen arrenderas ut och skogen sköts enligt upprättad skogsvårdsplan.

Dragningen enligt de skisser som finns i Vattenfalls samrådsunderlag skär igenom fastigheten Råsjön 1:1. Enligt underlaget ska kraftledningen – citat "byggas som trädsåker med en skogsgata på 40 - 45 m" slut citat. Det betyder att kraftledningen i så fall gör anspråk på mellan 6 - 8 % av Råsjöns hela areal.

Vi anser att en luftledning genom fastigheten Råsjön 1:1 är helt oacceptabel, då ledningen gör anspråk på en procentuellt alltför stor areal. Gårdens intäkter från skogen och arrendet är betydelsefulla bidrag till att finansiera driften och det kontinuerliga underhållet.

Kraftledningen kommer att innebära omfattande påverkan på landskapsbild, boendemiljön och naturmiljö. Boningshusets läge på fastigheterna Råsjön 1:1 och

närliggande boningshus på fastigheten Råsjön 1:2, som också är i familjens ägo, och kraftledningens planerade draging ger en visuell kollaps jämfört med nuläget. De öppna falten med den skogliga inramningen är en naturskön miljö. Denna vy kommer i stället att helt domineras av kraftledningens sträckning med ett avstånd alltför nära de båda boningshusen. Den rogivande landskapsbild som nu finns omvandlas till en industriell fond som verkar avskräckande, vilket påverkar inte bara fastigheternas ekonomiska värde negativt utan förstör också helt den rogivande natursköna platsen.

I Vattenfalls samrådsunderlag står under rubriken - Samlad bedömning – att konsekvenserna för naturmiljö och boendemiljö är små till måttliga samt att det är måttliga konsekvenser för landskapsbild. Vår bestämda uppfattning är att konsekvenserna blir betydande för fastigheten Råsjön 1:1 både vad gäller miljö och ekonomi samtidigt som det även kan föreligga en hälsorisk. Därför kan vi inte acceptera en draging av 2 stycken luftledningar på vardera 130 kV över vår mark.

Vi anser att det enda alternativet som är möjligt är en markkabel.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan av elektromagnetiska fält
- Påverkar inte friluftsliv
- Påverkar inte landskapsbild eller sänker fastighetens värde.

Vårt ställningstagande

Vi anser att området kräver en utökad miljökonsekvensbeskrivning.

Skälen som har anförts till att dra luftledningar utgår enbart från ledningsägarens villkor att kostnadsminimera till slutkund. Vi förväntas upplåta mark och därmed avstå produktiv jord- och skogsmark och samtidigt acceptera de stora ingrepp på landskapsbild och miljö som luftledningen medför. Vi kan inte acceptera detta

De hälsorisker som kan föreligga vill vi inte utsättas för.

Den biologiska mångfalden är hög runt det område ledningen är tänkt att dras. Vi varnar om den och bedömer att mångfalden rubbas om en luftledning kommer till stånd.

Vi vill inte i grunden hindra projektet men kan bara acceptera att ledningarna förläggs i marken.

Vi tycker att innehållet i samrådsunderlaget är alldeles för bristfälligt för ett så stort och omfattande projekt som en högspänningsledning är.

Om transformatorn i Hedenlunda är utredd som det enda möjliga alternativet är markkabeldragning utmed järnvägssträckningen Flen – Oxelösund (TGOJ-banan) det alternativ som vi förordar. Det är en befintlig infrastruktur som ledningen går utmed. Miljöpåverkan minimeras genom en sådan dragning. Samtidigt är vår bedömning att det blir den kortaste vägen.

Om SSAB har behov av 400 kV ska det redovisas och också tydliggöras varför det utelämnas i samrådsunderlaget.

Samrådsmötet/Öppet hus den 10/6

På samrådsmötet/öppna huset gavs ingen information som ledde till bättre tydlighet. Frågor vi ställde som låg utanför det innehåll som finns presenterat i samrådsunderlaget som skickats till oss inför samrådsmötet/öppet hus besvarades inte. De frågor vi ställde och de synpunkter vi framförde fick vi inga svar på. Vi anmodades att skriva ner synpunkter och skicka in inom den tid som fanns utsatt i samrådsunderlaget. Intrycket var dessutom att de synpunkter som vi uppmanades att delge Vattenfall senast den 26/6 inte självklart bifogades i sin helhet utan endast i en sammanfattning till tillståndsprovande myndighet.

Rent generellt är penseldragen i det som beskrivs i samrådsunderlaget alltför grova. Vi har inte heller erbjudits kartbilder med en upplösning som på ett informativt sätt visar tänkta dragningar.

Tid för inlämning av synpunkter

Det har ställts mycket kort tid till förfogande att yttra sig över ledningsdragningens alternativ. Det är mycket för en lekman att sätta sig in i. Vi förbehåller oss därför rätten att ha möjlighet att komplettera vårt yttrande.

Fastighetsägare till Råsjön 1:1

Kopia av denna skrivelse skickas till

Energimarknadsinspektionen

Länsstyrelsen i Södermanland

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 14:09
Till: Samråd
Kopia:

Ämne: Yttrande över Kraftledning Hedenlunda-Oxelösund
Bifogade filer: Yttrande avseende ny 130 kV kraftledning mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund.pdf

Till Vattenfall Elsdistribution AB
c/o Rejlers Sverige AB

Bifogar vårt yttrande med synpunkter i ärendet i bifogad .pdf fil.

Vi har för avsikt att även skicka kopia till några berörda myndigheter, så att det diarieförs formellt och förhoppningsvis kan beaktas mera direkt också.

Vi har väldigt mycket frågor och känner även stark oro och osäkerhet, om vad det kan innebära och våra rättigheter i detta ärende. Vi delar det med många fler, som informerats mycket bristfälligt av Vattenfall i ärendet, i förhållande till möjliga konsekvenser, trots många sidor text och kartor mm.

Vi har nu försökt att ge ett balanserat och kortfattat konstruktivt yttrande, till stor del med juristhjälp.

Vi hoppas kunna bidra till och hålla en positiv öppen dialog framöver, mot en energieffektiv, miljöriktig och människovänlig lösning på SSAB:s miljöproblem.

MVH

2019-06-24

Vattenfall Eldistribution AB
c/o Rejlers Sverige AB
samrad@rejlers.se

Yttrande över Vattenfalls samrådsunderlag avseende ny 130 kV kraftledning mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund, Flens och Oxelösunds kommuner, Södermanlands län

Som berörda fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Vi ställer oss bakom den allvarliga kritik om brister i samrådsunderlaget som länsstyrelsen framfört i sitt yttrande daterat 2019-06-14, dnr 407-4506-2019. Vi vill i detta sammanhang framhålla följande. Den utredning som Vattenfall hittills har presenterat är enligt länsstyren inte tillräcklig för att bedöma vilken miljöpåverkan de olika alternativa ledningsdragningarna kommer att medföra eller för att kunna bedöma hur en kommande miljökonsekvensbeskrivning ska avgränsas. Det saknas underlag för att bedöma hur de olika alternativen kommer att påverka landskapsbild, natur- och kulturvärden samt människors hälsa. Vidare saknas information om vilka inventeringar av naturvärden som kommer att göras i kommande skeden i processen. Vilka djur- och växtarter som skulle kunna påverkas av ledningarna och under uppförandearbetet har hittills inte heller redovisats.

Den nya kraftledningen bör i möjligaste mån följa redan ianspråktaga ledningsgator och vägar för att minska inverkan på natur- och kulturvärden. I vilken utsträckning detta är möjligt för de olika alternativen redovisas inte i samrådsunderlaget. Information saknas också om de alternativa sträckningar som Vattenfall redan har valt bort innan samrådet liksom skälen till varför de valts bort. Inte heller valet av anslutning till just Hedenlunda redovisas. Det saknas även fullständiga beskrivningar av vilka riksintressen som kommer att påverkas och hur. De kartor som tillhör samrådsunderlaget är svårtolkade.

Utöver den kritik som har framförts av länsstyrelsen vill vi även tillägga att Vattenfall hittills inte tillräckligt redovisat skälen till varför en markförlagd ledning, oavsett ledningsdragning, skulle vara ett mer komplicerat eller kostsamt alternativ i förhållande till den påverkan på natur- och kulturvärden de olika alternativen ger upphov till. Varför markkabel som alternativ inte har redovisats framgår inte av samrådsunderlaget trots att det är tydligt att markkabel kräver betydligt smalare schakt än en gata för luftledning. Sannolikt skulle även en markförlagd ledning också vara betydligt mindre sårbar i händelse av t ex krig eller sabotage. Uppförande av höga luftledningar med ledningsgata om 40-50 meter kommer att allvarligt påverka landskapsbild i skogs-, betes- och åkerlandskapet. Som tidigare nämnts bör redan ianspråktaga korridorer (kraftledningar, vägar, järnvägar) i första hand användas för luftledningar för att minska ingreppen i landskapet. Stora opåverkade områden ska värnas och viktiga områden för naturvård och kulturmiljövård bör så långt som möjligt undvikas.

Vi tycker att det är mycket positivt att SSAB vill göra investeringar för att minska utsläpp av växthusgaser från sin produktion. Av samrådsunderlaget framgår dock inte varför

nollalternativet, att kraftledningen inte byggs, skulle innebära att förändringarna av tillverkningen vid SSAB inte skulle kunna genomföras. Några alternativa sätt att minska utsläppen av växthusgaser har inte redovisats fast sådana rimligen bör finnas. Andra alternativ skulle kunna medföra en mindre miljöpåverkan än de starkströmsledningar som är föremål för samrådet.

Vad gäller den alternativa delsträckan 2A som skulle påverka vår fastighet, vill vi framhålla följande. Av den översiktliga utredning som Vattenfall redovisat och av länsstyrelsens yttrande framgår att sträckan går igenom ett område med ovanligt många fornlämningar. Dragningen är därför olämplig ur kulturmiljösynpunkt. Vidare skulle en luftledning i detta område påverka landskapsbilden och göra stora ingrepp i naturen, i skogs- betes- och åkermarker. I området finns inte några befintliga höga kraftledningar. Vår fastighet är bebyggd med en stuga som har funnits i släkten i hundra år och är av stor betydelse för oss och vår familj och släkt. Liknande äldre bebyggelse med mindre stugor och hus omger fastigheten.

Vid samrådet i Bergshammars bygdegård den 11 juni 2019 presenterades andra kartor än de som redovisas i samrådsunderlaget på Vattenfalls hemsida. Av en av dessa kartor tycks ledningen enligt alternativet 2A dras i nära anslutning till vår fastighet eller till och med över vår fastighet. De olika kartorna och bristen i förklaringar från Vattenfalls företrädare vid samrådet skapar mycket stark oro och otrygghet hos oss vad gäller de alternativa ledningarnas dragningslinjer.

Mot bakgrund av den kritik och brister som har påpekats av länsstyrelsen i detta tidiga stadium och de synpunkter som vi och andra berörda framför i detta samråd måste Vattenfall komplettera miljökonsekvensbeskrivningen och förtydliga sina planer i kommande underlag i detta ärende. Detta är av stor vikt för oss som kommuninvånare och som ägare till en fastighet som kan komma att påverkas av de alternativ för luftledning som redovisats i samrådsunderlaget. Vi önskar att ta del av och ges möjlighet att yttra oss över kommande utredningar i ärendet.

Med vänlig hälsning,

Källstugan Bärbo Stigtomta Näs 1:12

Johannesdal 2019.06.18

Till Länsstyrelsen Södermanland, Energimarknadsinspektionen,
Energimyndigheten, Näringsdepartementet samt Vattenfall

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130 kV-
kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Namn: .

Fastighet: Stigtomta – Björka 1:5, Adress: Björkatorp , Johannesdal
Ursprung: Stigtomta – Björka 1:1 Avskild mark: Hagstugan 2:1

Synpunkter:

1. Vid södra delen av sträcka 2A på översikt av alternativa stråk går den tänkta ledningen över ovan nämnda fastighet. Detta måste vara ogenomförbart enligt gällande regler vid ny dragning av kraftledningar. Vi accepterar inga luftledningar vid/över vår tomt. Säkerhetsmarginalerna till alla grannar är alltför små för att kunna pressa in en kraftledning över detta område.
2. Se förslag på ny sträckning av 2A, se bifogad karta.
3. Elledningarna dras med **jordkabel** vilket vi anser vara det bästa alternativet! Detta på grund av:
  - a) Mindre miljöpåverkan; CO2 utsläppen minskar (Carbon footprint report) mindre åverkan på bra odlingsmark , mindre påverkan av bins försämrade pollinering i hela odlingslandskapet (Bioconcern, Inc., Chicago, IL(USA); IIT Reasearch Inst., Chicago, IL(USA), risken för barnleukemi minskar <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/omraden/magnetfalt-och-tradlos-teknik/magnetfalt/kraftledningar>
  - b) Aspekter ur säkerhetssynpunkt: risken för sabotage samt åverkan vid exempelvis brand minskar, oroande med närheten till Skavsta flygfält samt på låg höjd ofta förekommande övningsflygningar från flygskolan.
  - c) Löftet till kommande generationer: GENERATIONSMÅLET!
<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Klimatneutralt-Sverige/Industri/>
4. Nyttja befintliga eldragningar/ sår i naturen till denna kraftledning.

Underskrift

Från:
Skickat: den 19 juni 2019 17:43
Till: Samråd
Ämne: Re: synpunkter på dragning av kraftledning HEDOX
Bifogade filer: SV_ Vattenfall.rtf; Johannesdal 2019,tänkt elledning.docx

Hej!

Har kompletterat synpunkterna + bifogar karta!

18 jun 2019 kl. 17:20 skrev Samråd <Samrad@rejlers.se>:

Hej,

Tack för era synpunkter, vi tar med oss dessa i den fortsatta processen. Jag kan inte se någon bifogad karta. Vill du skicka den igen?

Vänliga hälsningar

Konsult, koncession och tillstånd

rejlers.se

Rejlers
Lindhagensgatan 126
112 51 Stockholm

<image001.png>

<image002.png> <image003.png> <image004.png> <image005.png> <image006.png>

Från:
Skickat: den 18 juni 2019 12:33
Till: Samråd <Samrad@rejlers.se>
Ämne: synpunkter på dragning av kraftledning HEDOX

Här kommer våra synpunkter!

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn

Fastighet: Adamsdal Åsby 3:37

Synpunkter:

kalla till ett nytt möte med en ordentlig
genomgång efter semestern. Utgått datum
för synpunkter till 1 september.

Presentation i ändamålsenliga lokaler
med sittplatser och där gänge ordningsregler
används. En talar ut gången.

Snarest skall alla fastighetsägare få de
något upplösta kartor samt utgå info via mail
som pdf fil.

MUH

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 12 juni 2019 00:08
Till: Samråd; andreas.brolund@vattenfall.com
Ämne: Angående samrådsmöte Bergshammar 20190611

Stigtomta 20190611

Till:
Vattenfall Eldistribution AB
Att: Andreas Brolund
andreas.brolund@vattenfall.com

Rejlers Sverige AB
Att: Fredrik Nystrand
samrad@rejlers.se

Angående samrådsmöte Bergshammar 20190611

HedOx är en intressegrupp som startats för att företräda fastighet/markägare av den planerade högspänningsledningen mellan Hedenlunda i Flen till SSAB i Oxelösund. Det finns idag flera alternativa sträckningar och alla berörda fastighetsägare/markägare som önskar kan vara medlemmar i HedOx.

Målet med gruppen är att vara en gemensam röst i dialog med berörda myndigheter, kommun, Vattenfall, SSAB och dess underentreprenörer.

Då mötet i Bergshammar var illa organiserat och blev ganska kaotiskt och inte mycket information gavs önskar vi ett nytt möte i en ändamålsenlig lokal med sittplatser och där projektet kan presenteras av Vattenfall och Rejlers i lugn och ro och frågor kan ställas under ordnade former genom handuppräckning.

Därför föreslår vi:

1. **Att** ett nytt samrådsmöte hålls mellan 1-10 augusti 2019.
2. **Att** de kartor och övrig information som delgavs på mötet skickas snarast högupplösta i PDF-format via epost eller görs tillgängliga på internet.
3. **Att** enligt Miljöbalken kapitel 6, samt EU-rättsliga och internationella krav enligt Århuskonventionen:

”Det är allmänhetens rätt att delta i beslut om miljön samt allmänhetens rätt att få tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.”

HedOx skall därför registreras som en remissinstans hos berörda myndigheter, kommuner, SSAB och Vattenfall vilket gör att alla parter kan kommunicera enklare, snabbare och mer effektivt.

4. **Att** tiden för yttrande flyttas till den 1 september 2019.

Vänlig hälsning

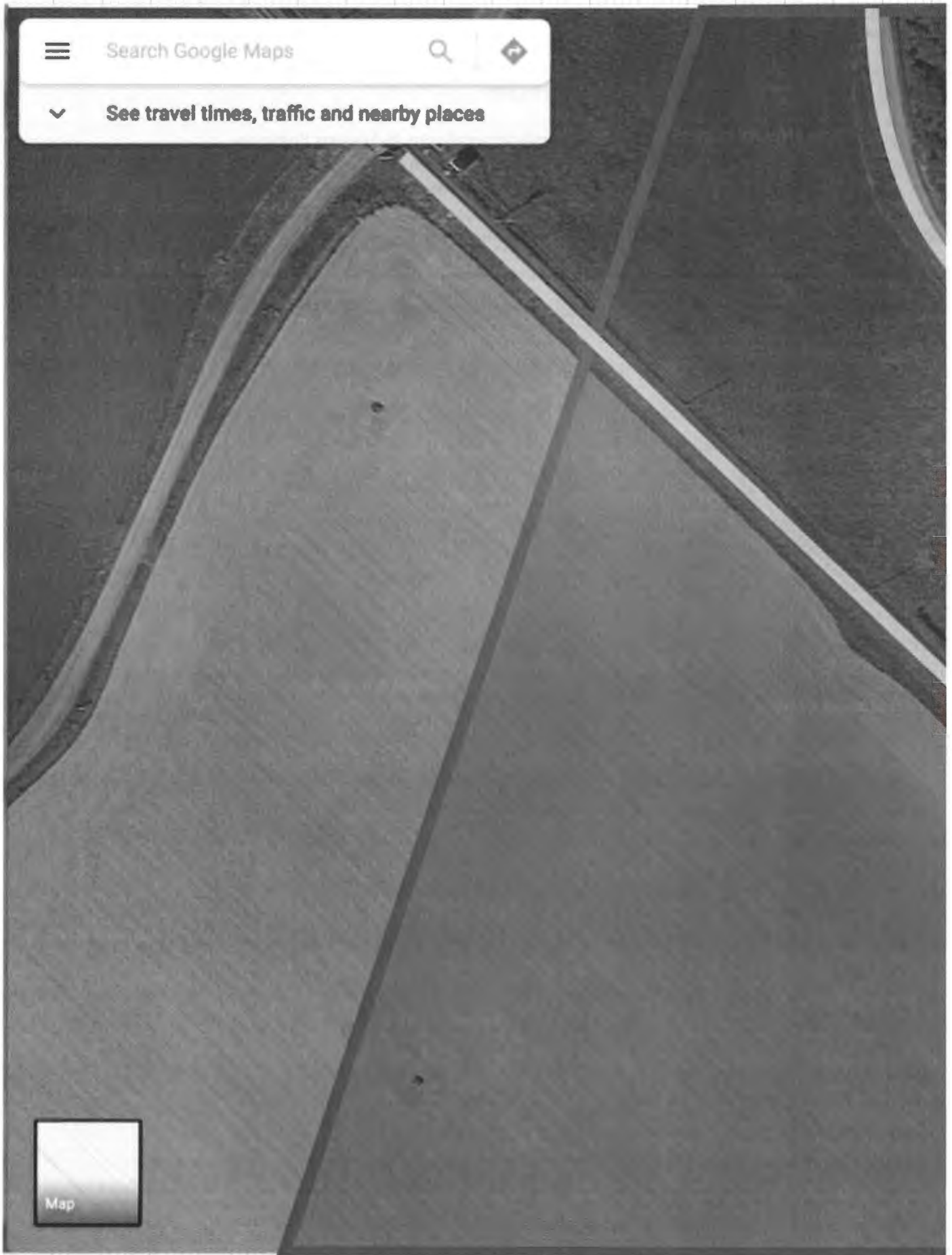

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 23:09
Till: Samråd
Kopia: .@vattenfall.com; Nyköpings Kommun;
sodermanland@lansstyrelsen.se; registrar@ei.se;
registrator@energimyndigheten.se
Ämne: Synpunkter Högspänningsledning Hedenlunda - SSAB
Bifogade filer: kter.pdf; Bilaga FAKTA.pdf

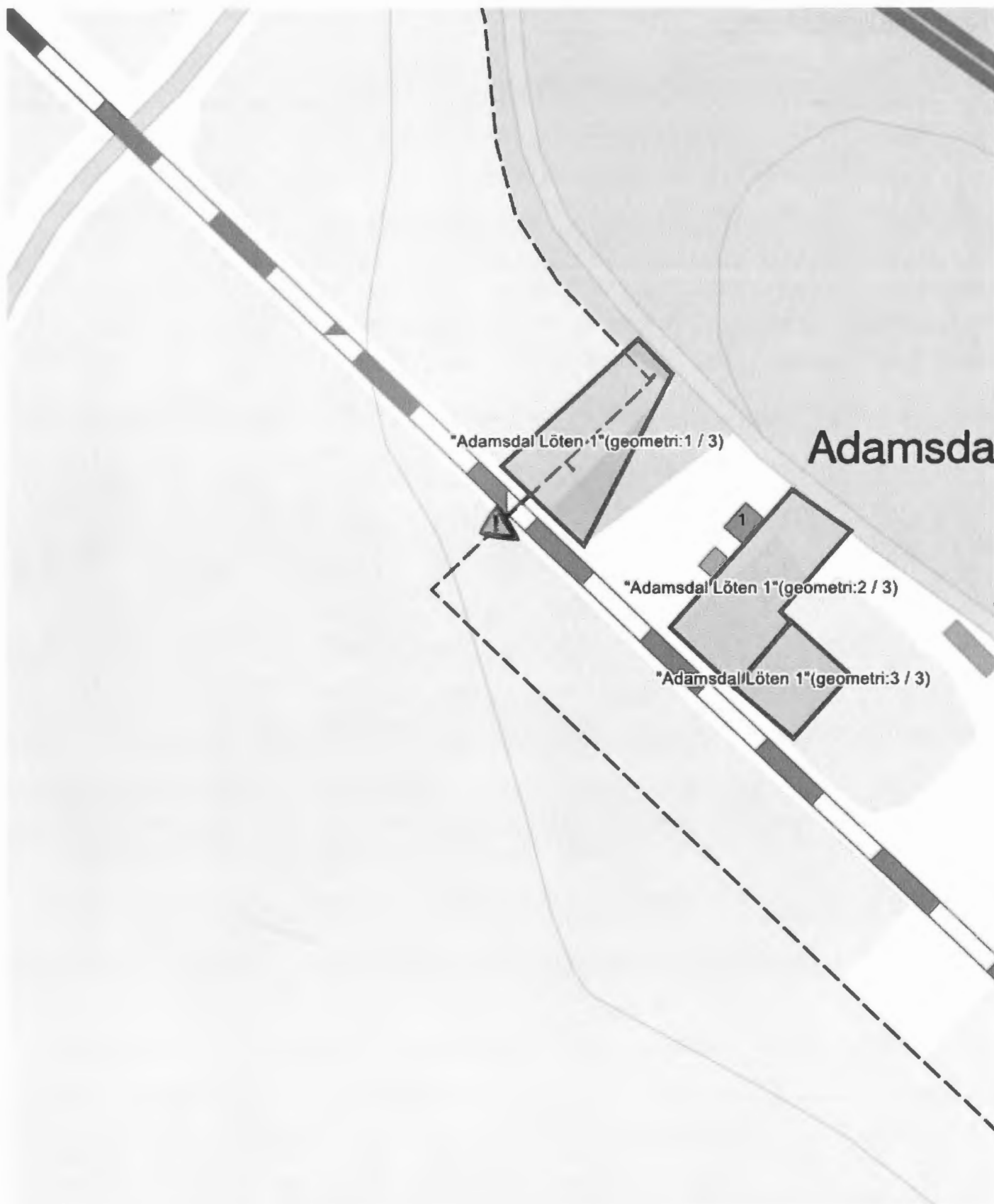
Svar angående Högspänningsledning mellan Hedenlunda i Flen – SSAB i Oxelösund.

+ 3 bilagor.

Bilaga 1

Bilaga 2. Karta Ledningsgata över Adamsdal (Åsby 3:37)

Bilaga 3. Huvudvattenledning. Streckad linje: Huvudvattenledning 250mm Nyköping - Stigtomta, Vrena

Vänlig hälsning

Stigtomta 20190626

Yttrande gällande den 2 x 130kV planerad högspänningsledningen mellan Hedenlunda i Flen till SSAB i Oxelösund.

Mottagare:

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Cc:

Vattenfall Eldistribution AB
Nyköpings Kommun
Länstyrelsen Södermanland
Energimarknadsinspektionen (Ei)
Energimyndigheten

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter.

Kort varsel och bristfällig information

Som sakägare med mina begränsade kunskaper om svensk eldistribution kommer jag här först att redogöra för hur jag har informerats från Rejlers AB och Vattenfall.

Inledningsvis vill jag påpeka att mina kunskaper om el-distribution inte förbättrades av vare sig det brev från Vattenfalls konsult Rejlers AB utfärdat den 24/5 2019 som sändes till mig som berörda fastighetsägare och kom mig tillhanda den 27/5 eller det Samrådsmöte som hölls i Bergshammars bygdegård den 11/6 av Vattenfall och deras konsult Reilers AB. Tvärtom så blev frågorna flera och få frågor fick något svar.

Det korta varslet samt att brevet skickas ut precis **innan** många helgdagar känns inte som en slump utan snarare ett medveten handling att ge oss så lite tid som möjligt att sätta oss in i detta och inkomma med svar. 1 maj, Kristi Himmelfärdsdag, Sveriges Nationaldag, Pingstdagen, Midsommarafton samt skolavslutning med alla klämdagar samt semestertider är det inte rimligt att jag som sakägare skall ha 11 arbetsdagar på mig att samla in fakta och skriva synpunkter i en så stor och komplex fråga.

Jag har skickat 3 mail den 11/6 till Rejlers AB samt Vattenfall som jag önskade svar på för att kunna ta ställning, jag har fått 1 (ett) svar dagen innan ansökan skall vara inlämnad, igår, de övriga har jag fortfarande inte fått till dags dato, (sista datum för insändande av synpunkter 26/6.) Med den korta tiden jag har på mig förväntar jag mig också en ömsesidig respekt angående svarstider. Av den anledningen yrkar jag nedan på ett nytt Samrådsmöte och en senarelagd tid för inkommande av Synpunkter till den 1 september.

Det är beklagligt, jag hoppas att vi kan föra en bra snabb och faktabaserad dialog fortsättningsvis genom denna process som annars kan bli mycket lång.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. ”Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden.”

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik.

Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning.

Vattenfall redovisar enbart att det är ”komplicerat” med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara ”komplicerad” och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Påverkan på Nyköpings kommuns expansion.

Nyköpings kommuns ambition att årligen öka invånarantalet med 700 blir problematisk. Nyköpings kommun, landstinget samt EU har under flera år investerat för att främja turismen i Sörmland.

Hela Högspänningsprojektet upptar 3.3 miljoner m² vilket motsvarar mer än 462 fotbollsplaner. Se Bilaga 1. FAKTA.

Luftledning kräver en bred skyddszon där människor inte varaktigt får vistas och ej heller bebyggas. Det innebär en effektiv spärr mot kommunal expansion i Nyköpings kommun som redan har den planerade höghastighetsbanan samt den expanderande Skavsta flygplats, motorvägen E4:an samt 2 riksvägar R52 och R53. Ytterligare ett hinder i form av en högspänningsledning målar in Nyköpings i ett hörn som effektivt bromsar framtida expansioner och skadar de mindre företagen på landsbygden

Sörmlands nya näring, turism, har alla insett det?

Sörmland har de senaste 30 åren genomgått en transformering från industri till små företag och särskilt inom turism och eko-odling på landsbygden. Detta har skett utan mycket väsen av sig, men Sörmland har inte förlorat dessa arbetstillfällen då SAAB, Nyge, Sunlight och många andra företag försvunnit.

Vi har växlat om till en annan näring nämligen mindre företag och främst på landsbygden inom turism, event, mat, boende, jaktresor, stuguthyrning, upplevelseresor mm.

Denna näring är oerhört viktig även om den inte är lika framträdande som ett stort företag eller fabrik, men den sysselsätter lika många.

Orörd natur med slott och herresäten i en ren miljö och ekologi som ledstjärna har satt Sörmland på kartan på riktigt. Turismen i Sverige omsätter 284 miljarder och dess exportvärde är nu lika stort som järn, stål och läkemedel tillsammans. Det är detta vi nu satsat på och att skära sönder Sörmland med en stor kraftledning kommer att få ödesdigra konsekvenser för många av dessa näringar, och den kommer att vara oåterkallelig. Se Bilaga 1. FAKTA.

CO2 utsläppen 4-5 dubblas med luftledningar

Vi välkomnar initiativet och ambitionerna från SSAB att minska de fossila utsläppen från deras verksamhet och att driva sin verksamhet med el och få ned bl.a. CO2 utsläppen är mycket bra.

MEN när ambitionen och hela vitsen är att sänka CO2 utsläppen är det ytterst oansvarigt av Vattenfall att föreslå luftledningar som bevisats i sig ÖKA CO2 utsläppen med 4-5- gånger mer CO2 än en nedgrävs markkabel. Detta rimmar väldigt illa med ambitionerna. Se Bilaga 1. FAKTA.

Minskning av bin

Minskningen av biologisk mångfald och då främst den minskning av pollinerande insekter som främst bin reduceras kraftigt när de utsätts för hög EMS (Elektromagnetisk strålning). Detta får även en negativ effekt på grödors avkastning. När det gäller just 2 x 130kV ledningar så vet man inte påverkansgraden på bin då ingen studie gjorts, därför måste försiktighetsprincipen råda. Se Bilaga 1. FAKTA.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett

synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.

Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.

Minskat markintrång.

Mindre klimatpåverkan.

Mindre påverkan elektromagnetiska fält.

Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.

Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.

Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av: Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).

Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och

företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Modern teknik ska användas och att Vattenfall lever upp till sitt löfte om att överföringsförbindelse ska ske med minsta möjliga påverkan som på enskilda och allmänna intressen samt vara drivande i att minska negativ miljöpåverkan som en ökning av CO₂ som idag är vårt största hot mot miljön. Regeringen har uttalat att miljön har högsta prioritet och den kostnaden inte är förhandlingsbar. Målen är tydligt beskrivet i Miljöbalken.

Den naturresursbesparande markabeltekniken ser allt fler som nyckeln till energiomställningen i Europa.

Fördelarna med en nedgrävd kabel är många: En robust strömförsörjning kan skapas i närtid utan segslitna och tidsödande förhandlingar mellan berörda markägare, kommuner och myndigheter.

Markägare och kommuner får ett begränsat intrång och kan lättare expandera och bruka sina marker. Landskapet förfulas inte. Onödig strålning försvinner nästan helt. Den biologiska mångfalden och pollinering kan fortgå av bl.a. bin. Att markkabel inte ökar CO₂ utsläppen i förhållande till luftledning gör att markkabel blir ett självklart val.

Vattenfall har tittat fokuserat på kostnaderna för själva ledningsdragningen och utelämnat att sätta ett pris på de många nackdelarna för kommuner och markägare. En kalkyl som också värdesatte de samhällsekonomiska konsekvenserna skulle visa att markkabelalternativet är billigare än luftledningen sett över dess livslängd. Svenska Kraftnär menar att långsiktigt kan markledning till och med vara billigare än luftledning då underhåll och risk

för skador av stormar och nederbörd minskar avsevärt samt att kraven på kontinuerlig tillförlitlig eltillförsel fullföljs.

Uppmaning till er alla

Jag uppmanar härmed Vattenfall och berörda myndigheter, kommuner och instanser att väga in den samhällsekonomiska aspekten, miljöpåverkan och de ökade CO2 utsläppen med luftledningar i beslutsunderlaget som redovisas separat i bilaga 1. FAKTA.

Fastighetsspecifika synpunkter

Några ord från hjärtat.

Min fastighet Åsby 3:37 2 km sydöst om Stigtomta har redan idag järnvägen (TGOJ-banan) som löper utmed hela tomtgränsen i söder. 200m norrut löper riksväg 52 och 2-400m västerut sker inflygningarna på låg höjd till Stockholm Skavsta flygplats. Ytterligare 500m till 1km västerut planeras den nya Ostlänken med höghastighetståg. Och nu planeras en Högspänningsledning precis över mitt bostadshus, mitt hus ligger mitt i den planerade ledningsgatan.

Se bilaga 2, Karta.

Min mark korsas dessutom av huvudvattenledningen mellan Nyköping och Stigtomta - Vrena.

Se bilaga 3. Huvudvattenledning

Jag har fått åliggande från Nyköpings kommun, miljökontoret som dömt ut min 3-kammarbrunn och jag måste därför installera ett helt nytt avloppssystem senast den 1 oktober 2019, kostnad 163 000:- vilket ja begärt anstånd med.

För en månad sedan startade jag installationen av 36 solpaneler till en kostnad av ca. 122 000:- . Här har jag byggt en speciell elektronikverkstad där jag har min verksamhet. Jag arbetar som konsult härifrån Adamsdal, ironiskt nog åt just SSAB:s Stålham. Jag arbetar med bl.a. med elektronisk konstruktion av trådlösa styrsystem och givare i nätverk samt dokumentation. Denna verksamhet kan inte bedrivas med kraftledningar i närheten som helt kommer att störa ut min

verksamhet.

Jag hoppas att ni förstår att jag är djupt bekymrad.

Bortsett från flyget och de få tåg som passerar är detta en idyll som jag köpte för 6 år sedan för att arbeta från och samtidigt njuta av den fantastiska naturen där vi odlar allt ekologiskt, sköter våra frigående höns som går löst på vår stora äng. Djurlivet är rikt med kronhjort, häger och svan och ibland hittar Havsörn och duvhöken några av våra höns för en god middag, då och då kommer både räv och mård förbi.

Jag trivs helt enkelt här och vill inte att något av denna idyll förstörs vilket också kommer att påverka mitt arbete så negativt så jag måste flytta vilket vore förödande för oss, inte minst ekonomiskt, jag orkar helt inte med flera motgångar.

Därför yrkar jag:

1. **Att:** markabel används.
2. **Att:** samförläggning sker utefter befintliga ledningsgator och/eller följer övrig infrastruktur.
3. **Att:** luftledningarna på över 50 kms längd upptar en markyta på över 3.3 miljoner m² (462 fotbollsplaner) i anspråk är en Betydande Miljöpåverkan (BMP) och skall därför behandlas som detta där en Specifik miljöbedömning, samt Avgränsningssamråd görs innan en Miljökonsekvensbeskrivning slutförs. Jag yrkar därför att en STOR MKB (Miljökonsekvensbeskrivning) görs.
4. **Att** ett nytt samrådsmöte hålls mellan 1-10 augusti 2019.

5. **Att** tiden för yttrande flyttas till den 1 september 2019.

6. **Att:** Detta yttrande skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan samt till Länsstyrelsen och alla berörda parter. Utdrag eller "enskild bedömning" får **EJ** göras.

Att dialog med Reilejs har varit mer eller mindre omöjlig med uteblivna svar på epost och telefonsamtal där ingen svarar är mycket anmärkningsvärt.

Därför vill jag försäkra mig om att detta yttrande diarieförs känner jag mig tvungen att även cc/sända kopia till följande, jag ber om ursäkt för detta men jag hoppas på er förståelse.

Vattenfall Eldistribution AB andreas.brolund@vattenfall.com
Nyköpings Kommun Mail skickas till: kommun@nykoping.se
Länsstyrelsen Södermanland Mail skickas till: sodermanland@lansstyrelsen.se
Energimarknadsinspektionen (Ei) Mail skickas till: registrator@ei.se
Energimyndigheten Mail skickas till: registrator@energimyndigheten.se

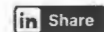
Bilaga 1. FAKTA

Bilaga 2. Karta

Bilaga 3. Huvudvattenledning

Ägare: Åsby 3:37

Tweet

HedOx

Senaste Nytt

Fakta

Vårt krav

Tips

Namnsamling

FAKTA

462 Fotbollsplaner, så mycket mark krävs.

Luftledningarna på över 50 km och med en bredd av 45m + 10m på var sida upptar en markyta på över 3,3 miljoner m² vilket motsvarar mer än 462 fotbollsplaner. Har en betydande miljöpåverkan anser vi. Därför yrkar vi på att Länsstyrelsen i sin bedömning behandlar ansökan som en Betydande miljöpåverkan (BMP). Detta skall nu Länsstyrelsen avgöra om det är. I annat fall kommer den att behandlas ha en "liten miljöpåverkan".

Sörmlands nya näring, turism, har alla insett det?

Sörmland har de senaste 30 åren genomgått en transformering från industri till små företag och särskilt inom turism och eko-turism. Orörd natur med slott och herresäten i en ren miljö och ekologi som ledstjärna håller på att sätta sörmland på kartan på riktigt.

Turismen i Sverige omsätter 284 miljarder och dess exportvärde är nu lika stort som järn, stål och läkemedel tillsammans.

Utländsk turism ökar och bidrar stort till Sörmland samtidigt som svenskar turistar allt mer i Sörmland vilket innebär att de bidrar till nya arbetstillfällen i många mindre företag på landsbygden. Se några av de företag som finns i Stigtomta.

Allt fler besökare väljer Sverige på sin semester och till och med juli ökade antalet övernattningar från utlandet kraftigt med 8 procent*. Undersökningen visar att 90 procent av utländska turister är nöjda eller mycket nöjda med vad man gjorde under sin senaste Sverigesemester.

SKL Turismen är idag en av Sveriges basnäringar.
 Besöksliv Sörmland Turism, Sörmland lyfter maten – lokalt och internationellt
 Visit Sörmland Sörmland öppnar sina portar för turismen
 Turismnytt 9 av 10 utländska turister älskar sitt Sverigebesök
 Regeringen nysatsar Regeringen storsatsar på turism
 Turism, en basnäring med ambition
 P4 Radio Sörmland Intresset för naturupplevelser ökar.

Människan vill gott, men det kan få oanade följder

På 60 och 70-talet var hälsoeffekterna av radon, DDT, asbest, flammskyddsmedel mm. helt okända. De användes flitigt tills man 20-50 år senare såg de verkliga skadorna de medförde, Cancer, fosterskador, leukemi mm. Människans utveckling av nya produkter har en lång inkubationstid innan man ser de verkliga skadorna och effekten. Cancer ökar dramatiskt i Sverige, det är ett faktum som Folkhälsomyndigheten och Cancerfonden pekar på.

Det finns idag tillräckligt med forskning som visar att den Elektromagnetiska strålningen från högspänningsledningar i luften påverkar människan, djur, växter samt ökar CO2 ekvivalenten många gånger mer än i jämförelse med nedgrävd markkabel.

Då vi idag vet att markkabel är betydligt säkrare, påverkar människan, djur, pollinering av våra växter och miljön mindre samt minskar CO2 avtrycket, är markkabel det alternativ som bör användas.

Källhänvisning: Folkhälsomyndigheten och Cancerfonden

Markledningar släpper ut betydligt mindre CO2

CO2 ekvivalen utsläppen ökar kraftigt med luftledningar i jämförelse med markledningar. Idag har vi stort fokus på att få ned CO2 utsläppen och EU har beslutat att utsläpp av CO2 och växthusgaser skall minskas med 80-95% till 2050. Det är själva anläggningen av de breda ledningsgatorna som frigör växthusgasen Metan som ökar kraftigt vid anläggning av luftledningar. Metangas är en CO2 ekvivalent växthusgas som kommer att ge CO2 utsläpp i årtionden efter färdigställandet.

Källhänvisning:
Carbon footprint report

Skador på bisamhällen nära högspänningsledningar

Att pollinering av våra växter har blivit ett allt större problem är fastställt och att våra insekter och i synnerhet bin och humlor har minskat har nog de flesta sett med egna ögon, men varför? Forskare tror sig nu ha svaret. Nu har man inte forskat på just 130kV ledningar men vid högre spänningar finns det en klar koppling. *När det gäller 130kV ledningar så vet man inte sambanden, därför måste försiktighetsprincipen råda.*

Amerikansk forskning på bisamhällen visar tydligt att bin påverkas negativt av strålning från högspänningsledningar.

Effekter på honungsbin som utsätts för högspänningsledning är flera.

- (1) Ökad temperatur i bikupan
- (2) onormal propolisering
- (3) fördröjd kåftviktförstärkning
- (4) överskott av drottningceller
- (5) minskning av uppfödningssområde
- (6) dålig vinteröverlevnad.

Källhänvisning:

Bioconcern, Inc., Chicago, IL (USA); IIT Research Inst., Chicago, IL (USA)

Kreatur och rådjur tappar orienteringen av strålningen från Högspänningsledningar.

Bönder har i århundraden känt till att boskapsbesättningar har en otrolig förmåga att alla peka i samma riktning. Förra året upptäckte en grupp tyska och tjeckiska forskare orsaken till denna anpassning, de har en inbyggd kompass.

Laget använde satellitbilder från Google Earth för att utesluta alternativa förklaringar som vinden och solen, och visa att ko och hjortbesättningar tenderar att peka mot magnetisk nord som en levande huvudkompassnål.

Nu har samma lag funnit att högspänningsledningar, som avger starka magnetiska fält, störa orienteringen av boskap och rådjur. Nära dessa linjer går de vilse och de positionerar sig

slumprämissigt. Detta är ännu ett bevis på att kor och hjort har en magnetisk förnuft som bara blivit tydlig för oss.

Källhänvisning:
Discover

Skador på människor

När det gäller effekter på människor är forskningen enig när det gäller bl.a. Leukemi hos barn. i andra fall är den delad men Cancer ökar dramatiskt i Sverige, det är ett faktum som Folkhälsomyndigheten och Cancerfonden pekar på. Ett antal negativa hälsoeffekter har studerats för eventuell association med ELF-magnetfältextponering. Dessa inkluderar bl.a barncancer, cancer hos vuxna, depression, självmord, kardiovaskulära störningar, reproduktiv dysfunktion, utvecklingsstörningar, immunologiska modifieringar, neurobehavioural effekter och neurodegenerativ sjukdom.

Här måste försiktighetsprincipen vägas in.

Källhänvisning:

1. Folkhälsomyndigheten, Cancerfonden
2. WHO Världshälso-organisationen
3. National Cancer Institute

Effekter av högspänningsöverföringslinjer på människor och växter
Långsiktiga hälsoproblem

(1) Risk för att skada DNA.

- Vår kropp fungerar som en energivågsändare och mottagare, som inkorporerar och svarar på EMF. Faktum är att vetenskaplig forskning har visat att varje cell i din kropp kan ha sin egen EMF, som hjälper till att reglera viktiga funktioner och hålla dig frisk.
- Starka, artificiella EMF-material som de från kraftledningarna kan förvränga och störa din kropps naturliga EMF, vilket skadar allt från din sömncykel och stressnivåer till ditt immunsvär och DNA!

(2) risk för cancer

- Efter hundratals internationella studier är beviset som länkar EMF till cancer och andra hälsoproblem högt och tydligt. Högspänningsledningar är de mest uppenbara och farliga, men samma EMF finns i gradvis minskande nivåer längs nätet, från transformatorer till transformatorer till bostäder.

(3) Risk för leukemi:

- Forskare fann att barn som lever inom 100 meter från kraftledning har en 70% större risk för leukemi än barn som lever 2000 meter bort eller mer. (Enligt British Medical Journal, juni 2005).

(4) Risk för neurodegenerativ sjukdom:

- "Flera studier har identifierat yrkesmässig exponering för extremt lågfrekventa elektromagnetiska fält (EMF) som en potentiell riskfaktor för neurodegenerativ sjukdom." (Enligt Epidemiology, 2003 Jul, 14 (4): 413-9).

(5) Risk för missfall:

Det finns "starkt potentiellt bevis på att prenatal maximal magnetfältexponering över en viss nivå (möjligen runt 16 mG) kan vara associerad med missfallsrisk." (Enligt Epidemiology, 2002 Jan, 13 (1): 9-20)

Källhänvisning:

Jignesh Parmar has completed M.Tech (Power System Control), B.E(Electrical)

Vad säger lagen?

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler:

BEVISBÖRDA HOS UTÖVAREN Den som bedriver eller har för avsikt att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska kunna visa att verksamheten kan bedrivas – eller åtgärden vidtas – på ett miljömässigt godtagbart sätt.

FÖRSIKTIGHETSPRINCIP Redan risken för skador och olägenheter medför en skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att negativa effekter på hälsa och miljö ska förebyggas, hindras eller motverkas.

BÄSTA MÖJLIGA TEKNIK För yrkesmässig verksamhet ska man använda sig av bästa möjliga teknik för att förebygga skador och olägenheter. Tekniken måste, från teknisk och ekonomisk synpunkt, vara industriellt möjlig att använda i branschen i fråga.

LÄMPLIG LOKALISERING För alla verksamheter och åtgärder, som inte är av försumbar betydelse, ska en sådan plats väljas att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och för miljön.

Källhänvisning:

Svenska Kraftnät "Elnät i fysisk planering" sidan 19

Kostnad markkabel vs luftledning

4.5.2 kostnader, dimensionering av Nät

På de i Sverige högsta spänningsnivåerna (220 kV och 400 kV) kan anläggningskostnaden för en mark- kabelförbindelse vara 5 -15 gånger högre än för en luftledning med samma överföringskapacitet.

På lägre spänningsnivåer blir kostnadsskillnaden mellan markkabel och luftledning mindre. För en ledning på 40-50 kV kan anläggningskostnaden för en markkabel i många fall vara ungefär den dubbla jämfört med en luftledning med motsvarande överföringskapacitet.

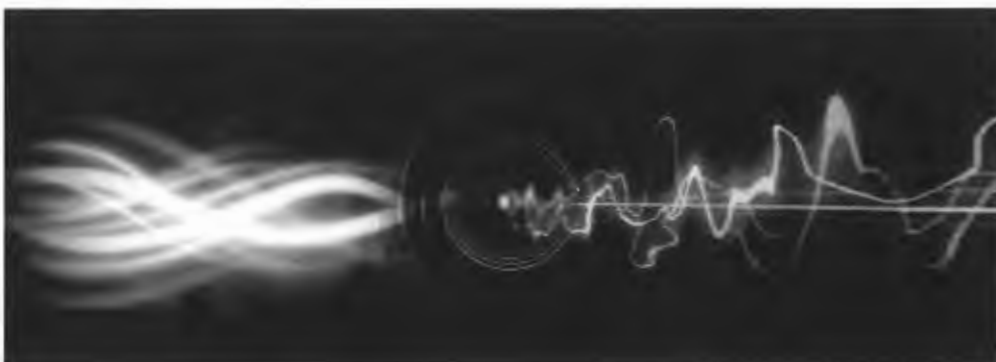
Vid en kostnadsjämförelse (kabel/luftledning) måste också de framtida underhållskostnaderna beaktas. Här har de väderskyddade markkablarna stora fördelar jämfört med icke trädsäkra luftledningar. I väderkänsliga områden kan ett nytt lokalnät med markkabel – sett över hela livslängden – till och med bli billigare än ett nät med isolerad luftledning.

De lokala landsbygdsnäten kommer troligen att fortsätta att byggas om till nät med nedgrävd kabel. För dessa nätnivåer talar leveranssäkerheten starkt för kabel. Sett i ett långt perspektiv kan också de totala kostnaderna i ett markkabelnät snarare bli lägre än i ett nät med isolerad luftledning.

Vattenfall har dock INTE specificerat kostnaderna alls för den aktuella 2 x 130kV ledningen så här får man göra ett realistiskt antagande enligt ovan att kostnaderna för 2 x 130 kV markkabel INTE kan vara orealistiskt mycket högre än Luftledning.

Källhänvisning:

Svenska Kraftnät "Elnät i fysisk planering" Sida 38-39

Störande ljud

Vid fuktigt väder kan elledningar alstra ett sprakande ljud som liknar ljudet från ett brinnande tomtébloss. Ljudet beror på att det uppstår urladdningar kring faslinorna, s.k. koronauraddningar. På en ren och torr faslina är urladdningarna mycket små och ljudet är inte hörbart. När faslinorna är våta samlas en mängd vattendroppar på undersidan. Dropparna förstärker det elektriska fältet på ledarytorna och detta ökar antalet urladdningar.

Vid t.ex. kraftigt regn eller rimfrost på faslinan, kan också rena toner höras.

Källhänvisning:

Svenska Kraftnät "Elnät i fysisk planering" Sida 60

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

MSB Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

MSB ser allvarligt på blottläggning av samhällsnödvändig infrastruktur såsom kraftledningar.

Bakgrund

MSB bildade 2017 en arbetsgrupp med syftet att förbättra samordningen av arbetet med att förebygga, mildra effekterna av och öka förmågan att hantera naturolyckor och naturhändelser i Sverige. I arbetsgruppen deltar 15 myndigheter, SKL samt länsstyrelserepresentanter.

Hot från krig och terrorism

Elektromagnetisk puls (EMP) från kärnvapen kopplar t.ex. till kraftledningar och kan förstöra ansluten utrustning. Direktninjering innebär att någon leder in kraftiga strömpulser direkt på el- eller datakablar i en byggnad.

Terrorism kan inriktas mot myndighetsbyggnader, departement, etc. (ledningsfunktioner), mot förbindande infrastruktur (kraftledningar, vägar, telemaster, ...), eller direkt mot allmänheten i ett visst område (t.ex. slå ut alla informationskanaler inom ett geografiskt område).

Solstormar

är kraftiga energiutbrott på solen som består av strålning eller laddade partiklar. Stormar på solen kan påverka vardagen på jorden genom exempelvis elavbrott, norrsken eller störningar i flygtrafiken."

Men samhällets sårbarhet för solstormar ökar i takt med att utvecklingen går framåt och att beroendet av exempelvis el och elektronik blir större.

(Min kommentar: Kraftledningar i luft torde vara enklare att sabbotera än markkabel.)

Källhänvisning: Vägledning för risk- och sårbarhetsanalys

Epost MSB registrator@msb.se

Datum 2019-06-26

Att: Fredrik Nystrand
Rejlers Sverige AB

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre

sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningsarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag motsätter mig allt intrång på min mark.

En stor grej som inte har beaktats är när vi arbetar själva med våra maskiner måste vi ta hänsyn till vattenledningen som går till Nyköping/Oxelösund som går över våran mark.

Vi får aldrig tanka våra maskiner i närheten av dem här områdena på grund utav att ingenting får spillas i närheten utav ledningen.

Vi måste också ta hänsyn inom allt skogsarbete med transporter från denna sträcka.

De finns också många fornminnen under denna sträcka där vi själva tar hänsyn till fornminneslagen.

Vi är förbjudna att inte sätta upp staket och bygga i dessa områden på grund utav att de är så mycket rasserade fornminnen.

Därför kräver jag en uttökad MKB

Och rätten att yttra mig i efterhand ifall de dyker upp ny fakta

Med vänlig hälsning

Namn

Fastighet Bärsta 7:1 mfl

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmare, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag oroas främst av de elektromagnetiska fält och ljudfenomen som uppstår vid denna typ av kraftledningar. En annan risk är flygtrafiken som går ovanför vår fastighet, en nödlandning skulle bli mycket allvarlig. Större risk för sabotage med luftledning. Detta undviks om markförlagd kabel används.

Vill härmed meddela att jag helt stödjer Länsstyrelsens brev med Diarienummer: 407-4506-2019

Eventuellt kommer jag att komplettera skrivelsen senare, skickar in detta nu då tiden är knapp.

Med vänlig hälsning

Stora Jägarholmen 1:11

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (föredlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Med vänlig hälsning

Fastighet :Nyberga1:2

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet:

Nyberga ~~U~~ Västerlund 1:2

Synpunkter:

Fluset går precis över vägen
fastighet 2b

Ostlänken ska byggas precis
i närheten

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den 26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fålhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmare, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningsarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag oroas främst av de elektromagnetiska fält och ljudfenomen som uppstår vid denna typ av kraftledningar. En annan risk är flygtrafiken som går ovanför vår fastighet, en nödlandning skulle bli mycket allvarlig. Större risk för sabotage med luftledning. Detta undviks om markförlagd kabel används.

Vill härmed meddela att jag helt stödjer Länsstyrelsens brev med Diarienummer: 407-4506-2019

Eventuellt kommer jag att komplettera skrivelsen senare, skickar in detta nu då tiden är knapp.

Med vänlig hälsning

Stentorp 2:2

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 11:21
Till: Samråd
Kopia: kommun@nykoping.se; sodermanland@lansstyrelsen.se;
registrator@energimyndigheten.se; registrator@ei.se
Ämne: Stigtomta-Eneby 2:16. Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund
Bifogade filer: synpunkter-flyttsatter-hedenlunda-oxelosund.pdf

Hej

Skickar bifogat brev som visar våra synpunkter. Anser att byggandet av luftledning ger en Betydande Miljöpåverkan!

Företrädare på hennes uppdrag.

Med vänlig hälsning,

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmare, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”mätliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetspecifika synpunkter

Jag oroas främst av de elektromagnetiska fält och ljudfenomen som uppstår vid denna typ av kraftledningar. En annan risk är flygtrafiken som går ovanför vår fastighet, en nödlandning skulle bli mycket allvarlig. Större risk för sabotage med luftledning. Detta undviks om markförlagd kabel används.

Vill härmed meddela att jag helt stödjer Länsstyrelsens brev med Diarienummer: 407-4506-2019

Eventuellt kommer jag att komplettera skrivelsen senare, skickar in detta nu då tiden är knapp.

Med vänlig hälsning

Stigtomta-Eneby 2:12

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå dock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmare, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag oroas främst av de elektromagnetiska fält och ljudfenomen som uppstår vid denna typ av kraftledningar. En annan risk är flygtrafiken som går ovanför vår fastighet, en nödlandning skulle bli mycket allvarlig. Större risk för sabotage med luftledning. Detta undviks om markförlagd kabel används.

Vill härmed meddela att jag helt stödjer Länsstyrelsens brev med Diarienummer: 407-4506-2019

Eventuellt kommer jag att komplettera skrivelsen senare, skickar in detta nu då tiden är knapp.

Med vänlig hälsning

Stigtomta-Eneby 2:16

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Kommer även att skickas till Nyköpings Kommun, Länsstyrelsen i Södermanland, Energimarknadsinspektion och Energimyndigheten.

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfaras varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag yrkar på

Att markkabel används

Att samförläggning sker utefter befintliga ledningsgator

Sen tycker jag att det är en betydande miljöpåverkan (MBP)

För min del kan halva min skog drabbas.

För jordbrukets del kommer en ev. luftledning försvåra rationellt brukande av marken.

Då stolpar och ev. stag hindrar.

Angående dom sk. Samråden så var dom under all kritik. Det var ingen information alls.

Med hälsning

Fastighet Kyrkbyn 1:1

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbågsugn vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmare, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag oroas främst av de elektromagnetiska fält och ljudfenomen som uppstår vid denna typ av kraftledningar. En annan risk är flygtrafiken som går ovanför vår fastighet, en nödlandning skulle bli mycket allvarlig. Större risk för sabotage med luftledning. Detta undviks om markförlagd kabel används.

Vill härmed meddela att jag helt stödjer Länsstyrelsens brev med Diarienummer: 407-4506-2019

Eventuellt kommer jag att komplettera skrivelsen senare, skickar in detta nu då tiden är knapp.

Med vänlig hälsning

Stigtomta-Åsbytorp 1:2

Datum 2019-06-26
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Skickas även till: Nyköpings Kommun, Länsstyrelsen Södermanland, Vattenfall Eldistribution AB Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten.

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbild med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.

- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/ byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Synpunkter på de alternativ som berör Nyköping Stora Ramshult 1:1

Stor oro finns för den elektromagnetiska strålning som kraftledningen kommer att orsaka. Vi förstår ju att med tre ledare per fas så kan den ju inte jämföras med någon annan kraftledning.

De effekter som skall överföras kommer ju att orsaka ljud, ljus och skadliga magnetfält, vilket ni försöker att mörka.

Kraftledningen som enligt ett av alternativen kommer mycket nära bebyggelsen begränsar möjligheterna att utveckla vårt företag.

Mycket nära den eventuella ledningen har vi en halmpanna med hög skorsten. Hur kommer röken från pannan att påverka kraftledningen. Enligt vissa uppgifter kan rök bli strömförande.

Ledningen får en stor miljöpåverkan därför skall en stor miljökonsekvensbeskrivning göras .

Våra synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.

Med hälsning

Nyköping Stora Ramshult 1:1

Från:
Skickat: den 23 juni 2019 15:31
Till: Samråd
Ämne: Nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar Hedenlunda - Oxelösund

Synpunkter avseende nybyggnation av två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Kartorna grovhet gör det svårbedömt hur fastigheten kommer att påverkas av nybyggnationen. Områden med stora kultur- och naturvärden påverkas i en redan utsatt region (i och med Ostlänkens dragning och ny vattenledning Fyrsjö – Högåsens vattenverk). Det är därför önskvärt med en alternativ dragning, kan Koppartorp kraftstation vara ett alternativ istället för Hedenlunda?

Stråk 2C och 2D påverkar även vattenskyddsområdet Högåsen. Hur påverkas ett vattenskyddsområde av arbetet vid en nybyggnation?

Vi emotser tacksamt mer detaljerad information/kartor för att kunna inkomma med ytterligare synpunkter.

Med vänliga hälsningar

Datum 2019-06-25
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Skickas även till: Nyköpings Kommun, Länsstyrelsen Södermanland, Vattenfall Eldistribution AB Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten.

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.

- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/ byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Synpunkter på de alternativ som berör Nyköping Salinge 1:1

I området rastar mycket flyttfåglar som tranor, svanar och gäss. Örnar som häckar vid Båven jagar sin föda här tack vare den goda tillgången på fågel vid viltvatten som finns i området.

Området är viktigt för rekreation och friluftsliv för Stigtomtaborna. Salingerundan är ett begrepp som alla känner till. En eventuell kraftledning skulle förstöra och förfula enormt! Intrång av vattenfall försämrar eller helt omöjliggör att driva företag här på landsbygden. Om SSAB överlever pga konkurrens från utlandet vet vi ingenting om. Lägg inte alla ägg i samma korg,

Offra inte företagandet på landsbygden. Även vi är kunder hos Vattenfall. Det görs reklam för att vi skall sätta upp solceller på våra ladugårdstak så vi kan producera el till vattenfall. Samtidigt höjs nätavgifterna och Vattenfall behandlar oss markägare fruktansvärt respektlöst när denna kraftledning skall dras fram som bara gynnar Vattenfall och SSAB.

Med hälsning

Nyköping Salinge 1:1

Datum 2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Det lantbruksföretag jag driver kommer att lida stor skada av den tänkta kraftledningen. Den småskaliga ekologiska dikoproduktionen jag bedriver blir omöjlig att fortsätta med, då djurproduktion av det slaget inte går att ha under eller nära luftledningar av denna storlek. Min uppskattning av minskade intäkter är 80 000:-/år.

Vidare begränsas utveckling av gårdens möjligheter för oöverskådlig framtid.

Även marknadsvärdet av fastigheten kommer att bli lägre, detta leder till mindre möjligheter till lån, som sedan leder till sämre underhåll och uteblivna investeringar.

En nedgrävd ledning skulle få färre konsekvenser och är det jag kräver, om ni väljer denna sträckning 2D.

Denna dragnings kommer att förfula vår bygd, endast ett stenkast från Bergshammars medeltidskyrka är kraftledningen tänkt. Villasamhället Bergshammar kommer också att drabbas av sänkta värden på sina hus.

Med vänlig hälsning

Fastighet Blacksta 1:9

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 20:32
Till: Samråd
Kopia: kommun@nykoping.se; sodermanland@lansstyrelsen.se
Ämne: Synpunkter Hedenlunda-Oxelösund ledningar
Bifogade filer: SynpunkterHedenlunda-Oxelösund.odt

Datum 2019-06-25
Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd arvinge till fastighet har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra mina synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara ”komplicerad” och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att

bevara för den klimatrikta virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen

och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Som en av tre framtida arvingar till familjegård, kommer jag att drabbas om kraftledningar läggs över ägorna. På grund av de många restriktioner det innebär för typer av framtida användningsområden för gården, samt att utsikten med vackra fält och medeltida kulturarv i form av kyrka negativt påverkas, kommer gården som resultat minska i ekonomiskt värde. Inte bara det, min mor som fortfarande driver småskaligt ekjordbruk kan komma att behöva lägga ned då, helt beroende på var luftledning ska dras, det kan innebära att det inte blir tillräckligt mycket areal kvar för att behålla dikorna, gårdens hjärta, samt att ledningarnas närvaro förhindrar de krav som finns för eko. Jordbruket är hennes enda inkomst.

De framtidsplaner som vi arvingar kan ha kommer på skam, om gården blir obrukbar för dikor, odling som kräver bevattning, odling av skog, turismverksamhet etc.

Att ge en så kort tidsfrist att lämna in synpunkter, tillsammans med så svag information som givits ut av er, innebär en omöjlighet för den enskilde att förutse exakt hur påverkan kommer ske. Kartorna är mycket bristfälliga med för stora felmarginal, och det framgår inte bra nog var man planerar för luftledningen att gå. Dessutom är ledningsstolparna överdimensionerade för den el man ämnar dra, vilket innebär att ännu större åtgång på markyta.

Det enda rätta alternativet är markkabel. Då ger man minsta möjliga påverkan på miljö, kulturarv och enskilda ekonomiska värden, samt bibehåller markens värde vad gäller framtida funktioner i samhället.

Med vänlig hälsning

Fastighet Blacksta 1:9

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd dotter till fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Mer än min mors, Susanne Karlsson, företag kommer bli påverkat negativt av denna planerade dragnings. Värdet på hennes fastigheter och mark kommer sjuka om ledningen dras över eller nära hennes mark. Vårt vackra landskap kommer förstöras av dessa ledningar och påverka min mors dagliga liv mot det sämre. Redan nu har hela min familj blivit påverkade mentalt av stressen och oron om beslutet om dragningen, vilket kan leda till psykisk ohälsa för framförallt min mor. Hon är den andra generationen som bedriver verksamhet på marken och i fastigheterna så hon ser hur hennes föräldrars arv riskeras att förstöras. Hon har även arbetat hårt för att bedriva verksamheten och är mycket stolt över vad hon har åstadkommit. Hennes ekologiska lantbruk är Sveriges framtid och dragningen kommer påverka den så pass mycket att hon troligtvis kommer behöva avsluta driften vilket i sin tur leder till att jag och mina systrar inte kommer kunna föra vidare driften till vår generation. För min familj är marken inte bara mark utan den är vår det vi har kvar av våra morföräldrar. Vi vill ha möjligheten att föra vidare deras arv och dela med oss av det till våra barn på samma sätt som vi tagit del utav det som barn, det ser vi som vår rätt.

Med vänlig hälsning

Blacksta 1:9

Nyköping 201906-20

Fredrik Nystrand
Rejlers

Angående planerad kraftledning från Oxelösund till Hedenlunda

Jag är fastighetsägare till fastigheten Bergshammars-Åby 1:8 i Nyköping

Om jag tolkar det rätt är förslaget enligt 2D planerat att passera rakt över min mark, vilket jag givetvis **inte kan acceptera**.

Några skäl till varför jag inte kan acceptera denna sträckning.

Detaljplanelagd mark

Bergshammars-Åby 1:8 är idag helt **detaljplanelagd**. Aktuellt område är idag en golfbana, och är så tänkt att förbli. Vi har investerat åtskilliga miljoner i denna golfbana, Kiladalens Golfklubb.

Tror inte Ni hur som helst kan överrida en gällande detaljplan

En luftburen ledning skulle **totalt förstöra vår golfbanan/anläggningen**. Det finns inga golfare som vill spela tvärs med en kraftledning, med risk för strålning mm.

Den hittills rofyllda vandringen skulle bytas ut med "undrar hur mycket strålning jag utsatt mig för idag"

Golfbanan är helt beroende av den nuvarande sträckning söder om Kilaån, Den del av marken som idag ej är golfbana (vår mark) är planerad att i framtiden även bli golfbana (se befintlig detaljplan), ytterligare två hå.

Nämns kan att kostnaden för att bygga ett golfhål idag inte underskrider 1 miljon per/hål.

Tror inte heller att ägaren av kraftledningen skulle finna det positivt med golfbollar som träffar kraftledning och dess isolatorer. Möjlighet är ganska stor för träff.

Den norra delen av sträckning längs min fastighet går det ej se hur ni tänkt Jag tolkar som att ni vill bygga på Kyrkans Mark, vilket skulle göra att ledningen skulle ligga väldigt nära Bergshammars kyrka (tror inte kyrkan tycker om det)

Är den tänkta sträckning närmare vår mark Berhgshammars-Åby 1;8, så kommer det givetvis vara en kraftigt förfulande byggnad nära golfbanan. Även om ni säger att strålningsrisken är obefintlig tror jag inte att folk i allmänhet inte håller med. Den kommer därför att påverka vår verksamhet mycket, mycket NEGATIVT

Byggnation

En byggnation av kraftledning över min mark, skulle också innebära att vi under byggnation ej skulle kunna driva vår verksamhet.

Att återställa befintlig mark (golfkvalite, tar minst 1 år i anspråk.

Detta skulle ge upphov till betydande inkomstbortfall, med trolig konkurs som följd.

Även om vi skulle överleva kan vi med stor sannolikhet räkna med ett stort medlemstapp och år av uppbyggande av golfbanan skulle gå till spillo
=MYCKET PENGAR

Bergshammar-Svalsta

i gällande Översiktsplan för Bergshammar-Svalsta, står det uttryckningen att samhällena Bergsshammar och Svalsta ska på sikt byggas ihop. En ledning mitt emellan skulle helt omöjliggöra denna önskan/krav från kommunen.

Sammanfattning

En kraftledning över våra marker skulle på ett mycket dramatiskt sätt påverka vår verksamhet i NEGATIV riktning, så jag hoppas ni kan välja mer lämplig väg för denna kraftledning.

Hälsningar

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet: *Blacksta 1:8*

Synpunkter:

Vill inte ha ledning så nära min fastighet

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Fálhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Datum 2019-06-20

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Falhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samradsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbage vid stalverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samradsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pagaende markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvarar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "mattliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "mattnliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhall av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av akermarken, den minskade produktionen i skog och akermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stand. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Var fastighet skulle komma att beröras av sträckningen 2D. Fastigheten är redan belastad av kraftledningen Minninge-Kila-Kvarsbo med en ledningsgata på 40 meter. E4-an har dessutom delat fastigheten i en norr- och en söderdel till besvär för skotseln av skogen. Ska vi nu få ytterligare en ledningsgata som delar skogen i ytterligare delar. Det säger vi nej till. Vi anser att ledningen ska markförläggas för att minska intranget på fastigheten. Det synes oss också som ett bättre alternativ då en luftledning skulle komma att korsa både E4-an och järnvägen på var fastighet.

Med vänlig hälsning

/

Fastighet: Nyköping Bläcksta 2:10

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB

Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras

och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att

medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Sträckning 2D går rakt över vår fastighet som ligger inom Högåsens vattenskyddsområde. Förutom att marknadsvärdet på just vår fastighet kraftigt påverkas i negativ riktning i och med byggnationen av kraftledningen så riskerar sträckningen att äventyra vattenförsörjningen inom hela nyköpingsområdet.

Vi som bor i Högåsens vattenskyddsområde får t.ex. inte få ha entreprenadfordon stå parkerade, tvätta bilen eller ha gödning på gräsmattan p.g.a. risken för att förorena grundvattnet. Dessutom får man inte göra markarbeten eller borra för bergvärme då detta riskerar att störa grundvattenströmmarna. Vi anser att den byggnation av kraftledning som vattenfall avser att göra i största grad riskerar att påverka grundvattnet negativt. Därav förordar vi i första hand att en alternativ sträckning väljs samt i andra hand att en markbunden kabel används då denna inte torde gå lika djupt i marken som fundamenten till kraftledningstornen. Oavsett vilken sträckning som väljs förordar vi enligt de skäl som redovisas ovan en markbunden lösning.

Byggnationen av kraftledningen leder helt klart till en betydande miljöpåverkan och vi kräver därför att en stor Miljökonsekvensbeskrivning utförs.

Som Länsstyrelsen beskriver i sitt yttrande, diariernr. 407-4506-2019, har det material som Vattenfall presenterat i ärendet stora brister på flera områden. Detta stämmer med vår uppfattning att Vattenfall har brustit kraftigt i information till berörda sakägare om hur kraftledningen ska utformas och dess påverkan på berörda fastigheter och närområdet.

Med vänlig hälsning

Fjällskär 3:10

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att förädla brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Om ledningarna kommer förläggas på vår fastighet Skällsta 1:2, Nederfallet Bergshammar, 2D.

1. Fastigheten består av högproducerande åkermark, en begränsad resurs som måste skyddas för att trygga vår matförsörjning.
2. En kraftledning över åkermarken kommer fördyra brukandet och sänka avkastningen.

Vi förbehåller oss rätten att komma in med fler synpunkter efter den 26/6.

Med vänlig hälsning

Fastighet Skällsta 1:2, Nederfallet, Bergshammar

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Om ledningarna kommer förläggas på vår fastighet Skällsta 1:2, Jönåker, 1E eller 2C.

1. Fastigheten består av högproducerande åkermark, en begränsad resurs som måste skyddas för att trygga vår matförsörjning.
2. En kraftledning över åkermarken kommer fördyra brukandet och sänka avkastningen.
3. Vi bedriver rationellt skogsbruk på fastigheten. En kraftledning genom skogsmarken innebär en ful och oproduktiv gata genom hela skogsskiftet.

Med vänlig hälsning

Fastighet Skällsta 1:3, Lunda socken.

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Jag är berörd av dragningen 2D. Där jag har delar av mitt skogsinnehav. På sträckan mellan Larslunds samhälle och förbi Enstaberga/Svalsta. Inom detta område ligger vattenskyddsområdet för Högåsens Vattentäckt. Vilket är huvudvattentäckt för Nyk/Oxelösund. På området passeras även sumpskog, område som av Skogsstyrelsen klassats som känslig miljö. Området används frekvent av många människor för rekreation och motion. Såväl kringboende som folk som bor runtomkring använder de av Idrottsklubben IK TUN iordningställda motionsspåren. Det bedrivs såväl tipspromenader samt motionslopp och mtb-cykling. Ex TUN-rundan, det enda motionslopp som går på elljusspår i höstmörkret i Nyköpings kommun.

Området används även för svamp/bärplockning av många pga sin lätt tillgänglighet. Plan mark och flera vägar ger förutsättningar för såväl äldre som de med funktionshinder att komma ut i naturen.

En dragning inom detta område skulle medföra en betydande miljöpåverkan. Jag kräver att det utförs en fördjupad riskanalys/miljökonsekvens utredning. Försiktighets principen talar för en annan sträckning.

Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019

Med tanke på den säregna naturen , turism ,friluftsliv, jord/skog och övrig företagssamhet som kännetecknar vår vackra Södermanland så bör största aktsamhet råda över landskapet och miljön.

Jag kräver att man samförlägger dragningen med annan infrastruktur, för att minska ytterligare intrång.

Jag kräver att kabel grävs ner i marken, beslut finns att modern teknik ska användas.

Jag förbehåller mig rätten att inkomma med ytterligare synpunkter senare. Yttrandetiden anses vara alldeles för kort.(En kort period som sammanfaller med flera helgdagar och avslutningar m.m)

Krav:

Kabeln grävs ner

Samförläggning med annan infrastruktur

En fördjupad riskanalys/miljökonsekvensbeskrivning utförs

Att försiktighetsprincipen åberopas

Att detta uttalande ska vara en bilaga i er sammanfattning

Med vänlig hälsning:

Ägare av St Hagby1:1, Hagbytorp 1:1 samt Annerbäck 2:9

Datum 2019-09-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

- Markkabel ska användas
- Förläggning ska ske utmed befintlig infrastruktur
- Turistnäringen på landsbygden är den nya näringen i Sörmland och måste bevaras
- Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför ska en stor miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras
- Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr: 407-4506-2019
- Mina synpunkter ska bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan
- På grund av bristande information och frånvaro av svar från Rejlers AB yrkar jag på uppskov med mina synpunkter till slutet av september

Med vänlig hälsning

Fastighet: Nyköping Stigtomta Tallstugan 1:1

Datum 2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringssämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatiktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördröja brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbild med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.

- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Enligt alternativa stråk 2 D kommer 2x130 kV kraftledning att gå rakt över ett av våra boningshus eller direkt anslutning till vår bostad och igenom vår skog och åkermark, detta är för oss helt oacceptabelt. Det är skrämmandet att ha en kraftledning så nära inpå bebyggelse och dessutom ett fruktansvärt intrång i naturen, luftledningar förstör landskapet och miljön. Förutom den estetiska aspekten är vi djupt oroade över hälsorisen och naturligtvis det minskade värdet på vår egendom. Landskapsbilden kommer att bli kraftigt förändrad då stora delar av sträckningen är befriad från sådana stora ledningsstolpar i dagsläget. Möjligheten för skogen att lagra koldioxid i form av blir betydligt lägre eftersom 40-45m bred ledningsgata tas i anspråk för luftledning. Dessutom förlorar vi värde i vår skog eftersom en bred ledningsgata ska göras direkt igenom vår del av skogen och det är ett värde som vi aldrig får igen, eftersom som skogen aldrig kommer att få växa upp igen utan röjs kontinuerligt också åkermark kommer att gå förlorad. Dessutom finns risk för att anliggande skog

kommer att bli drabbade av kommande stormar och då kommer ännu mer skog att gå förlorad för oss ägare.

Försiktighetsprincipen bör tillämpas då tveksamhet råder kring hur elektromagnetisk strålning.

Elektromagnetisk strålning kan vara en hälsorisk, ledningarna alstrar magnetfält och elektriska fält. Det finns en vetenskapligt grundad misstanke om att även svaga magnetfält från kraftledningar skulle kunna ge upphov till hälsoproblem. Strålsäkerhetsmyndigheten anser att onödig exponering för magnetfält bör begränsas, det görs på grund av misstanken om att magnetfält ökar risken för barnleukemi. Detta bör man ta hänsyn till vid samhällsplanering. <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/omraden/magnetfalt-och-tradlos-teknik/magnetfalt-kraftledningar/>

Min dotter och familj har planer på att bygga ett bostadshus direkt väster om Vinterhyttan Storö och enligt ert förslag på sträckningen av kraftledningen så kommer den att gå i direkt anslutning till det nya huset, vilket är helt oacceptabelt, eftersom en familj kommer att växa upp där.

Detta till 100% kommersiella industriprojekt bör belasta SSAB till fullo, därför är alla kostnadsargument ointressanta för oss som drabbas. Det som är intressant är att minimera skador för alla markägare, invånare och andra intressenter som blir drabbade av en ny 130 kV elledning. Då satsningen hos SSAB som behöver denna utbyggnad av elnätet, är för att gå i en grönare och modernare riktning, bör även kraftledningens påverkan på miljön och landskapets utseende göra samma sak.

Vi vill också framföra vår kritik mot det s.k. samrådsmöte som Vattenfall kallade till 11 juni i Bergshammars bygdegård. Det var mycket kort framförhållning till mötet och undermåliga kartor skickades ut innan mötet, det är kort framförhållning för att lämna synpunkter överhuvudtaget. Enligt tillståndsprocessen ska *samrådsunderlag upprättas och undersökningssamråd genomföras*, enligt vår uppfattning kan inte det mötet kallas samråd, ett ostrukturerat och kaosartat möte, med personer från Vattenfall som i stort sett svarade på varje fråga/synpunkt ” vi förstår”

Vi protesterar mot att det byggs en luftledning överhuvudtaget och att markförlagd kabel ska prioriteras, om luftledning prioriteras så är sträckan 2 D helt oacceptabelt.

Med vänlig hälsning

Fastighet Stora Marsäng 1:9 och Stora Marsäng 1:16

2019-06-24

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs.

Remissmaterial

Två alternativa huvudstråk med delalternativ från Hedenlunda till SSAB redovisas. Det går inte att utläsa i vilka avsnitt sträckningen sammanfaller med befintliga kraftledningar eller annan infrastruktur, vilket hade varit en fördel.

Varför valet att utgå från Hedenlunda i stället för att förstärka befintliga ledningar till SSAB framgår inte heller.

Kostnadsaspekter på olika alternativ framgår inte och framför allt inte vad som skiljer mellan luftburen kabel och markkabel.

Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Allmänna synpunkter

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken.

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel.

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark.

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. De ledningsgator som uppstår i skogsmark innebär produktionsförlust under överskådlig tid.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar med markkabel

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

Specifika synpunkter på delsträcka 2D

Både skogsmark och åkermark blir berörd av föreslagen sträckning 2D för fastigheten Vinterhyttan 1:10. Ledningsstråket innebär en nyanläggning av en större kraftledning. Det befintliga lokala kraftnätet har sedan många år förlagts i kabel. På fastigheten bedrivs skogsbruk och djurhållning av köttboskap.

Yrkanden

Att markkabel används och att befintliga stråk i största möjliga utsträckning används.

Med vänlig hälsning

Fastighet Vinterhyttan 1:10

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 09:57
Till: Samråd
Ämne: 130 kV-ledningar

Att: Fredrik Nystrand

Bäste Fredrik,

Som ägare till fastigheten Bränn-Ekeby 8:24, och enligt samtal med dig den 3/6 förstår vi att vi är direkt berörda av de planerade kraftledningarna till SSAB. Som du bekräftade kommer en eventuell ledning att gå mellan oss och Sörby, dvs direkt söder om vår fastighet. Detta är för oss helt oacceptabelt. Vi känner att det vore otänkbart att bo kvar, vilket sätter oss i en olycklig position, då fastigheten minskar i värde och blir mycket svårsåld.

Vi föreslår därför att ledningen placeras längre ner mot Marsviken, där det redan finns en kraftledning, för att på så sätt minska intrånget på boende och naturen runt omkring.

Det allra bästa vore om ledningen kunde gå under jord, och det tror vi att de flesta berörda håller med om.

Vi hade tyvärr inte möjlighet att delta i något av informationsmötena 10-11/6 eftersom vi var bortresta.

Vi skulle naturligtvis uppskatta ett besök, då vi förstår att ingen varit på plats och tittat på effekterna av kraftledningen.

Tack på förhand.

Synpunkter gällande pågående samråd avseende nya
130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och
Oxelösund, Södermanlands län

Namn:

Fastighet:

Synpunkter:

Skicka samrådshandling
i papperstform

Du kan också lämna in denna blankett via post eller lämna synpunkter via e-post, senast den
26 juni 2019.

Postadress: Rejlers Sverige AB, att: Fredrik Nystrand, Falhagsleden 61, 753 23 Uppsala

E-post: samrad@rejlers.se

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 18:42
Till: Samråd
Ämne: 130 kV-ledningar i Bränn-Ekeby

Hej
Vi är inte alls nöjda med presenterad sträckning i Bränn-Ekeby. Vi befarrar prisras på våra fastigheter, vilket Vattenfall i så fall får kompensera oss för. Där ledningen skall gå genom skogen är våra rekreationsområden, som då blir reducerade. Strålningseffekten från en sådan ledning är säkerligen inte nyttig för människor och djur. Vi vädjar till er att finna en annan sträckning på ledningen.

Vi är mycket besvikna över föreslagen sträckning.

ägare av fastigheten Bränn-Ekeby 8:8

ägare av fastigheten Bränn-Ekeby8:12

2019-06-22

Synpunkter rörande Vattenfalls planerade ny 130kV kraftledning mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund, Flens och Oxelösunds kommuner, Södermanlands län. Daterat 2019-05-27.

Övergripande synpunkter

Vi har med kort responstid mottagit vattenfalls underlag för samråd rörande ny kraftledning. Med denna korta möjlighet för samtliga påverkade fastighetsägare samt övriga intressenter möjlighet att yttra sig i detta stora generationspåverkande beslut lämna synpunkter är både nonchalant och respektlöst. Eller är det en medveten handling från Vattenfall för att minimera antalet sakligt underbyggda synpunkter?

Ställer oss i grunden positiva till Vattenfalls vilja att tillgodose SSABs energibehov med ett kraftigt reducerat koldioxidavtryck mot dagens utsläpp som sker inom verksamheten.

Samtliga förslag till sträckningar kommer ha stor påverkan på både kultur- & landskapsbild, människor, djur samt växtliv om fel beslut tas.

Ny dragnings innebär nya skärningar genom landskapet som kommer innebära stor påverkan på ovan nämnda under resterande del av vår tid samt kommande generationer. Stora naturvärden kommer att raderas ut med en luftburen kraftledningsgata.

Stora delarna av sträckan går genom skogs och odlingsbygd med en anrik historia, denna lågbyggda och känsliga miljö som i stora delar haft kraftiga restriktioner mot sig rörande byggnationer vore det förödande med en luftburen kraftledning. Vidare passerar kraftledningen flera värdefulla biotoper som riskerar bli kraftigt påverkade.

Detta skapar fler farliga magnetfält mot djur och människor.

Vidare tas värdefull skog och åkermark ur produktion vilket minskar både den koldioxidupptaganade förmågan i den lokala miljö samt inte minst långsiktigt ekonomiskt bortfall i skog och mark för den enskilde markägaren, där man ständigt strävat efter att ge kommande generationer bästa möjliga förutsättningar att bedriva skog & jordbruk. Det finns även en direkt påverkan på de aktuella fastigheter som får denna gigantiska korridor med torn av ledningar med tillhörande magnetfält som granne där värdeminskningen på fastigheterna kommer vara förödande, då många likt vår fastighet investerat stora summor då man sett värdet i det natursköna kulturlandskapet som finns idag.

Vi är alla medvetna om framtiden behov av energi och i synnerhet grön energi för att ersätta dagens fossilbaserade energikällor. Samtidigt måste förnuftet även vinna över den kortsiktiga handlingen där kortsiktiga ekonomiska vinningar måste ses sekundärt, därav måste beslut fattas på ett sunt och med den långsiktiga påverkan vägs in i besluten.

Kommande yttranden rör området som aktuell fastighet ligger på, då svarstiden inte medger en tillfredställande möjlighet att på ett objektivt vis granska Vattenfalls hela föreslagna dragningsalternativ.

För att lösa behovet till SSAB Oxelösund så ser vi att det finns två möjliga inriktningar för att ha en så låg påverkan på fastigheter, mark, människor som bara är möjligt med dagens olika tekniker.

1. Den kortsiktigt mest fördelaktiga lösningen ur Vattenfalls perspektiv

Samförlägg nya kraftledningen ihop med den redan idag existerande. Finns goda metoder som medger utbyggnad av befintliga stolpar och torn. Det vill säga ingen nydragning sista delsträckan via Stora Marsäng – Bränn Ekeby sörbys – St Bene (delen där de tre alternativen går ihop in mot Oxelösund). Låt kraftledningen följa nuvarande sträckning söder om den planerade som idag finns närmare Marsviken. Detta för att bespara intrång på idag orörd natur. Denna lösning måste ses som den minst dåliga om man ska välja ett luftburna kabelalternativ.

2. Det långsiktigt stora vinstalternativet

Då det redan idag sker stora insatser för att markförlägga befintliga luftburna kraftledningsnätet, torde det vara det självklara valet att redan direkt markförlägga den planerade 130 kV ledningen, rent tekniskt är detta inga problem. Stora fördelarna med denna metod är att man gör elnätet mindre sårbart i händelse av terroristhandling och intrång från främmande makt, betydande skillnad rörande påverkan på kultur- & landskapsbild samt påverkan på djur och människor med hänsyn till bland annat magnetfältet som omgärdar ledningarna. Vidare skyddas fastigheterna ifrån stora ekonomiska bortfall både med avseende värdeminskning och produktionsbortfall.

Dessutom påverkas kraftledningarna betydligt mindre av vädret vilket ger en större säkerhet i energiförsörjningen.

I vårt nordiska grannland Danmark har man redan fattat det mycket förnuftiga beslutet att all nyetablering av kraftledning sker i mark.

En snabbanalys av tveksamheter i underlaget för att ta ett exempel, sid 5 i underlaget för 130 kv ledningen utskickad av Vattenfall 2019-05-27 med stycket

”Företaget arbetar aktivt för en hållbar samhällsutveckling genom att ligga i framkant gällande innovation och utveckling och sätta standarden för framtiden energilösningar”

Förslaget med luftburna kraftledning borde ha förkastats redan innan det togs upp på första interna mötet inom Vattenfall då den varken kan ses som innovativ, ligga i framkant och värna om samhällsutvecklingen eller sätta standarden för framtidens energilösningar.

En luftburna kabel är en föråldrad metod med enbart kortsiktig ekonomiska vinningar för nätägaren, samtliga externa parter påverkas negativt vid ett sådant dumdristigt beslut.

Slutsatsen av den utskickade handlingen är att den är undermåligt analyserad med stora brister rörande inbjudna parter till diskussion så som företrädare för intresseorganisationer för växt & djurliv, vädringar av bostäder, påverkan på människor och kommande generationer. Även respekten för användandet av mark bör beaktas då en luftburna kabel behöver mångdubbel yta för att anlägga en trädsäker skogsgata.

Även under punkt 6, samlad bedömning säger underlaget *”konsekvenserna studerade alternativ för naturmiljö, boendemiljö och infrastruktur bedöms medföra små till måttliga konsekvenser. De studerade stråken berör ett flertal natur- och kulturvärden”*

Vattenfalls egna bedömning går i linje med vår syn om att påverkan kommer ske, däremot vill de i egenskap av nätägare och ekonomiskt ansvariga för projektet ytterst sannolikt tona ned konsekvenserna som bara är att konstatera betydande utfall om att felaktigt beslut tas.

Allt annat än en ombearbetning av underlaget och utförandemetod vore förödande.

Ort och datum: Nyköping 19-06-24

Namnteckning: _____

Namnförtydligande: _____

Fastighetsbeteckning: Bränn-Ekeby Örnungs 8.25

Ort och datum: _____

Namnteckning: _____

Namnförtydligande: _____

Fastighetsbeteckning: _____

2019-06-22

Synpunkter rörande Vattenfalls planerade ny 130kV kraftledning mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund, Flens och Oxelösunds kommuner, Södermanlands län. Daterat 2019-05-27.

Övergripande synpunkter

Vi har med kort responstid mottagit vattenfalls underlag för samråd rörande ny kraftledning. Med denna korta möjlighet för samtliga påverkade fastighetsägare samt övriga intressenter möjlighet att yttra sig i detta stora generationspåverkande beslut lämna synpunkter är både nonchalant och respektlöst. Eller är det en medveten handling från Vattenfall för att minimera antalet sakligt underbyggda synpunkter?

Ställer oss i grunden positiva till Vattenfalls vilja att tillgodose SSABs energibehov med ett kraftigt reducerat koldioxidavtryck mot dagens utsläpp som sker inom verksamheten.

Samtliga förslag till sträckningar kommer ha stor påverkan på både kultur- & landskapsbild, människor, djur samt växtliv om fel beslut tas.

Ny dragning innebär nya skärningar genom landskapet som kommer innebära stor påverkan på ovan nämnda under resterande del av vår tid samt kommande generationer. Stora naturvärden kommer att raderas ut med en luftburen kraftledningsgata.

Stora delarna av sträckan går genom skogs och odlingsbygd med en anrik historia, denna lågbyggda och känsliga miljö som i stora delar haft kraftiga restriktioner mot sig rörande byggnationer vore det förödande med en luftburen kraftledning. Vidare passerar kraftledningen flera värdefulla biotoper som riskerar bli kraftigt påverkade.

Detta skapar fler farliga magnetfält mot djur och människor.

Vidare tas värdefull skog och åkermark ur produktion vilket minskar både den koldioxidupptaganade förmågan i den lokala miljö samt inte minst långsiktigt ekonomiskt bortfall i skog och mark för den enskilde markägaren, där man ständigt strävat efter att ge kommande generationer bästa möjliga förutsättningar att bedriva skog & jordbruk. Det finns även en direkt påverkan på de aktuella fastigheter som får denna gigantiska korridor med torn av ledningar med tillhörande magnetfält som granne där värdeminskningen på fastigheterna kommer vara förödande, då många likt vår fastighet investerat stora summor då man sett värdet i det natursköna kulturlandskapet som finns idag.

Vi är alla medvetna om framtiden behov av energi och i synnerhet grön energi för att ersätta dagens fossilbaserade energikällor. Samtidigt måste förnuftet även vinna över den kortsiktiga handlingen där kortsiktiga ekonomiska vinningar måste ses sekundärt, därav måste beslut fattas på ett sunt och med den långsiktiga påverkan vägs in i beslutet.

Kommande yttranden rör området som aktuell fastighet ligger på, då svarstiden inte medger en tillfredställande möjlighet att på ett objektivet vis granska Vattenfalls hela föreslagna dragningsalternativ.

För att lösa behovet till SSAB Oxelösund så ser vi att det finns två möjliga inriktningar för att ha en så låg påverkan på fastigheter, mark, människor som bara är möjligt med dagens olika tekniker.

1. Den kortsiktigt mest fördelaktiga lösningen ur Vattenfalls perspektiv

Samförlägg nya kraftledningen ihop med den redan idag existerande. Finns goda metoder som medger utbyggnad av befintliga stolpar och torn. Det vill säga ingen nydragning sista delsträckan via Stora Marsäng – Bränn Ekeby sörbys – St Bene (delen där de tre alternativen går ihop in mot Oxelösund). Låt kraftledningen följa nuvarande sträckning söder om den planerade som idag finns närmare Marsviken. Detta för att bespara intrång på idag orörd natur. Denna lösning måste ses som den minst dåliga om man ska välja ett luftburna kabelalternativ.

2. Det långsiktigt stora vinstalternativet

Då det redan idag sker stora insatser för att markförlägga befintliga luftburna kraftledningsnätet, torde det vara det självklara valet vara att redan direkt markförlägga den planerade 130 kv ledningen, rent tekniskt är detta inga problem. Stora fördelarna med denna metod är att man gör elnätet mindre sårbart i händelse av terroristhandling och intrång från främmande makt, betydande skillnad rörande påverkan på kultur- & landskapsbild samt påverkan på djur och människor med hänsyn till bland annat magnetfältet som omgärdar ledningarna. Vidare skyddas fastigheterna ifrån stora ekonomiska bortfall både med avseende värdeminskning och produktionsbortfall.

Dessutom påverkas kraftledningarna betydligt mindre av vädret vilket ger en större säkerhet i energiförsörjningen.

I vårt nordiska grannland Danmark har man redan fattat det mycket förnuftiga beslutet att all nyetablering av kraftledning sker i mark.

En snabbanalys av tveksamheter i underlaget för att ta ett exempel, sid 5 i underlaget för 130 kv ledningen utskickad av Vattenfall 2019-05-27 med stycket

”Företaget arbetar aktivt för en hållbar samhällsutveckling genom att ligga i framkant gällande innovation och utveckling och sätta standarden för framtiden energilösningar”

Förslaget med luftburna kraftledning borde ha förkastats redan innan det togs upp på första interna mötet inom Vattenfall då den varken kan ses som innovativ, ligga i framkant och värna om samhällsutvecklingen eller sätta standarden för framtidens energilösningar.

En luftburna kabel är en föråldrad metod med enbart kortsiktig ekonomiska vinningar för nätägaren, samtliga externa parter påverkas negativt vid ett sådant dumdrigt beslut.

Slutsatsen av den utskickade handlingen är att den är undermåligt analyserad med stora brister rörande inbjudna parter till diskussion så som företrädare för intresseorganisationer för växt & djurliv, vädringar av bostäder, påverkan på människor och kommande generationer. Även respekten för användandet av mark bör beaktas då en luftburna kabel behöver mångdubbel yta för att anlägga en träsäker skogsgata.

Även under punkt 6, samlad bedömning säger underlaget *”konsekvenserna studerade alternativ för naturmiljö, boendemiljö och infrastruktur bedöms medföra små till måttliga konsekvenser. De studerade stråken berör ett flertal natur- och kulturvärden”*

Vattenfalls egna bedömning går i linje med vår syn om att påverkan kommer ske, däremot vill de i egenskap av nätägare och ekonomiskt ansvariga för projektet ytterst sannolikt tona ned konsekvenserna som bara är att konstatera betydande utfall om att felaktigt beslut tas.

Allt annat än en ombearbetning av underlaget och utförandemetod vore förödande.

Ort och datum: Hylsörp, 20190623

Namnteckning: _____

Namnförtydligande: _____

Fastighetsbeteckning: 8:3 8:4

Ort och datum: _____

Namnteckning: _____

Namnförtydligande: _____

Fastighetsbeteckning: _____

Från:
Skickat: den 23 juni 2019 20:26
Till: Samråd
Ämne: Att: Fredrik Nystrand

Hej,

Angående samråd avseende nybyggnation av 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

1) Pga den mycket korta tiden för att inkomma med synpunkter i denna fråga som har oerhört stor påverkan på min fastighet anhåller jag om förlängd svarstid till den 31 juli 2019.

2) Jag önskar ta del av mer specificerad karta med fastighetsgränser, utvisandes var på min fastighet (Mosstorp 2:2 i Nyköpings kommun) som er föreslagna ledningsdragning är förlagd.

Nyköping den 23 juni 2019

144 B.

Från:

Skickat: den 26 juni 2019 21:15

Till: Samråd <Samrad@rejlers.se>

Kopia:

Ämne: Synpunkter samråd Hedenlunda-Oxelösund

2019-06-26

Rejlers Sverige AB

Att Fredrik Nystrand

Fålhagsleden 61

753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Fastighetsspecifika synpunkter - inledning

Vår fastighet, Mosstorp 2:2 i Nyköpings kommun, är belägen längs det som i samrådsunderlaget (3.5.3) benämns Gemensamt stråk Oxelösund.

Under avsnittet om Studerade och bortvalda alternativ (3.4) uppger Vattenfall att flera alternativa stråk i tidigt skede har studerats för sträckan Stjärnholm-Oxelösund. Däremot framgår inte att några alternativa stråk för St. Marsäng-Stjärnholm har utretts, dvs den västra delen av "Gemensamt stråk Oxelösund". Detta utgör en brist i samrådsunderlaget. Redovisningen av Gemensamt stråk Oxelösund är vidare anmärkningsvärt kortfattat (3.5.3).

Det torde finnas flera möjligheter till alternativa förläggningar av ledningarna in till Oxelösund.

Alternativ sträckning från stråk 2D och 1E

Från stråk 2D borde en sträckning från Rosenlund och österut mot Björshults avfallsanläggning och motorbana övervägas. Alternativt en sträckning längs länsväg 512

österut till Bränn-Ekeby och vidare österut mot Björshult. I båda fallen bör befintlig ledningsgata därefter kunna följas åt sydost i höjd med Björshults avfallsanläggning/motorbana. På så sätt kan anslutning till befintlig ledningsgata ske längre norrut än med Vattenfalls förslag. En sträckning kring Björshults avfallsanläggning torde vidare vara miljömässigt oproblematiskt då det är fråga om ett område som är exploaterat för sophantering och materialåtervinning. Någon natur- eller kulturmiljöhänsyn av större art kan knappast vara aktuella för just detta område.

En fördel med en sträckning längs länsväg 512 är att man då i viss mån undviker ingrepp i tidigare orörd mark. Man utnyttjar så att säga det ingrepp i landskapet som vägen redan innebär. Om stråk 1E väljs skulle länsväg 512 i huvudsak kunna följas redan från Harsta.

Att så långt som möjligt följa befintlig infrastruktur i form av vägar och ledningsgator torde vara att föredra ur ett samhällsperspektiv. På så sätt möjliggörs att större andel av landskapet kan lämnas orört och fortsatt kan användas för produktion av livsmedel, foder och skogsråvara. Detta är argument som är nödvändiga att väga in, inte minst med tanke på att en ökad elektrifiering av samhället får förväntas kräva en betydande utbyggnad av det svenska elnätet de närmaste decennierna. Dessutom torde en sammanhållen infrastruktur av kraftledningsgator, vägar mm underlätta underhållet av kraftledningen.

Utnyttja befintlig kraftledningsgata från Kottorp till söder om Stjärnholm

Oavsett vilket av stråken 1A-2D som väljs bör det närmare utredas och redovisas kring en sträckning av "Gemensamt stråk Oxelösund" längs befintlig ledningsgata från Kottorp i väster, och österut över Ämtnäs och vidare söder om Stjärnholm. Även för detta alternativ gör sig argumenten gällande för att i största möjliga mån hålla ihop infrastrukturen för att minimera ingrepp i tidigare orörda marker. Även om det skulle innebära vissa trånga passager, vilket försvårar dragning av ny ledning, måste detta vägas mot den påverkan det får att dra ledning över tidigare oexploaterad mark. Åtminstone måste detta alternativ noga övervägas och tydligt redovisas av Vattenfall, så att det är möjligt för berörda sakägare och beslutande myndigheter att ta ställning till även detta alternativ. Största möjliga transparens måste i detta hänseende vara eftersträvansvärt för både sakägare, beslutande myndigheter, SSAB, Vattenfall och samhället i stort.

En sträckning längs redan befintlig ledning innebär naturligtvis ett intrång för berörda fastighetsägare. Intrånget torde dock relativt sett vara mindre jämfört med en sträckning som går över tidigare oexploaterad mark. Särskilt när det gäller landskapsbilden blir det en större miljöpåverkan om kraftledningen dras genom orörda marker. Det bör därför vara av allmänt intresse att så långt möjligt förlägga nya kraftledningsgator i anslutning till redan befintliga.

Naturmiljöhänsyn som talar för ytterligare utredning av alternativa dragningar för "Gemensamt stråk Oxelösund"

Av samrådsunderlaget (5.2.3) framgår att det längs "Gemensamt stråk Oxelösund" har observerats ett mycket stort antal arter, inklusive många rödlistade arter. Trots att det är ett av de kortaste stråken har det för Gemensamt stråk Oxelösund observerats flera gånger fler arter än för övriga stråk. Antalet rödlistade arter är högre än för något annat av stråken. Särskilt att anmärka är att en av arterna är att betrakta som nationellt utdöd.

Detta är den mest kritiska av de kategorier för rödlistade arter som finns. Att en art är klassad som nationellt utdöd innebär att det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom landet (regionen), har dött eller försvunnit från landet (regionen). (Källa: Naturvårdsverket) Av miljö- och hållbarhetsskäl torde detta ensamt utgöra skäl för att överväga andra sträckningar av "Gemensamt stråk Oxelösund". Då det är fråga om en art klassificerad som nationellt utdöd torde det inte vara tillräckligt att, som det allmänt beskrivs i samrådsunderlaget (5.2.4), vidta hänsynsåtgärder under projektering och genomförande.

Fastighetens specifika egenskaper och ekonomiska effekter

Den dragning av "Gemensamt stråk Oxelösund" som Vattenfall föreslår innebär att vår fastighets mest produktiva skogsmark (högproduktiv tallskog) tas i anspråk för kraftledningsgatan. Då det är fråga om en mindre skogsfastighet (drygt 30 ha) innebär föreslagen kraftledningsdragning också en relativt sett större påverkan jämfört med påverkan på en större skogsfastighet. Vår skogsfastighet är en investering som vi har gjort i syfte att driva ekonomisk verksamhet som komplement till förvärvsarbete, och som ekonomisk buffert och trygghet för våra barn. Vattenfalls planerade ledningsdragning försämrar avsevärt våra möjligheter att driva ett lönsamt skogsbruk. Det kan exempelvis innebära att vi inte har möjlighet att som planerat minska vårt förvärvsarbete för att delvis ha vår utkomst från skogsbruket. Vattenfalls planer medför givetvis att marknadsvärdet på vår fastighet minskar. Av större betydelse är dock att vår möjlighet att till del leva av vår skogsråvara försämras, vilket påverkar hela vår livssituation och utkomst. Som en följd kommer inte heller våra barn ha de möjligheter som vi tänkt att vid ett framtida generationsskifte kunna försörja sig genom att bruka fastigheten. Det intrång som Vattenfall avser att göra kan därför inte ses enbart i perspektivet av våra yrkesverksamma liv, utan även i ljuset av ett tänkt generationsskifte. För det fall Vattenfalls planer blir verklighet måste detta återspeglas i den ekonomiska ersättning som utgår.

Boendemiljö och elektromagnetiska fält

Om en luftledning dras enligt Vattenfalls förslag kommer vår fastighet inte endast att påverkas vad gäller minskad möjlighet till ett effektivt skogsbruk. Ledningen avses dessutom att dras i nära anslutning till vår bostadsbyggnad. Detta skulle innebära att vår boendemiljö påverkas negativt då landskapsbilden kraftigt förändras. Även risk för negativ påverkan av elektromagnetiska fält kan uppstå, då det ännu inte finns några säkra resultat om hur sådana påverkar människor (5.6.1).

Markledning

I avsnitt 3.4 i samrådsunderlaget uppger Vattenfall kortfattat att alternativ med kabel har studerats, men bedömts vara komplicerat då det krävs ett stort markintrång. Det framgår dock inte vilka eventuella avvägningar som gjorts mellan skälen för och emot mark- respektive luftledning. Samrådsunderlaget är i detta hänseende bristande och det går inte att som sakägare ta ställning till i vilken mån Vattenfall på allvar har övervägt markledning och hur djupt man har undersökt möjligheterna att använda markkabel. För att påverkan på natur och miljö ska bli så liten som möjligt bör markkabel användas i så stor utsträckning det är möjligt. Då samrådsunderlaget är alltför kortfattat går det inte att ta ställning till om alternativet markkabel har utretts tillräckligt. Det är anmärkningsvärt att Vattenfall till synes föreslår luftledning på hela sträckan från Hedenlunda till Oxelösund oavsett stråkalternativ.

Att det inte på någon del av någon av sträckorna skulle vara lämpligt med markkabel ter sig märkligt.

Beskrivningen av de tekniska förutsättningarna (4.1 - 4.2) ger vid handen att det för berörda sakägare innebär ett betydligt mindre intrång med en markledning än med en luftledning. Det är oklart vad Vattenfall avser med att dragning av markledning bedöms vara "komplicerat". Det är likaså oklart vad som avses med att "ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden." (3.4) En markledning med 5,5 m schaktbredd tar i anspråk i storleksordningen en tiondel så mycket mark som en luftledningsgata med 45 m bredd. Efter en förläggning av markkabel torde vidare skogs- och jordbruk kunna bedrivas i princip som innan ledningen lades ner. Detta till skillnad mot en luftledning, som innebär permanenta hinder mot att bedriva skogsbruk och till viss del även jordbruk på den ianspråkstagna marken.

Även om förläggning av markkabel i vissa avseenden skulle vara mer komplicerat eller medföra merkostnader måste detta vägas mot de fördelar som uppnås. Den kraftigt ökade elektrifieringen av samhället som kan förväntas de kommande årtiondena (av tung industri, transporter, bilpark mm) torde kräva en lika kraftig utbyggnad av det idag till bristningsgränsen ansträngda svenska elnätet. Om en sådan utbyggnad ska ske med i huvudsak luftledning kommer stora delar av det svenska natur- och kulturlandskapet som vi känner det att i grunden förändras.

I detta specifika ärende måste även beaktas att den tänkta ledningen byggs på uppdrag av ett privat företag (SSAB). Eventuella merkostnader för att dra ledningen i mark bör därmed rimligen tas av SSAB. Att hålla nere kostnaderna för ett privat bolag kan inte vara mer prioriterat än att minimera de skador som uppstår för natur- och kulturmiljö och för enskilda fastighetsägare. Att SSAB vill minska sina utsläpp av koldioxid (1.1) är bra, men det får inte ske till priset av att andra allmänna miljö- och naturhänsyn prioriteras bort.

Ett enskilt bolags behov

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan och bästa möjliga teknik

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är

tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är ”komplicerat” med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara ”komplicerad” och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall måste utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (5.5.1) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Vi delar inte denna bedömning. De aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, kan inte anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir, vilket är en kostnadsminskning som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ bruksningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Fastighet Mosstorp 2:2

144 C.

Från:
Skickat: den 16 augusti 2019 17:59
Till: Samråd
Kopia:
Ämne: Re: Synpunkter samråd Hedenlunda-Oxelösund

Kompletterande synpunkter avseende 130 kV-ledningar Hedenlunda-Oxelösund

Vi inkommer härmed med följande kompletterande synpunkter avseende Vattenfalls två planerade 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Sjökabel

Vattenfall bör utreda och redovisa möjligheterna att dra sjökabel genom Marsviken söder om Mosstorp, Fredön och Djursvik in mot Oxelösund, som ett alternativ till den föreslagna dragningen av "Gemensamt stråk Oxelösund". Det torde vara motiverat att nogsamt utreda detta, bland annat med tanke av det stora antalet rödlistade arter som artinventeringen avseende "Gemensamt stråk Oxelösund" gett vid handen (samrådsunderlaget 5.2.3).

Elektromagnetiska fält

I samrådsunderlaget (5.6.3) anger Vattenfall att den slutliga ledningssträckningen planeras så att inget magnetfält [?] exponeras för ett magnetfält högre än 0,4 μ T. Vattenfall bedömer att den totala påverkan på människors hälsa blir obetydlig.

Samrådsunderlaget saknar emellertid en redovisning över den maximala nivån av magnetfält som vi kan komma att utsättas för i det fall endast den ena 130 kV-ledningen är i drift. Denna maximala nivå av elektromagnetiska fält vid drift av endast den ena av två ledningar bör redovisas av Vattenfall.

Markkabel - teknik

Samrådsunderlaget är, som nämnts i våra tidigare synpunkter, mycket kortfattat vad gäller alternativ med markkabel. Exempelvis skriver Vattenfall (3.5) att för sträckan mellan Hedenlunda och Oxelösund har i huvudsak luftledning studerats. Avseende markkabel skriver Vattenfall att detta har studerats men att det i ett tidigt skede avfärdats och därför inte redovisas i detta samråd. I samrådsunderlagets avsnitt 3.4 skriver Vattenfall att "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes vara komplicerat då ett stort markinträng krävs för anläggande av kabelförbanden."

Mot denna bakgrund bör Vattenfall utreda och redovisa huruvida markkabel kan användas genom att tillämpa den teknik som bl.a. utvecklats och används i Norge där kabelförbanden gjuts in i kabelschaktet. På så sätt kan kabelförbanden förläggas tätare och markinträng för kabelschaktet blir således mindre.

Nyköping den 16 augusti 2019

- fastigheten Mosstorp 2:2

Den tors 27 juni 2019 kl 10:21 skrev Samråd <Samrad@rejlers.se>:

Hej,

Tack för era synpunkter. Vi tar med oss dem i den fortsatta processen.

Vänliga hälsningar

konsult, koncession och tillstånd

Rejlers
Lindhagensgatan 126

112 51 Stockholm

 REJLERS

Från:

Skickat: den 26 juni 2019 21:15

Till: Samråd <Samrad@rejlers.se>

Kopia:

Ämne: Synpunkter samråd Hedenlunda-Oxelösund

2019-06-26

Rejlers Sverige AB

Att Fredrik Nystrand

Fålhagsleden 61

753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Fastighetsspecifika synpunkter - inledning

Vår fastighet, Mosstorps 2:2 i Nyköpings kommun, är belägen längs det som i samrådsunderlaget (3.5.3) benämns Gemensamt stråk Oxelösund.

Under avsnittet om Studerade och bortvalda alternativ (3.4) uppger Vattenfall att flera alternativa stråk i tidigt skede har studerats för sträckan Stjärnholm-Oxelösund. Däremot framgår inte att några alternativa stråk för St. Marsäng-Stjärnholm har utretts, dvs den västra delen av "Gemensamt stråk Oxelösund". Detta utgör en brist i samrådsunderlaget. Redovisningen av Gemensamt stråk Oxelösund är vidare anmärkningsvärt kortfattat (3.5.3).

Det torde finnas flera möjligheter till alternativa förläggningar av ledningarna in till Oxelösund.

Alternativ sträckning från stråk 2D och 1E

Från stråk 2D borde en sträckning från Rosenlund och österut mot Björshults avfallsanläggning och motorbana övervägas. Alternativt en sträckning längs länsväg 512 österut till Bränn-Ekeby och vidare österut mot Björshult. I båda fallen bör befintlig ledningsgata därefter kunna följas åt sydost i höjd med Björshults avfallsanläggning/motorbana. På så sätt kan anslutning till befintlig ledningsgata ske längre norrut än med Vattenfalls förslag. En sträckning kring Björshults avfallsanläggning torde vidare vara miljömässigt oproblematisk då det är fråga om ett område som är exploaterat för sophantering och materialåtervinning. Någon natur- eller kulturmiljöhänsyn av större art kan knappast vara aktuella för just detta område.

En fördel med en sträckning längs länsväg 512 är att man då i viss mån undviker ingrepp i tidigare orörd mark. Man utnyttjar så att säga det ingrepp i landskapet som vägen redan innebär. Om stråk 1E väljs skulle länsväg 512 i huvudsak kunna följas redan från Harsta.

Att så långt som möjligt följa befintlig infrastruktur i form av vägar och ledningsgator torde vara att föredra ur ett samhällsperspektiv. På så sätt möjliggörs att större andel av landskapet kan lämnas orörd och fortsatt kan användas för produktion av livsmedel, foder och skogsråvara. Detta är argument som är nödvändiga att väga in, inte minst med tanke på att en ökad elektrifiering av samhället får förväntas kräva en betydande utbyggnad av det svenska elnätet de närmaste decennierna. Dessutom torde en sammanhållen infrastruktur av kraftledningsgator, vägar mm underlätta underhållet av kraftledningen.

Utnyttja befintlig kraftledningsgata från Kottorp till söder om Stjärnholm

Oavsett vilket av stråken 1A-2D som väljs bör det närmare utredas och redovisas kring en sträckning av "Gemensamt stråk Oxelösund" längs befintlig ledningsgata från Kottorp i väster, och österut över Ämtnäs och vidare söder om Stjärnholm. Även för detta alternativ gör sig argumenten gällande för att i största möjliga mån hålla ihop infrastrukturen för att minimera ingrepp i tidigare orörda marker. Även om det skulle innebära vissa trånga passager, vilket försvårar dragning av ny ledning, måste detta vägas mot den påverkan det får att dra ledning över tidigare oexploaterad mark. Åtminstone måste detta alternativ noga övervägas och tydligt redovisas av Vattenfall, så att det är möjligt för berörda sakägare och beslutande myndigheter att ta ställning till även detta alternativ. Största möjliga transparens måste i detta hänseende vara eftersträvansvärt för både sakägare, beslutande myndigheter, SSAB, Vattenfall och samhället i stort.

En sträckning längs redan befintlig ledning innebär naturligtvis ett intrång för berörda fastighetsägare. Intrånget torde dock relativt sett vara mindre jämfört med en sträckning som går över tidigare oexploaterad mark. Särskilt när det gäller landskapsbildningen blir det en större miljöpåverkan om kraftledningen dras genom orörda marker. Det bör därför vara av allmänt intresse att så långt möjligt förlägga nya kraftledningsgator i anslutning till redan befintliga.

Naturmiljöhänsyn som talar för ytterligare utredning av alternativa dragningar för "Gemensamt stråk Oxelösund"

Av samrådsunderlaget (5.2.3) framgår att det längs "Gemensamt stråk Oxelösund" har observerats ett mycket stort antal arter, inklusive många rödlistade arter.

Trots att det är ett av de kortaste stråken har det för Gemensamt stråk Oxelösund observerats flera gånger fler arter än för övriga stråk. Antalet rödlistade arter är högre än för något annat av stråken. Särskilt att anmärka är att en av arterna är att betrakta som nationellt utdöd. Detta är den mest kritiska av de kategorier för rödlistade arter som finns. Att en art är klassad som nationellt utdöd innebär att det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom landet (regionen), har dött eller försvunnit från landet (regionen). (Källa: Naturvårdsverket) Av miljö- och hållbarhetsskäl torde detta ensamt utgöra skäl för att överväga andra sträckningar av "Gemensamt stråk Oxelösund". Då det är fråga om en art klassificerad som nationellt utdöd torde det inte vara tillräckligt att, som det allmänt beskrivs i samrådsunderlaget (5.2.4), vidta hänsynsåtgärder under projektering och genomförande.

Fastighetens specifika egenskaper och ekonomiska effekter

Den dragning av "Gemensamt stråk Oxelösund" som Vattenfall föreslår innebär att vår fastighets mest produktiva skogsmark (högproduktiv tallskog) tas i anspråk för kraftledningsgatan. Då det är fråga om en mindre skogsfastighet (drygt 30 ha) innebär föreslagen kraftledningsdragning också en relativt sett större påverkan jämfört med påverkan på en större skogsfastighet. Vår skogsfastighet är en investering som vi har gjort i syfte att driva ekonomisk verksamhet som komplement till förvärvsarbete, och som ekonomisk buffert och trygghet för våra barn. Vattenfalls planerade ledningsdragning försämrar avsevärt våra möjligheter att driva ett lönsamt skogsbruk. Det kan exempelvis innebära att vi inte har möjlighet att som planerat minska vårt förvärvsarbete för att delvis ha vår utkomst från skogsbruket. Vattenfalls planer medför givetvis att marknadsvärdet på vår fastighet minskar. Av större betydelse är dock att vår möjlighet att till del leva av vår skogsråvara försämras, vilket påverkar hela vår livssituation och utkomst. Som en följd kommer inte heller våra barn ha de möjligheter som vi tänkt att vid ett framtida generationsskifte kunna försörja sig genom att bruka fastigheten. Det intrång som Vattenfall avser att göra kan därför inte ses enbart i perspektivet av våra yrkesverksamma liv, utan även i ljuset av ett tänkt generationsskifte. För det fall Vattenfalls planer blir verklighet måste detta återspeglas i den ekonomiska ersättning som utgår.

Boendemiljö och elektromagnetiska fält

Om en luftledning dras enligt Vattenfalls förslag kommer vår fastighet inte endast att påverkas vad gäller minskad möjlighet till ett effektivt skogsbruk. Ledningen avses dessutom att dras i nära anslutning till vår bostadsbyggnad. Detta skulle innebära att vår boendemiljö påverkas negativt då landskapsbilden kraftigt förändras. Även risk för negativ påverkan av elektromagnetiska fält kan uppstå, då det ännu inte finns några säkra resultat om hur sådana påverkar människor (5.6.1).

Markledning

I avsnitt 3.4 i samrådsunderlaget uppger Vattenfall kortfattat att alternativ med kabel har studerats, men bedömts vara komplicerat då det krävs ett stort markintrång. Det framgår dock inte vilka eventuella avvägningar som gjorts mellan skälen för och emot mark- respektive luftledning. Samrådsunderlaget är i detta hänseende bristande och det går inte att som sakägare ta ställning till i vilken mån Vattenfall på allvar har övervägt markledning och hur djupt man har undersökt möjligheterna att använda markkabel. För att påverkan på natur och miljö ska bli så liten som möjligt bör markkabel användas i så stor utsträckning det är möjligt. Då samrådsunderlaget är alltför kortfattat går det inte att ta ställning till om alternativet markkabel har utretts tillräckligt. Det är anmärkningsvärt att Vattenfall till synes föreslår luftledning på hela sträckan från Hedenlunda till Oxelösund oavsett stråkalternativ. Att det inte på någon del av någon av sträckorna skulle vara lämpligt med markkabel ter sig märkligt.

Beskrivningen av de tekniska förutsättningarna (4.1 - 4.2) ger vid handen att det för berörda sakägare innebär ett betydligt mindre intrång med en markledning än med en luftledning. Det är oklart vad Vattenfall avser med att dragning av markledning bedöms vara "komplicerat". Det är likaså oklart vad som avses med att "ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden." (3.4) En markledning med 5,5 m schaktbredd tar i anspråk i storleksordningen en tiondel så mycket mark som en luftledningsgata med 45 m bredd. Efter en förläggning av markkabel torde vidare skogs- och jordbruk kunna bedrivas i princip som innan ledningen lades ner. Detta till skillnad mot en luftledning, som innebär permanenta hinder mot att bedriva skogsbruk och till viss del även jordbruk på den ianspråkstagna marken.

Även om förläggning av markkabel i vissa avseenden skulle vara mer komplicerat eller medföra merkostnader måste detta vägas mot de fördelar som uppnås. Den kraftigt ökade elektrifieringen av samhället som kan förväntas de kommande årtiondena (av tung industri, transporter, bilpark mm) torde kräva en lika kraftig utbyggnad av det idag till bristningsgränsen ansträngda svenska elnätet. Om en sådan utbyggnad ska ske med i huvudsak luftledning kommer stora delar av det svenska natur- och kulturlandskapet som vi känner det att i grunden förändras.

I detta specifika ärende måste även beaktas att den tänkta ledningen byggs på uppdrag av ett privat företag (SSAB). Eventuella merkostnader för att dra ledningen i mark bör därmed rimligen tas av SSAB. Att hålla nere kostnaderna för ett privat bolag kan inte vara mer prioriterat än att minimera de skador som uppstår för natur- och kulturmiljö och för enskilda fastighetsägare. Att SSAB vill minska sina utsläpp av koldioxid (1.1) är bra, men det får inte ske till priset av att andra allmänna miljö- och naturhänsyn prioriteras bort.

Ett enskilt bolags behov

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan och bästa möjliga teknik

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall måste utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan

för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (5.5.1) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Vi delar inte denna bedömning. De aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, kan inte anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbildningen med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbildningen eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir, vilket är en kostnadsminskning som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbildningen och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en

samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Fastighet Mosstorp 2:2

Från:
Skickat: den 17 augusti 2019 02:13
Till: Samråd
Kopia:
Ämne: Markkabel i betong - Fwd: Synpunkter samråd Hedenlunda-Oxelösund

Angående det som nämns nedan under rubriken "Markkabel - teknik", se exempelvis den norska leverantören OPI AS. <http://www.opi.no/tjenester-20106s.html>

Nyköping den 17 augusti 2019

, fastigheten Mosstorp 2:2

.....

Vidarebefordrat brev:

Från:
Datum: 16 augusti 2019 17:58:45 CEST
Till: Samråd <Samrad@rejlars.se>
Kopia:
Ämne: Re: Synpunkter samråd Hedenlunda-Oxelösund

Kompletterande synpunkter avseende 130 kV-ledningar Hedenlunda-Oxelösund

Vi inkommer härmed med följande kompletterande synpunkter avseende Vattenfalls två planerade 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Sjökabel

Vattenfall bör utreda och redovisa möjligheterna att dra sjökabel genom Marsviken söder om Mosstorp, Fredön och Djursvik in mot Oxelösund, som ett alternativ till den föreslagna dragningen av "Gemensamt stråk Oxelösund". Det torde vara motiverat att nogsamt utreda detta, bland annat med tanke av det stora antalet rödlistade arter som artinventeringen avseende "Gemensamt stråk Oxelösund" gett vid handen (samrådsunderlaget 5.2.3).

Elektromagnetiska fält

I samrådsunderlaget (5.6.3) anger Vattenfall att den slutliga ledningssträckningen planeras så att inget magnetfält [?] exponeras för ett magnetfält högre än 0,4 μ T. Vattenfall bedömer att den totala påverkan på människors hälsa blir obetydlig.

Samrådsunderlaget saknar emellertid en redovisning över den maximala nivån av magnetfält som vi kan komma att utsättas för i det fall endast den ena 130 kV-ledningen är i drift. Denna maximala nivå av elektromagnetiska fält vid drift av endast den ena av två ledningar bör redovisas av Vattenfall.

Markkabel - teknik

Samrådsunderlaget är, som nämnts i våra tidigare synpunkter, mycket kortfattat vad gäller alternativ med markkabel. Exempelvis skriver Vattenfall (3.5) att för sträckan mellan Hedenlunda och Oxelösund har i huvudsak luftledning studerats. Avseende markkabel skriver Vattenfall att detta har studerats men att det i ett tidigt skede avfärdats och därför inte redovisas i detta samråd. I samrådsunderlagets avsnitt 3.4 skriver Vattenfall att "Även

alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes vara komplicerat då ett stort markinträng krävs för anläggande av kabelförbanden."

Mot denna bakgrund bör Vattenfall utreda och redovisa huruvida markkabel kan användas genom att tillämpa den teknik som bl.a. utvecklats och används i Norge där kabelförbanden gjuts in i kabelschaktet. På så sätt kan kabelförbanden förläggas tätare och markinträng för kabelschaktet blir således mindre.

Nyköping den 16 augusti 2019

- fastigheten Mosstorp 2:2

Den tors 27 juni 2019 kl 10:21 skrev Samråd <Samrad@rejlers.se>:

Hej,

Tack för era synpunkter. Vi tar med oss dem i den fortsatta processen.

Vänliga hälsningar

Konsult, koncession och tillstånd

Rejlers
Lindhagensgatan 126

112 51 Stockholm

 REJLERS

Från:
Skickat: den 11 juni 2019 22:26
Till: Samråd
Ämne: Önskar info.

Hej!

Jag var på er samrådsträff idag (11/6 i Bergshammar/Nyköping) och det är bra att ni bjuder in till "träffar" för de som eventuellt blir berörda och jag har varit på ett antal samrådsmöten tidigare. Jag hoppas du/ni ursäktar men det här var inte ett av de bättre, jag upplevde det som ostrukturerat och rörigt, det positiva var att ni verkade ha bemannat upp med ganska mycket personal för att svara på frågor.

Jag efterfrågade en mer detaljerad karta över området kring Stora Bene, Palmtorps Allé vilket jag blev lovad om jag skickade in en förfrågan den här vägen. Ni hade också lite information kring hur det fungerade med tillståndsprocessen och intrångsersättningar, tacksam om ni även kan skicka den informationen.

Jag kan, beroende på sträckningen, ha synpunkter/frågor kring hur byggmöjligheterna påverkas i anslutning till ledningssträckningen.

Mvh

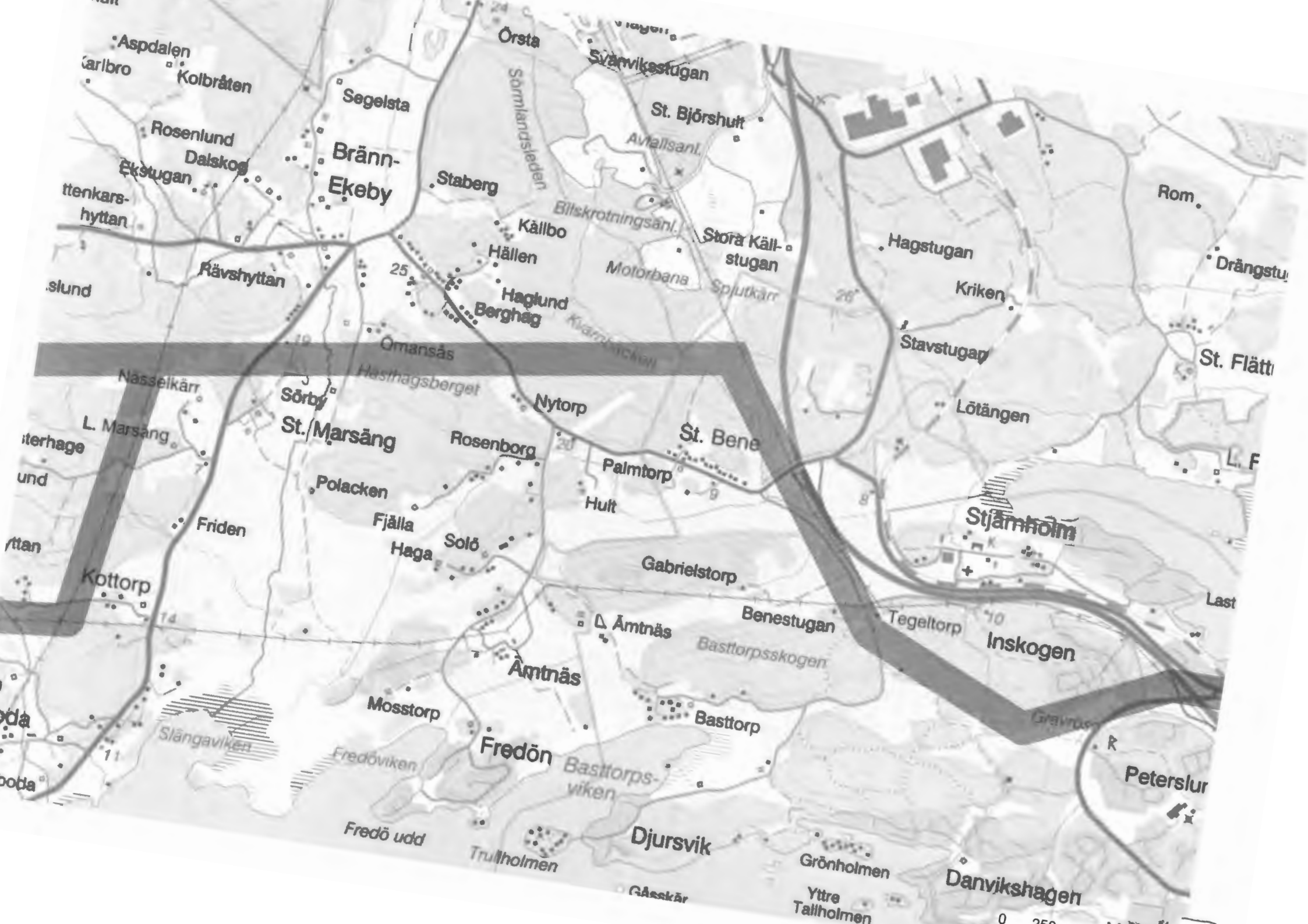

Från:
Skickat: den 23 juni 2019 19:16
Till: Samråd
Ämne: Stora Bene/Oxelösund - Att beakta - Vattentäckt
Bifogade filer: Karta_Stora_Bene.pdf

Hej!

Jag vill med detta mail göra er uppmärksamma på att Palmtorps Vatten och Avloppsförening (gemensamhetsförening för de boende utmed Palmtorps Allé) har sin drickvattentäckt på fastigheten Stora Bene 1:26.

Med vänlig hälsning

Aspdalen
Karibro
Kolbråten

Segelsta

Bränn-
Ekeby

Örsta

Svarvikestugan

St. Björshult

Rosenlund
Dalskog
Ekestugan

Staberg

Källbo

Avfallsanl.

Stora Käll-
stugan

ttenkars-
hyttan

Rävshyttan

Hällan

Haglund

Berghag

Motorbana

Spjutkärr

Hagstugan

Kriken

Rom

Drängstu

slund

Omansås

Hasthagsberget

Nytorp

St. Bene

Nasselkärr

Sörby

St. Marsång

Rosenborg

Palmtorp

Lötängen

St. Flättr

terhage

L. Marsång

Polacken

Fjälla

Haga

Solö

Hult

Stjärnholm

L. F

und

Friden

rtan

Kottorp

Gabrielstorp

Benestugan

Tegeltorp

Inskogen

Last

oda

Slångaviken

Mosstorp

Ämtnäs

Ämtnäs

Basttorpskogen

Basttorp

oda

Fredövik

Fredön

Basttorps-
viken

Djursvik

R

Peterslur

Fredö udd

Trullholmen

Gässkär

Grönholmen

Yttre
Tailholmen

Danvikshagen

0 250

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra "måttliga konsekvenser" utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter Stora marsäng 1:2

- Fastigheten är redan idag belastad med två stora kraftledningsgator varav den ena går direkt till SSAB.
- Den föreslagna sträckningen kommer att belasta fastighetens skogsmark och åker. En del av skogsmarken utgörs av NS-skog dvs naturvård skötselkrävande. Övrig skog är produktionsskog. Del av åkermarken betas av hästar och övriga delar brukas intensivt med för området vanliga grödor. Produktions och miljökonsekvenserna kommer att bli betydande i enlighet med de generella skrivningar som gjorts ovan.
- Som arrendator av Räfshyttan 1:1 påverkas jag av sträckningen över åker i full produktion
- Den föreslagna sträckningen går nära brukningscentrum och inverkar i allra högsta grad på möjligheterna för företagets expansion vad gäller framtida byggnation av ekonomibygnader och djurstallar.
- Den föreslagna sträckningens närhet till Bränn-Ekeby med många boende som blir påverkade

**Jag säger nej till att Vattenfalls planerade elledning till SSAB dras på min fastighet Stora marsäng 1:2 i Nyköpings kommun
Enda godtagbara alternativet är markförlagd ledning i befintliga ledningsgator.**

Med vänlig hälsning

Stora marsäng 1

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 20:52
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter på föreslagen kraftledning till Oxelösunds Järnverk
Bifogade filer: Ny kraftledning till Oxelösunds järnverk.docx; Kraftledningsförslaget förbi Inskogen - Peterslund och Bara.jpg; Nytt förslag på ny dragning av kraftledning.jpg

Hej!

Bifogat finner ni dokument med synpunkter på den föreslagna kraftledningen till Oxelösunds Järnverk.

Mvh

Oxelösund 2019-06-24

Synpunkter på föreslagen dragning av ny kraftledning till Oxelösunds järnverk

Vi var på informationsmötet i Bergshammars bygdegård den 11 Juni och diskuterade med en representant för Vattenfall om den föreslagna dragningen av den nya kraftledningen och vi känner oss inte tillfreds med vägen den är tänkt att dras förbi bostadsområdena Inskogen, Peterslund och Bara i Oxelösund.

Vi bor själva i Inskogen i Oxelösund och som jag kan se så är vi i vårt närområde det enda tätbebyggda området på hela sträckan från Hedenlunda till Järnverket och vi kommer att ramas in av de befintliga kraftledningarna samt den nya om den byggs. Enligt information vi fått från SSAB så kommer den nya kraftledningen att vara dedikerad för järnverkets ljusbågsugn vilket innebär stora strömuttag som kommer att medföra i stort sett kontinuerligt kraftiga magnetfält nära bostäder i och med att järnverket är i drift 24 timmar/dygn året om. Många bostäder kommer att komma väldigt nära kraftledningen för att inte tala om Bara-området som kommer att bli en väldigt trång passage.

Vi föreslår därför en ny dragning via icke tätbebyggda områden för att passera ovan nämnda bostadsområden (se bifogat förslag). Placera istället kraftledningen norr om Stjärnholmsviken till Flättna och lägg sedan sjökabel över viken till Vivesta. Då kommer inga närliggande bostäder att drabbas av kraftfälten. Jag vet att sjökabel är en dyrare lösning men vad är pengar värt mot att människor ska utsättas för skadliga magnetfält dygnet om med följder som är svåra att förutsäga.

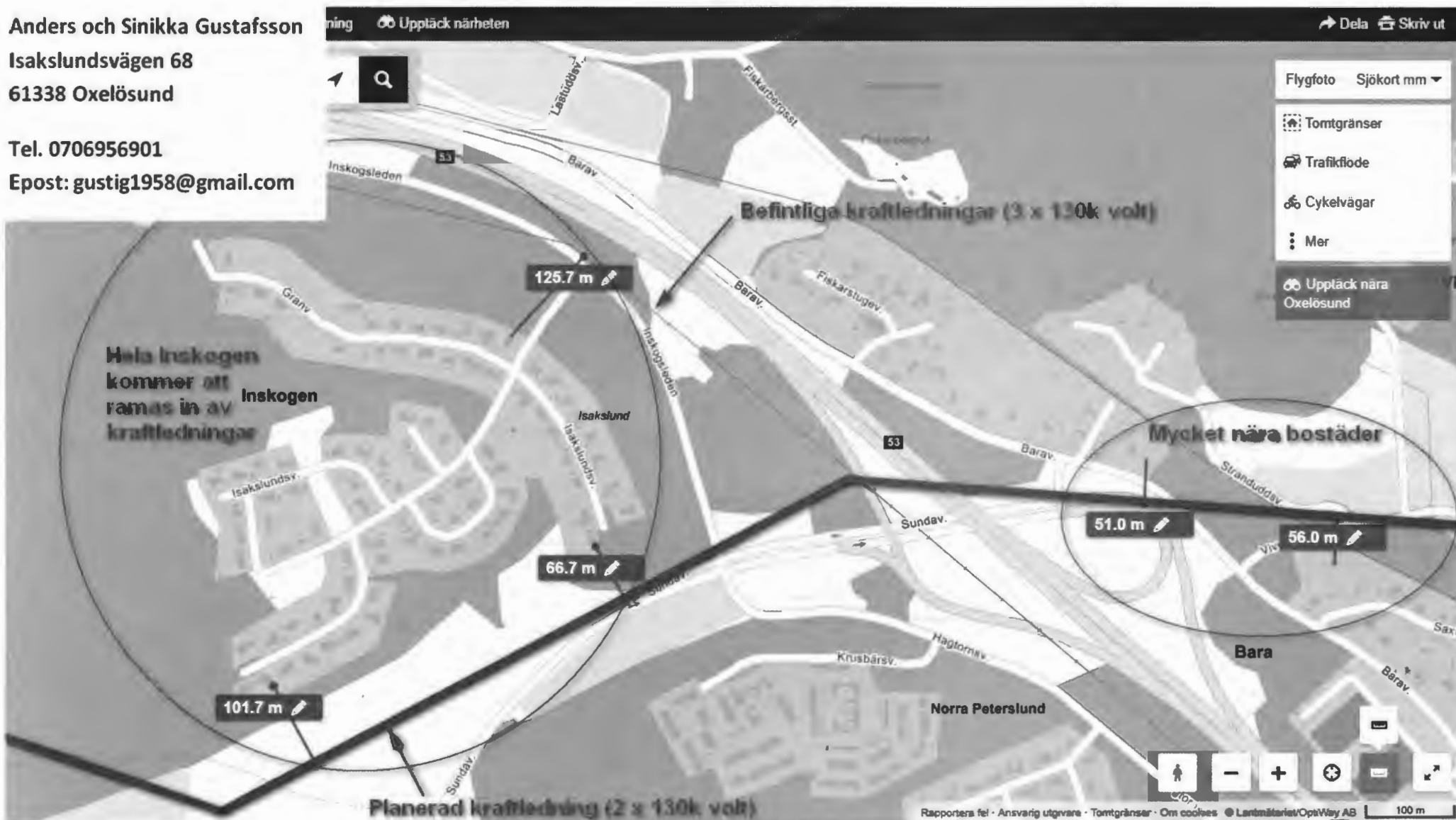
Bifogar skärmdumpar på kartor med kommentarer.

Med Vänlig Hälsning

Anders och Sinikka Gustafsson
Isakslundsvägen 68
61338 Oxelösund

Tel. 0706956901

Epost: gustig1958@gmail.com

147C

Sök adress, ort, företag, tjänst

Förslag på ny dragning av kraftledning istället för via Inskogen, Peterslund och Bara

- Flygfoto Sjökort mm
- Tomtgränser
- Trafikflöde
- Cykelvägar
- Mer
- Upptäck nära Aspafjärden

Anders och Sinikka Gustafsson
 Isakslundsvägen 68
 61338 Oxelösund
 Tel. 0706956901
 Epost: gustig1958@gmail.com

147D

Från:
Skickat: den 19 juni 2019 19:05
Till: Samråd
Ämne: Ny 130 kv ledning till Oxelösund

Nyköping 2019 06 18

Till Rejlers Sverige AB
Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
705 23 Uppsala

Från markägare runt sjöarna i Södermanland.

Med anledning av att Vattenfall avser att ansöka om nätkoncession för en 132 volts ledning mellan Hedenlunda och Oxelösund .

I enlighet med erat syfte med samråd, såsom en väg framåt, med hjälp av fastighetsägares synpunkter, framförs här viss fakta om del av sträckningen.

Efter noggrann genomgång av de de olika alternativa sträckningarna, Så framstår en av dem som mindre lämplig än de övriga.

Alternativa sträckningen 2 B ger mera negativa konsekvenser än de övriga.

2 B berör ytterst i känsliga naturområden.

Där skulle en etablering av ledningen innebära oåterkalleliga skador på både flora och fauna, som har höga naturvärden.

Den biologiska mångfalden i dessa olika och varierande naturtyperna är mer unik än de andra alternativa sträckningarna.

Skyddsvärda biotoper och och djurarter skulle med denna sträckning lida stor skada.

Sträckning 2 B är olämplig också ur ett annat perspektiv.

Den ligger närmast det rekreationsområden som är av växande intresse för tätorten Nyköping.

Denna dragning är den som ligger närmast Nyköping och de större sjöarna dit Nyköpings-borna färdas. Det är är sjöarna Långhalsen och Lidsjön och Södra änden på Båven, som alla I sej har stor attraktionskraft på friluftslivet, tack vare sina unika miljöer.

Detta har på sikt även en ekonomisk konsekvens för Nyköpings kommun, där en av orsakerna till inflyttningen, är just miljöerna. Inflyttningen av familjer, har stor inverkan på skatteunderlaget i Nyköping.

Både miljöerna och biotoperna och det allmännas intresse och kommunens intressen bör vägas in i den sammantagna bedömningen av vart kraftledningen bör placeras.

Vänligen återkom med bekräftelse att ni har mottagit denna inlägga.

Med vänliga hälsningar

Från:
Skickat: den 19 juni 2019 10:03
Till: Samråd
Kopia: @gravesvvs.se; @telia.com; @telia.com;
@hotmail.com; @msn.com
Ämne: Synpunkter kraftledningsdragning

Till Berörd !

Efter en kort och väldigt kaotisk tillställning på på Bergshammars bygdegård den 11 juni är vi ett flertal fastighetsägare som är mycket kritiska till den föreslagna dragningen av de nya kraftledningen till SSAB i Oxelösund. Vi har träffats och vill ha svar och klargörande av ett antal frågor samt föreslår samtidigt en del förändringar i den tilltänkta sträckningen.

- Vi motsäger oss helt en luftburen sträckning över och kring våra fastigheter. Fick höra att "gräva ner kabeln skulle vara för stora risker vid eventuellt avbrott då det kan ta upp till 3 veckor att identifiera felet". Har mycket svårt att tro på detta argument då SSAB samt Kvarnsveden i Borlänge har sina kablar nedgrävda. Tror inte att SSAB har olika syn på detta i sin riskanalys. Dessutom står det i Underlag för samråd att dragningen kan ske såväl i luft som i mark.

- I Underlag för samråd står även att läsa, "att hänsyn skall tas till natur och andra riksintressen". När man då ser hur dragning 1E samt 2C, undrar man om den som ritat dessa tänkta dragningar läst underlaget, då Kiladalen öster om Jönåker har mycket stora riks och naturintressen.

- Vid träffen i Bergshammar fick vi även höra att hänsyn skall tas till fastigheter och försöka utnyttja befintliga ledningsgator. Har då mycket svårt att se varför dragning 1E samt 2C läggs rakt över fastigheten Skällsta 2:3. Det finns befintliga ledningsgator cirka 1 km västerut som skulle kunna utnyttjas som dragning för 1E som då ej skulle störa några fastigheter alls. Detsamma gäller dragningen av 2C, den kan dras cirka 2km mer ostligt, så undviker man en massa olägenheter.

- Det står även att läsa att hänsyn skall tas till Ostlänkens dragning. Enligt de uppgifter jag har så har ingen kontakt tagits med Trafikverket i frågan, är det riktigt ?

- Ser fram emot ett svar på dessa frågor samt förväntar mig en annan dragning av elkabeln.

Mvh som företrädare för 6 berörda fastighetsägare kring Skällsta 2:3

2019-06-26

TILL Vattenfall Eldistribution
Länsstyrelsen i Södermanland
Nyköpings kommun
Energimarknadsinspektionen
Energimyndigheten
Rejlers Sverige AB
Att: Fredrik Nystrand

Ärende 130 Kv ledning mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Som fastighetsägare till Råby 3:12 och Råby 3:10 och Riset 1:3 vill jag yttra följande med anledning av planerad 130 Kv ledning delsträcka 2B mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Eftersom jag först igår sett det meddelande ni skickat i slutet av maj och att informationen är mycket bristfällig och dålig och lämnar mycket att utreda inför ett yttrande, ber jag om förlängning av yttrandetiden till 30 september.

Jag vill inte ha denna luftledning över min mark då jag får min bigård under ledningen. Enligt forskningsrapporter mår bina inget bra av magnetfälten, vilket måste utredas.

Jag har för avsikt att utveckla bigården nu när jag blivit pensionär och behöver få lite extra inkomster, när pensionen är dålig. Torpet som ligger i anslutning har jag för avsikt att ordna boende för Leasingkunder av Bikupor. Med egna bin och egen honungsslungning skall man äga sin egna Bikupa.

Jag vill se de kalkyler som gör att ni enbart räknat med luftledning. Måste vid första anblick vara betydligt billigare i sin helhet att gräva än att resa stolpar och underhålla dessa och risker med avbrott..

En markförlagd kabel är ända alternativet och den ska grävas ner där befintlig infrastruktur redan ligger.

Ledningen får en stor miljöpåverkan, därför skall en utökad stor Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) göras.

Jag instämmer till fullo med Länsstyrelsens yttrande Dnr:407-4506-2019

Jag kräver att mina synpunkter skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan.

Jag förbehåller mig rätten att ytterligare yttranden och kompletteringar kommer att tillföras från min sida.

Jag har också några frågor:

Hur ser Rejlers uppdrag från Vattenfall eldistribution ut? Jag vill se avtalet!

Kan ni inte visa avtalet förutsätter jag att det saknas.

Har upphandlingen av uppdraget utförts enl. svensk lag? Vilka flera konsulter har tillfrågats?

Bifogar LRF:s och HedOx yttrande som jag delar i sin helhet.

Jag vill ha svar omgående från alla jag skickat mailet till att det kommit fram.

Bilagor LRF 1
HedOx 2

Bilaga

HedOx yrkande om Högspänningsledning mellan Hedenlunda i Flen–SSAB i Oxelösund

HedOx representerar fastighets och markägarna utefter de tänkta sträckningarna.

Brukningshinder och sänkta fastighetsvärden.

En luftledning bärs upp av höga stålskelett som förfular landskapet för de boende och verkar avstötande på turister och andra besökare. Dessa innebär brukningshinder och inverkar dessutom på friluftsliv och fastighetsvärden. Under själva kraftledningen kan inget skogsbruk bedrivas, i den breda ledningsgata. Den uteblivna skogsproduktionen drabbar skogsägare i förädlingsvärde sett över luftledningens livslängd, ca. 70 år.

Elektromagnetisk strålning

Luftledningen ger upphov till strålning och kräver en bred skyddszon där människor inte varaktigt får vistas. Det innebär en effektiv spärr mot kommunal expansion i Nyköpings kommun som redan har den planerade höghastighetsbanan samt den expanderande Skavsta flygplats, motorvägen E4:an samt 2 riksvägar R52 och R53.

CO2 utsläppen 4-5 dubblas med luftledningar

De långsiktiga CO2 ekvivalent utsläppen är mångfalt större med luftledning i jämförelse med markkabel.

Minskning av bin

Minskningen av biologisk mångfald och då främst den minskning av pollinerande insekter som främst bin reduceras kraftigt när de utsätts för hög EMS (Elektromagnetisk strålning). Detta får även en negativ effekt på grödors avkastning.

Övrigt:

Vårt krav är att modern teknik ska användas och att Vattenfall lever upp till sitt löfte om att överföringsförbindelse ska ske med minsta möjliga påverkan på enskilda och allmänna intressen samt vara drivande i att minska negativ miljöpåverkan som en ökning av CO2 som idag är vårt största hot mot miljön. Regeringen har uttalat att miljön har högsta prioritet och den kostnaden inte är förhandlingsbar.

Den naturresursbesparande markabeltekniken ser allt fler som nyckeln till energiomställningen i Europa.

Fördelarna med en nedgrävd kabel är många: En robust strömförsörjning kan skapas i närtid utan segslitna och tidsödande förhandlingar mellan berörda markägare, kommuner och myndigheter.

Markägare och kommuner får ett begränsat intrång och kan lättare expandera och bruka sina marker. Landskapet förfulas inte. Onödig strålning försvinner nästan helt. Den biologiska mångfalden och pollinering kan fortgå av bl.a. bin. Att markkabel inte ökar CO2 utsläppen nämvärt i förhållande till luftledningar är ytterst viktigt.

Vattenfall har tittat fokuserat på kostnaderna för själva ledningsdragningen och utelämnat att sätta ett pris på de många nackdelarna för kommuner och markägare. En kalkyl som också värdesatte de samhällsekonomiska konsekvenserna skulle visa att markkabelalternativet är billigare än luftledningen sett över dess livslängd. Svenska Kraftnär menar att långsiktigt kan markledning till och med vara billigare än luftledning då underhåll och risk för skador av stormar och nederbörd minskar avsevärt samt att kraven på kontinuerlig tillförlitlig eltilförsel fullföljs.

Vi uppmanar härmed Vattenfall och berörda myndigheter samt instanser att väga in den samhällsekonomiska, miljö, påverkan och CO2 aspekter i beslutsunderlaget som redovisas separat i bilaga 1. FAKTA.

HedOx yrkar:

Att: markkabel används.

Att: samförläggning sker utefter befintliga ledningsgator och/eller följer övrig infrastruktur.

Att: luftledningar på över 50 kms längd upptar en markyta på över 3.3 miljoner m² (462 fotbollsplaner) i anspråk **är en Betydande Miljöpåverkan (BMP)** och skall därför behandlas som detta där en Specifik miljöbedömning, samt Avgränsningssamråd görs innan en Miljökonsekvensbeskrivning slutförs.

Att: den bristfälliga informationen som lämnats, otydliga kartor och linjesträckning mm. gör att HedOx inte kan lämna djupare synpunkter innan föreslaget datum och därför skall kunna ha synpunkter och göra yrkanden även efter den 26 juni 2019.

Att: ett nytt samrådsmöte hålls mellan 1-10 augusti 2019. *Tidigare yrkat, utan svar från Rejlars.*

Att: tiden för yttrande flyttas till den 1 september 2019. *Tidigare yrkat, utan svar från Rejlars.*

Att: enligt Miljöbalken kapitel 6, samt EU-rättsliga och internationella krav enligt Århuskonventionen:

“Det är allmänhetens rätt att delta i beslut om miljön samt allmänhetens rätt att få tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.”

HedOx skall därför registreras som en remissinstans hos berörda myndigheter, kommuner, SSAB och Vattenfall vilket gör att alla parter kan kommunicera enklare och mer effektivt och att HedOx tillsänds alla remissvar och kommunikation löpande.
Tidigare yrkat, utan svar från Rejlens.

Bilaga 1. FAKTA.

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfar varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbild. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördrjade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

Här kan du beskriva hur just din fastighet berörs om ledningen/ledningarna förläggs på din mark. Hur din produktion berörs, vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Finns det kanske kommunala planer och intressen som står i konflikt med Vattenfalls planerade stråk?

Datum 2019-XX-XX

Rejlers Sverige AB

Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändå att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerad" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburna ledningar i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passerar av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är "relativt stora konstruktioner" och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra "måttliga konsekvenser" för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetsspecifika synpunkter

På fastigheten finns Kärrbolsmossen, ett område som är identifierat i den nationella våtmarksinventeringen. Kärrbolsmossen hyser ett rikt djur- och fågelliv och är ett populärt rekreationsområde för det rörliga friluftslivet.

Familjens ursprungliga fastighet Stora Lida 3:1 splittrades vid byggnationen av nya E4, varefter vi av praktiska skäl tvangs dela fastigheten i tre olika nya fastigheter. Jag anser att vi redan tålt mer än vad som är skäligt beträffande intrång. Vi riskerar nu att få ett ytterligare hinder som kommer att påverka möjligheterna att bruka fastigheten på ett rationellt sätt genom de bariär effekter som uppstår.

Med vänlig hälsning

Från:
Skickat: den 10 augusti 2019 07:35
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Hedenlunda-Oxelösund

Hej!

Informationen om de planerade kraftledningarna nådde mig i början av juni och det var lite sent för att jag skulle hinna delta i det Öppna huset i Vadsbro-Blacksta 10 juni.
Skicka gärna ut med minst en månads framförhållning nästa gång. Valet av tidpunkt mitt i skolavslutningar student mm var inte optimalt för att hinna sätta sig in i ärendet och inkomma med synpunkter.

På utskickade papperskartan ser det ut som att sträckning 1C från Station Hedenlund går över fastigheten Aspheim/St Tveta 1:5.

Vid tomtgränsen St Tveta / Aspheim finns en våtmark med ett enormt rikt fågelliv med bland annat häckande sångsvanar under månaderna mars till augusti.

Andra förekommande arter är kattuggla, smådopping och olika vadarfåglar. Det gör denna dragning är olämplig.

Vänlig hälsning

Vänlig hälsning

Stigtomta 20190625

Till

Rejlers Sverige AB

Att: Fredrik Nystrand

mail: samrad@rejlers.se

HedOx yrkande om Högspänningsledning mellan Hedenlunda i Flen–SSAB i Oxelösund med anledning av Vattenfalls ansökning om Koncession för Kraftledning mellan Hedenlunda i Flen till SSAB i Oxelösund, en sträcka på över 50km rakt igenom Sörmland.

HedOx representerar ett flera sakägare utefter de tänkta sträckningarna.

HedOx är en intressegrupp som startats för att föra sakägare (fastighet/markägares) talan inför den planerade högspänningsledningen mellan Hedenlunda i Flen till SSAB i Oxelösund. Vi kommer att agera som en remissinstans och föra en dialog mellan sakägare och berörda med en ambition om att samförstånd är en bra väg att gå för att snabbare komma igenom denna process.

Påverkan på Nyköpings kommuns expansion.

Nyköpings kommuns ambition att årligen öka invånarantalet med 700 blir problematisk. Nyköpings kommun, landstinget samt EU har under flera år investerat för att främja turismen i Sörmland.

Hela projektet upptar 3.3 miljoner m2 vilket motsvarar mer än 462 fotbollsplaner.

Luftledning kräver en bred skyddszon där människor inte varaktigt får vistas och ej heller bebyggas. Det innebär en effektiv spärr mot kommunal expansion i Nyköpings kommun som redan har den planerade höghastighetsbanan samt den expanderande Skavsta flygplats, motorvägen E4:an samt 2 riksvägar R52 och R53. Ytterligare ett hinder i form av en högspänningsledning målar in Nyköpings i ett hörn som effektivt hindrar framtida expansioner.

Sörmlands nya näring, turism, har alla insett det?

Sörmland har de senaste 30 åren genomgått en transformering från industri till små företag och särskilt inom turism och eko-odling på landsbygden. Detta har skett utan mycket väsen av sig, men Sörmland har inte förlorat dessa arbetstillfällen då SAAB, Nyge, Sunlight och många andra företag försvunnit. Vi har växlat om till en annan näring nämligen mindre företag och främst inom turism, event, mat, boende, jaktresor, stuguthyrning, upplevelseresor mm. Denna näring är oerhört viktig även om den inte är lika framträdande som ett stort företag, men den sysselsätter lika många. Orörd natur med slott och herresäten i en ren miljö och ekologi som ledstjärna har satt Sörmland på kartan på riktigt. Turismen i Sverige omsätter 284 miljarder och dess exportvärde är nu lika stort som järn, stål och läkemedel tillsammans. Det är detta vi nu satsat på och att skära sönder Sörmland med en stor kraftledning kommer att få ödesdiga konsekvenser för många av dessa näringar, och den kommer att vara oåterkallelig.

CO2 utsläppen 4-5 dubblas med luftledningar

Vi välkomnar initiativet och ambitionerna från SSAB att minska de fossila utsläppen från deras verksamhet och att driva sin verksamhet med el och få ned bl.a. CO2 utsläppen är mycket bra. MEN när ambitionen och hela vitsen är att sänka CO2 utsläppen är det ytterst oansvarigt av Vattenfall att föreslå luftledningar som bevisats i sig **ÖKA** CO2 utsläppen med 4-5- gånger mer CO2 än en nedgrävs markkabel. Detta rimmar väldigt illa med ambitionerna. Se Bilaga 1. [FAKTA](#).

Brukningshinder och sänkta fastighetsvärden.

En luftledning bärs upp av höga stålskelett som förfular landskapet för de boende och verkar avstötande på turister och andra besökare. Dessa innebär brukningshinder och inverkar dessutom på friluftsliv och fastighetsvärden. Under själva kraftledningen kan inget skogsbruk bedrivas, i den breda ledningsgata. Den uteblivna skogsproduktionen drabbar skogsägare i förädlingsvärde sett över luftledningens livslängd, ca. 70 år.

Minskning av bin

Minskningen av biologisk mångfald och då främst den minskning av pollinerande insekter som främst bin reduceras kraftigt när de utsätts för hög EMS (Elektromagnetisk strålning). Detta får även en negativ effekt på grödors avkastning. När det gäller 130kV ledningar så vet man inte sambanden, därför

måste försiktighetsprincipen råda.

Övrigt:

HedOx yrkar på att modern teknik ska användas och att Vattenfall lever upp till sitt löfte om att överföringsförbindelse ska ske med minsta möjliga påverkan som på enskilda och allmänna intressen samt vara drivande i att minska negativ miljöpåverkan som en ökning av CO2 som idag är vårt största hot mot miljön. Regeringen har uttalat att miljön har högsta prioritet och den kostnaden inte är förhandlingsbar. Målen är tydligt beskrivet i Miljöbalken.

Den naturresursbesparande markabeltekniken ser allt fler som nyckeln till energiomställningen i Europa.

Fördelarna med en nedgrävd kabel är många: En robust strömförsörjning kan skapas i närtid utan segslitna och tidsödande förhandlingar mellan berörda markägare, kommuner och myndigheter.

Markägare och kommuner får ett begränsat intrång och kan lättare expandera och bruka sina marker. Landskapet förfulas inte. Onödigt strålning försvinner nästan helt. Den biologiska mångfalden och pollinering kan fortgå av bl.a. bin. Att markkabel inte ökar CO2 utsläppen i förhållande till luftledning gör att markkabel blir ett självklart val.

Vattenfall har tittat fokuserat på kostnaderna för själva ledningsdragningen och utelämnat att sätta ett pris på de många nackdelarna för kommuner och markägare. En kalkyl som också värdesatte de samhällsekonomiska konsekvenserna skulle visa att markkabelalternativet är billigare än luftledningen sett över dess livslängd. Svenska Kraftnär menar att långsiktigt kan markledning till och med vara billigare än luftledning då underhåll och risk för skador av stormar och nederbörd minskar avsevärt samt att kraven på kontinuerlig tillförlitlig eltillförsel fullföljs.

Vi uppmanar härmed Vattenfall och berörda myndigheter samt instanser att väga in den samhällsekonomiska, miljöpåverkan och CO2 aspekter i beslutsunderlaget som redovisas separat i bilaga 1. FAKTA.

HedOx yrkar:

Att: markabel används.

Att: samförläggning sker utefter befintliga ledningsgator och/eller följer övrig infrastruktur.

Att: luftledningar på över 50 kms längd upptar en markyta på över 3.3 miljoner m² (462 fotbollsplaner) i anspråk är en Betydande Miljöpåverkan (BMP) och skall därför behandlas som detta där en Specifik miljöbedömning, samt Avgränsningssamråd görs innan en Miljökonsekvensbeskrivning slutförs. Vi yrkar på att en STOR MKB (Miljökonsekvensbeskrivning) görs.

Att: Detta dokument inklusive bilaga "FAKTA" skall bifogas som bilaga i sin helhet till Vattenfalls ansökan samt till Länsstyrelsen och alla berörda parter. Utdrag eller "enskild bedömning" får EJ göras.

Att: den bristfälliga informationen som lämnats, otydliga kartor och linjesträckning, obesvarade frågor mm. gör att HedOx inte kan lämna djupare synpunkter innan föreslaget datum och därför skall kunna ha synpunkter och göra yrkanden även efter den 26 juni 2019.

Att: ett nytt samrådsmöte hålls mellan 1-10 augusti 2019. *Tidigare yrkat, utan svar från Rejlers.*

Att: tiden för yttrande flyttas till den 1 september 2019. *Tidigare yrkat, utan svar från Rejlers.*

Att: enligt Miljöbalken kapitel 6, samt EU-rättsliga och internationella krav enligt Århuskonventionen:

"Det är allmänhetens rätt att delta i beslut om miljön samt allmänhetens rätt att få tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor."

HedOx skall därför registreras som en remissinstans hos berörda myndigheter, kommuner, SSAB och Vattenfall vilket gör att alla parter kan kommunicera enklare och mer effektivt och att HedOx tillsänds alla remissvar och kommunikation löpande. *Tidigare yrkat, utan svar från Rejlers.*

Att flera frågor via epost skickades till Rejlers AB samma dag som Samrådsmötet den 11/6, d.v.s samma dag vi fick se kartorna vilka som drabbas ännu **INTE** besvarats är anmärkningsvärt, därför känner jag mig nödgad att även cc/sända kopia till följande så att en korrekt diarieföring sker.

Nyköpings Kommun Mail skickas till: kommun@nykoping.se
Länsstyrelsen Södermanland Mail skickas till: sodermanland@lansstyrelsen.se
Energimarknadsinspektionen (Ei) Mail skickas till: registrator@ei.se
Energimyndigheten Mail skickas till: registrator@energimyndigheten.se

Bilaga 1. FAKTA.

För HedOx

Ole Thronborg
Adamsdal, Löten 1
61195 Stigtomta
Tfn: 070-2763395
Epost: ole@thronborg.com

Share

Tweet

HedOx

Senaste Nytt

Fakta

Vårt krav

Tips

Namnsamling

FAKTA

462 Fotbollsplaner, så mycket mark krävs.

Luftledningarna på över 50 km och med en bredd av 45m + 10m på var sida upptar en markyta på över 3.3 miljoner m² vilket motsvarar mer än 462 fotbollsplaner. Har en betydande miljöpåverkan anser vi. Därför yrkar vi på att Länsstyrelsen i sin bedömning behandlar ansökan som en Betydande miljöpåverkan (BMP). Detta skall nu Länsstyrelsen avgöra om det är. I annat fall kommer den att behandlas ha en "liten miljöpåverkan".

Sörmlands nya näring, turism, har alla insett det?

Sörmland har de senaste 30 åren genomgått en transformering från industri till små företag och särskilt inom turism och eko-turism. Orörd natur med slott och herresäten i en ren miljö och ekologi som ledstjärna håller på att sätta sörmland på kartan på riktigt.

Turismen i Sverige omsätter 284 miljarder och dess exportvärde är nu lika stort som järn, stål och läkemedel tillsammans.

Utländsk turism ökar och bidrar stort till Sörmland samtidigt som svenskar turistar allt mer i Sörmland vilket innebär att de bidrar till nya arbetstillfällen i många mindre företag på landsbygden. [Se några av de företag som finns i Stigtomta.](#)

Allt fler besökare väljer Sverige på sin semester och till och med juli ökade antalet övernattningar från utlandet kraftigt med 8 procent*. Undersökningen visar att 90 procent av utländska turister är nöjda eller mycket nöjda med vad man gjorde under sin senaste Sverigesemester.

SKL Turismen är idag en av Sveriges basnäringar.
 Besöksliv Sörmland Turism, Sörmland lyfter maten – lokalt och internationellt
 Visit Sörmland Sörmland öppnar sina portar för turismen
 Turismnytt 9 av 10 utländska turister älskar sitt Sverigebesök
 Regeringen nysatsar Regeringen storsatsar på turism
 Turism, en basnäring med ambition
 P4 Radio Sörmland Intresset för naturupplevelser ökar.

Människan vill gott, men det kan få oanade följder

På 60 och 70-talet var hälsoeffekterna av radon, DDT, asbest, flammskyddsmedel mm. helt okända. De användes flitigt tills man 20-50 år senare såg de verkliga skadorna de medförde, Cancer, fosterskador, leukemi mm. Människans utveckling av nya produkter har en lång inkubationstid innan man ser de verkliga skadorna och effekten. Cancer ökar dramatiskt i Sverige, det är ett faktum som Folkhälsomyndigheten och Cancerfonden pekar på.

Det finns idag tillräckligt med forskning som visar att den Elektromagnetiska strålningen från högspänningsledningar i luften påverkar människan, djur, växter samt ökar CO2 ekvivalenten många gånger mer än i jämförelse med nedgrävd markkabel.

Då vi idag vet att markkabel är betydligt säkrare, påverkar människan, djur, pollinering av våra växter och miljön mindre samt minskar CO2 avtrycket, är markkabel det alternativ som bör användas.

Källhänvisning: [Folkhälsomyndigheten och Cancerfonden](#)

Markledningar släpper ut betydligt mindre CO2

CO2 ekvivalen utsläppen ökar kraftigt med luftledningar i jämförelse med markledningar. Idag har vi stort fokus på att få ned CO2 utsläppen och EU har beslutat att utsläpp av CO2 och växthusgaser skall minskas med 80-95% till 2050. Det är själva anläggningen av de breda ledningsgatorna som frigör växthusgasen Metan som ökar kraftigt vid anläggning av luftledningar. Metangas är en CO2 ekvivalent växthusgas som kommer att ge CO2 utsläpp i årtionden efter färdigställandet.

Källhänvisning:
[Carbon footprint report](#)

Skador på bisamhällen nära högspänningsledningar

Att pollinering av våra växter har blivit ett allt större problem är fastställt och att våra insekter och i synnerhet bin och humlor har minskat har nog de flesta sett med egna ögon, men varför? Forskare tror sig nu ha svaret. Nu har man inte forskat på just 130kV ledningar men vid högre spänningar finns det en klar koppling. *När det gäller 130kV ledningar så vet man inte sambanden, därför måste försiktighetsprincipen råda.*

Amerikansk forskning på bisamhällen visar tydligt att bin påverkas negativt av strålning från högspänningsledningar.

Effekter på honungsbin som utsätts för högspänningsledning är flera.

- (1) Ökad temperatur i bikupan
- (2) onormal propolisering
- (3) fördröjd käftviktförstärkning
- (4) överskott av drottningceller
- (5) minskning av uppfödningssområde
- (6) dålig vinteröverlevnad.

Källhänvisning:

Bioconcern, Inc., Chicago, IL (USA); IIT Research Inst., Chicago, IL (USA)

Kreatur och rådjur tappar orienteringen av strålningen från Högspänningsledningar.

Bönder har i århundraden känt till att boskapsbesättningar har en otrolig förmåga att alla peka i samma riktning. Förra året upptäckte en grupp tyska och tjeckiska forskare orsaken till denna anpassning, de har en inbyggd kompass.

Laget använde satellitbilder från Google Earth för att utesluta alternativa förklaringar som vinden och solen, och visa att ko och hjortbesättningar tenderar att peka mot magnetisk nord som en levande huvudkompassnål.

Nu har samma lag funnit att högspänningsledningar, som avger starka magnetiska fält, störa orienteringen av boskap och rådjur. Nära dessa linjer går de vilse och de positionerar sig

sluppmässigt. Detta är ännu ett bevis på att kor och hjort har en magnetisk förnuft som bara blivit tydlig för oss.

Källhänvisning:
[Discover](#)

Skador på människor

När det gäller effekter på människor är forskningen enig när det gäller bl.a. Leukemi hos barn. i andra fall är den delad men Cancer ökar dramatiskt i Sverige, det är ett faktum som Folkhälsomyndigheten och Cancerfonden pekar på. Ett antal negativa hälsoeffekter har studerats för eventuell association med ELF-magnetfältexponering. Dessa inkluderar bl.a barncancer, cancer hos vuxna, depression, självmord, kardiovaskulära störningar, reproduktiv dysfunktion, utvecklingsstörningar, immunologiska modifieringar, neurobehavioural effekter och neurodegenerativ sjukdom.

Här måste försiktighetsprincipen vägas in.

Källhänvisning:

1. [Folkhälsomyndigheten, Cancerfonden](#)
2. [WHO Världshälso-organisationen](#)
3. [National Cancer Institute](#)

Effekter av högspänningsöverföringslinjer på människor och växter
Långsiktiga hälsoproblem

(1) Risk för att skada DNA.

- Vår kropp fungerar som en energivågsändare och mottagare, som inkorporerar och svarar på EMF. Faktum är att vetenskaplig forskning har visat att varje cell i din kropp kan ha sin egen EMF, som hjälper till att reglera viktiga funktioner och hålla dig frisk.
- Starka, artificiella EMF-material som de från kraftledningarna kan förvränga och störa din kropps naturliga EMF, vilket skadar allt från din sömncykel och stressnivåer till ditt immunsvaret och DNA!

(2) risk för cancer

- Efter hundratals internationella studier är beviset som länkar EMF till cancer och andra hälsoproblem högt och tydligt. Högspänningsledningar är de mest uppenbara och farliga, men samma EMF finns i gradvis minskande nivåer längs nätet, från transformatorer till transformatorer till bostäder.

(3) Risk för leukemi:

- Forskare fann att barn som lever inom 100 meter från kraftledningar hade en 70% större risk för leukemi än barn som lever 2000 meter bort eller mer. (Enligt British Medical Journal, juni 2005).

(4) Risk för neurodegenerativ sjukdom:

- "Flera studier har identifierat yrkesmässig exponering för extremt lågfrekventa elektromagnetiska fält (EMF) som en potentiell riskfaktor för neurodegenerativ sjukdom." (Enligt Epidemiology, 2003 Jul, 14 (4): 413-9).

(5) Risk för missfall:

Det finns "starkt potentiellt bevis på att prenatal maximal magnetfältexponering över en viss nivå (möjligen runt 16 mG) kan vara associerad med missfallsrisk." (Enligt Epidemiology, 2002 Jan, 13 (1): 9-20)

Källhänvisning:

Jignesh Parmar has completed M.Tech (Power System Control), B.E(Electrical)

Vad säger lagen?

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler:

BEVISBÖRDA HOS UTÖVAREN Den som bedriver eller har för avsikt att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska kunna visa att verksamheten kan bedrivas – eller åtgärden vidtas – på ett miljömässigt godtagbart sätt.

FÖRSIKTIGHETSPRINCIP Redan risken för skador och olägenheter medför en skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att negativa effekter på hälsa och miljö ska förebyggas, hindras eller motverkas.

BÄSTA MÖJLIGA TEKNIK För yrkesmässig verksamhet ska man använda sig av bästa möjliga teknik för att förebygga skador och olägenheter. Tekniken måste, från teknisk och ekonomisk synpunkt, vara industriellt möjlig att använda i branschen i fråga.

LÄMPLIG LOKALISERING För alla verksamheter och åtgärder, som inte är av försumbar betydelse, ska en sådan plats väljas att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och för miljön.

Källhänvisning:

Svenska Kraftnät "Elnät i fysisk planering" sidan 19

Kostnad markkabel vs luftledning

4.5.2 kostnader, dimensionering av Nät

På de i Sverige högsta spänningsnivåerna (220 kV och 400 kV) kan anläggningskostnaden för en markkabelbindelse vara 5-15 gånger högre än för en luftledning med samma överföringskapacitet.

På lägre spänningsnivåer blir kostnadsskillnaden mellan markkabel och luftledning mindre. För en ledning på 40-50 kV kan anläggningskostnaden för en markkabel i många fall vara ungefär den dubbla jämfört med en luftledning med motsvarande överföringskapacitet.

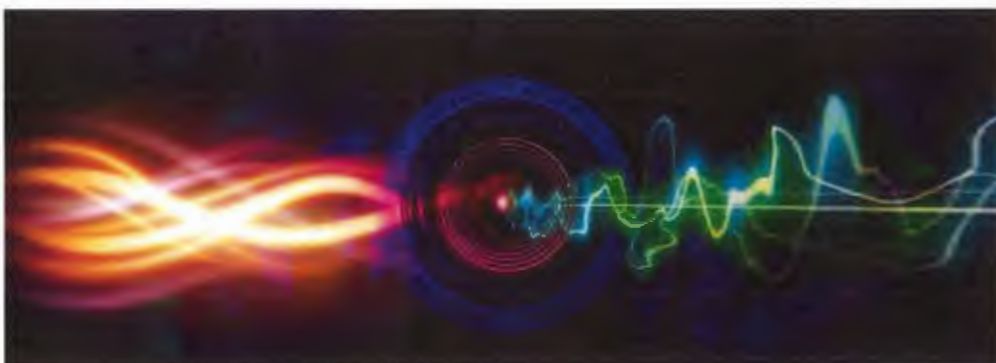
Vid en kostnadsjämförelse (kabel/luftledning) måste också de framtida underhållskostnaderna beaktas. Här har de väderskyddade markkablarna stora fördelar jämfört med icke trädsäkra luftledningar. I väderkänsliga områden kan ett nytt lokalnät med markkabel – sett över hela livslängden – till och med bli billigare än ett nät med isolerad luftledning.

De lokala landsbygdsnäten kommer troligen att fortsätta att byggas om till nät med nedgrävd kabel. För dessa nätnivåer talar leveranssäkerheten starkt för kabel. Sett i ett långt perspektiv kan också de totala kostnaderna i ett markkabelnät snarare bli lägre än i ett nät med isolerad luftledning.

Vattenfall har dock INTE specificerat kostnaderna alls för den aktuella 2 x 130kV ledningen så här får man göra ett realistiskt antagande enligt ovan att kostnaderna för 2 x 130 kV markkabel INTE kan vara orealistiskt mycket högre än Luftledning.

Källhänvisning:

Svenska Kraftnät "Elnät i fysisk planering" Sida 38-39

Störande ljud

Vid fuktigt väder kan elledningarna alstra ett sprakande ljud som liknar ljudet från ett brinnande tomtebloss. Ljudet beror på att det uppstår urladdningar kring faslinorna, s.k. koronauraddningar. På en ren och torr faslina är urladdningarna mycket små och ljudet är inte hörbart. När faslinorna är våta samlas en mängd vattendroppar på undersidan. Dropparna förstärker det elektriska fältet på ledarytorna och detta ökar antalet urladdningar.

Vid t.ex. kraftigt regn eller rinfrost på faslinan, kan också rena toner höras.

Källhänvisning:

Svenska Kraftnät "Elnät i fysisk planering" Sida 60

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

MSB Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

MSB ser allvarigt på blottläggning av samhällsnödvändig infrastruktur såsom kraftledningar.

Bakgrund

MSB bildade 2017 en arbetsgrupp med syftet att förbättra samordningen av arbetet med att förebygga, mildra effekterna av och öka förmågan att hantera naturolyckor och naturhändelser i Sverige. I arbetsgruppen deltar 15 myndigheter, SKL samt länsstyrelserepresentanter.

Hot från krig och terrorism

Elektromagnetisk puls (EMP) från kärnvapen kopplar t.ex. till kraftledningar och kan förstöra ansluten utrustning. Direktinjicering innebär att någon leder in kraftiga strömpulser direkt på el- eller datakablar i en byggnad.

Terrorism kan inriktas mot myndighetsbyggnader, departement, etc. (ledningsfunktioner), mot förbindande infrastruktur (kraftledningar, vägar, telemaster, ...), eller direkt mot allmänheten i ett visst område (t.ex. slå ut alla informationskanaler inom ett geografiskt område).

Solstormar

är kraftiga energiutbrott på solen som består av strålning eller laddade partiklar. Stormar på solen kan påverka vardagen på jorden genom exempelvis elavbrott, norrsken eller störningar i flygtrafiken."

Men samhällets sårbarhet för solstormar ökar i takt med att utvecklingen går framåt och att beroendet av exempelvis el och elektronik blir större.

(Min kommentar: Kraftledningar i luft torde vara enklare att sabbotera än markkabel.)

Källhänvisning: [Vägledning för risk- och sårbarhetsanalys](#)

Epost MSB registrator@msb.se

Från:
Skickat: den 26 juni 2019 12:21
Till: Samråd
Kopia: 'sodermanland@lansstyrelsen.se'
Ämne: Samråd Hedenlunda-Oxelösund

Prästlönetillgångar i Strängnäs stift önskar härmed inkomma med synpunkter till samrådet av kraftledning mellan Hedenlunda-Oxelösund. De fastigheter som kan vara berörda redovisas nedan och förvaltas av Prästlönetillgångar i Strängnäs stift:

Nyköping Annelund 1:29
Nyköping Åttlinge 1:1
Nyköping Bergshammar 5:4
Nyköping Tuna-Kyrkby 2:1
Flen Vadsbro-Berga 1:1

Den föreslagna sträckningen 1E och 2D är olämplig av flera anledningar. Denna sträckning påverkar Kiladalen som är ett öppet landskap med höga naturvärden. I Bergshammar är det en tät bebyggelse och ledningen går även nära Bergshammars kyrka. Församlingen upplever att den kulturhistoriska miljön runt kyrkan påverkas negativt.

Detta område är även attraktivt som friluftsområde med både golfbana och naturreservat. Den åkermark som blir berörd är av god klass och det går mot Sveriges ambition att öka vår självförsörjningsgrad om vi bygger bort bördig åkermark.

Om dessa sträckor är de mest passande så måste ledningsägaren utreda möjligheten att förlägga jordkabel genom Kiladalen för att minska påverkan för de boende, friluftslivet och jordbruket. Föreslår en alternativ sträckning 1B-1-1D.

Tveka inte att återkomma om det finns frågor ang. de nämnda fastigheterna.

Med Vänlig Hälsning

Handläggare
Prästlönetillgångar i STRÄNGNÄS STIFT
E-post sven-erik.ohlin@svenskakyrkan.se
Telefon direkt 0152-234 79

Postadress Box 84. 645 22 STRÄNGNÄS
Besöksadress Gyllenhjelmogatan 2
Telefon 0152-234 00 Fax 0152-234 56 www.strangnasstift.se

Från:
Skickat: den 25 juni 2019 15:06
Till: Samråd
Ämne: Synpunkter Hedenlunda-Oxelösund

Hej!

Vi har inte fått något mtrl från Vattenfall angående den eventuella dragningen mellan Hedenlunda och Oxelösund trots att våran mark berörs.

Hur som helst så anser vi att ledningen skall grävas ner och gärna efter den befintliga järnvägen mellan Flen-Oxelösund.

Mvh

Tel:

Besöksadress:

2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har jag tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB

Bakgrund

Vattenfall har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav.

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Jordbruk och djurhållning - bruksningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.

Sammanfattningsvis

Merkostnad med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

Specifika synpunkter på delsträcka 1E

Då jag fått möjligheten att som fjärde generation få bygga mitt eget hus på denna fina plats i Sörmland, så är det inte helt optimalt att börja stängas mot Vattenfall för att få behålla naturen så fin och oberörd som den är i dag. Och det som berör mig mest, är att hur de stora bolagen inte som helst har samma skyldigheter som enskild person. Jag har haft så svårt att få igenom detta köp av tomt, då länsstyrelsen hänvisade till att närliggande åkerholme absolut inte fick vara med i köp av mark, då det fanns Biotoper som inte fick störas ... men att bygga en kraftledning tvärsöver får man tydligen. Och då får man även gallra bort träden. Vilket de också sa att det var absolut otänkbart!

Och hur mycket påverkan kommer detta ha för mig som person?

Efter två olika typer av Cancer fall i mitt liv så får man en extra tanke på hur saker och ting runt omkring påverkar oss. Vad vet vi egentligen om hur dessa kraftledningar kommer att påverka oss?

Och det var också en av anledningarna till att man tror ju att det är lite bättre att få möjlighet att bo nära naturen. Att slippa för mycket utsläpp från bilar och fabriker samt alla elektroniska störningar. Att få den möjligheten att kunna odla sina egna grödor.

Jag kommer att göra mitt yttersta för att fortsätta få behålla mitt arv ostört , och få ha möjligheten att kunna lämna över det till mina barn. För de är väl vår framtid..?

Yrkanden

Att markkabel används och att befintliga stråk i största möjliga utsträckning används.

Med vänlig hälsning